

Euroopan unionin virallinen lehti

C 177

Suomenkielinen laitos

Tiedonantoja ja ilmoituksia

53. vuosikerta

2. heinäkuuta 2010

Ilmoitusnumero

Sisältö

Sivu

IV *Tiedotteet*

EUROOPAN UNIONIN TOIMIELINTEN, ELINTEN, TOIMISTOJEN JA VIRASTOJEN TIEDOTTEET

Euroopan unionin tuomioistuin

2010/C 177/01	Unionin tuomioistuimen työjärjestys 19.6.1991, konsolidoitu toisinto	3
2010/C 177/02	Unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestys 2.5.1991, konsolidoitu toisinto	39
2010/C 177/03	Euroopan unionin virkamiestuomioistuimen työjärjestys 25.7.2007, konsolidoitu toisinto	71

FI

Hinta: 4
EUR

IV

*(Tiedotteet)*EUROOPAN UNIONIN TOIMIELINTEN, ELINTEN, TOIMISTOJEN JA
VIRASTOJEN TIEDOTTEET

TUOMIOISTUIN

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TYÖJÄRJESTYS

KONSOLIDOITU TOISINTO

(2010/C 177/01)

Tässä laitoksessa on yhdistetty

Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestys, tehty 19.6.1991 (EYVL L 176, 4.7.1991, s. 7; oikaisu EYVL:ssä L 383, 29.12.1992; suomenkielinen toisinto, ks. EYVL:n erityispainos 1994, alue 01, nide 05, s. 3) sekä seuraavilla säädöksillä siihen tehdyt muutokset:

1. Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen muutokset, tehty 21.2.1995 (EYVL L 44, 28.2.1995, s. 61)
2. Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen muutokset, tehty 11.3.1997 (EYVL L 103, 19.4.1997, s. 1; oikaisu EYVL:ssä L 351, 23.12.1997, s. 72)
3. Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen muutokset, tehty 16.5.2000 (EYVL L 122, 24.5.2000, s. 43)
4. Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen muutokset, tehty 28.11.2000 (EYVL L 322, 19.12.2000, s. 1)
5. Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen muutokset, tehty 3.4.2001 (EYVL L 119, 27.4.2001, s. 1)
6. Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen muutokset, tehty 17.9.2002 (EYVL L 272, 10.10.2002, s. 24 ja oikaisu EYVL L 281, 19.10.2002, s. 24)
7. Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen muutokset, tehty 8.4.2003 (EUVL L 147, 14.6.2003, s. 17)
8. Työjärjestyksen liitteenä olevan vapaapäivistä tehdyn päätöksen muutokset, tehty 8.4.2003 (EUVL L 172, 10.7.2003, s. 12)
9. Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen muutokset, tehty 19.4.2004 (EUVL L 132, 29.4.2004, s. 2)
10. Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen muutos, tehty 20.4.2004 (EUVL L 127, 29.4.2004, s. 107)
11. Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen muutos, tehty 12.7.2005 (EUVL L 203, 4.8.2005, s. 19)

12. Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen muutokset, tehty 18.10.2005 (EUVL L 288, 29.10.2005, s. 51)
13. Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen muutokset, tehty 18.12.2006 (EUVL L 386, 29.12.2006, s. 44 ja oikaisut EUVL L 332, 18.12.2007, s. 108 ja 109)
14. Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen muutokset, tehty 15.1.2008 (EUVL L 24, 29.1.2008, s. 39)
15. Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen muutokset, tehty 8.7.2008 (EUVL L 200, 29.7.2008, s. 18)
16. Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen muutokset, tehty 23.6.2008 (EUVL L 200, 29.7.2008, s. 20)
17. Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen muuttaminen, tehty 13.1.2009 (EUVL L 24, 28.1.2009, s. 8)
18. Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen muutokset, tehty 23.3.2010 (EUVL L 92, 13.4.2010, s. 12).

Tämä laitos ei ole oikeudellisesti sitova. Tästä syystä viittaus- ja perustelukappaleet on jätetty pois.

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TYÖJÄRJESTYS

19.6.1991

KONSOLIDOITU TOISINTO ⁽¹⁾

SISÄLLYS

	<i>Sivu</i>
Alkumääräykset (1 artikla)	5
I osasto – Unionin tuomioistuimen organisaatio	5
1 luku – Tuomarit ja julkisasiamiehet (2-6 artikla)	5
2 luku – Unionin tuomioistuimen presidentti ja jaostojen perustaminen (7-11 artikla)	6
2 a luku – Ratkaisukokoonpanot (11 a-11 e artikla)	7
3 luku – Kirjaamo	8
1 jakso – Kirjaaja ja apulaiskirjaajat (12-19 artikla)	8
2 jakso – Unionin tuomioistuimen muu hallinto (20-23 artikla)	9
4 luku – Avustavat esittelijät (24 artikla)	9
5 luku – Unionin tuomioistuimen toiminta (25-28 artikla)	9
6 luku – Kieliä koskevat järjestelyt (29-31 artikla)	11
7 luku – Asiamiesten, avustajien ja asianajajien oikeudet ja velvollisuudet (32-36 artikla)	12
II osasto – Asian käsittely	13
1 luku – Kirjallinen käsittely (37-43 artikla)	13
1 a luku – Alustava kertomus ja asioiden siirtäminen ratkaisukokoonpanoihin (44-44 a artikla)	15
2 luku – Asian valmistelu ja siihen liittyvät toimenpiteet	15
1 jakso – Asian selvittämistoimista (45-46 artikla)	15
2 jakso – Todistajien ja asiantuntijoiden kutsuminen ja kuuleminen (47-53 artikla)	16
3 jakso – Valmistelun päätyminen (54 artikla)	17
4 jakso – Asian valmisteluun liittyvät toimenpiteet (54 a artikla)	18
3 luku – Suullinen käsittely (55-62 artikla)	18

⁽¹⁾ EYVL L 176, 4.7.1991, s. 7 (oikaisu EYVL:ssä L 383, 29.12.1992, s. 117) sekä 21.2.1995 tehdyt muutokset, jotka on julkaistu EYVL:ssä L 44, 28.2.1995, s. 61; 11.3.1997 tehdyt muutokset, jotka on julkaistu EYVL:ssä L 103, 19.4.1997, s. 1 (oikaisu EYVL:ssä L 351, 23.12.1997, s. 72); 16.5.2000 tehdyt muutokset, jotka on julkaistu EYVL:ssä L 122, 24.5.2000, s. 43 ja 28.11.2000 tehdyt muutokset, jotka on julkaistu EYVL:ssä L 322, 19.12.2000, s. 1; 3.4.2001 tehdyt muutokset, jotka on julkaistu EYVL:ssä L 119, 27.4.2001, s. 1, 17.9.2002 tehdyt muutokset, jotka on julkaistu EYVL:ssä L 272, 10.10.2002, s. 24 (oikaisu EYVL:ssä L 281, 19.10.2002, s. 24), 8.4.2003 tehdyt muutokset, jotka on julkaistu EUVL:ssä L 147, 14.6.2003, s. 17 sekä työjärjestyksen liitteeseen 10.6.2003 tehdyt muutokset, jotka on julkaistu EUVL:ssä L 172, 10.7.2003, s. 12, 19.4.2004 tehdyt muutokset, jotka on julkaistu EUVL:ssä L 132, 29.4.2004, s. 2, 20.4.2004 tehdyt muutokset, jotka on julkaistu EUVL:ssä L 127, 29.4.2004, s. 107, 12.7.2005 tehdyt muutokset, jotka on julkaistu EUVL:ssä L 203, 4.8.2005, s. 19, 18.10.2005 tehdyt muutokset, jotka on julkaistu EUVL:ssä L 288, 29.10.2005, s. 51, 18.12.2006 tehdyt muutokset, jotka on julkaistu EUVL:ssä L 386, 29.12.2006, s. 44, 15.1.2008 tehdyt muutokset, jotka on julkaistu EUVL:ssä L 24, 29.1.2008, s. 39, 23.6.2008 tehdyt muutokset, jotka on julkaistu EUVL:ssä L 200, 29.7.2008, s. 20, 8.7.2008 tehdyt muutokset, jotka on julkaistu EUVL:ssä L 200, 29.7.2008, s. 18, 13.1.2009 tehdyt muutokset, jotka on julkaistu EUVL:ssä L 24, 28.1.2009, s. 8, ja 23.3.2010 tehdyt muutokset, jotka on julkaistu EUVL:ssä L 92, 13.4.2010, s. 12).

		Sivu
3 a luku	– Nopeutettu menettely (62 a artikla)	18
4 luku	– Tuomiot (63-68 artikla)	19
5 luku	– Oikeudenkäyntikulut (69-75 artikla)	20
6 luku	– Maksuton oikeudenkäynti (76 artikla)	21
7 luku	– Asian poistaminen (77 ja 78 artikla)	21
8 luku	– Tiedoksianto (79 artikla)	21
9 luku	– Määräajat (80-82 artikla)	22
10 luku	– Asian käsittelyn lykkääminen (82 a artikla)	22
III osasto	– Erityiset prosessit	23
1 luku	– Täytäntöönpanon lykkääminen ja muut väliuimet (83-90 artikla)	23
2 luku	– Oikeudenkäyntimenettelyyn liittyvistä seikoista (91 ja 92 artikla)	24
3 luku	– Väliintulo (93 artikla)	24
4 luku	– Yksipuolinen tuomio ja takaisinsaanti (94 artikla)	25
5 luku	– (95 ja 96 artikla kumottu)	26
6 luku	– Erityiset muutoksenhakekeinot	26
1 jakso	– Kolmannen osapuolen kantelu (97 artikla)	26
2 jakso	– Tuomion purkaminen (98-100 artikla)	26
7 luku	– Muutoksenhaku välityslautakunnan päätöksiin (101 artikla)	26
8 luku	– Tuomioiden tulkinta (102 artikla)	27
9 luku	– Ennakkoratkaisupyynnöt ja muut tulkintapyynnöt (103-104 b artikla)	27
10 luku	– Euratomin perustamissopimuksen 103-105 artiklassa tarkoitetut erityiset prosessit (105 ja 106 artikla)	29
11 luku	– Lausunnot (107 ja 108 artikla; 109 artikla kumottu)	30
12 luku	– (109 a artikla kumottu)	30
13 luku	– Unionisopimuksen 35 artiklassa, sellaisena kuin se oli ennen Lissabonin sopimuksen voimaantuloa, tarkoitettujen riitojen ratkaiseminen (109 b artikla)	30
IV osasto	– Muutoksenhaku unionin yleisen tuomioistuimen päätöksiin (110 – 123 artikla)	31
IV A osasto	– Unionin yleisen tuomioistuimen päätösten uudelleen käsittely (123 a – 123 g artikla)	33
V osasto	– ETA-sopimuksessa määrätyt menettelyt (123 f ja 123 g artikla)	34
Loppumääräykset (124–127 artikla)	.....	34
<i>Liite I</i>	– Päätös vapaapäivistä	36

ALKUMÄÄRÄYKSET

1 artikla

Tässä työjärjestyksessä:

- Euroopan unionista tehdyn sopimuksen määräyksiin viitataan artiklan numerolla, jota edeltää lyhenne SEU
- Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen määräyksiin viitataan artiklan numerolla, jota edeltää lyhenne SEUT
- Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen määräyksiin viitataan artiklan numerolla, jota edeltää lyhenne SEA
- Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännöstä tehdystä pöytäkirjasta käytetään nimitystä perussääntö
- Euroopan talousalueesta tehdystä sopimuksesta käytetään nimitystä ETA-sopimus.

Tässä työjärjestyksessä:

- ”toimielimillä” tarkoitetaan unionin toimielimiä sekä perussopimuksilla tai niiden täytäntöönpanemiseksi annetuilla säädöksillä perustettuja elimiä ja laitoksia, jotka voivat olla asianosaisina unionin tuomioistuimessa;
- ”EFTA:n valvontaviranomaisella” tarkoitetaan ETA-sopimuksella perustettua valvontaviranomaista.

I OSASTO

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN ORGANISAATIO

1 luku

varsinkin osoittaa kunniallisuutta ja pidättyvyyttä, kun hänelle toimikauden päätyttyä tarjotaan tiettyjä tehtäviä tai etuja.

TUOMARIT JA JULKISASIAMIEHET

2 artikla

Tuomarin toimikausi alkaa nimityskirjassa määrättyinä päivinä. Jos nimityskirjassa ei ole määräystä tästä päivästä, toimikausi alkaa sinä päivänä, jona nimityskirja on päivätty.

3 artikla

1. Ennen tehtävänsä ryhtymistä kukin tuomari vannoo unionin tuomioistuimen ensimmäisessä julkisessa suullisessa käsittelyssä, johon hän osallistuu nimityksensä jälkeen, seuraavan valan:

”Minä vannon, että suoritan tehtäväni puolueettomasti ja tunnollisesti; minä vannon, etten ilmaise kenellekään mitään tuomioistuimen neuvotteluista.”

2. Heti valan vannottuaan kukin tuomari allekirjoittaa juhlallisen vakuutuksen, jonka mukaan hän toimikautensa aikana ja sen päätyttyä kunnioittaa tehtävästään johtuvia velvollisuuksia ja

4 artikla

Kun unionin tuomioistuinta pyydetään päättämään, täyttääkö tuomari enää tehtävänsä edellyttämät vaatimukset tai siitä johtuvat velvollisuudet, presidentti pyytää asianomaista tuomaria esittämään lausuntonsa suljetuin ovin pidettävässä istunnossa; kirjaaja ei ole läsnä tässä kuulemisessa.

5 artikla

Tämän työjärjestyksen 2, 3 ja 4 artiklan määräyksiä sovelletaan julkisasiamiehiin.

6 artikla

Tuomareiden ja julkisasiamiesten arvojärjestys määräytyy heidän virkaikänsä mukaan. Jos usean henkilön virkaikä on yhtä pitkä, arvojärjestys määräytyy iän mukaan. Uudelleen nimitettävät tuomarit ja julkisasiamiehet säilyttävät aikaisemman paikkansa arvojärjestyksessä.

2 luku

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN PRESIDENTTI JA JAOSTOJEN
PERUSTAMINEN

7 artikla

1. Tuomarit valitsevat keskuudestaan unionin tuomioistuimen presidentin kolmeksi vuodeksi kerrallaan heti SEUT 253 artiklassa tarkoitetun tuomareiden osittaisen vaihtumisen jälkeen.

2. Jos unionin tuomioistuimen presidentin tehtävä päättyy kesken hänen toimikautensa, jäljellä olevaksi toimikaudeksi nimitetään presidentiksi toinen tuomari.

3. Tässä artiklassa tarkoitetut vaalit toimitetaan salaisella äänestyksellä. Valituksi tulee yli puolet unionin tuomioistuimen tuomareiden äänistä saanut tuomari. Jos kukaan tuomareista ei saa tätä enemmistöä, pidetään uusia äänestyskierroksia, kunnes tämä enemmistö saavutetaan.

8 artikla

Presidentti johtaa unionin tuomioistuimen lainkäyttöä ja hallintoa; hän toimii puheenjohtajana istunnoissa ja neuvotteluissa.

9 artikla

1. Unionin tuomioistuin perustaa keskuudestaan viiden ja kolmen tuomarin jaostoja sen mukaan, mitä perussäännön 16 artiklassa määrätään, ja päättää tuomareiden jakautumisesta jaostoihin.

Unionin tuomioistuin nimeää sen viiden tuomarin jaoston, joka vastaa, tai ne viiden tuomarin jaostot, jotka vastaavat yhden vuoden ajan 104 b artiklassa tarkoitetuista asioista.

Päätös siitä, miten tuomarit jakautuvat jaostoihin, ja päätös 104 b artiklassa tarkoitetuista asioista vastaavan jaoston tai niistä vastaavien jaostojen nimeämisestä julkaistaan *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

2. Heti kun kanne oikeudenkäynnin aloittamiseksi asiassa on jätetty, unionin tuomioistuimen presidentti nimeää esittelevän tuomarin.

Esittelevä tuomari valitaan 104 b artiklassa tarkoitetuissa asioissa edellä 1 kohdan nojalla nimetyn jaoston tuomareista tämän jaoston puheenjohtajan ehdotuksesta. Mikäli jaosto päättää, ettei asiaa käsitellä kiireellisessä menettelyssä, unionin tuomioistuimen presidentti voi antaa asian käsiteltäväksi esittelevälle tuomarille, joka kuuluu toiseen jaostoon.

Unionin tuomioistuimen presidentti ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin, jos esittelevä tuomari on poissa tai estynyt.

3. Niiden asioiden osalta, jotka on siirretty 44 artiklan 3 kohdan mukaisesti ratkaisukokoonpanoon, ilmaisulla "unionin tuomioistuin" tarkoitetaan tässä työjärjestyksessä tätä ratkaisukokoonpanoa.

4. Viiden tai kolmen tuomarin jaostolle siirretyissä asioissa unionin tuomioistuimen presidentin tehtäviä hoitaa jaoston puheenjohtaja.

10 artikla

1. Tuomarit valitsevat viiden tuomarin jaostojen puheenjohtajat kolmeksi vuodeksi kerrallaan välittömästi sen jälkeen, kun unionin tuomioistuimen presidentti on valittu.

Tuomarit valitsevat kolmen tuomarin jaostojen puheenjohtajat vuodeksi kerrallaan.

Unionin tuomioistuin nimeää ensimmäisen julkisasiamiehen vuodeksi kerrallaan.

Tämän työjärjestyksen 7 artiklan 2 ja 3 kohtaa noudatetaan soveltuvin osin.

Tässä kohdassa tarkoitetut valinnat ja nimeäminen julkaistaan *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

2. Ensimmäinen julkisasiamies päättää presidentin nimettyä esittelevän tuomarin, kuka julkisasiamiehistä käsittelee asiaa. Ensimmäinen julkisasiamies ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin jonkun julkisasiamiehistä ollessa poissa tai estynyt.

11 artikla

Jos unionin tuomioistuimen presidentti on poissa tai estynyt taikka jos presidentin toimi on avoinna, presidentin tehtäviä hoitaa yksi viiden tuomarin jaostojen puheenjohtajista tämän työjärjestyksen 6 artiklassa määrätyn järjestyksen mukaan.

Jos unionin tuomioistuimen presidentti ja viiden tuomarin jaostojen puheenjohtajat ovat samanaikaisesti poissa tai estyneet taikka heidän toimensa ovat avoinna, presidentin tehtäviä hoitaa yksi kolmen tuomarin jaostojen puheenjohtajista tämän työjärjestyksen 6 artiklassa määrätyn järjestyksen mukaan.

Jos unionin tuomioistuimen presidentti ja kaikki jaostojen puheenjohtajat ovat samanaikaisesti poissa tai estyneet taikka heidän toimensa ovat yhtäaikaan avoinna, presidentin tehtäviä hoitaa yksi muista tuomareista tämän työjärjestyksen 6 artiklassa määrätyn järjestyksen mukaan.

2 a luku

RATKAISUKOKOONPANOT

11 a artikla

Unionin tuomioistuin kokoontuu seuraavina ratkaisukokoonpanoina:

- täysistuntona, johon kuuluvat kaikki tuomarit
- kolmentoista tuomarin suurena jaostona, johon kuuluvat tuomarit määräytyvät 11 b artiklan mukaisesti
- viiden ja kolmen tuomarin jaostoina, joihin kuuluvat tuomarit määräytyvät 11 c artiklan mukaisesti.

11 b artikla

1. Suureen jaostoon kuuluu kussakin asiassa unionin tuomioistuimen presidentti, viiden tuomarin jaostojen puheenjohtajat, esittelevä tuomari sekä niin monta muuta tuomaria, että kaiken kaikkiaan tuomareita on kolmetoista. Nämä muut tuomarit nimetään 2 kohdassa tarkoitetun luettelon perusteella noudattaen siinä määrättyä järjestystä. Luettelon aloituskohtana on kussakin suureen jaostoon siirretyssä asiassa sen tuomarin nimi, joka seuraa luettelossa välittömästi sitä tuomaria, joka luettelon perusteella viimeksi nimettiin tähän ratkaisukokoonpanoon aikaisemmin siirrettyyn asiaan.

2. Unionin tuomioistuimen presidentin ja viiden tuomarin jaostojen puheenjohtajien valitsemisen jälkeen laaditaan muista tuomareista luettelo, jonka avulla määritetään, ketkä tuomarit kuuluvat suureen jaostoon. Tässä luettelossa seurataan vuorotellen tämän työjärjestyksen 6 artiklassa määrättyä järjestystä ja sille päinvastaista järjestystä: tämän luettelon ensimmäisenä tuomarina on 6 artiklassa määrätyn järjestyksen perusteella ensimmäinen tuomari, luettelon toisena tuomarina on tämän järjestyksen perusteella viimeinen tuomari, kolmantena tuomarina on tämän järjestyksen perusteella toinen tuomari, neljäntenä tuomarina on tämän järjestyksen mukaan toiseksi viimeinen tuomari ja niin edelleen.

Luettelo julkaistaan *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

3. Suureen jaostoon kuuluu myös kaksi varajäsenenä toimivaa tuomaria niissä asioissa, jotka siirretään suureen jaostoon sen vuoden alusta, jona tuomarit osittain vaihtuvat, tähän vaihtumiseen saakka. Varajäsenenä toimivina tuomareina ovat ne kaksi tuomaria, jotka seuraavat 2 kohdassa tarkoitetussa luettelossa välittömästi sitä tuomaria, joka viimeksi nimettiin asiassa suureen jaostoon.

Varajäsenenä toimivat tuomarit korvaavat 2 kohdassa tarkoitetun luettelon mukaisessa järjestyksessä ne tuomarit, jotka mahdollisesti eivät voi osallistua asian ratkaisuun.

11 c artikla

1. Viiden ja kolmen tuomarin jaostoihin kuuluu kussakin asiassa jaoston puheenjohtaja, esittelevä tuomari ja niin monta

muuta tuomaria, että viiden tuomarin jaostossa on viisi tuomaria ja kolmen tuomarin jaostossa kolme tuomaria. Nämä muut tuomarit nimetään 2 kohdassa tarkoitettujen luetteloiden perusteella noudattaen niissä määrättyä järjestystä. Näiden luetteloiden aloituskohtana on kussakin jaostoon siirretyssä asiassa sen tuomarin nimi, joka seuraa luettelossa välittömästi sitä tuomaria, joka luettelon perusteella viimeksi nimettiin kyseessä olevaan jaostoon aikaisemmin siirrettyyn asiaan.

2. Viiden tuomarin jaostoihin kuuluvien tuomareiden määrittämistä varten laaditaan näiden jaostojen puheenjohtajien valitsemisen jälkeen luettelo, joista kussakin luetellaan kyseisen jaoston puheenjohtajaa lukuun ottamatta kaikki kyseiseen jaostoon jaetut tuomarit. Nämä luettelot laaditaan samalla tavalla kuin 11 b artiklan 2 kohdassa tarkoitettu luettelo.

Kolmen tuomarin jaostoihin kuuluvien tuomareiden määrittämistä varten laaditaan näiden jaostojen puheenjohtajien valitsemisen jälkeen luettelo, joista kussakin luetellaan kyseisen jaoston puheenjohtajaa lukuun ottamatta kaikki kyseiseen jaostoon jaetut tuomarit. Nämä luettelot laaditaan noudattaen tämän työjärjestyksen 6 artiklassa määrättyä järjestystä.

Tässä kohdassa tarkoitetut luettelot julkaistaan *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

11 d artikla

1. Kun unionin tuomioistuin katsoo, että saman ratkaisukokoonpanon on ratkaistava useampi asia yhdessä, tähän ratkaisukokoonpanoon kuuluvat ne tuomarit, joiden ratkaistavaksi on annettu se asia, jota koskeva alustava kertomus on käsitelty ensimmäisenä.

2. Kun jaosto, jonka ratkaistavaksi asia on annettu, siirtää asian 44 artiklan 4 kohdan nojalla unionin tuomioistuimelle, jotta tämä antaisi asian kyseistä jaostoa laajemman ratkaisukokoonpanon ratkaistavaksi, tähän ratkaisukokoonpanoon kuuluvat asian käsittelystä luopuneen jaoston jäsenet.

11 e artikla

Jos ratkaisukokoonpanoon kuuluva tuomari on estynyt, hänet korvataan toisella tuomarilla noudattaen sitä järjestystä, joka on määritetty 11 b artiklan 2 kohdassa tai 11 c artiklan 2 kohdassa tarkoitetuissa luetteloissa.

Jos unionin tuomioistuimen presidentti on estynyt, suuren jaoston puheenjohtajan tehtäviä hoitaa 11 artiklan määräysten mukaisesti määräytyvä tuomari.

Jos viiden tuomarin jaoston puheenjohtaja on estynyt, jaoston puheenjohtajan tehtäviä hoitaa kolmen tuomarin jaoston puheenjohtaja tarvittaessa tämän työjärjestyksen 6 artiklassa määrätyn järjestyksen mukaisesti taikka, jos kukaan kolmen tuomarin jaoston puheenjohtajista ei kuulu ratkaisukokoonpanoon, yksi muista tuomareista 6 artiklassa määrätyn järjestyksen

mukaisesti.

Jos kolmen tuomarin jaoston puheenjohtaja on estynyt, jaoston puheenjohtajan tehtäviä hoitaa toinen samaan ratkaisukokoonpanoon kuuluva tuomari tämän työjärjestyksen 6 artiklassa määrätyn järjestyksen mukaisesti.

3 luku

KIRJAAMO

1 jakso – Kirjaaja ja apulaiskirjaajat

12 artikla

1. Unionin tuomioistuin nimittää kirjaajan.

Kaksi viikkoa ennen nimittämispäivää presidentti antaa unionin tuomioistuimen jäsenille tiedoksi tointa varten jätetyt hakemukset.

2. Hakemuksiin on liitettävä täydelliset tiedot hakijan iästä, kansalaisuudesta, korkeakoulututkinnoista, kielitaidosta, nykyisestä ja aikaisemmista työpaikoista sekä mahdollisesta kokemuksesta tuomioistuinyöstä ja kansainvälisistä tehtävistä.

3. Nimittämisessä noudatetaan tämän työjärjestyksen 7 artiklan 3 kohdassa määrättyä menettelyä.

4. Kirjaaja nimitetään kuudeksi vuodeksi kerrallaan. Hänet voidaan nimittää uudeksi toimikaudeksi.

5. Tämän työjärjestyksen 3 artiklan määräyksiä sovelletaan kirjaajaan.

6. Kirjaaja voidaan erottaa tehtävästään vain, jos hän ei enää täytä tehtävänsä edellyttämiä vaatimuksia tai siitä johtuvia velvollisuuksia; unionin tuomioistuin päättää asiasta varattuaan kirjaajalle tilaisuuden tulla kuulluksi.

7. Jos kirjaajan toimi tulee avoimeksi ennen toimikauden säännönmukaista päättymistä, unionin tuomioistuin nimittää uuden kirjaajan kuuden vuoden toimikaudeksi.

13 artikla

Unionin tuomioistuin voi kirjaajaan sovellettavaa menettelyä noudattaen nimittää yhden tai useamman apulaiskirjaajan avustamaan kirjaajaa ja toimimaan hänen tilallaan tämän

työjärjestyksen 15 artiklassa tarkoitetuissa kirjaajan ohjeissa määrättyissä rajoissa.

14 artikla

Jos kirjaaja ja apulaiskirjaajat ovat poissa tai estyneet taikka jos heidän toimensa ovat avoinna, presidentti nimeää virkamiehen tai muun tuomioistuimen palveluksessa olevan henkilön hoitamaan väliaikaisesti kirjaajan tehtäviä.

15 artikla

Unionin tuomioistuin vahvistaa presidentin esityksestä kirjaajan ohjeet.

16 artikla

1. Kirjaamossa pidetään kirjaajan vastuulla rekisteriä, johon merkitään kaikki oikeudenkäyntiasiakirjat ja niiden liitteet saapumisjärjestyksessä.

2. Kun asiakirja on merkitty rekisteriin, kirjaaja tekee tästä merkinnän alkuperäiskappaleeseen ja asianosaisten pyynnöstä tämän sitä varten esittämään jäljennökseen.

3. Rekisterimerkintä ja edellisessä kohdassa tarkoitetut merkinnot ovat todistusvoimaisia.

4. Yksityiskohtaiset määräykset rekisterinpidosta annetaan tämän työjärjestyksen 15 artiklassa tarkoitetuissa kirjaajan ohjeissa.

5. Se, jota asia koskee, voi kirjaamossa tutustua rekisteriin ja maksua vastaan saada siitä jäljennöksiä tai otteita niiden maksuperusteiden mukaan, jotka unionin tuomioistuin vahvistaa kirjaajan esityksestä.

Kaikki asianosaiset voivat lisäksi maksuperusteiden mukaan määräytyvää maksua vastaan saada jäljennöksiä oikeudenkäyntiasiakirjoista ja oikeiksi todistettuja jäljennöksiä määräyksistä ja tuomioista.

6. Euroopan unionin virallisessa lehdessä julkaistaan tiedonanto, jossa ilmoitetaan kanteen kirjaamispäivä, asianosaisten nimet ja osoitteet, oikeudenkäynnin kohde, kantajan vaatimukset sekä tiivistelmä kanteen oikeudellisista perusteista ja pääasiallisista perusteluista.

7. Jos neuvosto tai Euroopan komissio ei ole asianosaisena, unionin tuomioistuin lähettää niille jäljennöksen kanteesta ja vastineesta, liiteasiakirjoja lukuun ottamatta, jotta ne voivat todeta, vaaditaanko asiassa SEUT 277 artiklan nojalla, että jotain niiden antamaa säädöstä ei sovelleta. Jäljennös kanteesta ja vastineesta lähetetään vastaavasti Euroopan parlamentille, jotta se voi todeta, vaaditaanko asiassa SEUT 277 artiklan nojalla, että jotain sen ja neuvoston yhdessä antamaa säädöstä ei sovelleta.

17 artikla

1. Kirjaaja huolehtii presidentin puolesta asiakirjojen vastaanottamisesta, lähettämisestä ja säilyttämisestä sekä tämän työjärjestyksen mukaisten tiedoksiantojen toimittamisesta.

2. Kirjaaja avustaa unionin tuomioistuinta, presidenttiä, jaostojen puheenjohtajia ja tuomareita näiden kaikissa virkatehtävissä.

18 artikla

Kirjaaja säilyttää sinettiä. Hän on vastuussa arkistosta ja huolehtii unionin tuomioistuimen julkaisuista.

19 artikla

Kirjaaja on läsnä unionin tuomioistuimen ja sen jaostojen istunnoissa, jollei tämän työjärjestyksen 4 ja 27 artiklan määräyksistä muuta johdu.

2 jakso – Unionin tuomioistuimen muu hallinto

20 artikla

1. Unionin tuomioistuimen virkamiehet ja muu henkilöstö nimitetään henkilöstösäännöissä mainituin perustein.

2. Ennen kuin virkamies ryhtyy hoitamaan virkaansa, hän vannoo presidentin edessä ja kirjaajan läsnäollessa seuraavan valan:

”Minä vannon, että suoritan Euroopan unionin tuomioistuimen minulle antamat tehtävät vaitiolovelvollisuuttani noudattaen, kunniallisesti ja tunnollisesti.”

21 artikla

Unionin tuomioistuin vahvistaa kirjaajan esityksestä organisaationsa ja muutokset siihen.

22 artikla

Unionin tuomioistuimessa on käännösosasto, jonka asiantuntijoilla on tarvittavat oikeudelliset tiedot ja perusteelliset taidot useassa unionin tuomioistuimen virallisessa kielessä.

23 artikla

Kirjaaja huolehtii presidentin alaisuudessa ja hallintovirkamiehen avustamana unionin tuomioistuimen hallinnosta, varainhoidosta ja kirjanpidosta.

4 luku

AVUSTAVAT ESITTELIJÄT

24 artikla

1. Unionin tuomioistuin ehdottaa perussäännön 13 [artiklan] mukaisesti avustavien esittelijöiden nimittämistä, jos se katsoo sen tarpeelliseksi unionin tuomioistuimen käsiteltäviksi saatettujen asioiden tutkimista ja valmistelua varten.

2. Avustavien esittelijöiden tehtävänä on erityisesti:

— avustaa presidenttiä väli toimien määräämisessä,

— avustaa esittelevää tuomaria tehtävässään.

3. Tehtävään hoitaessaan avustavat esittelijät ovat tapauksen mukaan joko unionin tuomioistuimen presidentin, jaoston puheenjohtajan tai esittelevän tuomarin alaisia.

4. Ennen tehtävänsä ryhtymistä kukin avustava esittelijä vannoo unionin tuomioistuimessa tämän työjärjestyksen 3 artiklassa tarkoitetun valan.

5 luku

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TOIMINTA

25 artikla

1. Presidentti määrää suuren jaoston ja täysistuntokokouksen istuntopäivät ja istuntojen kellonajat.

2. Kunkin viiden tai kolmen tuomarin jaoston puheenjohtaja määrää tämän jaoston istuntopäivät ja istuntojen kellonajat

3. Unionin tuomioistuin voi päättää pitävänsä yhden tai useamman istunnon muualla kuin unionin tuomioistuimen kotipaikassa.

26 artikla

1. Jos tuomareita jonkun tuomarin estymisen tai poissaolon vuoksi on parillinen määrä, tämän työjärjestyksen 6 artiklassa tarkoitetun nuorimman tuomarin on pidättäydyttävä osallistumasta neuvotteluun, paitsi jos hän on esittelevä tuomari. Tällaisessa tapauksessa häntä arvojärjestyksessä välittömästi vanhemman tuomarin on pidättäydyttävä osallistumasta neuvotteluun.

2. Jos suuren jaoston tai täysistunnon koolle kutsumisen jälkeen havaitaan, ettei perussäännön 17 artiklan kolmannessa tai neljännessä kohdassa määrättyä päätösvaltaista määrää saavuteta, presidentti siirtää istuntoa, kunnes päätösvaltaisuus on saavutettu.

3. Jos viiden tai kolmen tuomarin jaostossa ei saavuteta perussäännön 17 artiklan toisessa kohdassa määrättyä päätösvaltaista määrää ja jos estyneitä tuomareita ei voida korvata 11 e artiklan mukaisesti, tämän jaoston puheenjohtaja ilmoittaa siitä unionin tuomioistuimen presidentille, joka nimeää tuomarin jaoston kokoonpanon täydentämiseksi.

27 artikla

1. Unionin tuomioistuimen neuvottelut pidetään suljetussa istunnossa.

2. Ainoastaan suulliseen käsittelyyn osallistuneet tuomarit sekä mahdollisesti asiaa tutkinut avustava esittelijä saavat osallistua neuvotteluun.

3. Kukin neuvottelussa läsnä oleva tuomari esittää mielipiteensä perusteluineen.

4. Tuomarin pyynnöstä voidaan mikä tahansa kysymys laatia hänen valitsemallaan kielellä ja esittää kirjallisesti unionin tuomioistuimelle ennen äänestystä.

5. Unionin tuomioistuimen ratkaisu muodostuu mielipiteistä, joihin enemmistö tuomareista lopullisen keskustelun jälkeen

yhtyy. Äänestettäessä noudatetaan tämän työjärjestyksen 6 artiklassa määrättyyn arvojärjestykseen nähden käänteistä järjestystä.

6. Unionin tuomioistuin ratkaisee kysymysten asiasisältöä, sanamuotoa tai järjestystä sekä äänestystuloksen määräytymistä koskevat erimielisyydet.

7. Jos unionin tuomioistuimen ratkaistavana on hallinnollisia kysymyksiä, julkisasiamiehet osallistuvat äänioikeutettuina päätöksentekoon. Kirjaaja on läsnä, jollei unionin tuomioistuin toisin päättä.

8. Jos unionin tuomioistuin kokoontuu istuntoon ilman kirjaajan läsnäoloa, se antaa tarvittaessa tämän työjärjestyksen 6 artiklassa tarkoitetun nuorimman tuomarin tehtäväksi laatia pöytäkirjan, jonka presidentti ja tämä tuomari allekirjoittavat.

28 artikla

1. Jollei unionin tuomioistuin nimenomaisesti toisin päättä, lomakaudet ovat seuraavat:

— 18 päivästä joulukuuta 10 päivään tammikuuta,

— pääsiäistä edeltävästä sunnuntaista toiseen pääsiäisen jälkeiseen sunnuntaihin,

— 15 päivästä heinäkuuta 15 päivään syyskuuta.

Lomakauden aikana presidentin tehtäviä hoitaa unionin tuomioistuimen kotipaikassa joko presidentti itse yhteydessä kirjaajaan tai jaoston puheenjohtaja taikka muu presidentin sijaisekseen nimeämä tuomari.

2. Presidentti voi unionin tuomioistuimen lomakauden aikana kiireellisissä tapauksissa kutsua tuomarit tai julkisasiamiehet koolle.

3. Unionin tuomioistuin noudattaa kotipaikkansa virallisia juhlapäiviä.

4. Unionin tuomioistuin voi pätevistä syistä myöntää tuomareille tai julkisasiamiehille virkavapautta.

6 luku

KIELIÄ KOSKEVAT JÄRJESTELYT

29 artikla

1. Oikeudenkäyntikieliä ovat bulgaria, englanti, espanja, hollanti, iiri, italia, kreikka, latvia, liettua, malta, portugali, puola, ranska, romania, ruotsi, saksa, slovakki, sloveeni, suomi, tanska, tšekki, unkari ja viro.

2. Kantaja valitsee oikeudenkäyntikielen, jollei seuraavista määräyksistä muuta johdu:

- a) jos vastaajana on jäsenvaltio tai luonnollinen henkilö, jolla on jäsenvaltion kansalaisuus, tai oikeushenkilö, jolla on kotipaikka jäsenvaltiossa, oikeudenkäyntikieli on tämän valtion virallinen kieli; jos virallisia kieliä on useampia, kantaja voi valita itselleen sopivan kielen;
- b) asianosaisten yhteisestä pyynnöstä voidaan antaa lupa käyttää muuta tämän artiklan 1 kohdassa mainittua kieltä oikeudenkäyntikielenä kokonaan tai osittain;
- c) asianosaisten pyynnöstä, kun vastapuolta ja julkisasiamiestä on kuultu, voidaan, poiketen siitä mitä a ja b alakohdassa määrätään, antaa lupa käyttää oikeudenkäyntikielenä kokonaan tai osittain muuta tämän artiklan 1 kohdassa mainittua kieltä; Euroopan unionin toimielin ei voi esittää tällaista pyyntöä.

Tämän työjärjestyksen 103 artiklassa tarkoitetuissa tapauksissa oikeudenkäyntikielenä on asian unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi saattavan kansallisen tuomioistuimen kieli. Pääasian asianosaisten asianmukaisesti perustellusta pyynnöstä, ja kun vastapuolta ja julkisasiamiestä on kuultu, voidaan antaa lupa käyttää muuta tämän artiklan 1 kohdassa mainittua kieltä suullisessa käsittelyssä.

Presidentti voi tehdä edellä mainittuja pyyntöjä koskevan päätöksen; hän voi siirtää pyynnön unionin tuomioistuimen ratkaistavaksi, ja halutessaan hyväksyä pyynnön ilman kaikkien asianosaisten suostumusta hänen täytyy siirtää se.

3. Oikeudenkäyntikieltä käytetään erityisesti asianosaisten kirjelmässä ja suullisissa lausumissa sekä niiden liiteasiakirjoissa samoin kuin unionin tuomioistuimen pöytäkirjoissa ja päätöksissä.

Muulla kuin oikeudenkäyntikielillä esitettyihin liiteasiakirjoihin on oheistettava oikeudenkäyntikielille tehty käännös.

Jos asiakirjat ovat laajoja, käännökset voidaan rajoittaa otteisiin niistä. Unionin tuomioistuin voi kuitenkin aina, joko omasta aloitteestaan tai asianosaisten pyynnöstä, vaatia laajempaa tai täydellistä käännöstä.

Poiketen siitä, mitä edellä määrätään, jäsenvaltioilla on oikeus käyttää omaa virallista kieltään, jos ne ovat väliintulijoina unionin tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa tai jos ne ovat osallisina 103 artiklassa tarkoitettussa ennakkoratkaisumenetelyssä. Tätä määräystä sovelletaan sekä kirjallisiin että suullisiin lausumiin. Kirjaaja huolehtii tarvittavista käännöksistä oikeudenkäyntikielille.

ETA-sopimuksen muille osapuolille kuin jäsenvaltioille ja EFTA:n valvontaviranomaiselle voidaan antaa lupa käyttää jotakin muuta tämän artiklan 1 kohdassa mainituista kielistä kuin oikeudenkäyntikieltä, kun ne esiintyvät väliintulijoina unionin tuomioistuimessa vireillä olevassa riidassa tai kun ne osallistuvat perussäännön 23 artiklassa tarkoitettuun ennakkoratkaisumenetelyyn. Tätä määräystä sovelletaan sekä kirjallisiin että suullisiin lausumiin. Kirjaaja huolehtii tarvittavista käännöksistä oikeudenkäyntikielille.

Kolmansille valtioille, jotka osallistuvat ennakkoratkaisumenetelyyn perussäännön 23 artiklan neljännen kohdan mukaisesti, voidaan antaa lupa käyttää jotain muuta 1 kohdassa mainittua kieltä kuin oikeudenkäyntikieltä. Tätä määräystä sovelletaan sekä kirjallisiin asiakirjoihin että suullisiin lausumiin. Kirjaaja huolehtii kussakin tapauksessa käännöksistä oikeudenkäyntikielille.

4. Jos todistaja tai asiantuntija ilmoittaa olevansa kykenemätön riittävän selvästi ilmaisemaan itseään jollain tämän artiklan 1 kohdassa mainitulla kielellä, unionin tuomioistuin voi antaa hänelle luvan esittää kertomuksensa muulla kielellä. Kirjaaja huolehtii tarvittavista käännöksistä oikeudenkäyntikielille.

5. Unionin tuomioistuimen presidentti ja jaostojen puheenjohtajat voivat asian suullisessa käsittelyssä, esittelevä tuomari alustavassa kertomuksessa ja suullista käsittelyä varten laaditussa kertomuksessa, tuomarit ja julkisasiamiehet suullisessa käsittelyssä esittämässään kysymyksissä ja julkisasiamiehet ratkaisuehdotuksessaan käyttää jotakin tämän artiklan 1 kohdassa mainittua muuta kieltä kuin oikeudenkäyntikieltä. Kirjaaja huolehtii tarvittavista käännöksistä oikeudenkäyntikielille.

30 artikla

1. Kirjaajan on huolehdittava siitä, että tuomarin, julkisasiamiehen tai asianosaisten pyynnöstä kaikki unionin tuomioistuimessa asian käsittelyn aikana lausuttu käännetään joillekin heidän valitsemistaan, 29 artiklan 1 kohdassa mainituista kielistä.

2. Unionin tuomioistuimen julkaisut laaditaan neuvoston asetuksen N:o 1 1 artiklassa tarkoitetuilla kielillä.

31 artikla

Oikeudenkäyntikielillä tai muulla tämän työjärjestyksen 29 artiklassa tarkoitettulla kielellä laaditut asiakirjat ovat todistusvoimaisia.

7 luku

ASIAMIESTEN, AVUSTAJIEN JA ASIANAJAJIEN OIKEUDET JA VELVOLLISUUDET

32 artikla

1. Asiamiehet, avustajat ja asianajajat, jotka esiintyvät unionin tuomioistuimessa tai missä tahansa lainkäyttöviranomaisessa, jolta unionin tuomioistuin on pyytänyt oikeusapua, nauttivat koskemattomuutta siltä osin kuin kysymys on asiaa tai asianosaisia koskevista suullisista tai kirjallisista lausumista.

2. Asiamiehillä, avustajilla ja asianajajilla on lisäksi seuraavat erioikeudet ja vapaudet:

- a) mitään oikeudenkäyntiin liittyvää asiakirjaa tai muuta tallennetta ei saa etsiä tai takavarikoida. Kiistatapauksissa tulliviranomaiset ja poliisi voivat sinetöidä tällaiset asiakirjat ja tallenteet, jotka toimitetaan sen jälkeen viipymättä unionin tuomioistuimeen, jossa ne tarkastetaan kirjaajan ja asianomaisen henkilön läsnä ollessa;
- b) asiamiehillä, avustajilla ja asianajajilla on oikeus sellaiseen määrään ulkomaista valuuttaa, joka on tarpeen heidän tehtäviensä hoitamista varten;
- c) asiamiehillä, avustajilla ja asianajajilla on oikeus esteettä matkustaa tehtäviensä edellyttämässä laajuudessa.

33 artikla

Edellisessä artiklassa tarkoitettuihin erioikeuksiin, koskemattomuuteen ja vapauksiin voi vedota vain sellainen henkilö, joka voi osoittaa asemansa seuraavasti:

- a) asiamiehen on esitettävä päämiehensä antama virallinen asiakirja; päämiehen on viipymättä toimitettava jäljennös tästä asiakirjasta kirjaajalle;

- b) avustajan ja asianajajan on esitettävä kirjaajan allekirjoittama todistus. Tämä todistus on voimassa vain tietyn ajan, jota voidaan asian käsittelyn keston mukaan pidentää tai lyhentää.

34 artikla

Tämän työjärjestyksen 32 artiklassa tarkoitettujen erioikeudet, koskemattomuus ja vapaudet myönnetään yksinomaan asian käsittelyn asianmukaisen kulun turvaamiseksi.

Unionin tuomioistuin voi poistaa koskemattomuuden, jos se katsoo, ettei asian käsittelyn asianmukainen kulku tämän vuoksi esty.

35 artikla

1. Jos unionin tuomioistuin katsoo, että avustajan tai asianajajan käytös unionin tuomioistuimessa tai tuomaria, julkisasiamiestä tai kirjaajaa kohtaan on unionin tuomioistuimen arvovallan kannalta sopimatonta tai hyvän lainkäytön vaatimusten vastaista tai että kyseinen avustaja tai asianajaja käyttää oikeuksiaan muihin tarkoituksiin kuin niihin, joita varten ne on annettu, unionin tuomioistuin ilmoittaa tästä asianomaiselle. Jos unionin tuomioistuin ilmoittaa tällaisesta käytöksestä niille toimivaltaisille viranomaisille, joiden alaisuuteen asianomainen kuuluu, asianomaiselle toimitetaan jäljennös näille viranomaisille lähetetystä kirjeestä.

Samoin perusteilla unionin tuomioistuin voi milloin tahansa asianomaista ja julkisasiamiestä kuultuaan määräyksellä kieltää asianomaista esiintymästä asian käsittelyssä. Määräystä on heti noudatettava.

2. Jos avustajaa tai asianajajaa kielletään esiintymästä asian käsittelyssä, asian käsittelyä lykätään presidentin määräämäksi ajaksi, jotta asianosaisella on mahdollisuus hankkia toinen avustaja tai asianajaja.

3. Tämän artiklan nojalla tehty päätös voidaan peruuttaa.

36 artikla

Tämän luvun määräyksiä sovelletaan yliopiston opettajiin, joilla on perussäännön 19 artiklan mukaisesti oikeus esiintyä unionin tuomioistuimessa.

II OSASTO

ASIAN KÄSITTELY

1 luku

KIRJALLINEN KÄSITTELY

37 artikla

1. Jokaisen oikeudenkäyntiasiakirjan alkuperäiskappaleen on oltava asianosaisen asiamiehen tai asianajajan allekirjoittama.

Alkuperäiskappale ja kaikki liitteet, joihin siinä viitataan, on jätettävä unionin tuomioistuimelle samoin kuin viisi jäljennöstä unionin tuomioistuinta varten ja yksi jäljennös kutakin asianosaista varten. Sen asianosaisen, joka jättää asiakirjat, on todistettava jäljennökset oikeaksi.

2. Toimielimet jättävät lisäksi unionin tuomioistuimen asettamassa määräajassa kaikista oikeudenkäyntiasiakirjoista käännökset muille, neuvoston asetuksen N:o 1 1 artiklassa mainituille kielille. Tällöin sovelletaan edellisen kohdan viimeistä alakohtaa.

3. Kaikki oikeudenkäyntiasiakirjat on päivättävä. Asian käsittelyssä noudatettavia määräaikoja laskettaessa pidetään ratkaisevana ainoastaan sitä ajankohtaa, jolloin asiakirjat on jätetty kirjaamoon.

4. Jokaiseen oikeudenkäyntiasiakirjaan on oheistettava liite, joka sisältää ne liiteasiakirjat, joihin asiassa vedotaan, sekä luettelo niistä.

5. Jos oikeudenkäyntiasiakirjaan on sen laajuuden vuoksi liitetty ainoastaan otteita, koko asiakirja tai sen täydellinen jäljennös on jätettävä kirjaamoon.

6. Prosessuaalisten määräaikojen noudattamisen kannalta pidetään ratkaisevana sitä päivää, jona jäljennös oikeudenkäyntiasiakirjan allekirjoitetusta alkuperäiskappaleesta, mukaan lukien 4 kohdassa tarkoitettu asiakirjaluettelo, saapuu kirjaamoon telekopiolaitteen tai muun unionin tuomioistuimen käytettävissä olevan teknisen tiedonsiirtovälineen välityksellä, jos asiakirjan allekirjoitettu alkuperäiskappale liitteineen ja 1 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitettuine jäljennöksineen jätetään kirjaamoon viimeistään kymmenen päivän kuluessa tästä, sanotun kuitenkin rajoittamatta 1–5 kohdan soveltamista. Tähän kymmenen päivän määräaikaan ei voida soveltaa 81 artiklan 2 kohtaa.

7. Unionin tuomioistuin voi tekemällään päätöksellä määrittää edellytykset, joiden täytyessä kirjaamoon sähköisesti toimitettua

oikeudenkäyntiasiakirjaa pidetään kyseisen asiakirjan alkuperäiskappaleena, sanotun kuitenkin rajoittamatta 1 kohdan ensimmäisen alakohdan ja 2–5 kohdan soveltamista. Tämä päätös julkaistaan *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

38 artikla

1. Perussäännön 21 artiklassa tarkoitetussa kanteessa on mainittava:

- a) kantajan nimi ja osoite;
- b) sen asianosaisen nimi, jota vastaan kanne pannaan vireille;
- c) oikeudenkäynnin kohde ja yhteenveto kanteen oikeudellisista perusteista;
- d) kantajan vaatimukset;
- e) esitettävä näyttö.

2. Kanteessa on mainittava unionin tuomioistuimen kotipaikassa oleva prosessiosoite, johon asiaa koskevat tiedoksiannot voidaan toimittaa. Lisäksi on mainittava sellaisen henkilön nimi, jolla on kelpoisuus vastaanottaa tiedoksiantoja ja joka on antanut suostumuksensa tehtävään.

Ensimmäisessä alakohdassa tarkoitetun prosessiosoitteen ilmoittamisen lisäksi tai sen sijasta kanteessa voidaan mainita, että asianajaja tai asiamies suostuu siihen, että tiedoksiannot toimitetaan hänelle telekopiolaitteen tai muun teknisen tiedonsiirtovälineen välityksellä.

Jos kanne ei täytä ensimmäisessä ja toisessa alakohdassa asetettuja edellytyksiä, kaikki asiaa koskevat tiedoksiannot toimitetaan tälle asianosaiselle, niin kauan kuin edellytyksiä ei ole täytetty, kirjatulla kirjeellä, joka on osoitettu asianosaisen asiamiehelle tai asianajajalle. Tällöin 79 artiklan 1 kohdan määräyksistä poiketen tiedoksianto katsotaan oikeassa järjestyksessä toimitetuksi, kun kirje jätetään postiin kirjattavaksi unionin tuomioistuimen kotipaikassa.

3. Asianosaista avustavan tai edustavan asianajajan on jätettävä kirjaamoon asiakirja, joka osoittaa, että hänellä on kelpoisuus esiintyä tuomioistuimessa jossakin jäsenvaltiossa tai muussa ETA-sopimuksen osapuolena olevassa valtiossa.

4. Kanteeseen on tarvittaessa liitettävä perussäännön 21 artiklan toisessa kohdassa tarkoitetut asiakirjat.

d) esitettävä näyttö.

5. Jos kantaja on yksityisoikeudellinen oikeushenkilö, kanteeseen on liitettävä:

Vastineeseen sovelletaan tämän työjärjestyksen 38 artiklan 2–5 kohtaa.

a) säännöt, yhtiösopimus tai yhtiöjärjestys, äskettäin annettu ote yhdistys-, säätiö- tai kaupparekisteristä tai muu selvitys siitä, että kantaja on oikeushenkilönä olemassa;

2. Presidentti voi vastaajan perustellusta hakemuksesta pidentää edellisessä kohdassa määrättyä aikaa.

b) selvitys siitä, että asianajajalle annetun valtuutuksen allekirjoittajalla on ollut siihen kelpoisuus.

41 artikla

1. Kannetta ja vastinetta voidaan täydentää kantajan vastauksella ja vastaajan siihen antamalla vastauksella.

6. SEUT 273 artiklassa tarkoitettuihin kanteisiin on liitettävä jäljennös kyseessä olevien valtioiden välillä tehdystä välityssopimuksesta.

2. Presidentti asettaa määräajat, joiden kuluessa nämä asiakirjat on jätettävä.

7. Jollei kanne täytä tämän artiklan 3–6 kohdassa asetettuja vaatimuksia, kirjaajan on asetettava kantajalle kohtuullinen määräaika, jonka kuluessa tämän on täydennettävä kannettaan tai toimitettava puuttuvat asiakirjat. Jos kantaja ei määräajassa täydennä kannettaan tai toimita puuttuvia asiakirjoja, unionin tuomioistuin päättää julkiasiamiestä kuultuaan, aiheuttavatko puutteet kanteen jättämisen tutkimatta muotovaatimusten laiminlyönnin perusteella.

42 artikla

1. Vastauksessaan asianosainen voi vedota lisänäyttöön. Asianosaisen on kuitenkin ilmoitettava syy, miksi näyttöön ei ole vedottu aikaisemmin.

39 artikla

Kanne on annettava vastaajalle tiedoksi. Edellisen artiklan 7 kohdassa tarkoitettussa tapauksessa tiedoksianto toimitetaan heti kun asiakirjat on täydennetty määräysten mukaisiksi tai kun unionin tuomioistuin on määrännyt, että kanne otetaan tutkittavaksi siitä huolimatta, ettei mainitussa artiklassa määrättyjä muotovaatimuksia ole täytetty.

2. Asian käsittelyn kuluessa ei saa vedota uuteen perusteeseen, ellei se perustu kirjallisen käsittelyn aikana esille tulleisiin tosiseikkoihin tai oikeudellisiin seikkoihin.

Jos joku asianosaisista asian käsittelyn kuluessa esittää tällaisen uuden perusteen, presidentti voi säännönmukaisten määräaikojen umpeuduttuakin esittelevän tuomarin esityksestä ja julkiasiamiestä kuultuaan asettaa määräajan, jonka kuluessa toinen asianosainen voi lausua tästä perusteesta.

40 artikla

1. Vastaajan on kuukauden kuluessa tiedoksiannosta jätettävä vastineensa unionin tuomioistuimelle. Vastineessa on mainittava:

Päätös siitä, otetaanko uusi peruste tutkittavaksi, tehdään pääasian ratkaisun yhteydessä.

a) vastaajan nimi ja osoite;

43 artikla

b) tosiseikat ja oikeudelliset perusteet, joihin vedotaan;

Unionin tuomioistuimen presidentti voi kuultuaan asianosaisia sekä julkiasiamiestä, jos asiaan on jo nimetty julkiasiamies 10 artiklan 2 kohdan mukaisesti, milloin tahansa määrätä, että kirjallista tai suullista käsittelyä taikka lopullista tuomiota varten tietyt toisiinsa liittyvät tai asiasisällöltään samanlaiset asiat käsitellään yhdessä. Presidentti voi myös peruuttaa yhdistämispäätöksen. Presidentti voi siirtää nämä kysymykset unionin tuomioistuimen ratkaistaviksi.

c) vastaajan vaatimukset;

1 a luku

ALUSTAVA KERTOMUS JA ASIOIDEN SIIRTÄMINEN
RATKAISUKOKOONPANOIHIN

44 artikla

1. Presidentti määrää päivän, jolloin esittelevän tuomarin on annettava unionin tuomioistuimen yleiskokoukselle alustava kertomus, tapauksen mukaan,

- a) kun vastaajan vastaus on jätetty;
- b) kun asianosaisten vastauksia ei ole jätetty 41 artiklan 2 kohdan mukaisesti asetetussa määräajassa;
- c) kun asianosainen on ilmoittanut, ettei se anna vastausta;
- d) kun 62 a artiklassa tarkoitettua nopeutettua menettelyä sovellettaessa presidentti määrää suullisen käsittelyn päivän.

2. Alustava kertomus sisältää ehdotuksen mahdollisesti tarvittavista asian selvittämistoimista tai muista asian valmisteluun liittyvistä toimista sekä siitä ratkaisukokoonpanosta, johon asia olisi syytä siirtää. Kertomus sisältää myös esittelevän tuomarin ehdotuksen siitä, voidaanko suullinen pääkäsittely jättää järjestämättä 44 a artiklan mukaisesti, ja siitä, voidaanko asia ratkaista ilman julkisasiamiehen ratkaisuehdotusta perussäännön 20 artiklan viidennen kohdan mukaisesti.

Unionin tuomioistuin päättää julkisasiamiestä kuultuaan, mihin toimenpiteisiin esittelevän tuomarin ehdotusten johdosta ryhdytään.

3. Unionin tuomioistuin siirtää viiden tai kolmen tuomarin jaostojen ratkaistavaksi kaikki sen käsiteltäviksi saatetut asiat, jollei asian vaikeuden tai merkityksen taikka erityisten syiden vuoksi ole tarpeen, että asia siirretään suuren jaoston ratkaistavaksi.

Asiaa ei kuitenkaan voida siirtää viiden tai kolmen tuomarin jaostolle, jos käsiteltävässä asiassa asianosaisena oleva jäsenvaltio tai unionin toimielin vaatii, että asia on ratkaistava suuressa jaostossa. Ilmaisulla "käsiteltävässä asiassa asianosaisena" tarkoitetaan tässä kohdassa kaikkia jäsenvaltioita ja kaikkia toimielimiä, jotka ovat riidan asianosaisia tai riidassa väliintulijoita tai jotka ovat esittäneet kirjallisia huomautuksia 103 artiklassa tarkoitettussa ennakkoratkaisuasiassa. Tässä alakohdassa tarkoitettua vaatimusta ei voida esittää unionin ja sen henkilöstön välisissä riita-asioissa.

Unionin tuomioistuin kokoontuu täysistunnossa, kun asia on saatettu sen ratkaistavaksi perussäännön 16 artiklan neljännessä kohdassa mainittujen määräysten nojalla. Se voi siirtää asian täysistunnon ratkaistavaksi, jos se pitää kyseistä asiaa poikkeuksellisen merkittävänä perussäännön 16 artiklan viidennen kohdan mukaisesti.

4. Se ratkaisukokoonpano, jonka ratkaistavaksi asia on annettu, voi siirtää asian missä tahansa asian käsittelyn vaiheessa unionin tuomioistuimelle, jotta tämä antaisi asian kyseistä ratkaisukokoonpanoa laajemman ratkaisukokoonpanon ratkaistavaksi.

5. Jos ratkaisukokoonpano pitää asian selvittämistä tarpeellisenä eikä se itse ryhdy asian selvittämistoimiin, se voi antaa asian selvittämisen esittelevän tuomarin tehtäväksi.

Jos asian käsittelyssä siirrytään suulliseen vaiheeseen suorittamatta asian selvittämistoimia, kyseisen ratkaisukokoonpanon puheenjohtaja määrää suullisen käsittelyn aloittamispäivän.

44 a artikla

Asian käsittelyyn unionin tuomioistuimessa kuuluu myös suullinen vaihe, sanotun kuitenkin rajoittamatta tämän työjärjestyksen erityissäännösten soveltamista. Unionin tuomioistuin voi kuitenkin päättää toisin 40 artiklan 1 kohdassa tai tapauksen mukaan 41 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen kirjelmien jättämisen jälkeen esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella ja julkisasiamiestä kuultuaan, jollei kukaan asianosaisista esitä pyyntöä, jossa yksilöidään syyt siihen, miksi asianomainen haluaa tulla kuulluksi. Pyyntö on esitettävä kolmen viikon kuluessa siitä, kun asianosaiselle on ilmoitettu kirjallisen käsittelyn päättymisestä. Presidentti voi pidentää tätä määräaika.

2 luku

ASIAN VALMISTELU JA SIIHEN LIITTYVÄT TOIMENPITEET

1 jakso – Asian selvittämistoimista

45 artikla

1. Unionin tuomioistuin vahvistaa määräyksellä julkisasiamiestä kuultuaan asianmukaisina pitämänsä selvittämistoimet ja sen, mitkä tosiseikat on näytettävä toteen. Asianosaisia kuullaan ennen kuin unionin tuomioistuin päättää 2 kohdan c, d ja e alakohdassa tarkoitetuista selvittämistoimista.

Tämä määräys annetaan tiedoksi asianosaisille.

2. Seuraaviin selvittämistoimiin voidaan ryhtyä, tämän kuitenkin rajoittamatta perussäännön 24 ja 25 artiklan määräysten soveltamista.

- a) asianosaisten henkilökohtainen saapuminen asian käsittelyyn;
- b) tietojen pyytäminen ja asiakirjojen esittäminen;
- c) todistajien kuuleminen;
- d) asiantuntijalausunto;
- e) katselmus.

3. Julkisasiamies osallistuu selvittämistöimiin.
4. Vastanäytön esittäminen ja aiemmin esitetyn näytön täydentäminen on sallittua.

46 artikla

Asianosaiset voivat olla mukana asian selvittämistöimissä.

2 jakso – Todistajien ja asiantuntijoiden kutsuminen ja kuuleminen

47 artikla

1. Unionin tuomioistuin voi julkisasiamiestä kuultuaan omasta aloitteestaan tai asianosaisten pyynnöstä määrätä, että tiettyjen seikkojen toteen näyttämiseksi kuullaan todistajia. Unionin tuomioistuimen määräyksessä mainitaan toteen näytettävät seikat.

Unionin tuomioistuin kutsuu todistajat kuultaviksi joko omasta aloitteestaan tai asianosaisten tai julkisasiamiehen pyynnöstä.

Asianosaisen tekemässä pyynnössä todistajan kuulemiseksi on ilmoitettava täsmällisesti, mistä seikoista ja minkä vuoksi todistajaa on tarpeen kuulla.

2. Todistaja, jonka kuulemista unionin tuomioistuin pitää tarpeellisena, kutsutaan kuultavaksi unionin tuomioistuimen määräyksellä, jossa mainitaan:

- a) todistajan suku- ja etunimi, asema ja osoite;
- b) seikat, joista todistajaa kuullaan;
- c) ne toimet, joihin unionin tuomioistuin on mahdollisesti ryhtynyt todistajalle aiheutuvien kulujen korvaamiseksi, ja niskoittelevaan todistajaan sovellettavat seuraamukset.

Tämä määräys annetaan tiedoksi asianosaisille ja todistajalle.

3. Unionin tuomioistuin voi asettaa asianosaisten pyynnöstä kuultavan todistajan kutsumisen edellytykseksi, että unionin tuomioistuimen kassaan talletetaan rahamäärä, joka kattaa kuulemisesta aiheutuvat kustannukset; unionin tuomioistuin määrää tämän rahamäärän suuruuden.

Unionin tuomioistuimen kassasta maksetaan unionin tuomioistuimen omasta aloitteesta kutsumien todistajien kuulemiseen tarvittava ennakko.

4. Todistajan henkilöllisyyden toteamisen jälkeen presidentti ilmoittaa todistajalle, että tämän on vahvistettava todistajankertomuksensa tässä työjärjestyksessä määrättyllä tavalla.

Unionin tuomioistuin kuulee todistajia kuulemistilaisuudessa, johon asianosaiset kutsutaan. Sen jälkeen kun todistaja on esittänyt kertomuksensa, presidentti voi asianosaisten pyynnöstä tai omasta aloitteestaan tehdä todistajalle kysymyksiä.

Muilla tuomareilla ja julkisasiamiehellä on sama oikeus.

Presidentin suostumuksella asianosaisten edustajat voivat tehdä todistajalle kysymyksiä.

5. Esitettyään kertomuksensa todistaja vannoo seuraavan valan:

”Minä lupaan ja vannon, että olen kertonut totuuden, koko totuuden enkä mitään muuta kuin totuuden.”

Unionin tuomioistuin voi kuultuaan asianosaisia vapauttaa todistajan valan vannomisesta.

6. Kirjaaja pitää pöytäkirjaa, johon merkitään todistajien kertomukset.

Pöytäkirjan allekirjoittaa presidentti tai se esittelevä tuomari, jonka tehtäväksi todistajan kuuleminen on annettu. Tätä ennen todistajalle on varattava tilaisuus tarkastaa pöytäkirjan sisältö ja allekirjoittaa pöytäkirja.

Pöytäkirja on todistusvoimainen.

48 artikla

1. Oikeassa järjestyksessä kutsutun todistajan on noudatettava kutsua ja saavuttava kuultavaksi.

2. Jos oikeassa järjestyksessä kutsuttu todistaja ei saavu unionin tuomioistuimeen, unionin tuomioistuin voi määrätä hänelle sakon, jonka suuruus on enintään 5 000 euroa, ⁽¹⁾ ja määrätä, että todistaja kutsutaan uudelleen kuultavaksi omalla kustannuksellaan.

Sama seuraamus voidaan määrätä todistajalle, joka ilman laillista syytä kieltäytyy antamasta todistajankertomusta, vannomasta valaa tai antamasta tarvittaessa juhlallista vakuutusta.

⁽¹⁾ Ks. tietyistä euron käyttöön ottamiseen liittyvistä säännöksistä 17.6.1997 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1103/97 (EYVL L 162, 19.6.1997, s. 1) 2 artikla.

3. Todistaja, joka esittää unionin tuomioistuimelle laillisen syyntaiminlyöntiänsä, voidaan vapauttaa sakosta, joka hänelle on määrätty. Määrättyä sakkoa voidaan alentaa todistajan pyynnöstä, jos hän osoittaa, että se on hänen tuloihinsa nähden kohtuuton.

4. Tämän artiklan nojalla määrättyt sakot ja toimenpiteet pannaan täytäntöön SEUT 280 ja SEUT 299 artiklan sekä SEA 164 artiklan määräysten mukaisesti.

49 artikla

1. Unionin tuomioistuin voi määrätä asiantuntijalausunnon hankkimisesta. Määräyksessä, jossa nimetään asiantuntija, määritetään hänen tehtävänsä ja asetetaan määräaika, jonka kuluessa asiantuntijan on annettava lausuntonsa.

2. Asiantuntijalle annetaan jäljennös määräyksestä ja kaikista hänen tehtävänsä täyttämisen kannalta tarpeellisista asiakirjoista. Hänen toimintaansa valvoo esittelevä tuomari, joka voi olla läsnä asiantuntijatehtävän täyttämiseksi ja jolle on tiedotettava asiantuntijan edistymisestä tehtävänsä täyttämiseksi.

Unionin tuomioistuin voi pyytää asianosaisia tai yhtä asianosaista asettamaan vakuuden, joka kattaa asiantuntijalausunnon hankkimisesta aiheutuvat kulut.

3. Asiantuntijan pyynnöstä unionin tuomioistuin voi päättää todistajien kuulemisesta, joka tapahtuu tämän työjärjestyksen 47 artiklan määräysten mukaisesti.

4. Asiantuntija voi antaa lausuntonsa ainoastaan niistä seikoista, joista lausuntoa on nimenomaisesti pyydetty.

5. Kun asiantuntija on esittänyt lausuntonsa, unionin tuomioistuin voi määrätä hänen kuulemisestaan; asianosaiset kutsutaan kuulemistilaisuuteen.

Presidentin suostumuksella asianosaisten edustajat voivat tehdä asiantuntijalle kysymyksiä.

6. Esitettyään lausuntonsa asiantuntija vannoo unionin tuomioistuimessa seuraavan valan:

”Minä vannon, että olen suorittanut tehtäväni tunnollisesti ja puolueettomasti.”

Unionin tuomioistuin voi kuultuaan asianosaisia vapauttaa asiantuntijan valan vannomisesta.

50 artikla

1. Jos asianosainen vastustaa todistajan tai asiantuntijan kuulemistä sillä perusteella, että tämä ei ole tehtävään kykenevä tai sopiva, tai muulla perusteella tai jos todistaja kieltäytyy todistamasta tai asiantuntija antamasta lausuntoaan tai jos todistaja tai asiantuntija kieltäytyy vannomasta valaa tai antamasta tarvittaessa juhlallista vakuutusta, unionin tuomioistuin ratkaisee asian.

2. Todistajan ja asiantuntijan vastustamista koskeva väite on esitettävä kahden viikon kuluessa sen määräyksen tiedoksiantosta, jolla todistaja kutsutaan tai asiantuntija nimetään; väite on esitettävä kirjallisesti ja samalla on mainittava vastustamisen perusteet ja esitettävä näyttö.

51 artikla

1. Todistajilla ja asiantuntijoilla on oikeus saada korvaus matka- ja oleskelukuluistaan. Näitä kuluja varten heille voidaan maksaa ennakkoa unionin tuomioistuimen kassasta.

2. Todistajilla on oikeus korvaukseen ansionmenetyksestä, ja asiantuntijoilla on oikeus palkkioon. Unionin tuomioistuimen kassa maksaa nämä korvaukset todistajille ja asiantuntijoille sen jälkeen kun he ovat täyttäneet velvollisuutensa tai tehtävänsä.

52 artikla

Unionin tuomioistuin voi asianosaisten pyynnöstä tai omasta aloitteestaan esittää todistajien tai asiantuntijoiden kuulemiseksi oikeusapupyynnön tämän työjärjestyksen 125 artiklassa tarkoitetuissa säännöissä määrätyn edellytyksin.

53 artikla

1. Kirjaaja pitää pöytäkirjaa jokaisesta suullisesta käsittelystä. Tämän pöytäkirjan allekirjoittavat presidentti ja kirjaaja. Pöytäkirja on todistusvoimainen.

2. Asianosaiset voivat tutustua kirjaamossa pöytäkirjoihin ja asiantuntijalausuntoihin; asianosaiset voivat saada niistä jäljennöksiä omalla kustannuksellaan.

3 jakso – Valmistelun päättymisen

54 artikla

Jollei unionin tuomioistuin päätä myöntää asianosaisille määräaika kirjallisten huomautusten esittämiseen, presidentti mää-

rää suullisen käsittelyn aloittamispäivän asian valmistelun päätyttyä.

Jos kirjallisten huomautusten esittämiseen on myönnetty määräaika, presidentti vahvistaa suullisen käsittelyn aloittamispäivän tämän määräajan päätyttyä.

4 jakso – Asian valmisteluun liittyvät toimenpiteet

54 a artikla

Esittelevä tuomari ja julkisasiamies voivat pyytää asianosaisia antamaan määräajassa toiseikkoja koskevia tietoja, asiakirjoja tai muuta selvitystä, jota he pitävät tarpeellisena. Saadut vastaukset ja asiakirjat annetaan tiedoksi muille asianosaisille.

3 luku

SUULLINEN KÄSITTELY

55 artikla

1. Jollei tämän työjärjestyksen 85 artiklassa tarkoitettujen päätösten ensisijaisuudesta muuta johdu, unionin tuomioistuin käsittelee vireille pannut asiat siinä järjestyksessä, kuin niiden valmistelu on päättynyt. Jos valmistelu päättyy samaan aikaan useissa asioissa, käsittelyjärjestys määrätään kanteen rekisteriin kirjaamispäivän mukaan.

2. Presidentti voi erityisistä syistä päättää, että jonkin asian käsittelylle on annettava etusija.

Presidentti voi kuultuaan asianosaisia ja julkisasiamiestä erityisistä syistä joko omasta aloitteestaan tai jonkun asianosaisen pyynnöstä päättää lykätä asian käsittelyä myöhempään ajankohtaan. Jos asianosaiset pyytävät käsittelyn lykkäämistä yhteisesti, presidentti voi suostua pyyntöön.

56 artikla

1. Presidentti julistaa käsittelyn alkaneeksi ja johtaa sitä; hän on vastuussa käsittelyn asianmukaisesta kulusta.

2. Suljetuin ovin käsiteltävissä asioissa suullisen käsittelyn sisältöä ei julkisteta.

57 artikla

Presidentti voi suullisen käsittelyn aikana tehdä kysymyksiä asianosaisten asiamiehille, avustajille tai asianajajille.

Muilla tuomareilla ja julkisasiamiehellä on sama oikeus.

58 artikla

Asianosaiset voivat esiintyä unionin tuomioistuimessa vain asiamiehensä, avustajansa tai asianajajansa välityksellä.

59 artikla

1. Julkisasiamies esittää perustellun ratkaisuehdotuksensa suullisesti ennen suullisen käsittelyn päättymistä.

2. Julkisasiamiehen esitettyä ratkaisuehdotuksensa presidentti julistaa suullisen käsittelyn päättyneeksi.

60 artikla

Unionin tuomioistuin voi milloin tahansa julkisasiamiestä kuultuaan 45 artiklan 1 kohdan mukaisesti määrätä asian selvittämistoimista tai selvittämistoimien suorittamisesta uudelleen tai niiden täydentämisestä. Unionin tuomioistuin voi antaa esittelevän tuomarin tehtäväksi näiden toimien toteuttamisen.

61 artikla

Unionin tuomioistuin voi kuultuaan julkisasiamiestä määrätä suullisen käsittelyn aloitettavaksi uudestaan.

62 artikla

1. Kirjaaja pitää pöytäkirjaa jokaisesta suullisesta käsittelystä. Tämän pöytäkirjan allekirjoittavat presidentti ja kirjaaja. Pöytäkirja on todistusvoimainen.

2. Asianosaiset voivat tutustua kirjaamossa pöytäkirjoihin ja asiantuntijalausuntoihin; asianosaiset voivat saada niistä jäljennöksiä omalla kustannuksellaan.

3 a luku

NOPEUTETTU MENETTELY

62 a artikla

1. Kantajan tai vastaajan hakemuksesta presidentti voi esittelevän tuomarin ehdotuksesta sekä vastapuolta ja julkisasiamiestä kuultuaan poikkeuksellisesti päättää, että tämän työjärjestyksen määräyksistä poiketen asia käsitellään nopeutetussa menettelyssä, kun asian erityisen kiireellisyyden vuoksi on tarpeen, että unionin tuomioistuin ratkaisee asian mahdollisimman nopeasti.

Hakemus asian käsittelemisestä nopeutetussa menettelyssä on tehtävä erillisellä asiakirjalla kanteen tai vastineen toimittamisen yhteydessä.

2. Nopeutettua menettelyä sovellettaessa kannetta ja vastinetta voidaan täydentää vastauksella ainoastaan, jos presidentti pitää sitä tarpeellisena.

Väliintulija voi esittää väliintulokirjelmän ainoastaan, jos presidentti pitää sitä tarpeellisena.

3. Kun vastine on esitetty tai kun siinä tilanteessa, että päätös asian käsittelemisestä nopeutetussa menettelyssä tehdään vasta vastineen toimittamisen jälkeen, tämä päätös on tehty, presidentti määrää istuntopäivän, joka annetaan välittömästi asianosaisille tiedoksi. Presidentti voi lykätä istuntopäivää myöhemmäksi, jos se on tarpeen asian selvittämistoimien tai muiden asian valmisteluun liittyvien toimien vuoksi.

Asianosaiset saavat suullisen käsittelyn kuluessa täydentää esitystään ja esittää hankittavaksi näyttöä, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 42 artiklan soveltamista. Heidän on kuitenkin ilmoitettava syy, miksi näyttöön ei ole vedottu aikaisemmin.

4. Unionin tuomioistuin ratkaisee asian julkisasiamiestä kuultuaan.

4 luku

TUOMIOT

63 artikla

Tuomiossa on oltava:

- maininta siitä, että se on unionin tuomioistuimen antama tuomio;
- tuomion julistamispäivä;
- presidentin ja asian ratkaisemiseen osallistuneiden tuomareiden nimet;
- julkisasiamiehen nimi;
- kirjaajan nimi;
- asianosaisten nimet;
- asianosaisten asiameisten, avustajien ja asianajajien nimet;
- asianosaisten vaatimukset;
- maininta siitä, että julkisasiamiestä on kuultu;
- tiivistelmä tosiseikoista;

— tuomion perustelut;

— tuomiolauselma, mukaan lukien oikeudenkäyntikuluja koskeva ratkaisu.

64 artikla

1. Tuomio julistetaan julkisessa istunnossa, johon asianosaiset kutsutaan.

2. Tuomion alkuperäiskappale, jonka allekirjoittavat presidentti, asian ratkaisemiseen osallistuneet tuomarit ja kirjaaja, sinetöidään ja talletetaan kirjaamoon; kullekin asianosaiselle annetaan tiedoksi oikeaksi todistettu jäljennös tuomiosta.

3. Kirjaaja merkitsee tuomion alkuperäiskappaleeseen tuomion julistamispäivän.

65 artikla

Tuomio on sitova julistamispäivästä alkaen.

66 artikla

1. Unionin tuomioistuin voi omasta aloitteestaan tai asianosaisen viimeistään kahden viikon kuluessa tuomion julistamisesta esittämästä pyynnöstä korjata tuomiossa olevan kirjoitus- tai laskuvirheen tai muun selvän virheen, sanotun kuitenkaan rajoittamatta tuomion tulkintaa koskevien määräysten soveltamista.

2. Kirjaaja ilmoittaa asiasta asianosaisille, jotka voivat esittää kirjallisia huomautuksia presidentin asettamassa määräajassa.

3. Unionin tuomioistuin ratkaisee asian suljetuin ovin julkisasiamiestä kuultuaan.

4. Korjausmääräyksen alkuperäiskappale liitetään korjatun tuomion alkuperäiskappaleeseen. Korjausmääräyksestä tehdään merkintä korjatun tuomion alkuperäiskappaleeseen.

67 artikla

Jos unionin tuomioistuin on jättänyt lausumatta tietystä vaatimuksesta tai oikeudenkäyntikuluista, jokainen asianosainen voi saattaa asian unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi hakemuksella, joka on tehty kuukauden kuluessa tuomion tiedoksi antamisesta.

Hakemus annetaan tiedoksi vastapuolelle, ja presidentti asettaa määräajan, jonka kuluessa vastapuoli voi esittää kirjallisia huomautuksia.

Kun nämä huomautukset on esitetty, unionin tuomioistuin ratkaisee julkisasiamiestä kuultuaan samanaikaisesti, otetaanko hakemus tutkittavaksi ja hyväksytäänkö hakemus.

68 artikla

Kirjaaja huolehtii unionin tuomioistuimen oikeustapauskokoelman julkaisemisesta.

5 luku

OIKEUDENKÄYNTIKULUT

69 artikla

1. Oikeudenkäyntikulua koskeva ratkaisu annetaan tuomiossa tai määräyksessä, jolla asian käsittely päätetään.

2. Asianosainen, joka häviää asian, veloitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut.

Jos hävinneitä asianosaisia on useita, unionin tuomioistuin ratkaisee, miten kulut on jaettava näiden asianosaisten kesken.

3. Jos asiassa osa vaatimuksista ratkaistaan toisen asianosaisen ja osa toisen asianosaisen hyväksi tai jos siihen on muutoin erityisiä syitä, unionin tuomioistuin voi määrätä oikeudenkäyntikulut jaettaviksi asianosaisten kesken tai määrätä, että kukin vastaa omista kuluistaan.

Unionin tuomioistuin voi velvoittaa asian voittaneen osapuolen korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jotka tuomioistuin katsoo asianosaisen tarpeettomasti tai haitantekona aiheuttaneen toiselle asianosaiselle.

4. Jäsenvaltiot ja toimielimet, jotka ovat asiassa väliintulijoina, vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan.

ETA-sopimuksen muut osapuolet kuin jäsenvaltiot ja EFTA:n valvontaviranomainen, jotka ovat asiassa väliintulijoina, vastaavat samoin omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Unionin tuomioistuin voi määrätä, että muun kuin edellisissä alakohdissa mainitun väliintulijan on vastattava omista oikeudenkäyntikuluistaan.

5. Asianosainen, joka peruuttaa kanteensa, veloitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli sitä vaatii peruuttamista koskevissa huomautuksissaan. Kanteensa peruuttavan pyynnöstä vastapuoli veloitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos se vastapuolen menettelyn vuoksi katsotaan kohtuulliseksi.

Jos asianosaiset sopivat oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta, oikeudenkäyntikulua koskeva ratkaisu tehdään tämän sopimuksen mukaisesti.

Jollei oikeudenkäyntikulujen korvaamista vaadita, kukin asianosainen vastaa omista kuluistaan.

6. Jos lausunnon antaminen asiassa raukeaa, unionin tuomioistuin määrää oikeudenkäyntikuluista harkintansa mukaan.

70 artikla

Unionin ja sen henkilöstön välisissä riita-asioissa toimielinten on vastattava omista kustannuksistaan, sanotun kuitenkin rajoittamatta tämän työjärjestyksen 69 artiklan 3 kohdan toisen alakohdan soveltamista.

71 artikla

Asianosaisen on korvattava kustannukset, jotka vastapuolelle aiheutuvat täytäntöönpanosta, siinä valtiossa voimassa olevien maksuperusteiden mukaisesti, jossa täytäntöönpano tapahtuu.

72 artikla

Asian käsittely unionin tuomioistuimessa on maksutonta, jollei seuraavista määräyksistä muuta johdu

- a) jos unionin tuomioistuimelle on aiheutunut kustannuksia, jotka olisi voitu välttää, se voi julkisasiamiestä kuultuaan velvoittaa kustannukset aiheuttaneen asianosaisen korvaamaan ne;
- b) jos asianosaisen pyynnöstä on otettu jäljennöksiä tai tehty käännöksiä, tämä asianosainen vastaa kirjaajan kohtuuttomiksi harkitsemista kustannuksista tämän työjärjestyksen 16 artiklan 5 kohdassa tarkoitettujen maksuperusteiden mukaan.

73 artikla

Seuraavat oikeudenkäyntikulut katsotaan korvattaviksi, tämän kuitenkin rajoittamatta edellisen artiklan määräysten soveltamista:

- a) todistajille ja asiantuntijoille tämän työjärjestyksen 51 artiklan mukaisesti maksettavat korvaukset;
- b) asianosaisille asian käsittelystä aiheutuneet välttämättömät kustannukset, erityisesti matka- ja oleskelukulut, sekä asiamiehen, avustajan tai asianajajan palkkio.

74 artikla

1. Jos oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta syntyy riita, ratkaisukokoonpano, jonka käsiteltäväksi asia on siirretty, ratkaisee sen asianosaisen pyynnöstä kuultuaan toisen asianosaisen huomautukset ja julkisasiamiehen ehdotuksen antamalla määräyksen.

2. Asianosaiset voivat täytäntöönpanoa varten pyytää oikeaksi todistetun jäljennöksen määräyksestä.

75 artikla

1. Unionin tuomioistuimen kassa ja sen velalliset suorittavat maksunsa euroissa.

2. Kun korvattavat kulut ovat aiheutuneet muussa valuutassa kuin euroissa tai kun korvauksen perusteena olevat toimenpiteet on toteutettu maassa, jonka valuuttana ei ole euro, valuuttavaihdossa noudatetaan Euroopan keskuspankin viitekursssia maksupäivänä.

6 luku

MAKSUTON OIKEUDENKÄYNTI

76 artikla

1. Asianosainen, joka ei kokonaan tai osaksi kykene suorittamaan oikeudenkäynnistä aiheutuvia kuluja, voi milloin tahansa pyytää maksutonta oikeudenkäyntiä.

Hakemukseen on liitettävä selvitys hakijan taloudellisesta tilasta, erityisesti toimivaltaisen viranomaisen antama todistus hakijan varattomuudesta.

2. Jos hakemus tehdään ennen kannetta, jonka hakija aikoo nostaa, hakemuksessa on selostettava lyhyesti kanteen sisältö.

Hakemuksen ei tarvitse olla asianajajan tekemä.

3. Presidentti nimeää esittelevän tuomarin. Unionin tuomioistuin siirtää esittelevän tuomarin ehdotuksesta ja julkisasiamiestä kuultuaan hakemuksen ratkaisukokoonpanoon, joka päättää, myönnetäänkö maksuton oikeudenkäynti tai myönnetäänkö se osittaisena vai hylätäänkö hakemus. Ratkaisukokoonpano tutkii, ettei kanne ole selvästi perusteeton.

Ratkaisukokoonpano ratkaisee asian määräyksellä. Mikäli hakemus maksuttoman oikeudenkäynnin myöntämisestä hylätään kokonaan tai osittain, määräyksessä esitetään hylkäämisen perustelut.

4. Ratkaisukokoonpano voi milloin tahansa omasta aloitteestaan tai hakemuksesta peruuttaa myöntämänsä maksuttoman oikeudenkäynnin, jos myöntämisen perusteena olleissa olosuhteissa on tapahtunut muutoksia asian käsittelyn aikana.

5. Jos maksuton oikeudenkäynti myönnetään, unionin tuomioistuimen kassasta maksetaan ennakkona menoihin tarvittavat varat.

Oikeudenkäyntikuluja koskevassa ratkaisussa voidaan määrätä maksuttoman oikeudenkäynnin perusteella suoritetun rahamäärän maksamisesta kokonaan tai osittain takaisin unionin tuomioistuimen kassaan.

Kirjaaja huolehtii näiden rahamäärien perimisestä siltä asianosaiselta, joka on velvoitettu ne maksamaan.

7 luku

ASIAN POISTAMINEN

77 artikla

Jos asianosaiset tekevät asiassa sovinnon ennen unionin tuomioistuimen ratkaisun antamista ja ilmoittavat unionin tuomioistuimelle luopuvansa kaikista vaatimuksistaan, presidentti määrää asian poistettavaksi rekisteristä ja tekee oikeudenkäyntikuluja koskevan ratkaisun 69 artiklan 5 kohdan mukaisesti ottaen tarvittaessa huomioon asianosaisten tätä koskevat ehdotukset.

Tätä määräystä ei sovelleta SEUT 263 ja SEUT 265 artiklassa tarkoitettuihin kanteisiin.

78 artikla

Jos kantaja ilmoittaa kirjallisesti unionin tuomioistuimelle peruuttavansa kanteensa, presidentti määrää asian poistettavaksi rekisteristä ja tekee oikeudenkäyntikuluja koskevan ratkaisun 69 artiklan 5 kohdan mukaisesti.

8 luku

TIEDOKSIANTO

79 artikla

1. Kirjaaja huolehtii siitä, että tässä työjärjestyksessä määrätyt tiedoksiannot toimitetaan vastaanottajan prosessiosoitteeseen joko lähettämällä tiedoksiannettavasta asiakirjasta jäljennös kirjattuna kirjeenä vastaanottotodistusta vastaan tai luovuttamalla jäljennös henkilökohtaisesti kuittia vastaan.

Kirjaaja huolehtii jäljennösten ottamisesta tiedoksiannettavasta asiakirjasta ja todistaa ne oikeiksi, jolleivät asianosaiset itse toimita jäljennöksiä tämän työjärjestyksen 37 artiklan 1 kohdan mukaisesti.

2. Jos vastaanottaja on 38 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan mukaisesti antanut suostumuksensa siihen, että tiedoksiannot toimitetaan hänelle telekopiolaitteen tai muun teknisen tiedonsiirtovälineen välityksellä, oikeudenkäyntiasiakirjat, unionin tuomioistuimen tuomioita ja määräyksiä lukuun ottamatta, voidaan antaa hänelle tiedoksi lähettämällä asiakirjasta hänelle jäljennös tällaista välinettä käyttäen.

Jos tiedoksi antaminen ei teknisistä syistä tai asiakirjan luonteen tai pituuden vuoksi voi tapahtua tällä tavoin, asiakirja annetaan tiedoksi toimittamalla se vastaanottajan osoitteeseen 1 kohdassa määrätyn mukaisesti siinä tapauksessa, että hän ei ole ilmoittanut prosessiosoitetta. Vastaanottajalle ilmoitetaan tästä telekopiolaitteen tai muun teknisen tiedonsiirtovälineen välityksellä. Kirjatun kirjeen katsotaan tällöin saapuneen vastaanottajalle kymmenentenä päivänä siitä, kun se on jätetty postin haltuun unionin tuomioistuimen kotipaikassa, ellei saantitodistuksella osoiteta, että se on vastaanotettu muuna ajankohtana, tai ellei vastaanottaja kolmen viikon kuluessa telekopiolaitteen tai muun teknisen tiedonsiirtovälineen välityksellä saamastaan ilmoituksesta ilmoita kirjaajalle, että tiedoksianto ei ole saapunut hänelle.

9 luku

MÄÄRÄAJAT

80 artikla

1. Perussopimuksissa, perussäännössä ja tässä työjärjestyksessä määrätyt prosessuaaliset määräajat lasketaan seuraavasti:

- a) jos päivinä, viikkoina, kuukausina tai vuosina ilmaistu määräaika on laskettava ajankohdasta, jona tietty tapahtuma sattuu tai tietty toimenpide toteutetaan, määräaikaan sisältyväksi ei lasketa sitä päivää, jona tämä tapahtuma sattuu tai toimenpide toteutetaan;
- b) viikkoina, kuukausina tai vuosina ilmaistu määräaika päättyy sen päivän päättyessä, joka määräajan viimeisenä viikkona, kuukautena tai vuotena nimeltään tai järjestysnumeroltaan vastaa päivää, jona se tapahtuma sattui tai se toimenpide toteutettiin, josta määräaika on laskettava. Jos kuukausina tai vuosina ilmaistun määräajan näin laskettavaa päättymispäivää ei ole määräajan viimeisenä kuukautena, määräaika päättyy tämän kuukauden viimeisenä päivänä;
- c) kuukausina ja päivinä ilmaistu määräaika lasketaan siten, että ensin lasketaan täydet kuukaudet ja sen jälkeen päivät;
- d) määräaikoihin sisältyvät viralliset vapaapäivät, sunnuntait ja lauantait;
- e) määräaikojen kuluminen ei keskeydy unionin tuomioistuimen lomakausina.

2. Jos määräajan viimeinen päivä on lauantai, sunnuntai tai virallinen vapaapäivä, katsotaan määräajan jatkuvan tätä seuraavan ensimmäisen työpäivän päättymiseen saakka.

Unionin tuomioistuimen laatima luettelo virallisista vapaapäivistä julkaistaan *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

81 artikla

1. Jos määräaika, jota sovelletaan toimielinten antamia säädöksiä vastaan nostettaviin kanteisiin, alkaa kulua säädöksen julkaisemisesta, määräajan lasketaan alkavan kulua 80 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaisesti säädöksen julkaisemista *Euroopan unionin virallisessa lehdessä* seuraavan neljännen toista päivän päätyttyä.

2. Prosessuaalisia määräaikoja pidennetään pitkien etäisyyksien vuoksi kymmenellä päivällä.

82 artikla

Tämän työjärjestyksen mukaisesti vahvistettuja määräaikoja voi pidentää se viranomainen, joka on asettanut määräajan.

Presidentti tai jaostojen puheenjohtajat voivat valtuuttaa kirjaajan asettamaan tai pidentämään sellaisia määräaikoja, joiden asettamiseen tai pidentämiseen he ovat tämän työjärjestyksen mukaan toimivaltaisia.

10 luku

ASIAN KÄSITTELYN LYKKÄÄMINEN

82 a artikla

1. Asian käsittelyä voidaan lykätä:

- a) perussäännön 54 artiklan kolmannessa kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa unionin tuomioistuimen määräyksellä, joka on annettu julkisasiamiehen kuulemisen jälkeen;
- b) muissa tapauksissa presidentin päätöksellä, jonka tämä on tehnyt kuultuaan julkisasiamiestä ja, lukuun ottamatta 103 artiklassa tarkoitettuja ennakkoratkaisupyynnöitä, asianosaisia.

Asian käsittelyä voidaan jatkaa määräyksellä tai päätöksellä samaa menettelytapaa noudattaen.

Tässä kohdassa tarkoitettut määräykset ja päätökset annetaan tiedoksi asianosaisille.

2. Asian lykkäyksen oikeusvaikutukset alkavat lykkäystä koskevassa määräyksessä tai päätöksessä mainittuna päivänä, tai jos tällaista mainintaa ei ole, määräyksen tai päätöksen antamispäivänä.

Kun asian käsittely on lykätty, asianosaisia koskevat prosessuaaliset määräajat eivät kulu.

3. Jos lykkäystä koskevassa määräyksessä tai päätöksessä ei ole määrätty lykkäyksen kesto, lykkäyksen oikeusvaikutukset päättyvät käsittelyn jatkamista koskevassa määräyksessä tai

päätöksessä mainittuna ajankohtana, tai jos tällaista mainintaa ei ole, jatkamista koskevan päätöksen tai määräyksen antamispäivänä.

Prosessuaaliset määräajat alkavat kulua alusta käsittelyn jatkamista koskevasta päätöksestä alkaen.

III OSASTO

ERITYISET PROSESSIT

1 luku

TÄYTÄNTÖÖNPANON LYKKÄÄMINEN JA MUUT VÄLITOIMET

83 artikla

1. Hakemus toimielimen antaman säädöksen täytäntöönpanon lykkäämiseksi SEUT 278 artiklan ja SEA 157 artiklan mukaisesti otetaan tutkittavaksi ainoastaan, jos hakija on nostanut kanteen tätä säädöstä vastaan unionin tuomioistuimessa.

SEUT 279 artiklan mukaisia muita välitoimia koskeva hakemus otetaan tutkittavaksi ainoastaan, jos sen on tehnyt unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi saatetun asian asianosainen ja jos se liittyy tähän asiaan.

2. Edellisessä kohdassa tarkoitetuissa hakemuksissa on ilmoitettava oikeudenkäynnin kohde ja seikat, joiden vuoksi asia on kiireellinen, sekä ne tosiseikat ja oikeudelliset perusteet, joiden vuoksi vaaditusta välitoimesta määrääminen on ilmeisesti perusteltua.

3. Hakemus tehdään erillisellä asiakirjalla noudattaen tämän työjärjestyksen 37 ja 38 artiklan määräyksiä.

84 artikla

1. Hakemus annetaan tiedoksi vastapuolelle, joka voi presidentin asettamassa lyhyessä määräajassa esittää suullisia tai kirjallisia huomautuksia.

2. Presidentti harkitsee, onko tarpeen määrätä asian selvittämistoimista.

Presidentti voi hyväksyä hakemuksen jo ennen kuin vastapuoli on esittänyt huomautuksensa. Tätä päätöstä voidaan muuttaa tai se voidaan peruuttaa, myös unionin tuomioistuimen omasta aloitteesta.

85 artikla

Presidentti ratkaisee hakemuksen itse tai siirtää sen unionin tuomioistuimen ratkaistavaksi.

Jos presidentti on poissa tai estynyt, sovelletaan tämän työjärjestyksen 11 artiklan määräyksiä.

Jos hakemus siirretään unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi, se lykkää kaikkien muiden asioiden käsittelyä ja antaa ratkaisunsa kuultuaan julkisasiamiestä. Tällöin sovelletaan edellisen artiklan määräyksiä.

86 artikla

1. Hakemus ratkaistaan määräyksellä, joka perustellaan ja josta ei voi valittaa. Tämä määräys annetaan heti tiedoksi asianosaisille.

2. Määräyksen täytäntöönpanon edellytyksenä voidaan vaatia, että hakija asettaa vakuuden, jonka suuruus ja jota koskevat yksityiskohtaiset säännöt vahvistetaan olosuhteet huomioon ottaen.

3. Määräyksessä voidaan vahvistaa päivä, jolloin välitoimen voimassaolo päättyy. Muussa tapauksessa välitoimen voimassaolo päättyy, kun asiassa annetaan lopullinen tuomio.

4. Määräys on väliaikainen, eikä se millään tavoin vaikuta unionin tuomioistuimen ratkaisuun pääasiassa.

87 artikla

Asianosaisen hakemuksesta määräystä voidaan milloin tahansa muuttaa, tai se voidaan olosuhteiden muuttumisen vuoksi peruuttaa.

88 artikla

Välitoimea koskevan hakemuksen hylkääminen ei estä sen tehnyttä asianosaista tekemästä uutta hakemusta, joka perustuu uusiin tosiseikkoihin.

89 artikla

Tämän luvun määräyksiä sovelletaan unionin tuomioistuimen tai muun toimielimen päätöksen täytäntöönpanon lykkäämistä koskevaan hakemukseen, joka on tehty SEUT 280 ja SEUT 299 artiklan tai SEA 164 artiklan mukaisesti.

Määräyksessä, jolla hakemus hyväksytään, vahvistetaan tarvittaessa päivä, jona väli-toimen voimassaolo päättyy.

90 artikla

1. Euratomin perustamissopimuksen 81 artiklan kolmannessa ja neljännessä kohdassa tarkoitetussa pyynnössä on mainittava:

- a) valvontaan määrättyjen henkilöiden ja yritysten nimi ja kotipaikka;
- b) valvonnan kohde ja tarkoitus.

2. Presidentti ratkaisee asian määräyksellä. Tämän työjärjestyksen 86 artiklan määräyksiä sovelletaan.

Jos presidentti on poissa tai estynyt, sovelletaan tämän työjärjestyksen 11 artiklaa.

2 luku

OIKEUDENKÄYNTIMENETTELYYN LIITTYVISTÄ SEIKOISTA

91 artikla

1. Jos asianosainen haluaa unionin tuomioistuimen ratkaisevan prosessinedellytysten puuttumista koskevan väitteen tai muun oikeudenkäyntimenettelyyn liittyvän seikan käsittelemättä itse pääasiaa, asianosaisen on tehtävä siitä hakemus erillisellä asiakirjalla.

Hakemuksessa on ilmoitettava ne tosiseikat ja oikeudelliset perusteet, joihin vedotaan, sekä vaatimukset, ja siihen on liitettävä niitä tukevat asiakirjat.

2. Heti kun hakemus on jätetty, presidentti asettaa määräajan, jonka kuluessa vastapuoli voi esittää kirjallisesti perusteensa ja vaatimuksensa.

3. Jollei unionin tuomioistuin päätä toisin, hakemuksen jatkokäsittely on suullinen.

4. Unionin tuomioistuin ratkaisee hakemuksen julkisasiamiestä kuultuaan tai lykkää sen ratkaistavaksi lopullisen tuomion yhteydessä.

Jos unionin tuomioistuin hylkää hakemuksen tai lykkää sen ratkaistavaksi pääasian yhteydessä, presidentti vahvistaa uudet määrääjat asian käsittelyn jatkamiseksi.

92 artikla

1. Jos unionin tuomioistuin ei selvästi ole toimivaltainen ratkaisemaan kannetta tai jos kanteen tutkittavaksi ottamisen edellytykset selvästi puuttuvat, unionin tuomioistuin voi jatkamatta asian käsittelyä ratkaista asian perustellulla määräyksellä julkisasiamiestä kuultuaan.

2. Unionin tuomioistuin voi milloin tahansa omasta aloitteestaan ja asianosaisia kuultuaan lausua siitä, onko asia jätettävä tutkimatta ehdottoman prosessinedellytysten puuttumisen vuoksi, tai todeta, että kanteesta on tullut perusteeton ja lausunnon antaminen asiassa raukeaa; päätös tehdään tämän työjärjestyksen 91 artiklan 3 ja 4 kohdan mukaisesti.

3 luku

VÄLIINTULO

93 artikla

1. Väliintulohakemus on tehtävä kuuden viikon kuluessa 16 artiklan 6 kohdassa tarkoitetun tiedonannon julkaisemisesta.

Väliintulohakemuksessa on mainittava:

- a) asia;
- b) asianosaiset;
- c) väliintulijan nimi ja kotipaikka;
- d) väliintulijan prosessiosoite sillä paikkakunnalla, missä unionin tuomioistuimella on kotipaikka;
- e) ne vaatimukset, joita väliintulolla halutaan tukea;
- f) selvitys väliintulon perusteista, jos väliintulohakemus esitetään perussäännön 40 artiklan toisen tai kolmannen kohdan perusteella.

Väliintulijan edustajaan sovelletaan perussäännön 19 artiklan määräyksiä.

Tämän työjärjestyksen 37 ja 38 artiklaa noudatetaan soveltuvin osin

2. Väliintulohakemus annetaan tiedoksi asianosaisille.

Annettuaan asianosaisille mahdollisuuden esittää kirjalliset tai suulliset huomautuksensa unionin tuomioistuimen presidentti ratkaisee väliintulohakemuksen.

Presidentti ratkaisee väliintulohakemuksen määräyksellä tai siirtää sen unionin tuomioistuimen ratkaistavaksi.

3. Jos presidentti hyväksyy väliintulon, väliintulijalle toimitetaan jäljennös kaikista asianosaisille tiedoksi annetuista asiakirjoista. Presidentti voi kuitenkin asianosaisen pyynnöstä jättää toimittamatta väliintulijalle asiakirjoja, jotka ovat salaisia tai luottamuksellisia.

4. Väliintulijan on hyväksyttävä asia sellaisena kuin se on väliintulohetkellä.

5. Presidentti asettaa määräajan, jonka kuluessa väliintulija voi antaa väliintulokirjelmän.

Väliintulokirjelmässä on mainittava:

- a) väliintulijan vaatimukset, joilla tuetaan tai vastustetaan osaksi tai kokonaan jonkin asianosaisen vaatimuksia;
- b) oikeudelliset perusteet ja perustelut, joihin väliintulija vetoaa;
- c) esitettävä näyttö.

6. Kun väliintulokirjelmä on jätetty, presidentti asettaa tarvittaessa määräajan, jonka kuluessa asianosaiset voivat vastata kirjelmään.

7. Sellainen väliintulohakemus, joka esitetään 1 kohdassa tarkoitetun määräajan päätyttyä mutta ennen 44 artiklan 3 kohdassa tarkoitettua päätöstä suullisen käsittelyn aloittamisesta, voidaan ottaa huomioon. Jos presidentti hyväksyy tällaisessa tilanteessa väliintulon, väliintulija saa esittää huomautuksensa suullisessa käsittelyssä, jos se järjestetään.

4 luku

YKSIPUOLINEN TUOMIO JA TAKAISINSAANTI

94 artikla

1. Jos oikeassa järjestyksessä haastettu vastaaja ei anna vastinetta kanteeseen määrättyjen menettelytapojen mukaisesti

tai määrättyssä ajassa, kantaja voi vaatia unionin tuomioistuimelta yksipuolista tuomiota.

Tämä hakemus annetaan tiedoksi vastaajalle. Unionin tuomioistuin voi pyynnöstä päättää aloittaa suullisen käsittelyn.

2. Ennen yksipuolisen tuomion antamista unionin tuomioistuin tutkii julkisiasiameistä kuultuaan kanteen tutkittavaksi ottamisen edellytykset ja tarkastaa, onko muotovaatimukset täytetty asianmukaisesti ja ovatko kantajan vaatimukset ilmeisesti perusteltuja. Unionin tuomioistuin voi määrätä asian selvittämistoimista.

3. Yksipuolinen tuomio on täytäntöönpanokelpoinen. Unionin tuomioistuin voi kuitenkin lykätä täytäntöönpanoa siihen asti, kunnes se on ratkaissut jäljempänä 4 kohdan mukaisesti tehdyn takaisinsaantihakemuksen, tai se voi määrätä täytäntöönpanon edellytykseksi, että kantaja asettaa vakuuden, jonka suuruus ja jota koskevat yksityiskohtaiset säännöt vahvistetaan olosuhteet huomioon ottaen. Vakuus palautetaan, jos takaisinsaantihakemusta ei tehdä tai se hylätään.

4. Yksipuolista tuomiota vastaan voidaan hakea takaisinsaantia.

Takaisinsaantia on haettava kuukauden kuluessa tuomion tiedoksi antamisesta; hakemus on tehtävä tämän työjärjestyksen 37 ja 38 artiklassa määrättyjä muotovaatimuksia noudattaen.

5. Kun takaisinsaantihakemus on annettu tiedoksi, presidentti asettaa määräajan, jonka kuluessa vastapuoli voi esittää kirjalliset huomautuksensa.

Asian käsittelyä jatketaan tämän työjärjestyksen 44 artiklan ja sitä seuraavien artiklojen mukaisesti.

6. Unionin tuomioistuin ratkaisee asian tuomiolla, josta ei voida valittaa.

Takaisinsaantia koskevan tuomion alkuperäiskappale liitetään yksipuolisen tuomion alkuperäiskappaleeseen. Viimeksi mainittu tuomion alkuperäiskappaleeseen tehdään merkintä takaisinsaantia koskevasta tuomiosta.

5 luku

95 artikla

(kumottu)

96 artikla

(kumottu)

6 luku

ERITYISET MUUTOKSENHAKUKEINOT

1 jakso – Kolmannen osapuolen kantelu

97 artikla

1. Kanteluun, jossa kolmas osapuoli vaatii asian käsittelemistä uudelleen, sovelletaan tämän työjärjestyksen 37 ja 38 artiklan määräyksiä; kantelussa on lisäksi mainittava:

- a) tuomio, jota kantelu koskee;
- b) miten kantelun kohteena oleva tuomio loukkaa kolmannen osapuolen oikeuksia;
- c) syyt, joiden vuoksi kolmas osapuoli ei ole voinut osallistua pääasian käsittelyyn.

Kantelu on osoitettava kaikkia pääasian asianosaisia vastaan.

Jos tuomio on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*, hakemus on tehtävä kahden kuukauden kuluessa tuomion julkaisemisesta.

2. Unionin tuomioistuin voi kantelun tehneen kolmannen osapuolen vaatimuksesta määrätä kyseisen tuomion täytäntöönpanon lykättäväksi. Tällöin sovelletaan tämän työjärjestyksen III osaston 1 luvun määräyksiä.

3. Tuomiota, jota kolmannen osapuolen kantelu koskee, muutetaan siltä osin kuin tämän vaatimukset hyväksytään.

Kolmannen osapuolen kantelun johdosta annetun tuomion alkuperäiskappale liitetään kantelun kohteena olevan tuomion alkuperäiskappaleeseen. Viimeksi mainitun tuomion alkuperäiskappaleeseen tehdään merkintä kolmannen osapuolen vaatimuksen johdosta annetusta tuomiosta.

2 jakso – Tuomion purkaminen

98 artikla

Purkamishakemus tuomion ottamiseksi uudelleen käsiteltäväksi on tehtävä kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun hakija on

saanut tiedon hakemuksen perusteena olevan tosiseikan olemassaolosta.

99 artikla

1. Purkamishakemukseen sovelletaan tämän työjärjestyksen 37 ja 38 artiklan määräyksiä; hakemuksessa on lisäksi mainittava:

- a) tuomio, jota hakemus koskee;
- b) miltä osin tuomiota vastustetaan;
- c) hakemuksen perusteena olevat tosiseikat;
- d) mitä näyttöä esitetään niistä tosiseikoista, joiden vuoksi tuomion purkaminen on perusteltua, ja siitä, että edellisessä artiklassa asetettua määräaika on noudatettu.

2. Purkamishakemus on osoitettava kaikkia uudelleen käsiteltäväksi vaadittavan tuomion asianosaisia vastaan.

100 artikla

1. Ottamatta kantaa pääasiaan unionin tuomioistuin ratkaisee suljetuin ovin annettavalla tuomiolla, kuultuaan julkisasiamiestä ja otettuaan huomioon asianosaisten kirjalliset huomautukset, otetaanko hakemus tutkittavaksi.

2. Jos unionin tuomioistuin päättää ottaa hakemuksen tutkittavaksi, se tutkii pääasian ja ratkaisee asian tuomiolla tämän työjärjestyksen määräysten mukaisesti.

3. Purkamishakemuksen johdosta annetun tuomion alkuperäiskappale liitetään hakemuksen kohteena olevan tuomion alkuperäiskappaleeseen. Viimeksi mainitun tuomion alkuperäiskappaleeseen tehdään merkintä purkamishakemuksen johdosta annetusta tuomiosta.

7 luku

MUUTOKSENHAKU VÄLITYSLAUTAKUNNAN PÄÄTÖKSIIN

101 artikla

1. Euratomin perustamissopimuksen 18 artiklan toisessa kohdassa tarkoitettussa valituksessa on mainittava:

- a) valittajan nimi ja kotipaikka;
- b) allekirjoittajan asema;
- c) välityslautakunnan päätös, josta valitetaan;

- d) asianosaiset;
- e) lyhyt selvitys tosiseikoista;
- f) valittajan vaatimukset ja niiden perusteet.

2. Tämän työjärjestyksen 37 artiklan 3 ja 4 kohtaa sekä 38 artiklan 2, 3 ja 5 kohtaa noudatetaan soveltuvin osin.

Lisäksi valitukseen on liitettävä oikeaksi todistettu jäljennös päätöksestä, josta valitetaan.

3. Heti kun valitus on jätetty, unionin tuomioistuimen kirjaaja kehottaa välityslautakuntaa toimittamaan asiaan liittyvät asiakirjat unionin tuomioistuimelle.

4. Asian käsittelyä jatketaan tämän työjärjestyksen 39, 40 ja 55 artiklan mukaisesti.

5. Unionin tuomioistuin ratkaisee asian tuomiolla. Jos välityslautakunnan päätös kumotaan, unionin tuomioistuin palauttaa asian tarvittaessa lautakunnan käsiteltäväksi.

8 l u k u

TUOMIOIDEN TULKINTA

102 artikla

1. Tuomion tulkintaa koskeva hakemus tehdään tämän työjärjestyksen 37 ja 38 artiklan määräysten mukaisesti. Hakemuksessa on lisäksi mainittava:

- a) tuomio, jota hakemus koskee;
- b) ne tuomion kohdat, joiden tulkintaa pyydetään.

Hakemus on osoitettava kaikkia kyseisen tuomion asianosaisia vastaan.

2. Unionin tuomioistuin ratkaisee asian tuomiolla annettuaan asianosaisille mahdollisuuden esittää huomautuksensa ja kuuluttuaan julkisasiamiestä.

Tulkintaa koskevan tuomion alkuperäiskappale liitetään tulkittavan tuomion alkuperäiskappaleeseen. Viimeksi mainitun tuomion alkuperäiskappaleeseen tehdään merkintä tulkintaa koskevasta tuomiosta.

9 l u k u

ENNAKKORATKAISUPYYNNÖT JA MUUT TULKINTAPYYNNÖT

103 artikla

1. Perussäännön 23 artiklassa tarkoitetuissa tapauksissa asian käsittelyyn sovelletaan tämän työjärjestyksen määräyksiä, jollei

ennakkoratkaisuasioiden luonteen vuoksi tarvittavista mukautuksista muuta johdu.

2. Edellä olevan 1 kohdan määräyksiä sovelletaan myös niihin ennakkoratkaisupyyntöihin, joista määrätään seuraavissa Luxemburgissa 3 päivänä kesäkuuta 1971 allekirjoitetuissa pöytäkirjoissa: pöytäkirja yhteisöjen tuomioistuimen toimivallasta tulkita 29 päivänä helmikuuta 1968 tehtyä yhteisöjen ja oikeushenkilöiden vastavuoroista tunnustamista koskevaa yleissopimusta ja pöytäkirja yhteisöjen tuomioistuimen toimivallasta tulkita 27 päivänä syyskuuta 1968 tehtyä tuomioistuimen toimivaltaa ja tuomioiden täytäntöönpanoa yksityisoikeuden alalla koskevaa yleissopimusta; lisäksi 1 kohdan määräyksiä sovelletaan viimeksi mainitun pöytäkirjan 4 artiklassa määrättyihin menettelyihin.

Edellä olevan 1 kohdan määräyksiä sovelletaan myös tulkintapyyntöihin, joista mahdollisesti määrätään muissa sopimuksissa.

104 artikla

1. Jäsenvaltioille annetaan tiedoksi 103 artiklassa tarkoitetuista kansallisten tuomioistuinten päätöksistä alkuperäinen versio, johon on liitetty käännös kyseisen valtion viralliselle kielelle. Tämä käännös korvataan päätöksen tiivistelmästä kyseisen valtion viralliselle kielelle tehdyllä käännöksellä, jos se on kansallisen tuomioistuimen päätöksen pituuden vuoksi asianmukaista; kyseinen valtio esittää huomautuksensa tämän päätöksen tiivistelmän perusteella. Tiivistelmä sisältää ennakkoratkaisukysymykset kokonaisuudessaan. Tiivistelmässä mainitaan erityisesti kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian kohde, kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian asianosaisten keskeiset perustelut, yhteenveto ennakkoratkaisupyyntöjen perusteista sekä viitattut unionin ja kansallinen oikeuskäytäntö ja oikeussäännöt, jos nämä seikat on esitetty kansallisen tuomioistuimen päätöksessä.

Perussäännön 23 artiklan kolmannessa kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa kansallisten tuomioistuinten päätöksistä annetaan ETA-sopimuksen osapuolina oleville muille valtioille kuin jäsenvaltioille ja EFTA:n valvontaviranomaiselle tiedoksi alkuperäinen versio, johon liitetään päätöksen tai tiivistelmän käännös 29 artiklan 1 kohdassa mainituista kielistä sille kielelle, jonka se, jolle tiedoksianto osoitetaan, valitsee.

Jos kolmannella valtiolla on oikeus osallistua ennakkoratkaisumenettelyyn perussäännön 23 artiklan neljännen kohdan mukaisesti, kolmannelle valtiolle annetaan tiedoksi kansallisen tuomioistuimen päätös alkuperäisenä sekä päätöksen tai tiivistelmän käännös 29 artiklan 1 kohdassa mainituista kielistä sillä kielellä, jonka asianomainen kolmas valtio valitsee.

2. Kun kyse on pääasian asianosaisten edustamisesta ja henkilökohtaisesta läsnäolosta ennakkoratkaisuasioissa, unionin tuomioistuin ottaa huomioon asian unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi saattaneessa kansallisessa tuomioistuimessa sovellettavat oikeudenkäyntisäännöt.

3. Jos ennakkoratkaisukysymys on samanlainen kuin kysymys, johon unionin tuomioistuin on jo antanut ratkaisun, tai jos kysymykseen annettava vastaus on selvästi johdettavissa oikeuskäytännöstä, unionin tuomioistuin voi kuultuaan julkisasiamiestä koska tahansa ratkaista asian perustellulla määräyksellä, jossa viitataan sen aikaisemmin antamaan tuomioon tai asiaa koskevaan oikeuskäytäntöön.

Unionin tuomioistuin voi myös ratkaista asian perustellulla määräyksellä ilmoitettuaan asiasta ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle, kuultuaan perussäännön 23 artiklassa tarkoitettujen osapuolten mahdollisesti esittämät huomautukset ja kuultuaan julkisasiamiestä, jos ei ole vähäisintäkään perusteltua epäilyä siitä, miten ennakkoratkaisukysymykseen on vastattava.

4. Asian käsittelyyn ennakkoratkaisuasioissa kuuluu unionin tuomioistuimessa myös suullinen vaihe, sanotun kuitenkaan rajoittamatta edellisen kohdan määräysten soveltamista. Unionin tuomioistuin voi kuitenkin päättää toisin perussäännön 23 artiklassa tarkoitettujen kirjelmien ja huomautusten jättämisen jälkeen esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella ja julkisasiamiestä kuultuaan ja ilmoitettuaan asiasta niille, joilla edellä mainittujen määräysten mukaisesti on oikeus esittää kirjelmiä ja huomautuksia, jos näistä kukaan ei esitä pyyntöä, jossa yksilöidään syyt siihen, miksi asianomainen haluaa tulla kuulluksi. Pyyntö on esitettävä kolmen viikon kuluessa siitä, kun unionin tuomioistuimelle jätetyt kirjelmät tai kirjalliset huomautukset on annettu tiedoksi asianosaiselle tai muulle osapuolelle. Presidentti voi pidentää tätä määräaikaa.

5. Unionin tuomioistuin voi julkisasiamiestä kuultuaan pyytää selvennyksiä kansalliselta tuomioistuimelta.

6. Ennakkoratkaisuasioissa oikeudenkäyntikuluista päättää kansallinen tuomioistuin.

Erityistapauksissa unionin tuomioistuin voi myöntää maksutonta oikeudenkäyntiä koskevien sääntöjen mukaisesti avustuksen, jonka tarkoituksena on helpottaa asianosaisten henkilökohtaista läsnäoloa tai edustusta.

104 a artikla

Kansallisen tuomioistuimen pyynnöstä presidentti voi esittelevän tuomarin esityksestä ja julkisasiamiestä kuultuaan päättää poikkeuksellisesti, että ennakkoratkaisupyynnön käsitellään nopeutetussa menettelyssä tämän työjärjestyksen määräyksistä poiketen, jos esitettyjen seikkojen perusteella asiassa on saatava erittäin kiireellisesti vastaus esitettyyn ennakkoratkaisukysymykseen.

Presidentti määrää tässä tapauksessa välittömästi istuntopäivän, joka ilmoitetaan pääasian asianosaisille ja perussäännön 23 artiklassa tarkoitetuille muille osapuolille samalla kun ennakkoratkaisun esittämistä koskeva päätös annetaan niille tiedoksi.

Edellisessä kohdassa mainitut asianosaiset ja muut osapuolet voivat jättää kirjelmiä tai kirjallisia huomautuksia presidentin asettamassa määräajassa, joka ei saa olla alle 15 päivää. Presidentti voi pyytää, että asianosaiset tai muut osapuolet, joita asia koskee, käsittelevät kirjelmässään tai kirjallisissa huomautuksissaan ainoastaan olennaisia ennakkoratkaisukysymykseen liittyviä oikeudellisia näkökohtia.

Kirjelmät ja kirjalliset huomautukset annetaan ennen suullista käsittelyä tiedoksi edellä mainituille asianosaisille ja muille osapuolille.

Unionin tuomioistuin antaa asiassa ratkaisun julkisasiamiestä kuultuaan.

104 b artikla

1. Ennakkoratkaisupyynnön, jossa esitetään kysymys tai kysymyksiä Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen kolmannen osan V osastossa tarkoitetuista asioista, voidaan kansallisen tuomioistuimen pyynnöstä tai poikkeuksellisesti unionin tuomioistuimen omasta aloitteesta käsitellä tämän työjärjestyksen määräyksistä poiketen kiireellisessä menettelyssä.

Kansallinen tuomioistuin esittää pyynnössään ne oikeudelliset seikat ja tosiseikat, joiden vuoksi asia on kiireellinen ja tällaisen poikkeusmenettelyn soveltaminen on perusteltua, ja ilmoittaa mahdollisuuksien mukaan vastauksen, jota se ehdottaa ennakkoratkaisukysymyksiin.

Mikäli kansallinen tuomioistuin ei ole pyytänyt kiireellisen menettelyn käyttämistä, unionin tuomioistuimen presidentti voi, jos tätä menettelyä on ilmeisesti tarpeen soveltaa, pyytää jäljempänä tarkoitettua jaostoa tutkimaan, onko ennakkoratkaisupyynnön tarpeen käsitellä kyseisessä menettelyssä.

Tässä artiklassa tarkoitettuja asioita käsittelemään nimetty jaosto tekee esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella ja julkisasiamiestä kuultuaan päätöksen siitä, käsitelläänkö ennakkoratkaisupyynnön kiireellisessä menettelyssä. Jaoston kokoonpano määräytyy 11 c artiklan mukaisesti sinä päivänä, jona asia annetaan esittelevän tuomarin käsiteltäväksi, jos kansallinen tuomioistuin pyytää kiireellisen menettelyn soveltamista, tai, jos tämän menettelyn soveltaminen tutkitaan unionin tuomioistuimen presidentin pyynnöstä, sinä päivänä, jona tämä pyyntö esitetään.

2. Kirjaaja huolehtii siitä, että edellisessä kohdassa tarkoitettu ennakkoratkaisupyynnön annetaan silloin, kun kansallinen tuomioistuin on pyytänyt kiireellisen menettelyn soveltamista tai kun unionin tuomioistuimen presidentti on pyytänyt tässä artiklassa tarkoitettuja asioita käsittelemään nimettyä jaostoa tutkimaan tarpeen käsitellä ennakkoratkaisupyynnön tällaisessa menettelyssä, välittömästi tiedoksi kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian asianosaisille, jäsenvaltiolle, jossa tämä tuomioistuin sijaitsee, sekä perussäännön 23 artiklan ensimmäisessä kohdassa mainituille toimielimille tämän määräyksen mukaisin edellytyksin.

Päätös siitä, käsitelläänkö ennakkoratkaisupyyntö kiireellisessä menettelyssä, annetaan välittömästi tiedoksi kansalliselle tuomioistuimelle sekä edellisessä alakohdassa mainituille asianosaisille, jäsenvaltiolle ja toimielimille. Päätöksessä, jonka mukaan ennakkoratkaisupyyntö käsitellään kiireellisessä menettelyssä, asetetaan määräaika, jossa viimeksi mainitut voivat jättää kirjelmia tai kirjallisia huomautuksia. Päätöksessä voidaan tämentää ne oikeudelliset seikat, joita näissä kirjelmässä tai kirjallisissa huomautuksissa on käsiteltävä, ja siinä voidaan määrätä näiden asiakirjojen enimmäispituudesta.

Heti ensimmäisessä alakohdassa tarkoitetun tiedoksiannon jälkeen ennakkoratkaisupyyntö annetaan kyseisen tiedoksiannon vastaanottajien lisäksi tiedoksi muille perussäännön 23 artiklassa mainituille osapuolille, ja päätös siitä, käsitelläänkö ennakkoratkaisupyyntö kiireellisessä menettelyssä, annetaan näille samoille osapuolille tiedoksi heti toisessa alakohdassa tarkoitetun tiedoksiannon jälkeen.

Asianosaisille ja muille perussäännön 23 artiklassa mainituille osapuolille ilmoitetaan todennäköisestä istuntopäivästä heti kun mahdollista.

Kun ennakkoratkaisupyyntöä ei käsitellä kiireellisessä menettelyssä, asian käsittely jatkuu perussäännön 23 artiklan määräysten ja tämän työjärjestyksen sovellettavien määräysten mukaisesti.

3. Kiireellisessä menettelyssä käsiteltävä ennakkoratkaisupyyntö sekä jätetyt kirjelmät tai kirjalliset huomautukset annetaan tiedoksi perussäännön 23 artiklassa mainituille muille osapuolille kuin edellisen kohdan ensimmäisessä alakohdassa mainituille asianosaisille ja osapuolille. Ennakkoratkaisupyyntöön liitetään tämän pyynnön tai sen mahdollisen tiivistelmän käynnös 104 artiklan 1 kohdassa määrättyin edellytyksin.

Jätetyt kirjelmät tai kirjalliset huomautukset annetaan lisäksi tiedoksi edellisen kohdan ensimmäisessä alakohdassa mainituille asianosaisille ja muille osapuolille.

Istuntopäivästä ilmoitetaan asianosaisille ja muille osapuolille edellisissä alakohdissa tarkoitettujen tiedoksiantojen yhteydessä.

4. Tässä artiklassa tarkoitettuja asioita käsittelemään nimetty jaosto voi äärimmäisen kiireellisissä tapauksissa päättää, että tämän artiklan 2 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitettua kirjallista käsittelyä ei toteuteta.

5. Tässä artiklassa tarkoitettuja asioita käsittelemään nimetty jaosto ratkaisee asian julkisasiamiestä kuultuaan.

Se voi päättää kokoontua kolmen tuomarin ratkaisukokouksessa. Tässä tapauksessa ratkaisukokoukseen kuuluvat kyseisen jaoston puheenjohtaja, esittelevä tuomari ja se ensimmäinen tuomari, joka nimetään, tai tarvittaessa ne kaksi ensimmäistä tuomaria, jotka nimetään 11 c artiklan 2 kohdassa tarkoitetun

luettelon perusteella silloin, kun edellä olevan 1 kohdan neljännen alakohdan mukaisesti määritetään kyseisen jaoston kokoukseen.

Se voi myös päättää siirtää asian unionin tuomioistuimelle, jotta tämä antaisi asian käsiteltäväksi laajemmassa ratkaisukokouksessa. Kiireellinen menettely jatkuu uudessa ratkaisukokouksessa tarvittaessa suullisen käsittelyn uudelleenaloittamisen jälkeen.

6. Tässä artiklassa mainitut oikeudenkäyntiasiakirjat katsotaan jätetyiksi, kun kirjaamoon toimitetaan telekopiolaitteen tai muun unionin tuomioistuimen käytettävissä olevan teknisen tiedonsiirtovälineen välityksellä jäljennös allekirjoitetusta alkuperäiskappaleesta ja niistä liiteasiakirjoista, joihin asiassa vedotaan, sekä 37 artiklan 4 kohdassa tarkoitettu liiteluettelo. Asiakirjan alkuperäiskappale ja edellä mainitut liitteet toimitetaan unionin tuomioistuimen kirjaamoon.

Tässä artiklassa määrätty tiedoksiannot voidaan tehdä toimittamalla asiakirjasta jäljennös telekopiolaitteen tai muun unionin tuomioistuimen ja vastaanottajan käytettävissä olevan teknisen tiedonsiirtovälineen välityksellä.

10 luku

EURATOMIN PERUSTAMISSOPIMUKSEN 103Ä105 ARTIKLASSA TARKOITETUT ERITYISET PROSESSIT

105 artikla

1. Euratomin perustamissopimuksen 103 artiklan kolmannessa kohdassa tarkoitettu pyyntö jätetään neljänä oikeaksi todistettuna jäljennöksenä. Pyyntö annetaan tiedoksi Euroopan komissiolle.

2. Pyyntöön liitetään kyseisen sopimuksen tai yleissopimuksen luonnos ja Euroopan komission asianomaiselle jäsenvaltiolle esittämät huomautukset sekä muut pyyntöä tukevat asiakirjat.

Euroopan komissio esittää huomautuksensa unionin tuomioistuimelle kymmenen päivän määräajassa, jota presidentti voi pidentää kuultuaan asianomaista jäsenvaltiota.

Oikeaksi todistettu jäljennös edellä tarkoitetuista huomautuksista annetaan tiedoksi tälle jäsenvaltiolle.

3. Heti kun pyyntö on jätetty, presidentti nimeää esittelevän tuomarin. Ensimmäinen julkisasiamies nimeää asiaa käsittelevän julkisasiamiehen heti esittelevän tuomarin nimeämisen jälkeen.

4. Ratkaisu tehdään suljetuin ovin sen jälkeen kun julkisasiamiestä on kuultu.

Asianomaisen valtion ja Euroopan komission asiamiehiä tai avustajia kuullaan heidän pyynnöstään.

106 artikla

1. Euratomin perustamissopimuksen 104 artiklan viimeisessä kohdassa ja 105 artiklan viimeisessä kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa sovelletaan tämän työjärjestyksen 37 artiklan ja sitä seuraavien artiklojen määräyksiä.

2. Pyyntö annetaan tiedoksi valtiolle, jonka kansalainen se henkilö on tai jossa sillä yrityksellä on kotipaikka, jota vastaan pyyntö on esitetty.

11 luku

LAUSUNNOT

107 artikla

1. Jos SEUT 218 artiklassa tarkoitettua lausuntoa pyytää Euroopan parlamentti, pyyntö annetaan tiedoksi neuvostolle, Euroopan komissiolle ja jäsenvaltiolle. Jos pyynnön esittää neuvosto, pyyntö annetaan tiedoksi Euroopan komissiolle ja Euroopan parlamentille. Jos pyynnön esittää Euroopan komissio, se annetaan tiedoksi neuvostolle, Euroopan parlamentille ja jäsenvaltioille. Jos pyynnön esittää jäsenvaltio, se annetaan tiedoksi neuvostolle, Euroopan komissiolle, Euroopan parlamentille ja muille jäsenvaltioille.

Presidentti asettaa määräajan, jonka kuluessa toimielimet ja jäsenvaltiot, joille pyyntö on annettu tiedoksi, voivat esittää kirjallisia huomautuksia.

2. Lausunto voi koskea sekä sitä, onko suunniteltu sopimus sopusoinnussa perussopimusten määräysten kanssa, että sitä, onko unionilla tai jollakin sen toimielimellä toimivalta tehdä kyseinen sopimus.

108 artikla

1. Heti kun edellisessä artiklassa tarkoitettu lausuntopyyntö on esitetty, presidentti nimeää esittelevän tuomarin.

2. Unionin tuomioistuin antaa suljetuin ovin perustellun lausunnon kuultuaan julkisasiamiehiä.

3. Lausunto, jonka presidentti ja asian ratkaisemiseen osallistuneet tuomarit sekä kirjaaja allekirjoittavat, annetaan tiedoksi neuvostolle, Euroopan komissiolle, Euroopan parlamentille ja jäsenvaltioille.

109 artikla

(kumottu)

12 luku

EY:N PERUSTAMISSOPIMUKSEN 68 ARTIKLASSA TARKOITETUT TULKINTAPYYNNÖT

109 a artikla

(kumottu)

13 luku

UNIONISOPIMUKSEN 35 ARTIKLASSA, SELLAISENA KUIN SE OLI ENNEN LISSABONIN SOPIMUKSEN VOIMAANTULOJA, TARKOITETTujen RIITOJEN RATKAISEMINEN

109 b artikla

1. SEU 35 artiklan 7 kohdassa, sellaisena kuin se oli ennen Lissabonin sopimuksen voimaantuloa ja jollaisena se on pysytetty perussopimukseen liitetyllä pöytäkirjalla N:o 36, tarkoitettu jäsenvaltioiden välinen riita tulee unionin tuomioistuimessa vireille riidan jonkin osapuolen hakemuksesta. Hakemus annetaan tiedoksi muille jäsenvaltioille ja Euroopan komissiolle.

SEU 35 artiklan 7 kohdassa, sellaisena kuin se oli ennen Lissabonin sopimuksen voimaantuloa ja jollaisena se on pysytetty perussopimukseen liitetyllä pöytäkirjalla N:o 36, tarkoitettu jäsenvaltion ja Euroopan komission välinen riita tulee unionin tuomioistuimessa vireille riidan jonkin osapuolen hakemuksesta. Jos hakemuksen esittää jäsenvaltio, se annetaan tiedoksi muille jäsenvaltioille, neuvostolle ja Euroopan komissiolle. Jos hakemuksen esittää Euroopan komissio, se annetaan tiedoksi jäsenvaltioille ja neuvostolle.

Presidentti asettaa toimielimille ja jäsenvaltioille, joille hakemus on annettu tiedoksi, määräajan, jonka kuluessa ne voivat esittää kirjallisia huomautuksia.

2. Heti kun edellisessä kohdassa tarkoitettu hakemus on saapunut, presidentti nimeää esittelevän tuomarin. Ensimmäinen julkisasiamies nimeää asiaa käsittelevän julkisasiamiehen heti tämän jälkeen.

3. Unionin tuomioistuin ratkaisee riidan tuomiolla julkisasiamiehen esitettyä ratkaisuehdotuksensa.

Hakemuksen käsittelyyn kuuluu suullinen vaihe, jos jäsenvaltio tai jokin 1 kohdassa tarkoitetuista toimielimistä tätä pyytää.

4. Samaa menettelyä sovelletaan, jos jäsenvaltioiden välillä tehdyssä sopimuksessa annetaan unionin tuomioistuimelle toimivalta ratkaista jäsenvaltioiden välisiä tai jäsenvaltioiden ja toimielimen välisiä riitoja.

IV OSASTO

MUUTOKSENHAKU UNIONIN YLEISEN TUOMIOISTUIMEN PÄÄTÖKSIIN

110 artikla

Perussäännön 56 ja 57 artiklassa tarkoitettuja, unionin yleisen tuomioistuimen tuomiosta tehtyjä valituksia käsiteltäessä oikeudenkäyntikielenä on valituksen kohteena olevassa unionin yleisen tuomioistuimen päätöksessä käytetty kieli, sanotun kuitenkaan rajoittamatta tämän työjärjestyksen 29 artiklan 2 kohdan b ja c alakohdan ja 3 kohdan neljännen alakohdan määräysten soveltamista.

111 artikla

1. Valitus tehdään jättämällä valituskirjelmä unionin tuomioistuimen tai unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon.

2. Unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamo toimittaa viipymättä ensimmäisen oikeusasteen oikeudenkäyntiasiakirjat ja tarvittaessa valituskirjelmän unionin tuomioistuimen kirjaamoon.

112 artikla

1. Valituskirjelmässä on mainittava:

- a) valituksen tekijän nimi ja kotipaikka;
- b) muut asianosaiset unionin yleisessä tuomioistuimessa pidetyssä käsittelyssä;
- c) oikeudelliset perusteet ja väitteet, joihin vedotaan;
- d) valittajan vaatimukset.

Valitukseen sovelletaan tämän työjärjestyksen 37 artiklaa ja 38 artiklan 2 ja 3 kohtaa.

2. Valituskirjelmään liitetään unionin yleisen tuomioistuimen tuomio, josta valitetaan. Valituskirjelmässä on mainittava päivä, jona päätös, josta valitetaan, on annettu valittajalle tiedoksi.

3. Jos valitus ei ole 38 artiklan 3 kohdan tai tämän artiklan 2 kohdan määräysten mukainen, sovelletaan tämän työjärjestyksen 38 artiklan 7 kohtaa.

113 artikla

1. Valituksessa voidaan vaatia:

- unionin yleisen tuomioistuimen päätöksen kumoamista kokonaan tai osittain;
- ensimmäisessä oikeusasteessa esitettyjen vaatimusten hyväksymistä kokonaan tai osittain, mutta ei uusien vaatimusten hyväksymistä.

2. Valituksessa ei voida muuttaa oikeudenkäynnin kohdetta siitä, mikä se oli unionin yleisessä tuomioistuimessa.

114 artikla

Valituskirjelmä annetaan tiedoksi kaikille unionin yleisessä tuomioistuimessa pidetyn käsittelyn asianosaisille. Tämän työjärjestyksen 39 artiklaa sovelletaan.

115 artikla

1. Jokainen unionin yleisessä tuomioistuimessa pidetyn käsittelyn asianosainen voi antaa valitukseen vastineen kahden kuukauden kuluessa valituksen tiedoksi antamisesta. Tätä määräaikaa ei voida pidentää.

2. Vastineessa on mainittava:

- a) vastineen antajan nimi ja kotipaikka;
- b) päivä, jona valituskirjelmä on annettu tiedoksi vastineen antajalle;
- c) oikeudelliset perusteet ja väitteet, joihin vedotaan;
- d) vaatimukset.

Valitukseen annettavaan vastineeseen sovelletaan tämän työjärjestyksen 37 artiklaa ja 38 artiklan 2 ja 3 kohtaa.

116 artikla

1. Vastineessa voidaan vaatia:
  - valituksen hylkäämistä kokonaan tai osittain tai unionin yleisen tuomioistuimen päätöksen kumoamista kokonaan tai osittain;
  - ensimmäisessä oikeusasteessa esitettyjen vaatimusten hyväksymistä kokonaan tai osittain, mutta ei uusien vaatimusten hyväksymistä.
2. Vastineessa ei voida muuttaa oikeudenkäynnin kohdetta siitä, mikä se oli unionin yleisessä tuomioistuimessa.

117 artikla

1. Valitusta ja siihen annettua vastinetta voidaan täydentää valittajan vastauksella ja vastineen antajan vastauksella, jos presidentti pyynnöstä, jonka valittaja esittää seitsemän päivän kuluessa vastineen tiedoksi antamisesta, pitää sitä tarpeellisenä ja nimenomaisesti antaa siihen luvan, jotta valittaja voi puolustaa kantaansa, tai valitukseen annettavan päätöksen valmistelua varten. Presidentti asettaa valittajalle määräpäivän vastauksen toimittamista varten, ja tämän vastauksen tiedoksi antamisen yhteydessä presidentti asettaa vastapuolelle määräpäivän vastauksen toimittamista varten.
2. Jos valitukseen annetussa vastineessa vaaditaan unionin yleisen tuomioistuimen antaman päätöksen kumoamista osittain tai kokonaan sellaisella perusteella, jota ei ole esitetty valituksessa, valittaja tai muut asianosaiset voivat esittää vastauksen, joka kohdistuu ainoastaan tähän perusteeseen, kahden kuukauden kuluessa kyseisen vastineen tiedoksi antamisesta. Edellä olevaa 1 kohtaa sovelletaan tämän vastauksen vuoksi annettuihin täydentäviin kirjelmiin.

118 artikla

Unionin yleisen tuomioistuimen päätöksestä tehdyn valituksen käsittelyyn unionin tuomioistuimessa sovelletaan tämän työjärjestyksen 42 artiklan 2 kohtaa ja 43, 44, 55–90, 93, 95–100 ja 102 artiklaa, sanotun kuitenkin rajoittamatta jäljempänä olevien määräysten soveltamista.

119 artikla

Jos valituksen tutkittavaksi ottamisen edellytykset selvästi puuttuvat tai jos valitus on selvästi perusteeton, unionin tuomioistuin voi milloin tahansa esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella julkisasiamiestä kuultuaan hylätä valituksen kokonaan tai osittain perustellulla määräyksellä.

120 artikla

Tämän työjärjestyksen 115 artiklan 1 kohdassa ja tarvittaessa 117 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitettujen kirjelmien antamisen jälkeen unionin tuomioistuin voi esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella kuultuaan julkisasiamiestä ja asianosaisia päättää ratkaista valituksen ilman suullista käsittelyä, jollei jokin asianosaisista esitä pyyntöä, jossa yksilöidään syyt siihen, miksi asianomainen haluaa tulla kuulluksi. Tämä pyyntö on esitettävä kolmen viikon kuluessa siitä, kun asianosaiselle on ilmoitettu kirjallisen käsittelyn päättymisestä. Presidentti voi pidentää tätä määräaika.

121 artikla

Edellä 44 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu kertomus annetaan unionin tuomioistuimelle sen jälkeen, kun 115 artiklan 1 kohdassa ja tilanteen mukaan 117 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitettujen kirjelmät on annettu. Jos edellä tarkoitettuja kirjelmiä ei anneta, samaa menettelyä sovelletaan kirjelmien antamiselle asetetun määräajan päätyttyä.

122 artikla

Jos valitus on perusteeton tai jos valitus on perusteltu ja unionin tuomioistuin ratkaisee itse riidan lopullisesti, se päättää oikeudenkäyntikuluista.

Unionin ja sen henkilöstön välisissä riita-asioissa:

- tämän työjärjestyksen 70 artiklaa sovelletaan ainoastaan unionin toimielinten tekemiin valituksiin;
- poiketen tämän työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdasta unionin tuomioistuin voi määrätä oikeudenkäyntikulut, jotka ovat aiheutuneet jonkin toimielimen virkamiesten tai muuhun henkilöstöön kuuluvien tekemistä valituksista, jaettaviksi asianosaisten kesken, jos se on kohtuullista.

Jos valitus peruutetaan, sovelletaan 69 artiklan 5 kohtaa.

Jos sellaisen jäsenvaltion tai toimielimen tekemä valitus on perusteltu, joka ei ole ollut väliintulijana unionin yleisessä tuomioistuimessa pidetyssä käsittelyssä, unionin tuomioistuin voi määrätä oikeudenkäyntikulut jaettaviksi asianosaisten kesken tai asian voitaneen valittajan korvaamaan hävinneelle asianosaiselle osan tälle valituksesta aiheutuneista kuluista.

123 artikla

Unionin tuomioistuimelle valituksen käsittelyssä esitettävä väliintulohakemus on jätettävä kuukauden kuluessa 16 artiklan 6 kohdassa tarkoitettua julkaisemisesta.

IV A OSASTO

UNIONIN YLEISEN TUOMIOISTUIMEN PÄÄTÖSTEN UDELLEENKÄSITTELY

123 a artikla

Kun unionin tuomioistuin päättää perussäännön 62 artiklan toisen kohdan mukaisesti käsitellä uudelleen unionin yleisen tuomioistuimen päätöksen, oikeudenkäyntikielenä on uudelleen-käsittelyn kohteena olevassa unionin yleisen tuomioistuimen päätöksessä käytetty kieli, sanotun kuitenkin rajoittamatta tämän työjärjestyksen 29 artiklan 2 kohdan b ja c alakohdan ja 3 kohdan neljännen ja viidennen alakohdan soveltamista.

123 b artikla

Perustetaan erityisjaosto, jonka tehtävänä on päättää 123 d artiklassa määrätyn edellytyksin, onko unionin yleisen tuomioistuimen päätös aiheellista käsitellä uudelleen perussäännön 62 artiklan mukaisesti.

Tähän jaostoon kuuluu unionin tuomioistuimen presidentti ja ne neljä viiden tuomarin jaostojen puheenjohtajista, jotka nimetään noudattaen tämän työjärjestyksen 6 artiklassa määrättyä järjestystä.

123 c artikla

Heti kun SEUT 256 artiklan 2 tai 3 kohdan nojalla tehtävän päätöksen julistamispäivä on vahvistettu, unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamo ilmoittaa siitä unionin tuomioistuimen kirjaamolle. Ensin mainittu antaa viimeksi mainitulle kyseisen päätöksen tiedoksi heti sen julistamisen jälkeen.

123 d artikla

Ensimmäisen julkisasiamiehen ehdotus käsitellä unionin yleisen tuomioistuimen päätös uudelleen toimitetaan unionin tuomioistuimen presidentille, ja tästä toimituksesta ilmoitetaan samanaikaisesti kirjaajalle. Kun unionin yleisen tuomioistuimen päätös on tehty SEUT 256 artiklan 3 kohdan nojalla, kirjaaja ilmoittaa välittömästi unionin yleiselle tuomioistuimelle, kansalliselle tuomioistuimelle, kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian asianosaisille sekä perussäännön 62 a artiklan toisessa kohdassa tarkoitetuille muille osapuolille uudelleen-käsittelyä koskevasta ehdotuksesta.

Uudelleen-käsittelyä koskevan ehdotuksen saatuaan presidentti nimeää esittelevän tuomarin 123 b artiklassa mainitun jaoston tuomareista.

Tämä jaosto päättää esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella, onko unionin yleisen tuomioistuimen päätös aiheellista käsitellä uudelleen. Päätöksessä käsitellä unionin yleisen tuomioistuimen päätös uudelleen ilmoitetaan kysymykset, jotka ovat uudelleen-käsittelyn kohteena.

Kun unionin yleisen tuomioistuimen päätös on tehty SEUT 256 artiklan 2 kohdan nojalla, kirjaaja ilmoittaa välittömästi unionin yleiselle tuomioistuimelle, tämän tuomioistuimen käsittelemän asian asianosaisille sekä perussäännön 62 a artiklan

toisessa kohdassa tarkoitetuille muille osapuolille unionin tuomioistuimen päätöksestä käsitellä unionin yleisen tuomioistuimen päätös uudelleen.

Kun unionin yleisen tuomioistuimen päätös on tehty SEUT 256 artiklan 3 kohdan nojalla, kirjaaja ilmoittaa välittömästi unionin yleiselle tuomioistuimelle, kansalliselle tuomioistuimelle, kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian asianosaisille sekä perussäännön 62 a artiklan toisessa kohdassa tarkoitetuille muille osapuolille unionin tuomioistuimen päätöksestä käsitellä unionin yleisen tuomioistuimen päätös uudelleen tai jättää käsittelemättä se uudelleen. Päätöksestä käsitellä unionin yleisen tuomioistuimen päätös uudelleen julkaistaan ilmoitus *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

123 e artikla

Päätös käsitellä uudelleen unionin yleisen tuomioistuimen päätös annetaan tiedoksi perussäännön 62 a artiklan toisessa kohdassa mainituille asianosaisille ja muille osapuolille. Jäsenvaltioille, ETA-sopimuksen muille sopimusvaltioille kuin jäsenvaltioille sekä EFTAn valvontaviranomaiselle toimitettavaan tiedoksiantoan liitetään käännös unionin tuomioistuimen päätöksestä tämän työjärjestyksen 104 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä ja toisessa alakohdassa määrätyn edellytyksin. Unionin tuomioistuimen päätös annetaan lisäksi tiedoksi unionin yleiselle tuomioistuimelle ja, kun kyse on SEUT 256 artiklan 3 kohdan nojalla tehdystä unionin yleisen tuomioistuimen päätöksestä, kyseessä olevalle kansalliselle tuomioistuimelle.

Kuukauden kuluessa edellisessä kohdassa tarkoitettusta tiedoksiannosta asianosaiset ja muut osapuolet, joille unionin tuomioistuimen päätös on annettu tiedoksi, voivat jättää kirjelmia tai kirjallisia huomautuksia kysymyksistä, jotka ovat uudelleen-käsittelyn kohteena.

Heti kun unionin yleisen tuomioistuimen päätös on päätetty käsitellä uudelleen, ensimmäinen julkisasiamies nimeää uudelleen-käsittelystä vastaavan julkisasiamiehen.

Presidentti vahvistaa esittelevän tuomarin nimettyään päivän, jona esittelevä tuomari esittää alustavan kertomuksen unionin tuomioistuimen yleiskokoukselle. Tässä kertomuksessa on esittelevän tuomarin ehdotukset mahdollisten asian valmisteluun liittyvien toimenpiteiden toteuttamisesta, ratkaisukokoonpanosta, jolle uudelleen-käsittely on aiheellista siirtää, tarpeesta järjestää suullinen pääkäsittely sekä julkisasiamiehen kannanottoa koskevista menettelytavoista. Unionin tuomioistuin päättää julkisasiamiestä kuultuaan jatkotoimista, joihin esittelevän tuomarin on ehdotusten johdosta ryhdyttävä.

Kun uudelleen-käsittelyn kohteena oleva unionin yleisen tuomioistuimen päätös on tehty SEUT 256 artiklan 2 kohdan nojalla, unionin tuomioistuin päättää oikeudenkäyntikuluista.

V OSASTO

ETA-SOPIMUKSESSA MÄÄRÄTYT MENETTELYT

123 f artikla

1. ETA-sopimuksen ⁽¹⁾ 111 artiklan 3 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa asia saatetaan unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi riidan osapuolina olevien sopimuspuolten hakemuksella. Tämä hakemus annetaan tiedoksi muille sopimuspuolille, Euroopan komissiolle, EFTA:n valvontaviranomaiselle ja tarvittaessa muille, joille samaa unionin oikeuden tulkintaongelmaa koskeva ennakkoratkaisu annettaisiin tiedoksi.

Presidentti vahvistaa määräajan, jonka kuluessa sopimuspuolet ja muut, joille hakemus on annettu tiedoksi, voivat esittää kirjallisia huomautuksia.

Hakemus laaditaan jollakin 29 artiklan 1 kohdassa mainituista kielistä. Tämän artiklan 3–5 kohdan määräyksiä sovelletaan. Edellä olevan 104 artiklan 1 kohdan määräyksiä sovelletaan vastaavasti.

2. Heti kun edellisessä kohdassa esitetty hakemus on jätetty, presidentti nimeää esittelevän tuomarin. Ensimmäinen julkisasiamies päättää viipymättä tämän jälkeen, kuka julkisasiamiehistä käsittelee asiaa.

Unionin tuomioistuin ratkaisee hakemuksen julkisasiamiestä kuultuaan perustellulla päätöksellä suljetuin ovin pidettävässä istunnossa.

3. Unionin tuomioistuimen päätös, jonka allekirjoittavat presidentti, asian ratkaisemiseen osallistuneet tuomarit ja kirjaaja, annetaan tiedoksi sopimuspuolille ja muille 1 kohdassa tarkoitetuille, joita asia koskee.

123 g artikla

ETA-sopimuksen pöytäkirjassa 34 olevassa 1 artiklassa tarkoitetuissa tapauksissa kansallisen tuomioistuimen esittämä pyyntö annetaan tiedoksi kyseisen asian asianosaisille, sopimuspuolille, Euroopan komissiolle, EFTA:n valvontaviranomaiselle ja tarvittaessa muille, joille samaa unionin oikeuden tulkintaongelmaa koskeva ennakkoratkaisu annettaisiin tiedoksi.

Jollei pyyntöä esitetä jollakin 29 artiklan 1 kohdassa mainituista kielistä, siihen on liitettävä käänös jollekin näistä kielistä.

Kahden kuukauden kuluessa tiedoksiantamisesta asianosaiset, sopimuspuolet ja muut 1 kohdassa tarkoitettut, joita asia koskee, voivat esittää kirjelmia tai kirjallisia huomautuksia.

Asian käsittelyyn sovelletaan tämän työjärjestyksen määräyksiä, jollei pyynnön luonteen vuoksi tarvittavista mukautuksista muuta johdu.

LOPPUMÄÄRÄYKSET

124 artikla

1. Presidentti kehottaa henkilöitä, joiden on todistajina tai asiantuntijoina vannottava vala unionin tuomioistuimessa, kertomaan totuuden tai täyttämään tehtävänsä tunnollisesti ja puolueettomasti sekä muistuttaa heitä niistä rikosoikeudellisista seuraamuksista, joita heidän kansallisessa lainsäädännössään säädetään tämän velvollisuuden rikkomisesta.

2. Todistajat vannovat valan 47 artiklan 5 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaisesti tai heidän kansallisessa lainsäädännössään säädettyä kaavaa noudattaen.

Jos todistajia koskevassa kansallisessa lainsäädännössä säädetään mahdollisuudesta antaa todistajanvalan vannomisen sijasta tai sen ohella valaa vastaava vakuutus, todistajat voivat antaa tämän vakuutuksen kansallisessa lainsäädännössä säädetyn edellytyksin ja siinä säädettyjä kaavoja noudattaen.

Jos kansallisessa lainsäädännössä ei ole säännöksiä valan vannomisesta eikä vakuutuksen antamisesta, noudatetaan 1 kohdassa määrättyä menettelyä.

⁽¹⁾ EYVL L 1, 3.1.1994, s. 27.

3. Edellä olevan 2 kohdan määräyksiä sovelletaan soveltuvin osin asiantuntijoihin; viittaus tämän työjärjestyksen 47 artiklan 5 kohdan ensimmäiseen alakohtaan korvataan kuitenkin viittauksella 49 artiklan 6 kohdan ensimmäiseen alakohtaan.

125 artikla

Jollei SEUT 253 artiklan soveltamisesta muuta johdu, unionin tuomioistuin vahvistaa kuultuaan hallituksia, joita asia koskee, täydentävät säännöt, jotka koskevat:

- a) oikeusapua;
- b) maksutonta oikeudenkäyntiä koskevia hakemuksia;
- c) unionin tuomioistuimen tekemiä ilmoituksia todistajien ja asiantuntijoiden väärästä valasta perussäännön 30 artiklan mukaisesti.

125 a artikla

Unionin tuomioistuin voi antaa käytännön ohjeita muun muassa unionin tuomioistuimessa pidettävien istuntojen valmistelusta ja kulusta sekä kirjelmien tai kirjallisten huomautusten esittämisestä.

126 artikla

Tällä työjärjestyksellä korvataan 4 päivänä joulukuuta 1974 annettu Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestys (*Euroopan yhteisöjen virallinen lehti* N:o L 350, 28.12.1974, s. 1), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna 15 päivänä maaliskuuta 1991.

127 artikla

Tämä työjärjestys, joka on todistusvoimainen työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuilla kielillä, julkaistaan *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*, ja se tulee voimaan sen julkaisemista seuraavan toisen kuukauden ensimmäisenä päivänä.

LIITE I

PÄÄTÖS VAPAAPÄIVISTÄ

EUROOPAN UNIONIN TUOMIOISTUIN, joka

ottaa huomioon työjärjestyksen 80 artiklan 2 kohdan, jonka mukaisesti unionin tuomioistuin laatii luettelon virallisista vapaapäivistä,

ON PÄÄTTÄNYT SEURAAVAA:

1 artikla

Työjärjestyksen 80 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu luettelo virallisista vapaapäivistä on seuraava:

- uudenvuodenpäivä,
- pääsiäismaanantai,
- vapunpäivä,
- helatorstai,
- toinen helluntaipäivä,
- 23 päivä kesäkuuta,
- 15 päivä elokuuta,
- 1 päivä marraskuuta,
- 25 päivä joulukuuta,
- 26 päivä joulukuuta.

Ensimmäisessä kohdassa tarkoitettuja virallisia vapaapäiviä ovat ne, joita noudatetaan unionin tuomioistuimen kotipaikassa.

2 artikla

Työjärjestyksen 80 artiklan 2 kohdan määräyksiä sovelletaan ainoastaan tämän päätöksen 1 artiklassa mainittuihin virallisiin vapaapäiviin.

3 artikla

Tämä päätös, joka on työjärjestyksen liite I, tulee voimaan samana päivänä kuin se julkaistaan *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

UNIONIN YLEINEN TUOMIOISTUIN

UNIONIN YLEISEN TUOMIOISTUIMEN TYÖJÄRJESTYS KONSOLIDOITU TOISINTO

(2010/C 177/02)

Tässä laitoksessa on yhdistetty

Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestys, tehty 2.5.1991 (EYVL L 136, 30.5.1991, s. 1; oikaisu EYVL:ssä L 317, 19.11.1991, s. 34) sekä seuraavilla säädöksillä siihen tehdyt muutokset:

1. Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen muutokset, tehty 15.9.1994 (EYVL L 249, 24.9.1994, s. 17),
2. Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen muutokset, tehty 17.2.1995 (EYVL L 44, 28.2.1995, s. 64),
3. Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen muutokset, tehty 6.7.1995 (EYVL L 172, 22.7.1995, s. 3),
4. Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen muutokset, tehty 12.3.1997 (EYVL L 103, 19.4.1997, s. 6; oikaisu EYVL:ssä L 351, 23.12.1997, s. 72),
5. Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen muutokset, tehty 17.5.1999 (EYVL L 135, 29.5.1999, s. 92),
6. Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen muutokset, tehty 6.12.2000 (EYVL L 322, 19.12.2000, s. 4),
7. Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen muutokset, tehty 21.5.2003 (EUVL L 147, 14.6.2003, s. 22),
8. Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 35 artiklan 1 ja 2 kohdan muuttamisesta 19.4.2004 tehty neuvoston päätös 2004/406/EY, Euratom (EUVL L 132, 29.4.2004, s. 3),
9. Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen muutokset, tehty 21.4.2004 (EUVL L 127, 29.4.2004, s. 108),
10. Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen muutokset, tehty 12.10.2005 (EUVL L 298, 15.11.2005, s. 1),
11. Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen muuttamisesta kieliä koskevan järjestelyn osalta 18.12.2006 tehty neuvoston päätös 2006/956/EY, Euratom (EUVL L 386, 29.12.2006, s. 45),
12. Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen muutokset, tehty 12.6.2008 (EUVL L 179, 8.7.2008, s. 12),
13. Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen muutokset, tehty 14.1.2009 (EUVL L 24, 28.1.2009, s. 9),
14. Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen muuttamisesta Euroopan unionin virkamiestuomioistuimen päätöksistä tehtyihin valituksiin sovellettavan kieliä koskevan järjestelyn osalta 16.2.2009 tehty neuvoston päätös 2009/170/EY, Euratom (EUVL L 60, 4.3.2009, s. 3),

15. Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen muutokset, tehty 7.7.2009 (EUVL L 184, 16.7.2009, s. 10),
16. Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen muutokset, tehty 26.3.2010 (EUVL L 92, 13.4.2010, s. 14).

Tämä laitos ei ole oikeudellisesti sitova. Tästä syystä viittaus- ja perustelukappaleet on jätetty pois.

UNIONIN YLEISEN TUOMIOISTUIMEN TYÖJÄRJESTYS

2.5.1991

konsolidoitu toisinto ⁽¹⁾

SISÄLLYS

	sivu
Alkumääräykset (1 artikla)	41
I osasto – Unionin yleisen tuomioistuimen organisaatio	41
1 luku – Unionin yleisen tuomioistuimen presidentti ja jäsenet (2–9 artikla)	41
2 luku – Jaostojen perustaminen ja esittelevien tuomareiden ja julkisasiamiesten nimeäminen (10–19 artikla)	42
3 luku – Kirjaamo	44
1 jakso – Kirjaaja (20–27 artikla)	44
2 jakso – Muu hallinto (28–30 artikla)	45
4 luku – Unionin yleisen tuomioistuimen toiminta (31–34 artikla)	45
5 luku – Kieliä koskevat järjestelyt (35–37 artikla)	46
6 luku – Asiamiesten, avustajien ja asianajajien oikeudet (38–42 artikla)	47
II osasto – Asian käsittely	48
1 luku – Kirjallinen käsittely (43–54 artikla)	48
2 luku – Suullinen käsittely (55–63 artikla)	51
3 luku – Prosessinjohtotoimista ja asian selvittämistoimista	52
1 jakso – Prosessinjohtotoimista (64 artikla)	52
2 jakso – Asian selvittämistoimista (65–67 artikla)	52
3 jakso – Todistajien ja asiantuntijoiden kutsuminen ja kuuleminen (68–76 artikla)	53
3 a luku – Nopeutettu menettely (76 a artikla)	55
4 luku – Asian käsittelyn lykkääminen ja asian käsittelystä luopuminen (77–80 artikla)	56
5 luku – Tuomiot (81–86 artikla)	56
6 luku – Oikeudenkäyntikulut (87–93 artikla)	57
7 luku – Maksuton oikeudenkäynti (94–97 artikla)	58

⁽¹⁾ EYVL L 136, 30.5.1991 (oikaisu EYVL:ssä L 317, 19.11.1991, s. 34); 15.9.1994 tehdyt muutokset, jotka on julkaistu EYVL:ssä L 249, 24.9.1994, s. 17; 17.2.1995 tehdyt muutokset, jotka on julkaistu EYVL:ssä L 44, 28.2.1995, s. 64; 6.7.1995 tehdyt muutokset, jotka on julkaistu EYVL:ssä L 172, 22.7.1995, s. 3; 12.3.1997 tehdyt muutokset, jotka on julkaistu EYVL:ssä L 103, 19.4.1997, s. 6 (oikaisu EYVL:ssä L 351, 23.12.1997, s. 72); 17.5.1999 tehdyt muutokset, jotka on julkaistu EYVL:ssä L 135, 29.5.1999, s. 92; 6.12.2000 tehdyt muutokset, jotka on julkaistu EYVL:ssä L 322, 19.12.2000, s. 4; 21.5.2003 tehdyt muutokset, jotka on julkaistu EUVL:ssä L 147, 14.6.2003, s. 22; 19.4.2004 tehdyt muutokset, jotka on julkaistu EUVL:ssä L 132, 29.4.2004, s. 3; 21.4.2004 tehdyt muutokset, jotka on julkaistu EUVL:ssä L 127, 29.4.2004, s. 108; 12.10.2005 tehdyt muutokset, jotka on julkaistu EUVL:ssä L 298, 15.11.2005, s. 1; 18.12.2006 tehdyt muutokset, jotka on julkaistu EUVL:ssä L 386, 29.12.2006, s. 45; 12.6.2008 tehdyt muutokset, jotka on julkaistu EUVL:ssä L 179, 8.7.2008, s. 12; 14.1.2009 tehdyt muutokset, jotka on julkaistu EUVL:ssä L 24, 28.1.2009, s. 9; 16.2.2009 tehdyt muutokset, jotka on julkaistu EUVL:ssä L 60, 4.3.2009, s. 3; 7.7.2009 tehdyt muutokset, jotka on julkaistu EUVL:ssä L 184, 16.7.2009, s. 10; 26.3.2010 tehdyt muutokset, jotka on julkaistu EUVL:ssä L 92, 13.4.2010, s. 14.

	sivu
8 luku – Asian poistaminen (98 ja 99 artikla)	59
9 luku – Tiedoksianto (100 artikla)	60
10 luku – Määräajat (101–103 artikla)	60
III osasto – Erityiset prosessit	61
1 luku – Täytäntöönpanon lykkääminen ja muut välioimet (104–110 artikla)	61
2 luku – Oikeudenkäyntimenettelyyn liittyvistä seikoista (111–114 artikla)	61
3 luku – Väliintulo (115 ja 116 artikla)	62
4 luku – Unionin yleisen tuomioistuimen tuomiot kumoamisen ja palauttamisen jälkeen (117–121 artikla)	63
4 a luku – Unionin yleisen tuomioistuimen päätökset uudelleenkäsittelyn ja palauttamisen jälkeen (121 a–121 d artikla)	63
5 luku – Yksipuolinen tuomio ja takaisinsaanti (122 artikla)	64
6 luku – Erityiset muutoksenhakekeinot	64
1 jakso – Kolmannen osapuolen kantelu (123 ja 124 artikla)	64
2 jakso – Tuomioiden purkaminen (125–128 artikla)	65
3 jakso – Tuomioiden tulkinta (129 artikla)	65
IV osasto – Henkistä omaisuutta koskeviin oikeuksiin liittyvät riidat (130–136 artikla)	66
V osasto – Muutoksenhaku Euroopan unionin virkamiestuomioistuimen päätöksiin (136 a–149 artikla)	68
Loppumääräykset (150 ja 151 artikla)	70

ALKUMÄÄRÄYKSET

1 artikla

Tässä työjärjestyksessä:

- Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen määräyksiin viitataan artiklan numerolla, jota edeltää lyhenne SEUT
- Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen määräyksiin viitataan artiklan numerolla, jota edeltää lyhenne SEA
- Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännöstä tehdystä pöytäkirjasta käytetään nimitystä perussääntö
- Euroopan talousalueesta tehdystä sopimuksesta käytetään nimitystä ETA-sopimus
- toimielimellä tai toimielimillä tarkoitetaan unionin toimielimiä sekä perussopimuksilla tai niiden täytäntöönpanemiseksi annetuilla säädöksillä perustettuja elimiä ja laitoksia, jotka voivat olla asianosaisina unionin yleisessä tuomioistuimessa
- ”EFTAn valvontaviranomaisella” tarkoitetaan ETA-sopimuksella perustettua valvontaviranomaista.

I OSASTO

UNIONIN YLEISEN TUOMIOISTUIMEN ORGANISAATIO

1 luku

4 artikla

UNIONIN YLEISEN TUOMIOISTUIMEN PRESIDENTTI JA JÄSENET

2 artikla

1. Jokainen unionin yleisen tuomioistuimen jäsen toimii pääsääntöisesti tuomarina.

Unionin yleisen tuomioistuimen jäsenistä käytetään jäljempänä nimitystä ”tuomari”.

2. Jokainen tuomari, lukuun ottamatta presidenttiä, voi tietyssä asiassa toimia julkisasiamiehenä 17–19 artiklassa määrätyn edellytyksin.

Tämän työjärjestyksen viittauksia julkisasiamieheen sovelletaan vain tapauksiin, joissa joku tuomareista on nimetty julkisasiamieheksi.

3 artikla

Tuomarin toimikausi alkaa nimityskirjassa määrättyinä päivinä. Jos nimityskirjassa ei ole määräystä tästä päivästä, toimikausi alkaa sinä päivänä, jona nimityskirja on päivätty.

1. Ennen tehtävänsä ryhtymistä kukin tuomari vannoo unionin tuomioistuimessa seuraavan valan:

”Minä vannon, että suoritan tehtäväni puolueettomasti ja tunnollisesti; minä vannon, etten ilmaise kenellekään mitään tuomioistuimen neuvotteluista.”

2. Heti valan vannottuaan kukin tuomari allekirjoittaa juhlallisen vakuutuksen, jonka mukaan hän toimikautensa aikana ja sen päätyttyä kunnioittaa tehtävästään johtuvia velvollisuuksia ja varsinkin osoittaa kunniallisuutta ja pidättyvyyttä, kun hänelle toimikauden päätyttyä tarjotaan tiettyjä tehtäviä tai etuja.

5 artikla

Kun unionin tuomioistuinta pyydetään päättämään unionin yleisen tuomioistuimen kuulemisen jälkeen, täyttääkö tuomari enää tehtävänsä edellyttämät vaatimukset tai siitä johtuvat velvollisuudet, unionin yleisen tuomioistuimen presidentti pyytää asianomaista tuomaria esittämään lausuntonsa suljetuin ovin pidettävässä istunnossa; kirjaaja ei ole läsnä tässä kuulemisessa.

Unionin yleisen tuomioistuimen lausunto perustellaan.

Unionin yleisen tuomioistuimen tuomareiden enemmistön on kannatettava lausuntoa, jonka mukaan tuomari ei enää täytä tehtävänsä edellyttämiä vaatimuksia tai siitä johtuvia velvollisuuksia. Tässä tapauksessa unionin tuomioistuimelle ilmoitetaan tuomarien äänten jakautumisesta.

Äänestys on salainen. Tuomari, jota asia koskee, ei saa osallistua asian ratkaisemiseen.

6 artikla

Lukuun ottamatta unionin yleisen tuomioistuimen presidenttiä ja jaostojen puheenjohtajia, tuomareiden arvojärjestys määräytyy heidän virkaikänsä mukaan.

Jos usean henkilön virkaikäet ovat yhtä pitkät, arvojärjestys määräytyy iän mukaan.

Uudelleen nimitettävät tuomarit säilyttävät aikaisemman paikkansa arvojärjestyksessä.

7 artikla

1. Tuomarit valitsevat keskuudestaan unionin yleisen tuomioistuimen presidentin kolmeksi vuodeksi kerrallaan heti SEUT 254 artiklassa tarkoitetun tuomareiden osittaisen vaihtumisen jälkeen.

2. Jos unionin yleisen tuomioistuimen presidentin tehtävä päättyy kesken hänen toimikautensa, jäljellä olevaksi toimikaudeksi presidentiksi nimitetään toinen tuomari.

3. Tässä artiklassa tarkoitetut vaalit toimitetaan salaisella äänestyksellä. Valituksi tulee yli puolet unionin yleisen tuomioistuimen tuomareiden äänistä saanut tuomari. Jos kukaan tuomareista ei saa tätä enemmistöä, pidetään uusia äänestyskierroksia, kunnes tämä enemmistö saavutetaan.

8 artikla

Unionin yleisen tuomioistuimen presidentti johtaa unionin yleisen tuomioistuimen lainkäyttöä ja hallintoa; hän toimii puheenjohtajana istunnoissa ja neuvotteluissa.

Unionin yleisen tuomioistuimen presidentti toimii suuren jaoston puheenjohtajana.

Jos unionin yleisen tuomioistuimen presidentti kuuluu kolmen tai viiden tuomarin jaostoon, hän toimii tämän jaoston puheenjohtajana.

9 artikla

Jos unionin yleisen tuomioistuimen presidentti on poissa tai estynyt taikka jos presidentin toimi on avoinna, presidentin

tehtäviä hoitaa yksi jaoston puheenjohtajista tämän työjärjestyksen 6 artiklassa määrätyn järjestyksen mukaan.

Jos unionin yleisen tuomioistuimen presidentti ja jaostojen puheenjohtajat ovat samanaikaisesti poissa tai estyneet taikka heidän toimensa ovat yhtä aikaa avoinna, presidentin tehtäviä hoitaa yksi muista tuomareista tämän työjärjestyksen 6 artiklassa määrätyn järjestyksen mukaan.

2 luku

JAOSTOJEN PERUSTAMINEN JA ESITTELEVIEN TUOMAREIDEN JA JULKISIASIAMIESTEN NIMEÄMINEN

10 artikla

1. Unionin yleinen tuomioistuin perustaa keskuudestaan kolmen ja viiden tuomarin jaostoja sekä kolmentoista tuomarin suuren jaoston ja päättää tuomareiden jakautumisesta jaostoihin.

2. Tämän artiklan mukaisesti tehty päätös julkaistaan *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

11 artikla

1. Unionin yleisen tuomioistuimen käsiteltäviksi saatetut asiat ratkaistaan 10 artiklan mukaisesti muodostetuissa kolmen tai viiden tuomarin jaostoissa.

Asiat voidaan ratkaista unionin yleisen tuomioistuimen täysistunnossa tai suuressa jaostossa 14, 51, 106, 118, 124, 127 ja 129 artiklassa määrätyn edellytyksen.

Asia voidaan ratkaista yhden tuomarin kokoonpanossa, jos se on siirretty yhden tuomarin ratkaistavaksi 14 ja 51 artiklassa määrätyn edellytyksin tai jos se on annettu hänen ratkaistavakseen 124 artiklan, 127 artiklan 1 kohdan tai 129 artiklan 2 kohdan nojalla.

2. Jaostoille annetuissa tai siirrettyissä asioissa ilmaisulla "unionin yleinen tuomioistuin" tarkoitetaan kyseistä jaostoa. Yhden tuomarin kokoonpanossa ratkaistavaksi siirrettyjen tai annettujen asioiden osalta ilmaisulla "unionin yleinen tuomioistuin" tarkoitetaan tässä työjärjestyksessä tätä tuomaria.

12 artikla

1. Unionin yleinen tuomioistuin vahvistaa perusteet, joiden mukaan asiat jaetaan jaostojen kesken.

Tämä päätös julkaistaan *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

13 artikla

1. Heti kun kanne oikeudenkäynnin aloittamiseksi on jätetty, unionin yleisen tuomioistuimen presidentti siirtää asian jaostolle.

2. Jaoston puheenjohtaja ehdottaa unionin yleisen tuomioistuimen presidentille esittelevän tuomarin nimeämistä jokaista jaostolle siirrettyä asiaa varten; unionin yleisen tuomioistuimen presidentti ratkaisee asian.

14 artikla

1. Asia voidaan siirtää täysistuntoon, suureen jaostoon tai jaostoon, jossa on eri lukumäärä tuomareita, jos se on perusteltua asian oikeudellisen vaikeaselkoisuuden tai asian merkityksen taikka erityisten olosuhteiden vuoksi.

2. Esittelevä tuomari voi ratkaista yhden tuomarin kokoonpanossa seuraavanlaiset kolmen tuomarin jaoston ratkaistavaksi annetut asiat, jos ne esille tulleiden oikeudellisten kysymysten tai tosiseikkoja koskevien kysymysten yksinkertaisuuden, asian vähämerkityksisyyden ja muiden erityisten olosuhteiden puuttumisen huomioon ottaen voidaan ratkaista yhden tuomarin kokoonpanossa ja jos ne on siirretty 51 artiklassa määrättyjen edellytysten mukaisesti:

- a) SEUT 270 artiklan nojalla vireille pannut asiat;
- b) SEUT 263 artiklan neljännen kohdan, SEUT 265 artiklan kolmannen kohdan ja SEUT 268 artiklan nojalla vireille pannut asiat, joihin liittyy pelkästään sellaisia kysymyksiä, jotka on jo vakiintuneessa oikeuskäytännössä ratkaistu, tai jotka kuuluvat sisällöltään samanlaisten asioiden sarjaan, josta yksi on jo ratkaistu lainvoimaisesti;
- c) SEUT 272 artiklan nojalla vireille pannut asiat.

Yhden tuomarin kokoonpanossa ratkaistavaksi ei voida siirtää

- a) asioita, joihin liittyy yleistä merkitystä omaavan toimenpiteen lainmukaisuutta koskevia kysymyksiä;
- b) asioita, jotka koskevat:
  - kilpailusääntöjen ja yrityskeskittymien valvontaa koskevien sääntöjen soveltamista,
  - valtion tukea koskevien sääntöjen soveltamista,
  - kauppaa suojaavia toimenpiteitä koskevien sääntöjen soveltamista tai
  - maatalouden yhteistä markkinajärjestelyä koskevien sääntöjen soveltamista, lukuun ottamatta asioita, jotka kuuluvat sisällöltään samanlaisten asioiden sarjaan, josta yksi on jo ratkaistu lainvoimaisesti;
- c) 130 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja asioita.

Asiaa yhden tuomarin kokoonpanossa käsittelevä tuomari siirtää asian takaisin jaoston ratkaistavaksi, jos hän toteaa, etteivät edellytykset asian siirtämiselle yhden tuomarin kokoonpanossa ratkaistavaksi enää täyty.

3. Edellä 1 ja 2 kohdassa tarkoitettut siirtämisspäätökset tehdään 51 artiklassa määrättyin edellytyksin.

15 artikla

1. Tuomarit valitsevat keskuudestaan kolmen ja viiden tuomarin jaostojen puheenjohtajat 7 artiklan 3 kohdan mukaisesti.

2. Viiden tuomarin jaostojen puheenjohtajat valitaan kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Heidät voidaan valita tähän tehtävään kerran uudelleen.

Viiden tuomarin jaostojen puheenjohtajat valitaan välittömästi sen jälkeen, kun unionin yleisen tuomioistuimen presidentti on valittu 7 artiklan 1 kohdan mukaisesti.

3. Kolmen tuomarin jaostojen puheenjohtajat valitaan määräajaksi.

4. Jos jaoston puheenjohtajan tehtävä päättyy kesken jaoston puheenjohtajan tavanomaisen tehtäväkauden, jäljellä olevaksi ajaksi nimetään jaoston puheenjohtajaksi toinen tuomari.

5. Näiden valintojen tulos julkaistaan *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

16 artikla

Jaostoille annetuissa tai siirretyissä asioissa presidentin tehtäviä hoitaa jaoston puheenjohtaja.

Yhden tuomarin kokoonpanossa ratkaistavaksi siirrettyjen tai annettujen asioiden osalta presidentin tehtäviä, lukuun ottamatta 105 ja 106 artiklassa tarkoitettuja, hoitaa tämä tuomari.

17 artikla

Kun unionin yleinen tuomioistuin kokoontuu täysistunnossa, sitä avustaa unionin yleisen tuomioistuimen presidentin nimeämä julkisasiamies.

18 artikla

Kun unionin yleinen tuomioistuin kokoontuu jaostossa, sitä voi avustaa julkisasiamies, jos se on tarpeen asian oikeudellisen vaikeaselkoisuuden tai asian tosiseikkojen monimutkaisuuden vuoksi.

19 artikla

Päätös julkisasiamiehen nimeämisestä tiettyä asiaa varten tehdään unionin yleisen tuomioistuimen täysistunnossa sen jaoston pyynnöstä, jolle asia on annettu tai siirretty.

Unionin yleisen tuomioistuimen presidentti nimeää tuomarin, joka toimii julkisasiamiehenä tässä asiassa.

3 luku

KIRJAAMO

1 jakso – Kirjaaja

20 artikla

1. Unionin yleinen tuomioistuin nimittää kirjaajan.

Kaksi viikkoa ennen nimittämispäivää unionin yleisen tuomioistuimen presidentti antaa tuomareille tiedoksi tointa varten jätetyt hakemukset.

2. Hakemuksiin on liitettävä täydelliset tiedot hakijan iästä, kansalaisuudesta, korkeakoulututkinnoista, kielitaidosta, nykyisestä ja aikaisemmista työpaikoista sekä mahdollisesta kokemuksesta tuomioistuintyöstä ja kansainvälisistä tehtävistä.

3. Nimittämisessä noudatetaan tämän työjärjestyksen 7 artiklan 3 kohdassa määrättyä menettelyä.

4. Kirjaaja nimitetään kuudeksi vuodeksi kerrallaan. Hänet voidaan nimittää uudeksi toimikaudeksi.

5. Ennen tehtävänsä ryhtymistä kirjaaja vannoo unionin yleisessä tuomioistuimessa 4 artiklassa määrätyn valan.

6. Kirjaaja voidaan erottaa tehtävästään vain, jos hän ei enää täytä tehtävänsä edellyttämiä vaatimuksia tai siitä johtuvia velvollisuuksia; unionin yleinen tuomioistuin päättää asiasta varattuaan kirjaajalle tilaisuuden tulla kuulluksi.

7. Jos kirjaajan toimi tulee avoimeksi ennen toimikauden säännönmukaista päättymistä, unionin yleinen tuomioistuin nimittää uuden kirjaajan kuuden vuoden toimikaudeksi.

21 artikla

Unionin yleinen tuomioistuin voi kirjaajaan sovellettavaa menettelyä noudattaen nimittää yhden tai useamman

apulaiskirjaajan avustamaan kirjaajaa ja toimimaan hänen tilallaan 23 artiklassa tarkoitetuissa kirjaajan ohjeissa määrättyissä rajoissa.

22 artikla

Jos kirjaaja on poissa tai estynyt taikka jos hänen toimensa on avoinna ja tarvittaessa silloin, kun apulaiskirjaaja on poissa tai estynyt taikka hänen toimensa on avoinna, presidentti nimeää virkamiehen tai muun tuomioistuimen palveluksessa olevan henkilön hoitamaan väliaikaisesti kirjaajan tehtäviä.

23 artikla

Unionin yleinen tuomioistuin vahvistaa presidentin esityksestä kirjaajan ohjeet.

24 artikla

1. Kirjaamossa pidetään kirjaajan vastuulla rekisteriä, johon merkitään kaikki oikeudenkäyntiasiakirjat ja niiden liitteet saapumisjärjestyksessä.

2. Kun asiakirja on merkitty rekisteriin, kirjaaja tekee tästä merkinnän alkuperäiskappaleeseen ja asianosaisten pyynnöstä tämän sitä varten esittämään jäljennökseen.

3. Rekisterimerkintä ja edellisessä kohdassa tarkoitettut merkinnät ovat todistusvoimaisia.

4. Yksityiskohtaiset määräykset rekisterinpidosta annetaan 23 artiklassa tarkoitetuissa kirjaajan ohjeissa.

5. Se, jota asia koskee, voi kirjaamossa tutustua rekisteriin ja maksua vastaan saada siitä jäljennöksiä tai otteita niiden maksuperusteiden mukaan, jotka unionin yleinen tuomioistuin vahvistaa kirjaajan esityksestä.

Kaikki asianosaiset voivat lisäksi maksuperusteiden mukaan määrättyä maksua vastaan saada jäljennöksiä oikeudenkäyntiasiakirjoista ja oikeiksi todistettuja jäljennöksiä määräyksistä ja tuomioista.

6. Euroopan unionin virallisessa lehdessä julkaistaan tiedonanto, jossa ilmoitetaan kanteen kirjaamispäivä, asianosaisten nimet ja osoitteet, oikeudenkäynnin kohde, kantajan vaatimukset sekä tiivistelmä kanteen oikeudellisista perusteista ja pääasiallisista perusteluista.

7. Jos neuvosto tai Euroopan komissio ei ole asianosaisena, unionin yleinen tuomioistuin lähettää niille jäljennöksen kanteesta ja vastineesta, liiteasiakirjoja lukuun ottamatta, jotta ne voivat todeta, vaaditaanko asiassa SEUT 277 artiklan nojalla, että jotain niiden antamaa säädöstä ei sovelleta. Jäljennös kanteesta ja vastineesta lähetetään vastaavasti Euroopan parlamentille, joka voi todeta, vaaditaanko asiassa SEUT 277 artiklan nojalla, että sen ja neuvoston yhdessä antamaa säädöstä ei sovelleta.

25 artikla

1. Kirjaaja huolehtii presidentin puolesta asiakirjojen vastaanottamisesta, lähettämisestä ja säilyttämisestä sekä tämän työjärjestyksen mukaisten tiedoksiantojen toimittamisesta.

2. Kirjaaja avustaa unionin yleistä tuomioistuinta, presidenttiä ja tuomareita näiden kaikissa virkatehtävissä.

26 artikla

Kirjaaja säilyttää sinettiä. Hän on vastuussa arkistosta ja huolehtii unionin yleisen tuomioistuimen julkaisuista.

27 artikla

Kirjaaja on läsnä unionin yleisen tuomioistuimen istunnoissa, jollei 5 ja 33 artiklan määräyksistä muuta johdu.

2 jakso – Muu hallinto

28 artikla

Virkamiehet ja muu henkilöstö, joiden tehtävänä on avustaa suoraan presidenttiä, tuomareita tai kirjaajaa, nimitetään henkilöstösäännöissä mainituin perustein. He toimivat kirjaajan alaisina unionin yleisen tuomioistuimen presidentin valvonnassa.

29 artikla

Edellä 28 artiklassa tarkoitetut virkamiehet ja muuhun henkilöstöön kuuluvat vannovat unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 20 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun valan unionin yleisen tuomioistuimen presidentin edessä kirjaajan läsnä ollessa.

30 artikla

Kirjaaja huolehtii unionin yleisen tuomioistuimen presidentin valvonnassa ja unionin tuomioistuimen hallinnon avustamana unionin yleisen tuomioistuimen hallinnosta, varainhoidosta ja kirjanpidosta.

4 l u k u

UNIONIN YLEISEN TUOMIOISTUIMEN TOIMINTA

31 artikla

1. Presidentti määrää unionin yleisen tuomioistuimen istuntopäivät ja istuntojen kellonajat.

2. Unionin yleinen tuomioistuin voi päättää pitävänsä yhden tai useamman istunnon muualla kuin unionin yleisen tuomioistuimen kotipaikassa.

32 artikla

1. Jos tuomareita jonkun tuomarin estymisen tai poissaolon vuoksi on parillinen määrä, tämän työjärjestyksen 6 artiklassa tarkoitetun nuorimman tuomarin on pidättäydyttävä osallistumasta neuvotteluun, paitsi jos hän on esittelevä tuomari. Tällaisessa tapauksessa häntä arvojärjestyksessä välittömästi vanhemman tuomarin on pidättäydyttävä osallistumasta neuvotteluun.

Jos tuomareita on unionin yleisen tuomioistuimen täysistunnossa parillinen määrä sen vuoksi, että asiaan on nimetty julkisasiamies 17 artiklan mukaisesti, unionin yleisen tuomioistuimen presidentti ilmoittaa unionin yleisen tuomioistuimen etukäteen vahvistaman, *Euroopan unionin virallisessa lehdessä* julkaistun vuorojärjestyksen mukaisesti ennen suullista käsittelyä, kuka tuomareista ei osallistu asian käsittelyyn.

2.. Jos täysistunnon koolle kutsumisen jälkeen havaitaan, ettei päätösvaltaista määrää saavuteta, presidentti siirtää istuntoa, kunnes päätösvaltaisuus on saavutettu.

3. Jos kolmen tai viiden tuomarin jaostossa ei saavuteta kolmen tuomarin päätösvaltaista määrää, tämän jaoston puheenjohtaja ilmoittaa siitä unionin yleisen tuomioistuimen presidentille, joka nimeää tuomarin jaoston kokoonpanon täydentämiseksi.

Suuren jaoston päätösvaltaisuuden edellytyksenä oleva tuomareiden lukumäärä on yhdeksän. Jos tätä päätösvaltaista määrää ei saavuteta, unionin yleisen tuomioistuimen presidentti nimeää tuomarin jaoston kokoonpanon täydentämiseksi.

Jos suurella jaostolla tai jossakin viiden tuomarin jaostolla sen johdosta, että jonkun tuomarin poissa tai estyneenä olo ilmenee ennen suullisen käsittelyn aloittamispäivää, ei ole 10 artiklan 1 kohdassa määrättyä tuomareiden lukumäärää, jaostoa täydennetään unionin yleisen tuomioistuimen presidentin nimeämällä tuomarilla, jotta tuomareita olisi määrätty määrä.

4. Jos jossakin kolmen tai viiden tuomarin jaostossa tuomareita on enemmän kuin kolme tai viisi, jaoston puheenjohtaja määrää, ketkä tuomareista osallistuvat asian ratkaisemiseen.

5. Yhden tuomarin, jolle asia on siirretty tai annettu ratkaistavaksi, ollessa poissa tai estyneenä unionin yleisen tuomioistuimen presidentti nimeää toisen tuomarin hänen tilalleen.

33 artikla

1. Unionin yleisen tuomioistuimen neuvottelut pidetään suljetussa istunnossa.

2. Ainoastaan suulliseen käsittelyyn osallistuneet tuomarit saavat osallistua neuvotteluun.

3. Kukin neuvottelussa läsnä oleva tuomari esittää mielipiteensä perusteluineen.

4. Tuomarin pyynnöstä voidaan mikä tahansa kysymys laatia hänen valitsemallaan kielellä ja esittää muille tuomareille ennen äänestystä.

5. Unionin yleisen tuomioistuimen ratkaisu muodostuu mielipiteistä, joihin enemmistö tuomareista lopullisen keskustelun jälkeen yhtyy. Äänestettäessä noudatetaan tämän työjärjestyksen 6 artiklassa määrättyyn arvojärjestykseen nähden käänteistä järjestystä.

6. Unionin yleinen tuomioistuin ratkaisee kysymysten asiasisältöä, sanamuotoa tai järjestystä sekä äänestystuloksen määräytymistä koskevat erimielisyydet.

7. Jos unionin yleisen tuomioistuimen ratkaistavana on hallinnollisia kysymyksiä, kirjaaja on läsnä, jollei unionin yleinen tuomioistuin toisin päättä.

8. Jos unionin yleinen tuomioistuin kokoontuu istuntoon ilman kirjaajan läsnäoloa, se antaa tarvittaessa tämän työjärjestyksen 6 artiklassa tarkoitetun nuorimman tuomarin tehtäväksi laatia pöytäkirjan, jonka presidentti ja tämä tuomari allekirjoittavat.

34 artikla

1. Jollei unionin yleinen tuomioistuin nimenomaisesti toisin päättä, lomakaudet ovat seuraavat:

— 18 päivästä joulukuuta 10 päivään tammikuuta,

— pääsiäistä edeltävästä sunnuntaista toiseen pääsiäisen jälkeiseen sunnuntaihin,

— 15 päivästä heinäkuuta 15 päivään syyskuuta.

Lomakauden aikana presidentin tehtäviä hoitaa unionin yleisen tuomioistuimen kotipaikassa joko presidentti itse yhteydessä kirjaajaan tai jaoston puheenjohtaja taikka muu presidentin sijaisekseen nimeämä tuomari.

2. Presidentti voi unionin yleisen tuomioistuimen lomakauden aikana kiireellisissä tapauksissa kutsua tuomarit koolle.

3. Unionin yleinen tuomioistuin noudattaa kotipaikkansa virallisia juhlapäiviä.

4. Unionin yleinen tuomioistuin voi pätevistä syistä myöntää tuomareille virkavapautta.

5 luku

KIELIÄ KOSKEVAT JÄRJESTELYT

35 artikla

1. Oikeudenkäyntikieliä ovat bulgaria, englanti, espanja, hollanti, iiri, italia, kreikka, latvia, liettua, malta, portugali, puola, ranska, romania, ruotsi, saksa, slovakki, sloveeni, suomi, tanska, tšekki, unkari ja viro.

2. Kantaja valitsee oikeudenkäyntikielen, jollei seuraavista määräyksistä muuta johdu:

a) jos vastaajana on jäsenvaltio tai luonnollinen henkilö, jolla on jäsenvaltion kansalaisuus, tai oikeushenkilö, jolla on kotipaikka jäsenvaltiossa, oikeudenkäyntikieli on tämän valtion virallinen kieli; jos virallisia kieliä on useampia, kantaja voi valita itselleen sopivan kielen;

- b) asianosaisten yhteisestä pyynnöstä voidaan antaa lupa käyttää muuta tämän artiklan 1 kohdassa mainittua kieltä oikeudenkäyntikielenä kokonaan tai osittain;
- c) asianosaisten pyynnöstä, kun vastapuolta ja julkisasiamiestä on kuultu, voidaan, poiketen siitä mitä b alakohdassa määrätään, antaa lupa käyttää oikeudenkäyntikielenä kokonaan tai osittain muuta 1 kohdassa mainittua kieltä; toimielin ei voi esittää tällaista pyyntöä.

Presidentti voi tehdä edellä mainittuja pyyntöjä koskevan päätöksen; hän voi siirtää pyynnön unionin yleisen tuomioistuimen ratkaistavaksi, ja halutessaan hyväksyä pyynnön ilman kaikkien asianosaisten suostumusta hänen täytyy siirtää se.

3. Oikeudenkäyntikieltä käytetään erityisesti asianosaisten kirjelmässä ja suullisissa lausumissa sekä niiden liiteasiakirjoissa samoin kuin unionin yleisen tuomioistuimen pöytäkirjoissa ja päätöksissä.

Muulla kuin oikeudenkäyntikielillä esitettyihin liiteasiakirjoihin on oheistettava oikeudenkäyntikielille tehty käännös.

Jos asiakirjat ovat laajoja, käännökset voidaan rajoittaa otteisiin niistä. Unionin yleinen tuomioistuin voi kuitenkin aina, joko omasta aloitteestaan tai asianosaisten pyynnöstä, vaatia laajempaa tai täydellistä käännöstä.

Poiketen siitä, mitä edellä määrätään, jäsenvaltioilla on oikeus käyttää omaa virallista kieltään, jos ne ovat väliintulijoina unionin yleisessä tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa. Tätä määräystä sovelletaan sekä kirjallisiin että suullisiin lausumiin. Kirjaaja huolehtii tarvittavista käännöksistä oikeudenkäyntikielille.

ETA-sopimuksen muille osapuolille kuin jäsenvaltioille ja EFTAn valvontaviranomaiselle voidaan antaa lupa käyttää jotakin muuta tämän artiklan 1 kohdassa mainittua kielistä kuin oikeudenkäyntikieltä, kun ne esiintyvät väliintulijoina unionin yleisessä tuomioistuimessa vireillä olevassa riidassa. Tätä määräystä sovelletaan sekä kirjallisiin että suullisiin lausumiin. Kirjaaja huolehtii tarvittavista käännöksistä oikeudenkäyntikielille.

4. Jos todistaja tai asiantuntija ilmoittaa olevansa kykenemätön riittävän selvästi ilmaisemaan itseään jollain tämän artiklan 1 kohdassa mainitulla kielellä, unionin yleinen tuomioistuin voi antaa hänelle luvan esittää kertomuksensa muulla kielellä. Kirjaaja huolehtii tarvittavista käännöksistä oikeudenkäyntikielille.

5. Presidentti voi asian suullisessa käsittelyssä, esittelevä tuomari alustavassa kertomuksessa ja suullista käsittelyä varten laaditussa kertomuksessa, tuomarit ja julkisasiamiehet suullisessa käsittelyssä esittämässään kysymyksissä ja julkisasiamiehet ratkaisuehdotuksessaan käyttää jotakin tämän artiklan 1 kohdassa mainittua muuta kieltä kuin oikeudenkäyntikieltä. Kirjaaja huolehtii tarvittavista käännöksistä oikeudenkäyntikielille.

36 artikla

1. Kirjaajan on huolehdittava siitä, että tuomarin, julkisasiamiehen tai asianosaisten pyynnöstä kaikki unionin yleisessä tuomioistuimessa asian käsittelyn aikana lausuttu käännetään joillekin heidän valitsemistaan, 35 artiklan 1 kohdassa mainituista kielistä.

2. Unionin yleisen tuomioistuimen julkaisut laaditaan neuvoston asetuksen N:o 11 artiklassa tarkoitetuilla kielillä.

37 artikla

Oikeudenkäyntikielillä tai muulla 35 artiklassa tarkoitettulla kielellä laaditut asiakirjat ovat todistusvoimaisia.

6 luku

ASIAMIESTEN, AVUSTAJIEN JA ASIANAJAJIEN OIKEUDET JA VELVOLLISUUDET

38 artikla

1. Asiamiehet, avustajat ja asianajajat, jotka esiintyvät unionin yleisessä tuomioistuimessa tai missä tahansa lainkäyttöviranomaisessa, jolta unionin yleinen tuomioistuin on pyytänyt oikeusapua, nauttivat koskemattomuutta siltä osin kuin kysymys on asiaa tai asianosaisia koskevista suullisista tai kirjallisista lausumista.

2. Asiamiehillä, avustajilla ja asianajajilla on lisäksi seuraavat erioikeudet ja vapaudet:

- mitään oikeudenkäyntiin liittyvää asiakirjaa tai muuta tallennetta ei saa etsiä tai takavarikoida. Kiistatapauksissa tulliviranomaiset ja poliisi voivat sinetöidä tällaiset asiakirjat ja tallenteet, jotka toimitetaan sen jälkeen viipymättä unionin yleiseen tuomioistuimeen, jossa ne tarkastetaan kirjaajan ja asianomaisen henkilön läsnä ollessa;
- asiamiehillä, avustajilla ja asianajajilla on oikeus sellaiseen määrään ulkomaista valuuttaa, joka on tarpeen heidän tehtäviensä hoitamista varten;
- asiamiehillä, avustajilla ja asianajajilla on oikeus esteettä matkustaa tehtäviensä edellyttämässä laajuudessa.

39 artikla

Edellisessä artiklassa tarkoitettuihin erioikeuksiin, koskemattomuuteen ja vapauksiin voi vedota vain sellainen henkilö, joka voi osoittaa asemansa seuraavasti:

- asiamiehen on esitettävä päämiehensä antama virallinen asiakirja; päämiehen on viipymättä toimitettava jäljennös tästä asiakirjasta kirjaajalle;
- avustajan ja asianajajan on esitettävä kirjaajan allekirjoittama todistus. Tämä todistus on voimassa vain tietyn ajan,

jota voidaan asian käsittelyn keston mukaan pidentää tai lyhentää.

40 artikla

Tämän työjärjestyksen 38 artiklassa tarkoitetut erioikeudet, koskemattomuus ja vapaudet myönnetään yksinomaan asian käsittelyn asianmukaisen kulun turvaamiseksi.

Unionin yleinen tuomioistuin voi poistaa koskemattomuuden, jos se katsoo, ettei asian käsittelyn asianmukainen kulku tämän vuoksi esty.

41 artikla

1. Jos unionin yleinen tuomioistuin katsoo, että avustaja tai asianajaja ei käyttäydy unionin yleisen tuomioistuimen arvon edellyttämällä tavalla tai hyvän oikeudenhoidon vaatimusten mukaisesti unionin yleisessä tuomioistuimessa taikka presidenttiä, tuomaria tai kirjaajaa kohtaan tai että avustaja tai asianajaja käyttää oikeuksiaan muihin tarkoituksiin kuin niihin, joita varten ne on hänelle annettu, unionin yleinen tuomioistuin ilmoittaa tästä asianomaiselle henkilölle. Unionin yleinen tuomioistuin voi

ilmoittaa tästä viranomaisille, joiden toimivallan alaisuuteen asianomainen henkilö kuuluu; asianomaiselle henkilölle on toimitettava jäljennös näille viranomaisille lähetetystä kirjeestä.

Samoilla perusteilla unionin yleinen tuomioistuin voi asianomaista henkilöä kuultuaan milloin tahansa määräyksellään kieltää asianomaista henkilöä esiintymästä asian käsittelyssä. Määräystä on heti noudatettava.

2. Jos avustajaa tai asianajajaa kielletään esiintymästä asian käsittelyssä, asian käsittelyä lykätään presidentin määräämäksi ajaksi, jotta asianosaisella on mahdollisuus hankkia toinen avustaja tai asianajaja.

3. Tämän artiklan nojalla tehty päätös voidaan peruuttaa.

42 artikla

Tämän luvun määräyksiä sovelletaan yliopiston opettajiin, joilla on perussäännön 19 artiklan mukaisesti oikeus esiintyä unionin yleisessä tuomioistuimessa.

II OSASTO

ASIAN KÄSITTELY

1 luku

KIRJALLINEN KÄSITTELY

43 artikla

1. Jokaisen oikeudenkäyntiasiakirjan alkuperäiskappaleen on oltava asianosaisen asiamiehen tai asianajajan allekirjoittama.

Alkuperäiskappale ja kaikki liitteet, joihin siinä viitataan, on jätettävä unionin yleiselle tuomioistuimelle samoin kuin viisi jäljennöstä unionin yleistä tuomioistuinta varten ja yksi jäljennös kutakin asianosaista varten. Sen asianosaisen, joka jättää asiakirjat, on todistettava jäljennökset oikeiksi.

2. Toimielimet jättävät lisäksi unionin yleisen tuomioistuimen asettamassa määräajassa kaikista oikeudenkäyntiasiakirjoista käännökset muille, neuvoston asetuksen N:o 1/1 artiklassa mainituille kielille. Tällöin sovelletaan edellisen kohdan viimeistä alakohtaa.

3. Kaikki oikeudenkäyntiasiakirjat on päivättävä. Asian käsittelyssä noudatettavia määräaikoja laskettaessa pidetään ratkaisevana ainoastaan sitä ajankohtaa, jolloin asiakirjat on jätetty kirjaamoon.

4. Jokaiseen oikeudenkäyntiasiakirjaan on oheistettava liite, joka sisältää ne liiteasiakirjat, joihin asiassa vedotaan, sekä luettelo niistä.

5. Jos oikeudenkäyntiasiakirjaan on sen laajuuden vuoksi liitetty ainoastaan otteita, koko asiakirja tai sen täydellinen jäljennös on jätettävä kirjaamoon.

6. Prosessuaalisten määräaikojen noudattamisen kannalta pidetään ratkaisevana sitä päivää, jona jäljennös oikeudenkäyntiasiakirjan allekirjoitetusta alkuperäiskappaleesta, mukaan lukien 4 kohdassa tarkoitettu asiakirjaluettelo, saapuu kirjaamoon telekopiolaitteen tai muun unionin yleisen tuomioistuimen käytettävissä olevan teknisen tiedonsiirtovälineen välityksellä, jos asiakirjan allekirjoitettu alkuperäiskappale liitteineen ja 1 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitettuine jäljennöksineen jätetään kirjaamoon viimeistään kymmenen päivän kuluessa tästä, sanotun kuitenkin rajoittamatta 1–5 kohdan soveltamista. Tähän kymmenen päivän määräaikaan ei sovelleta 102 artiklan 2 kohtaa.

7. Unionin yleinen tuomioistuin voi tekemällään päätöksellä määrittää edellytykset, joiden täyttyessä kirjaamoon sähköisesti toimitettua oikeudenkäyntiasiakirjaa pidetään kyseisen asiakirjan alkuperäiskappaleena, sanotun kuitenkin rajoittamatta 1 kohdan

ensimmäisen alakohdan ja 2–5 kohdan soveltamista. Tämä päätös julkaistaan *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

44 artikla

1. Perussäännön 21 artiklassa tarkoitettussa kanteessa on mainittava:

- a) kantajan nimi ja osoite;
- b) sen asianosaisen nimi, jota vastaan kanne pannaan vireille;
- c) oikeudenkäynnin kohde ja yhteenveto kanteen oikeudellisista perusteista;
- d) kantajan vaatimukset;
- e) esitettävä näyttö.

2. Kanteessa on mainittava unionin yleisen tuomioistuimen kotipaikassa oleva prosessiosoitte, johon asiaa koskevat tiedoksiannot voidaan toimittaa. Lisäksi on mainittava sellaisen henkilön nimi, jolla on kelpoisuus vastaanottaa tiedoksiantoja joka on antanut suostumuksensa tehtävään.

Ensimmäisessä alakohdassa tarkoitetun prosessiosoitteen ilmoittamisen lisäksi tai sen sijasta kanteessa voidaan mainita, että asianajaja tai asiamies suostuu siihen, että tiedoksiannot toimitetaan hänelle telekopiolaitteen tai muun teknisen tiedonsiirtovälineen välityksellä.

Jos kanne ei täytä ensimmäisessä ja toisessa alakohdassa asetettuja edellytyksiä, kaikki asiaa koskevat tiedoksiannot toimitetaan tälle asianosaiselle, niin kauan kuin edellytyksiä ei ole täytetty, kirjatulla kirjeellä, joka on osoitettu asianosaisen asiamiehelle tai asianajajalle. Tällöin 100 artiklan 1 kohdan määräyksistä poiketen tiedoksianto katsotaan oikeassa järjestyksessä toimitetuksi, kun kirje jätetään postiin kirjattavaksi unionin yleisen tuomioistuimen kotipaikassa.

3. Asianosaista avustavan tai edustavan asianajajan on jätettävä kirjaamoon asiakirja, joka osoittaa, että hänellä on kelpoisuus esiintyä tuomioistuimessa jossakin jäsenvaltiossa tai muussa ETA-sopimuksen osapuolena olevassa valtiossa.

4. Kanteeseen on tarvittaessa liitettävä perussäännön 21 artiklan toisessa kohdassa tarkoitettut asiakirjat.

5. Jos kantaja on yksityisoikeudellinen oikeushenkilö, kanteeseen on liitettävä:

- a) säännöt, yhtiösopimus tai yhtiöjärjestys, äskettäin annettu ote yhdistys-, säätiö- tai kaupparekisteristä tai muu selvitys siitä, että kantaja on oikeushenkilönä olemassa;
- b) selvitys siitä, että asianajajalle annetun valtuutuksen allekirjoittajalla on ollut siihen kelpoisuus.

5 a. Unionin tekemässä tai sen puolesta tehdyssä julkis- tai yksityisoikeudellisessa sopimuksessa olevan välityslausekkeen nojalla SEUT 272 artiklan mukaisesti nostettuun kanteeseen on liitettävä jäljennös siitä sopimuksesta, johon tämä lauseke sisältyy.

6. Jollei kanne täytä tämän artiklan 3–5 kohdassa asetettuja vaatimuksia, kirjaajan on asetettava kantajalle kohtuullinen määräaika, jonka kuluessa tämän on täydennettävä kannettaan tai toimitettava puuttuvat asiakirjat. Jos kantaja ei määräajassa täydennä kannettaan tai toimita puuttuvia asiakirjoja, unionin yleinen tuomioistuin päättää julkiasiamiestä kuultuaan, aiheuttavatko puutteet kanteen jättämisen tutkimatta muotovaatimusten laiminlyönnin perusteella.

45 artikla

Kanne on annettava vastaajalle tiedoksi. Edellisen artiklan 6 kohdassa tarkoitettussa tapauksessa tiedoksianto toimitetaan heti, kun asiakirjat on täydennetty määräysten mukaisesti tai kun unionin yleinen tuomioistuin on määrännyt, että kanne otetaan tutkittavaksi siitä huolimatta, ettei mainitussa artiklassa määrättyjä muotovaatimuksia ole täytetty.

46 artikla

1. Vastaajan on kahden kuukauden kuluessa kanteen tiedoksiannosta jätettävä vastineensa unionin yleiselle tuomioistuimelle. Vastineessa on mainittava:

- a) vastaajan nimi ja osoite;
- b) tosiseikat ja oikeudelliset perusteet, joihin vedotaan;
- c) vastaajan vaatimukset;
- d) esitettävä näyttö.

Vastineeseen sovelletaan 44 artiklan 2A5 kohtaa.

2. Unionin ja sen henkilöstön välisissä riita-asioissa vastineeseen on liitettävä henkilöstösääntöjen 90 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu valitus ja sen hylkäävä päätös sekä maininta päivästä,

jolloin valitus on tehty, ja päivästä, jolloin päätös on annettu tiedoksi.

3. Presidentti voi poikkeuksellisissa tilanteissa vastaajan perustellusta hakemuksesta pidentää ensimmäisessä kohdassa määrättyä aikaa.

47 artikla

1. Kannetta ja vastinetta voidaan täydentää kantajan vastauksella ja vastaajan siihen antamalla vastauksella, jollei unionin yleinen tuomioistuin päättä julkiasiamiestä kuultuaan, ettei toinen kirjelmien vaihto ole tarpeen, koska asiakirja-aineisto on riittävän täydellinen, jotta asianosaiset voivat sen perusteella kehittää perusteitaan ja väitteitään suullisessa käsittelyssä. Unionin yleinen tuomioistuin voi kuitenkin antaa asianosaisille luvan täydentää asiakirja-aineistoa, jos kantaja esittää tätä koskevan perustellun pyynnön kahden viikon kuluessa tällaisen päätöksen tiedoksiantamisesta.

2. Presidentti asettaa määräajat, joiden kuluessa nämä asiakirjat on jätettävä.

48 artikla

1. Vastauksessaan asianosainen voi vedota lisänäyttöön. Asianosaisen on kuitenkin ilmoitettava syy, miksi näyttöön ei ole vedottu aikaisemmin.

2. Asian käsittelyn kuluessa ei saa vedota uuteen perusteeseen, ellei se perustu kirjallisen käsittelyn aikana esille tulleisiin tosiseikkoihin tai oikeudellisiin seikkoihin.

Jos joku asianosaisista asian käsittelyn kuluessa esittää tällaisen uuden perusteen, presidentti voi säännönmukaisten määräaika-
jen umpeuduttuakin esittelevän tuomarin esityksestä ja julkiasiamiestä kuultuaan asettaa määräajan, jonka kuluessa toinen asianosainen voi lausua tästä perusteesta.

Päätös siitä, otetaanko uusi peruste tutkittavaksi, tehdään pääasian ratkaisun yhteydessä.

49 artikla

Unionin yleinen tuomioistuin voi milloin tahansa julkiasiamiestä kuultuaan päättää 64 ja 65 artiklassa tarkoitetuista prosessijohtotoimista tai asian selvittämistoimista tai määrätä asian selvittämistoimien suorittamisesta uudelleen tai niiden täydentämisestä.

50 artikla

1. Presidentti voi asianosaisia ja julkiasiamiestä kuultuaan milloin tahansa määrätä, että kirjallista tai suullista käsittelyä

taikka lopullista tuomiota varten tietyt toisiinsa liittyvät tai asiasisällöltään samanlaiset asiat käsitellään yhdessä. Yhdistämispäätös voidaan myös peruuttaa. Presidentti voi siirtää nämä kysymykset unionin yleisen tuomioistuimen ratkaistaviksi.

2. Yhdistettyjen asioiden kaikkien asianosaisten, mukaan lukien väliintulijoiden, asiamiehet, avustajat ja asianajajat voivat kirjauksessa tutustua oikeudenkäyntiasiakirjoihin, jotka näiden yhdistettyjen asioiden muissa asioissa on annettu tiedoksi asianosaisille. Presidentti voi kuitenkin jonkun asianosaisen pyynnöstä määrätä, ettei salaisiin tai luottamuksellisiin asiakirjoihin saa tutustua, sanotun kuitenkin rajoittamatta tämän työjärjestyksen 67 artiklan 3 kohdan soveltamista.

51 artikla

1. Edellä 14 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa asiaa käsittelevä jaosto tai unionin yleisen tuomioistuimen presidentti voi missä tahansa asian käsittelyn vaiheessa omasta aloitteestaan tai asianosaisen pyynnöstä ehdottaa unionin yleisen tuomioistuimen täysistunnolle asian siirtämistä täysistunnon, suuren jaoston tai sellaisen jaoston käsiteltäväksi, jossa on eri lukumäärä tuomareita. Asian siirtämisestä ratkaisukokoukseen, jossa on suurempi määrä tuomareita, päättää täysistunto julkiasiamiestä kuultuaan.

Asia on ratkaistava vähintään viiden tuomarin jaostossa, jos käsittelyssä asianosaisena oleva jäsenvaltio tai unionin toimielin sitä pyytää.

2. Kolmen tuomarin jaosto, jonka käsiteltävänä asia on, voi 14 artiklan 2 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa yksimielisellä päätöksellä asianosaisia kuultuaan antaa asian ratkaistavaksi yhden tuomarin kokouksessa.

Asia on pidettävä sen jaoston käsiteltävänä, johon esittelevä tuomari kuuluu, tai siirrettävä takaisin tämän jaoston käsiteltäväksi, jos käsittelyssä asianosaisena oleva jäsenvaltio tai unionin toimielin vastustaa asian ratkaisemista yhden tuomarin kokouksessa.

52 artikla

1. Presidentti määrää päivän, jolloin esittelevän tuomarin on annettava unionin yleiselle tuomioistuimelle alustava kertomus, tapauksen mukaan,

a) kun vastaajan vastaus on jätetty;

b) kun 47 artiklan 2 kohdan mukaisesti asetettu määräaika on päättynyt eikä kantajan vastausta tai vastaajan vastausta ole jätetty;

- c) kun asianosainen on ilmoittanut luopuvansa oikeudestaan kantajan vastauksen tai vastaajan vastauksen antamiseen;
- d) kun unionin yleinen tuomioistuin on päättänyt 47 artiklan 1 kohdan nojalla, että kannetta ja vastinetta ei ole täydennettävä kantajan vastauksella ja vastaajan vastauksella;
- e) kun unionin yleinen tuomioistuin on päättänyt 76 a artiklan 1 kohdan nojalla ratkaista asian nopeutetussa menettelyssä;

sanotun kuitenkaan rajoittamatta 49 artiklan soveltamista.

2. Alustava kertomus sisältää ehdotuksen mahdollisesti tarvittavista prosessinjohtotoimista tai asian selvittämistoimista sekä asian mahdollisesta siirtämisestä unionin yleisen tuomioistuimen täysistunnon, suuren jaoston tai sellaisen jaoston käsiteltäväksi, jossa on eri lukumäärä tuomareita.

Unionin yleinen tuomioistuin päättää julkisasiamiestä kuultuaan, mihin toimenpiteisiin esittelevän tuomarin ehdotusten johdosta ryhdytään.

53 artikla

Jos unionin yleinen tuomioistuin päättää, etteivät prosessinjohtotoimet tai asian selvittämistoimet ole tarpeen, presidentti määrää suullisen käsittelyn aloittamispäivän.

54 artikla

Jos kirjallisen käsittelyn aikana on ryhdytty prosessinjohtotoimiin tai asian selvittämistoimiin, presidentti määrää suullisen käsittelyn aloittamispäivän sen jälkeen kun nämä toimet on suoritettu, sanotun kuitenkaan rajoittamatta sitä, että prosessinjohtotoimiin ja asian selvittämistoimiin voidaan ryhtyä suullisen käsittelyn aikana.

2 luku

SUULLINEN KÄSITTELY

55 artikla

1. Unionin yleinen tuomioistuin käsittelee vireille pannut asiat siinä järjestyksessä, kuin niiden selvittämistoimet ovat päättyneet. Jos asian selvittämistoimet ovat päättyneet samaan aikaan useissa asioissa, käsittelyjärjestys määrätään kanteen rekisteriin kirjautamispäivän mukaan.

2. Presidentti voi erityisistä syistä päättää, että jonkin asian käsittelylle on annettava etusija.

Presidentti voi kuultuaan asianosaisia ja julkisasiamiestä erityisistä syistä joko omasta aloitteestaan tai asianosaisen

pyynnöstä päättää lykätä asian käsittelyä myöhempään ajankohdtaan. Jos asianosaiset pyytävät käsittelyn lykkäämistä yhteisesti, presidentti voi suostua pyyntöön.

56 artikla

Presidentti julistaa käsittelyn alkaneeksi ja johtaa sitä; hän on vastuussa käsittelyn asianmukaisesta kulusta.

57 artikla

Suljetuin ovin käsiteltävissä asioissa suullisen käsittelyn sisältöä ei julkisteta.

58 artikla

Presidentti voi suullisen käsittelyn aikana tehdä kysymyksiä asianosaisten asiamiehille, avustajille tai asianajajille.

Muilla tuomareilla ja julkisasiamiehellä on sama oikeus.

59 artikla

Asianosaiset voivat esiintyä unionin yleisessä tuomioistuimessa vain asiamiehensä, avustajansa tai asianajajansa välityksellä.

60 artikla

Jos asiassa ei ole nimetty julkisasiamiestä, presidentti julistaa puheenvuorojen päätyttyä suullisen käsittelyn päättyneeksi.

61 artikla

1. Jos julkisasiamies esittää ratkaisuehdotuksensa kirjallisesti, hän jättää sen kirjaamoon, joka huolehtii sen tiedoksiantamisesta asianosaisille.

2. Julkisasiamiehen esitettyä suullisesti tai kirjallisesti ratkaisuehdotuksensa presidentti julistaa suullisen käsittelyn päättyneeksi.

62 artikla

Unionin yleinen tuomioistuin voi kuultuaan julkisasiamiestä määrätä suullisen käsittelyn aloitettavaksi uudestaan.

63 artikla

1. Kirjaaja pitää pöytäkirjaa jokaisesta suullisesta käsittelystä. Tämän pöytäkirjan allekirjoittavat presidentti ja kirjaaja. Pöytäkirja on todistusvoimainen.

2. Asianosaiset voivat tutustua kirjaamossa pöytäkirjoihin; asianosaiset voivat saada niistä jäljennöksiä omalla kustannuksellaan.

3 luku

PROSESSINJOHTOTOIMISTA JA ASIAN SELVITTÄMISTOIMISTA

1 jakso – Prosessinjohtotoimista

64 artikla

1. Prosessinjohtotoimilla pyritään varmistamaan, että asiat valmistellaan ja käsitellään ja riidat ratkaistaan parhaissa mahdollisissa olosuhteissa. Prosessinjohtotoimista päättää unionin yleinen tuomioistuin julkisasiamiestä kuultuaan.

2. Prosessinjohtotoimien tavoitteena on erityisesti:

- a) varmistaa kirjallisen ja suullisen käsittelyn moitteeton kulku ja helpottaa asian selvittämistoimia;
- b) määrittää ne seikat, joiden osalta asianosaisten on täydennettävä todisteluaan tai joiden osalta asian selvittämistoimet ovat tarpeen;
- c) tarkentaa asianosaisten vaatimusten, perusteiden ja väitteiden sisältö ja selvittää, mitkä seikat ovat riittäviä;
- d) helpottaa riitojen sovinnollista ratkaisua.

3. Prosessinjohtotoimiin voi kuulua erityisesti:

- a) kysymysten esittäminen asianosaisille;
- b) asianosaisten kehottaminen lausumaan kirjallisesti tai suullisesti tietyistä riitaan liittyvistä kysymyksistä;
- c) tietojen pyytäminen asianosaisilta tai kolmansilta;
- d) asianosaisten pyytäminen esittämään asiaan liittyviä asiakirjoja ja asiakirjojen otteita;
- e) asianosaisten edustajien tai asianosaisten itsensä kutsuminen neuvotteluihin.

4. Kukin asianosainen voi asian käsittelyn missä vaiheessa tahansa ehdottaa prosessinjohtotoimiin ryhtymistä tai niiden muuttamista. Tässä tapauksessa muita asianosaisia kuullaan ennen kuin näistä toimista määrätään.

Jos asian käsittelyyn liittyvät olosuhteet sitä edellyttävät, unionin yleinen tuomioistuin ilmoittaa asianosaisille suunnitelluista toimista ja antaa niille mahdollisuuden esittää huomautuksensa suullisesti tai kirjallisesti.

5. Jos unionin yleinen tuomioistuin määrää täysistunnossa tai suuressa jaostossa prosessinjohtotoimista ja jos se ei toteuta niitä itse, se antaa tämän asiaa käsittelevän jaoston tai esittelevän tuomarin tehtäväksi.

Jos jaosto määrää prosessinjohtotoimista ja jos se ei toteuta niitä itse, se antaa tämän esittelevän tuomarin tehtäväksi.

Julkisasiamies osallistuu prosessinjohtotoimiin.

2 jakso – Asian selvittämistoimista

65 artikla

Seuraaviin selvittämistöimiin voidaan ryhtyä, tämän kuitenkin rajoittamatta perussäännön 24 ja 25 artiklan määräysten soveltamista:

- a) asianosaisten henkilökohtainen saapuminen asian käsittelyyn;
- b) tietojen pyytäminen ja asiakirjojen esittäminen;
- c) todistajien kuuleminen;
- d) asiantuntijalausunto;
- e) katselmus.

66 artikla

1. Unionin yleinen tuomioistuin vahvistaa määräyksellä julkisasiamiestä kuultuaan asianmukaisina pitämänsä selvittämistoimet ja sen, mitkä tosiseikat on näytettävä toteen. Asianosaisia kuullaan ennen kuin unionin yleinen tuomioistuin päättää 65 artiklan c, d ja e alakohdassa tarkoitetuista selvittämistöimistä.

Tämä määräys annetaan tiedoksi asianosaisille.

2. Vastanäytön esittäminen ja aiemmin esitetyn näytön täydentäminen on sallittua.

67 artikla

1. Jos unionin yleinen tuomioistuin päättää täysistunnossa tai suuressa jaostossa asian selvittämistöimistä ja jos se ei itse ryhdy asian selvittämistöimiin, se antaa tämän sen jaoston tehtäväksi, jolle asia on alun perin määrätty, taikka esittelevän tuomarin tehtäväksi.

Jos jaosto päättää asian selvittämistoimista ja jos se ei itse ryhdy selvittämistöimiin, se antaa tämän esittelevän tuomarin tehtäväksi.

Julkisasiamies osallistuu asian selvittämistöimiin.

2. Asianosaiset voivat olla mukana asian selvittämistöimissä.

3. Jollei 116 artiklan 2 ja 6 kohdan määräyksistä muuta johdu, unionin yleinen tuomioistuin ottaa huomioon vain ne asiakirjat, joihin asianosaisten asianajajat ja asiamiehet ovat voineet tutustua ja joista he ovat saaneet antaa lausumansa.

Jos unionin yleistä tuomioistuinta pyydetään tutkimaan yhden tai useamman asianosaisten kannalta sellaisen asiakirjan luottamuksellisuus, joka voi olla tarpeen riidan ratkaisemisessa, tätä asiakirjaa ei tässä vaiheessa anneta tiedoksi asianosaisille.

Jos jokin toimielin on evännyt oikeuden tutustua tiettyyn asiakirjaan ja kyseinen asiakirja esitetään unionin yleiselle tuomioistuimelle epäämisen laillisuutta koskevan kanteen yhteydessä, asiakirjaa ei anneta tiedoksi muille asianosaisille.

3 jakso – Todistajien ja asiantuntijoiden kutsuminen ja kuuleminen

68 artikla

1. Unionin yleinen tuomioistuin voi julkisasiamiestä ja asianosaisia kuultuaan omasta aloitteestaan tai asianosaisten pyynnöstä määrätä, että tiettyjen seikkojen toteen näyttämiseksi kuullaan todistajia. Tässä määräyksessä mainitaan toteen näytettävät seikat.

Unionin yleinen tuomioistuin kutsuu todistajat kuultaviksi joko omasta aloitteestaan tai asianosaisten tai julkisasiamiehen pyynnöstä.

Asianosaisten tekemässä pyynnössä todistajan kuulemiseksi on ilmoitettava täsmällisesti, mistä seikoista ja minkä vuoksi todistajaa on tarpeen kuulla.

2. Todistaja, jonka kuulemista unionin yleinen tuomioistuin pitää tarpeellisena, kutsutaan kuultavaksi unionin yleisen tuomioistuimen määräyksellä, jossa mainitaan:

- a) todistajan suku- ja etunimi, asema ja osoite;
- b) seikat, joista todistajaa kuullaan;
- c) ne toimet, joihin unionin yleinen tuomioistuin on mahdollisesti ryhtynyt todistajalle aiheutuvien kulujen korvaamiseksi, ja niskoittelevaan todistajaan sovellettavat seuraamukset.

Tämä määräys annetaan tiedoksi asianosaisille ja todistajalle.

3. Unionin yleinen tuomioistuin voi asettaa asianosaisten pyynnöstä kuultavan todistajan kutsumisen edellytykseksi, että unionin yleisen tuomioistuimen kassaan talletetaan rahamäärä, joka kattaa kuulemisesta aiheutuvat kustannukset; unionin yleinen tuomioistuin määrää tämän rahamäärän suuruuden.

Unionin yleisen tuomioistuimen kassasta maksetaan tuomioistuimen omasta aloitteesta kutsumien todistajien kuulemiseen tarvittava ennakko.

4. Todistajan henkilöllisyyden toteamisen jälkeen presidentti ilmoittaa todistajalle, että tämän on vahvistettava todistajankertomuksensa jäljempänä 5 kohdassa ja 71 artiklassa määrättyjen yksityiskohtaisten sääntöjen mukaan.

Unionin yleinen tuomioistuin kuulee todistajia kuulemistilaisuudessa, johon asianosaiset kutsutaan. Sen jälkeen kun todistaja on esittänyt kertomuksensa, presidentti voi asianosaisten pyynnöstä tai omasta aloitteestaan tehdä todistajalle kysymyksiä.

Muilla tuomareilla ja julkisasiamiehellä on sama oikeus.

Presidentin suostumuksella asianosaisten edustajat voivat tehdä todistajalle kysymyksiä.

5. Esitettyään kertomuksensa todistaja vannoo seuraavan valan, tämän kuitenkaan rajoittamatta 71 artiklan määräysten soveltamista:

”Minä lupaan ja vannon, että olen kertonut totuuden, koko totuuden enkä mitään muuta kuin totuuden.”

Unionin yleinen tuomioistuin voi kuultuaan asianosaisia vapauttaa todistajan valan vannomisesta.

6. Kirjaaja pitää pöytäkirjaa, johon merkitään todistajien kertomukset.

Pöytäkirjan allekirjoittaa presidentti tai se esittelevä tuomari, jonka tehtäväksi todistajan kuuleminen on annettu. Tätä ennen todistajalle on varattava tilaisuus tarkastaa pöytäkirjan sisältö ja allekirjoittaa pöytäkirja.

Pöytäkirja on todistusvoimainen.

69 artikla

1. Oikeassa järjestyksessä kutsutun todistajan on noudatettava kutsua ja saavuttava kuultavaksi.

2. Jos oikeassa järjestyksessä kutsuttu todistaja ei saavu unionin yleiseen tuomioistuimeen, tämä tuomioistuin voi määrätä hänelle sakon, jonka suuruus on enintään 5 000 euroa, ja

määrätä, että todistaja kutsutaan uudelleen kuultavaksi omalla kustannuksellaan.

Sama seuraamus voidaan määrätä todistajalle, joka ilman laillista syytä kieltäytyy antamasta todistajankertomusta, vannomasta valaa tai antamasta tarvittaessa juhlallista vakuutusta.

3. Todistaja, joka esittää unionin yleiselle tuomioistuimelle laillisen syyn laiminlyöntiinsä, voidaan vapauttaa sakosta, joka hänelle on määrätty. Määrättyä sakkoa voidaan alentaa todistajan pyynnöstä, jos hän osoittaa, että se on hänen tuloihinsa nähden kohtuuton.

4. Tämän artiklan nojalla määrätty sakot ja toimenpiteet pannaan täytäntöön SEUT 280 ja SEUT 299 artiklan sekä SEA 164 artiklan määräysten mukaisesti.

70 artikla

1. Unionin yleinen tuomioistuin voi määrätä asiantuntijalausunnon hankkimisesta. Määräyksessä, jossa nimetään asiantuntija, määritetään hänen tehtävänsä ja asetetaan määräaika, jonka kuluessa asiantuntijan on annettava lausuntonsa.

2. Asiantuntijalle annetaan jäljennös määräyksestä ja kaikista hänen tehtävänsä täyttämisen kannalta tarpeellisista asiakirjoista. Hänen toimintaansa valvoo esittelevä tuomari, joka voi olla läsnä asiantuntijatehtävän täyttämässä ja jolle on tiedotettava asiantuntijan edistymisestä tehtävänsä täyttämässä.

Unionin yleinen tuomioistuin voi pyytää asianosaisia tai yhtä asianosaista asettamaan vakuuden, joka kattaa asiantuntijalausunnon hankkimisesta aiheutuvat kulut.

3. Asiantuntijan pyynnöstä unionin yleinen tuomioistuin voi päättää todistajien kuulemisesta, joka tapahtuu 68 artiklan määräysten mukaisesti.

4. Asiantuntija voi antaa lausuntonsa ainoastaan niistä seikoista, joista lausuntoa on nimenomaisesti pyydetty.

5. Kun asiantuntija on esittänyt lausuntonsa, unionin yleinen tuomioistuin voi määrätä hänen kuulemisestaan; asianosaiset kutsutaan kuulemistilaisuuteen.

Presidentin suostumuksella asianosaisten edustajat voivat tehdä asiantuntijalle kysymyksiä.

6. Esitettyään lausuntonsa asiantuntija vannoo unionin yleisessä tuomioistuimessa seuraavan valan, tämän kuitenkin rajoittamatta 71 artiklan määräysten soveltamista:

”Minä vannon, että olen suorittanut tehtäväni tunnollisesti ja puolueettomasti.”

Unionin yleinen tuomioistuin voi kuultuaan asianosaisia vapauttaa asiantuntijan valan vannomisesta.

71 artikla

1. Presidentti kehottaa henkilöitä, joiden on todistajina tai asiantuntijoina vannottava vala unionin yleisessä tuomioistuimessa, kertomaan totuuden tai täyttämään tehtävänsä tunnollisesti ja puolueettomasti sekä muistuttaa heitä niistä rikosoikeudellisista seuraamuksista, joita heidän kansallisessa lainsäädännössään säädetään tämän velvollisuuden rikkomisesta.

2. Todistajat ja asiantuntijat vannovat valan 68 artiklan 5 kohdan ensimmäisen alakohdan ja vastaavasti 70 artiklan 6 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaisesti tai heidän kansallisessa lainsäädännössään säädettyä kaavaa noudattaen.

3. Jos todistajia tai asiantuntijoita koskevassa kansallisessa lainsäädännössä säädetään mahdollisuudesta antaa todistajanvalan vannomisen sijasta tai sen ohella valaa vastaava vakuutus, todistajat ja asiantuntijat voivat antaa tämän vakuutuksen kansallisessa lainsäädännössä säädettyin edellytyksin ja siinä säädettyjä kaavoja noudattaen.

Jos kansallisessa lainsäädännössä ei ole säännöksiä valan vannomisesta eikä vakuutuksen antamisesta, noudatetaan 1 kohdassa määrättyä menettelyä.

72 artikla

1. Jos todistaja on antanut unionin yleisessä tuomioistuimessa valan nojalla väärän todistajankertomuksen tai asiantuntija väärän lausunnon, unionin yleinen tuomioistuin voi kuultuaan julkisasiamiestä päättää ilmoittaa tästä unionin tuomioistuimen työjärjestyksestä täydentävien sääntöjen liitteessä III mainitulle toimivaltaiselle viranomaiselle siinä valtiossa, jonka tuomioistuimet ovat toimivaltaisia käsittelemään todistajaan tai asiantuntijaan kohdistuvan syytteen.

2. Unionin yleisen tuomioistuimen päätöksen tiedoksi antamisesta huolehtii kirjaaja. Päätöksessä on mainittava tosiseikat ja olosuhteet, joihin ilmoitus perustuu.

73 artikla

1. Jos asianosainen vastustaa todistajan tai asiantuntijan kuulemistä sillä perusteella, että tämä ei ole tehtävään kykenevä tai sopiva, tai muulla perusteella tai jos todistaja kieltäytyy todistamasta tai asiantuntija antamasta lausuntoaan tai jos todistaja tai asiantuntija kieltäytyy vannomasta valaa tai antamasta tarvittaessa juhlallista vakuutusta, unionin yleinen tuomioistuin ratkaisee asian.

2. Todistajan ja asiantuntijan vastustamista koskeva väite on esitettävä kahden viikon kuluessa sen määräyksen tiedoksiantosta, jolla todistaja kutsutaan tai asiantuntija nimetään; väite on esitettävä kirjallisesti ja samalla on mainittava vastustamisen perusteet ja esitettävä näyttö.

74 artikla

1. Todistajilla ja asiantuntijoilla on oikeus saada korvaus matka- ja oleskelukuluistaan. Näitä kuluja varten heille voidaan maksaa ennakkoa unionin yleisen tuomioistuimen kassasta.

2. Todistajilla on oikeus korvaukseen ansionmenetyksestä, ja asiantuntijoilla on oikeus palkkioon. Unionin yleisen tuomioistuimen kassa maksaa nämä korvaukset todistajille ja asiantuntijoille sen jälkeen kun he ovat täyttäneet velvollisuutensa tai tehtävänsä.

75 artikla

1. Unionin yleinen tuomioistuin voi asianosaisten pyynnöstä tai omasta aloitteestaan esittää todistajien tai asiantuntijoiden kuulemiseksi oikeusapupyynnön.

2. Oikeusapupyynnöstä annetaan määräys; määräyksessä mainitaan todistajien tai asiantuntijoiden sukunimi ja etunimet, asema ja osoite sekä ilmoitetaan ne tosiseikat, joista todistajia tai asiantuntijoita kuullaan, mainitaan asianosaiset, asianosaisten asiamiehet, asianajajat tai avustajat ja näiden prosessiosoite sekä kuvataan lyhyesti oikeudenkäynnin kohde.

Kirjaaja antaa määräyksen tiedoksi asianosaisille.

3. Kirjaaja toimittaa määräyksen unionin tuomioistuimen työjärjestystä täydentävien sääntöjen liitteessä I mainitulle toimivaltaiselle viranomaiselle siinä jäsenvaltiossa, jossa todistajia tai asiantuntijoita on kuultava. Tarvittaessa kirjaaja liittää määräykseen tämän jäsenvaltion viralliselle kielelle tai kielille tehdyn käännöksen.

Ensimmäisen alakohdan mukaisesti nimetty viranomainen toimittaa määräyksen kansallisen lainsäädännön mukaan toimivaltaiselle oikeusviranomaiselle.

Toimivaltainen oikeusviranomainen panee oikeusapupyynnön täytäntöön kansallisen lainsäädännön mukaisesti. Täytäntöönpanon jälkeen toimivaltainen oikeusviranomainen toimittaa määräyksen, jolla oikeusapua pyydetään, täytäntöönpanoa koskevat asiakirjat ja selvityksen kuluista ensimmäisen alakohdan mukaisesti nimetyille viranomaiselle. Nämä asiakirjat toimitetaan kirjaajalle.

Kirjaaja huolehtii asiakirjojen kääntämisestä oikeudenkäyntikielelle.

4. Unionin yleinen tuomioistuin vastaa oikeusapupyynnöstä aiheutuvista kuluista; se voi velvoittaa, jos se on kohtuullista, asianosaiset korvaamaan kulut.

76 artikla

1. Kirjaaja pitää pöytäkirjaa jokaisesta suullisesta käsittelystä. Tämän pöytäkirjan allekirjoittavat presidentti ja kirjaaja. Pöytäkirja on todistusvoimainen.

2. Asianosaiset voivat tutustua kirjaamossa pöytäkirjoihin ja asiantuntijalausuntoihin; asianosaiset voivat saada niistä jäljennöksiä omalla kustannuksellaan.

3 a luku

NOPEUTETTU MENETTELY

76 a artikla

1. Unionin yleinen tuomioistuin voi asian erityisen kiireellisuuden ja olosuhteiden vuoksi kantajan tai vastaajan hakemuksesta muita asianosaisia ja julkisasiamiestä kuultuaan päättää ratkaista asian nopeutetussa menettelyssä.

Hakemus asian ratkaisemiseksi nopeutetussa menettelyssä on tehtävä erillisellä asiakirjalla kanteen tai vastineen jättämisen yhteydessä. Tässä hakemuksessa voidaan ilmoittaa, että tietyt perusteet tai perustelut tai tietyt kannekirjelmän tai vastineen kohdat esitetään vain siltä varalta, ettei asiaa ratkaista nopeutetussa menettelyssä, ja näin meneteltäessä hakemukseen voidaan muun muassa liittää kannekirjelmän lyhennelmä sekä luettelo liitteistä, jotka on otettava huomioon vain siinä tapauksessa, että asia ratkaistaan nopeutetussa menettelyssä.

Niiden asioiden käsittelylle, jotka unionin yleinen tuomioistuin on päättänyt ratkaista nopeutetussa menettelyssä, annetaan 55 artiklasta poiketen etusija.

2. Poiketen siitä, mitä 46 artiklan 1 kohdassa määrätään, silloin, kun kantaja on 1 kohdan mukaisesti hakenut asian ratkaisemista nopeutetussa menettelyssä, määräaika vastineen jättämiselle on yksi kuukausi. Jos unionin yleinen tuomioistuin päättää olla hyväksymättä hakemusta, vastaajalle annetaan yksi

kuukausi lisää aikaa esittää vastine tai tilanteen mukaan täydentää sitä. Tässä alakohdassa määrättyjä määräaikoja voidaan pidentää 46 artiklan 3 kohdan nojalla.

Nopeutetussa menettelyssä saa jättää 47 artiklan 1 kohdassa ja 116 artiklan 4 ja 5 kohdassa tarkoitettuja kirjelmiä ainoastaan, jos unionin yleinen tuomioistuin antaa siihen 64 artiklan nojalla prosessinjohtotoimen luvan.

3. Asianosaiset saavat suullisen käsittelyn kuluessa täydentää esitystään ja esittää hankittavaksi näyttöä, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 48 artiklan soveltamista. Heidän on kuitenkin ilmoitettava syy, miksi näyttöön ei ole vedottu aikaisemmin.

4. Unionin yleisen tuomioistuimen päätöksessä ratkaista asia nopeutetussa menettelyssä voidaan asettaa edellytyksiä, jotka koskevat asianosaisten kirjelmien laajuutta ja esittämistä, oikeudenkäynnin myöhempää kulkua tai niitä perusteita ja perusteluita, joista unionin yleistä tuomioistuinta pyydetään lausumaan.

Jos joku asianosaisista ei noudata jotain näistä edellytyksistä, päätös asian ratkaisemisesta nopeutetussa menettelyssä voidaan peruuttaa. Asian käsittelyä jatketaan tällöin tavallisessa menettelyssä.

4 luku

ASIAN KÄSITTELYN LYKKÄÄMINEN JA ASIAN KÄSITTELYSTÄ LUOPUMINEN

77 artikla

Asian käsittelyä voidaan lykätä seuraavissa tapauksissa, tämän kuitenkaan rajoittamatta 123 artiklan 4 kohdan ja 128 artiklan ja 129 artiklan 4 kohdan soveltamista:

- perussäännön 54 artiklan kolmannessa kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa;
- jos unionin tuomioistuimeen valitetaan unionin yleisen tuomioistuimen päätöksestä, jolla tehdään osittainen asiaratkaisu, tai päätöksestä, jolla ratkaistaan väite toimivallan puuttumisesta tai siitä, että asia on jätettävä tutkittavaksi ottamatta, tai päätöksestä, jolla hylätään väliintulohakemus;
- asianosaisten yhteisestä pyynnöstä;
- muissa erityistapauksissa hyvän oikeudenhoidon niin vaatiessa.

78 artikla

Päätös asian käsittelyn lykkäämisestä tehdään presidentin määräyksellä asianosaisten ja julkisasiamiehen kuulemisen jälkeen; presidentti voi siirtää kysymyksen unionin yleisen tuomioistuimen ratkaistavaksi. Päätös käsittelyn jatkamisesta tehdään samoja yksityiskohtaisia sääntöjä noudattaen. Tässä artiklassa tarkoitettujen määräysten annetaan tiedoksi asianosaisille.

79 artikla

1. Asian lykkäyksen oikeusvaikutukset alkavat lykkäämistä koskevassa määräyksessä mainittuna päivänä, tai jos tällaista mainintaa ei ole, määräyksen antamispäivänä.

Kun asian käsittely on lykätty, asianosaisia koskevat prosessuaaliset määräajat eivät kulu, lukuun ottamatta väliintulolle 115 artiklan 1 kohdassa asetettua määräaikaa.

2. Jos lykkäystä koskevassa määräyksessä tai päätöksessä ei ole määrätty lykkäyksen kesto, lykkäyksen oikeusvaikutukset päättyvät käsittelyn jatkamista koskevassa määräyksessä mainittuna ajankohtana, tai jos tällaista mainintaa ei ole, jatkamista koskevan määräyksen antamispäivänä.

Prosessuaaliset määräajat alkavat kulua alusta käsittelyn jatkamista koskevasta päätöksestä alkaen.

80 artikla

Perussäännön 54 artiklan kolmannen kohdan mukaisesta asian käsittelystä luopumisesta päätetään unionin yleisen tuomioistuimen antamalla määräyksellä, joka annetaan tiedoksi asianosaisille.

5 luku

TUOMIOT

81 artikla

Tuomiossa on oltava:

- maininta siitä, että se on unionin yleisen tuomioistuimen antama tuomio;
- tuomion julistamispäivä;
- presidentin ja asian ratkaisemiseen osallistuneiden tuomareiden nimet;
- mahdollisesti nimetyn julkisasiamiehen nimi;
- kirjaajan nimi;
- asianosaisten nimet;
- asianosaisten asiamiesten, avustajien ja asianajajien nimet;
- asianosaisten vaatimukset;
- tarvittaessa maininta siitä, että julkisasiamiestä on kuultu;
- tiivistelmä tosiseikoista;
- tuomion perustelut;
- tuomiolauselma, mukaan lukien oikeudenkäyntikuluja koskeva ratkaisu.

82 artikla

1. Tuomio julistetaan julkisessa istunnossa, johon asianosaiset kutsutaan.

2. Tuomion alkuperäiskappale, jonka allekirjoittavat presidentti, asian ratkaisemiseen osallistuneet tuomarit ja kirjaaja, sinetöidään ja talletetaan kirjaamoon; kullekin asianosaiselle annetaan tiedoksi oikeaksi todistettu jäljennös tuomiosta.

3. Kirjaaja merkitsee tuomion alkuperäiskappaleeseen tuomion julistamispäivän.

83 artikla

Tuomio on sitova julistamispäivästä alkaen, jollei perussäännön 60 artiklan määräyksistä muuta johdu.

84 artikla

1. Unionin yleinen tuomioistuin voi omasta aloitteestaan tai asianosaisen viimeistään kahden viikon kuluessa tuomion julistamisesta esittämästä pyynnöstä korjata tuomiossa olevan kirjoitus- tai laskuvirheen tai muun selvän virheen, sanotun kuitenkin rajoittamatta tuomion tulkintaa koskevien määräysten soveltamista.

2. Kirjaaja ilmoittaa asiasta asianosaisille, jotka voivat esittää kirjallisia huomautuksia presidentin asettamassa määräajassa.

3. Unionin yleinen tuomioistuin ratkaisee asian suljetuin ovin.

4. Korjausmääräyksen alkuperäiskappale liitetään korjatun tuomion alkuperäiskappaleeseen. Korjausmääräyksestä tehdään merkintä korjatun tuomion alkuperäiskappaleeseen.

85 artikla

Jos unionin yleinen tuomioistuin on jättänyt lausumatta tietystä vaatimuksesta tai oikeudenkäyntikuluista, jokainen asianosainen voi saattaa asian unionin yleisen tuomioistuimen käsiteltäväksi hakemuksella, joka on tehty kuukauden kuluessa tuomion tiedoksi antamisesta.

Hakemus annetaan tiedoksi vastapuolelle, ja presidentti asettaa määräajan, jonka kuluessa vastapuoli voi esittää kirjallisia huomautuksia.

Kun nämä huomautukset on esitetty, unionin yleinen tuomioistuin ratkaisee julkisasiamiestä kuultuaan samanaikaisesti, otaanko hakemus tutkittavaksi ja hyväksytäänkö hakemus.

86 artikla

Kirjaaja huolehtii unionin yleisen tuomioistuimen oikeustapauskokoelman julkaisemisesta.

6 luku

OIKEUDENKÄYNTIKULUT

87 artikla

1. Oikeudenkäyntikuluja koskeva ratkaisu annetaan tuomiossa tai määräyksessä, jolla asian käsittely päätetään.

2. Asianosainen, joka häviää asian, veloitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut.

Jos hävinneitä asianosaisia on useita, unionin yleinen tuomioistuin ratkaisee, miten kulut on jaettava näiden asianosaisten kesken.

3. Jos asiassa osa vaatimuksista ratkaistaan toisen asianosaisen ja osa toisen asianosaisen hyväksi tai jos siihen on muutoin erityisiä syitä, unionin yleinen tuomioistuin voi määrätä oikeudenkäyntikulut jaettaviksi asianosaisten kesken tai määrätä, että kukin vastaa omista kuluistaan.

Unionin yleinen tuomioistuin voi velvoittaa asian voittaneen osapuolen korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jotka tuomioistuin katsoo asianosaisen tarpeettomasti tai haitantekona aiheuttaneen toiselle asianosaiselle.

4. Jäsenvaltiot ja toimielimet, jotka ovat asiassa väliintulijoina, vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan.

ETA-sopimuksen muut osapuolet kuin jäsenvaltiot ja EFTAn valvontaviranomainen, jotka ovat asiassa väliintulijoina, vastaavat samoin omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Unionin yleinen tuomioistuin voi määrätä, että muun kuin edellisessä alakohdassa mainitun väliintulijan on vastattava omista oikeudenkäyntikuluistaan.

5. Asianosainen, joka peruuttaa kanteensa, veloitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli sitä vaatii peruuttamista koskevissa huomautuksissaan. Kanteensa peruuttavan pyynnöstä vastapuoli veloitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos se vastapuolen menettelyn vuoksi katsotaan kohtuulliseksi.

Jos asianosaiset sopivat oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta, oikeudenkäyntikuluja koskeva ratkaisu tehdään tämän sopimuksen mukaisesti.

Jollei oikeudenkäyntikulujen korvaamista vaadita, kukin asianosainen vastaa omista kuluistaan.

6. Jos lausunnon antaminen asiassa raukeaa, unionin yleinen tuomioistuin määrää oikeudenkäyntikuluista harkintansa mukaan.

88 artikla

Unionin ja sen henkilöstön välisissä riita-asioissa toimielinten on vastattava omista kustannuksistaan, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 87 artiklan 3 kohdan toisen alakohdan soveltamista.

89 artikla

Asianosaisen on korvattava kustannukset, jotka vastapuolelle aiheutuvat täytäntöönpanosta, siinä valtiossa voimassa olevien maksuperusteiden mukaisesti, jossa täytäntöönpano tapahtuu.

90 artikla

Asian käsittely unionin yleisessä tuomioistuimessa on maksutonta, jollei seuraavista määräyksistä muuta johdu:

- a) jos unionin yleiselle tuomioistuimelle on aiheutunut kustannuksia, jotka olisi voitu välttää, se voi velvoittaa kustannukset aiheuttaneen asianosaisen korvaamaan ne;
- b) jos asianosaisen pyynnöstä on otettu jäljennöksiä tai tehty käännöksiä, tämä asianosainen vastaa kirjaajan kohtuuttomiksi harkitsemista kustannuksista 24 artiklan 5 kohdassa tarkoitettujen maksuperusteiden mukaan.

91 artikla

Seuraavat oikeudenkäyntikulut katsotaan korvattaviksi, tämän kuitenkaan rajoittamatta edellisen artiklan määräysten soveltamista:

- a) todistajille ja asiantuntijoille 74 artiklan mukaisesti maksettavat korvaukset;
- b) asianosaisille asian käsittelystä aiheutuneet välttämättömät kustannukset, erityisesti matka- ja oleskelukulut, sekä asiamiehen, avustajan tai asianajajan palkkio.

92 artikla

1. Jos oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta syntyy riita, unionin yleinen tuomioistuin ratkaisee sen asianosaisen pyynnöstä ja kuultuaan toisen asianosaisen huomautukset antamalla määräyksen, josta ei voi valittaa.

2. Asianosaiset voivat täytäntöönpanoa varten pyytää oikeaksi todistetun jäljennöksen määräyksestä.

93 artikla

1. Unionin yleisen tuomioistuimen kassa ja sen velalliset suorittavat maksut euroina.

2. Jos korvattavat kulut ovat aiheutuneet jonain muuna valuuttana kuin euroina tai jos toimet, joista korvausta on maksettava, on suoritettu maassa, jonka valuuttana ei ole euro, valuutanvaihdossa käytetään Euroopan keskuspankin viitekurssia maksupäivänä.

7 luku

MAKSUTON OIKEUDENKÄYNTI

94 artikla

1. Sen varmistamiseksi, että oikeussuojaa todella voidaan saada, maksuton oikeudenkäynti myönnetään unionin yleisessä tuomioistuimessa käytävissä menettelyissä seuraavien määräysten mukaisesti.

Maksuton oikeudenkäynti kattaa kokonaan tai osittain kulut, jotka liittyvät oikeudelliseen avustamiseen ja edustamiseen unionin yleisessä tuomioistuimessa. Unionin yleisen tuomioistuimen kassa vastaa näistä kuluista.

2. Luonnollisella henkilöllä, joka taloudellisen tilanteensa vuoksi ei voi vastata kaikista 1 kohdassa tarkoitetuista kuluista tai osasta niistä, on oikeus maksuttomaan oikeudenkäyntiin.

Taloudellista tilannetta arvioitaessa otetaan huomioon objektiiviset seikat, kuten tulot, varallisuus ja perhetilanne.

3. Maksuton oikeudenkäynti evätään, jos vaikuttaa siltä, että toimen, jota varten sitä haetaan, tutkittavaksi ottamisen edellytykset selvästi puuttuvat tai että toimi on selvästi perusteeton.

95 artikla

1. Maksutonta oikeudenkäyntiä voidaan hakea ennen kanteen nostamista tai kanteen nostamisen jälkeen.

Hakemuksen ei tarvitse olla asianajajan tekemä.

2. Maksutonta oikeudenkäyntiä koskevaan hakemukseen on liitettävä kaikki tiedot ja selvitykset, joiden perusteella hakijan taloudellista tilaa voidaan arvioida, kuten toimivaltaisen kansallisen viranomaisen todistus hakijan taloudellisesta tilanteesta.

Jos hakemus tehdään ennen kanteen nostamista, hakijan on selostettava lyhyesti kanteen, jonka hän aikoo nostaa, kohde,

tapauksen tosiseikat ja kanteen perustelut. Hakemukseen on liitettävä tätä koskevat selvitykset.

3. Unionin yleinen tuomioistuin voi 150 artiklan mukaisesti määrätä, että maksutonta oikeudenkäyntiä haettaessa on käytettävä tiettyä lomaketta.

96 artikla

1. Ennen maksutonta oikeudenkäyntiä koskevan hakemuksen ratkaisemista unionin yleinen tuomioistuin kehottaa toista asianosaista esittämään kirjalliset huomautuksensa, ellei jo esitettyjen asiakirjojen perusteella vaikuta siltä, että 94 artiklan 2 kohdassa asetetut edellytykset eivät täyty tai että 94 artiklan 3 kohdassa asetetut edellytykset täyttyvät.

2. Presidentti ratkaisee maksutonta oikeudenkäyntiä koskevan hakemuksen määräyksellä. Presidentti voi siirtää kysymyksen unionin yleisen tuomioistuimen ratkaistavaksi.

Määräys, jolla maksuton oikeudenkäynti evätään, on perusteltava.

3. Määräyksessä, jolla maksuton oikeudenkäynti myönnetään, nimetään asianajaja edustamaan asianomaista henkilöä.

Jos asianomainen henkilö ei itse ole ehdottanut asianajajaa tai jos asianomaisten henkilöiden tekemää valintaa ei ole syytä hyväksyä, kirjaaja lähettää määräyksen, jolla maksuton oikeudenkäynti myönnetään, ja jäljennöksen maksutonta oikeudenkäyntiä koskevasta hakemuksesta asianomaisten valtion unionin tuomioistuimen työjärjestystä täydentävien sääntöjen liitteessä II mainitulle toimivaltaiselle viranomaiselle. Hakijaa edustavaa asianajajaa nimettäessä otetaan huomioon tämän viranomaisen ehdotukset.

Määräyksessä, jolla maksuton oikeudenkäynti myönnetään, voidaan vahvistaa asianomaista henkilöä avustavalle asianajajalle maksettavan korvauksen suuruus tai se enimmäismäärä, jota asianajajalle korvattavat kulut ja hänelle maksettava palkkio eivät lähtökohtaisesti saa ylittää. Tässä määräyksessä voidaan asianomaisten henkilöiden taloudellinen tilanne huomioon ottaen määrätä, että hänen on maksettava osa 94 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuista kuluista.

4. Maksutonta oikeudenkäyntiä koskevan hakemuksen tekeminen keskeyttää kanteen nostamisen määräajan siihen päivään saakka, jona määräys, jolla tämä hakemus ratkaistaan, tai 3 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitetuissa tapauksissa määräys, jolla asianajaja nimetään hakijan edustajaksi, annetaan tiedoksi.

5. Jos maksuttoman oikeudenkäynnin myöntämisen perusteena olleissa olosuhteissa on tapahtunut muutoksia asian käsittelyn aikana, presidentti voi omasta aloitteestaan tai hakemuksesta peruuttaa maksuttoman oikeudenkäynnin asianomaista henkilöä kuultuaan. Presidentti voi siirtää kysymyksen unionin yleisen tuomioistuimen ratkaistavaksi.

Määräys, jolla maksuton oikeudenkäynti peruutetaan, on perusteltava.

6. Tämän artiklan nojalla annettuihin määräyksiin ei voida hakea muutosta.

97 artikla

1. Jos maksuton oikeudenkäynti myönnetään, presidentti voi asianomaisten henkilöiden asianajajan hakemuksesta päättää, että asianajajalle maksetaan ennakkoa.

2. Kun päätöksessä, jolla asian käsittely päätetään, määrätään, että maksuttoman oikeudenkäynnin saaneen on vastattava omista oikeudenkäyntikuluistaan, presidentti vahvistaa perustellussa määräyksessä, johon ei voida hakea muutosta, asianajan kulut ja palkkiot, joista unionin yleisen tuomioistuimen kassa vastaa. Presidentti voi siirtää kysymyksen unionin yleisen tuomioistuimen ratkaistavaksi.

3. Kun päätöksessä, jolla asian käsittely päätetään, unionin yleinen tuomioistuin on velvoittanut jonkun muun asianosaisten korvaamaan maksuttoman oikeudenkäynnin saaneen oikeudenkäyntikulut, tämän muun asianosaisten on korvattava unionin yleisen tuomioistuimen kassalla maksuttoman oikeudenkäynnin perusteella maksetut määrät.

Jos takaisinmaksusta syntyy riita tai jos tämä asianosainen ei noudata kirjaajan pyyntöä näiden määrien takaisinmaksamisesta, presidentti ratkaisee asian perustellulla määräyksellä, johon ei voida hakea muutosta. Presidentti voi siirtää kysymyksen unionin yleisen tuomioistuimen ratkaistavaksi.

4. Kun maksuttoman oikeudenkäynnin saanut häviää asian, unionin yleinen tuomioistuin voi siinä päätöksessä, jolla asian käsittely päätetään, oikeudenkäyntikuluista lausua määrätä kohtuuden niin vaatiessa, että yksi tai useampi muu asianosainen vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan tai että unionin yleisen tuomioistuimen kassa ottaa nämä kulut kokonaisuudessaan tai osittain vastattavakseen myönnetyn maksuttoman oikeudenkäynnin perusteella.

8 luku

ASIAN POISTAMINEN

98 artikla

Jos asianosaiset tekevät asiassa sovinnon ennen unionin yleisen tuomioistuimen ratkaisun antamista ja ilmoittavat tälle tuomioistuimelle luopuvansa kaikista vaatimuksistaan, presidentti määrää asian poistettavaksi rekisteristä ja tekee oikeudenkäyntikuluja koskevan ratkaisun 87 artiklan 5 kohdan mukaisesti ottaen tarvittaessa huomioon asianosaisten tätä koskevat ehdotukset.

Tätä määräystä ei sovelleta SEUT 263 ja SEUT 265 artiklassa tarkoitettuihin kanteisiin.

99 artikla

Jos kantaja ilmoittaa kirjallisesti unionin yleiselle tuomioistumelle peruuttavansa kanteensa, presidentti määrää asian poistettavaksi rekisteristä ja tekee oikeudenkäyntikuluja koskevan ratkaisun 87 artiklan 5 kohdan mukaisesti.

9 luku

TIEDOKSIANTO

100 artikla

1. Kirjaaja huolehtii siitä, että tässä työjärjestyksessä määrätty tiedoksiannot toimitetaan vastaanottajan prosessiosoitteeseen joko lähettämällä tiedoksiannettavasta asiakirjasta jäljennös kirjattuna kirjeenä vastaanottotodistusta vastaan tai luovuttamalla jäljennös henkilökohtaisesti kuittia vastaan.

Kirjaaja huolehtii jäljennösten ottamisesta tiedoksiannettavasta asiakirjasta ja todistaa ne oikeiksi, jolleivät asianosaiset itse toimita jäljennöksiä 43 artiklan 1 kohdan mukaisesti.

2. Jos vastaanottaja on 44 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan mukaisesti antanut suostumuksensa siihen, että tiedoksiannot toimitetaan hänelle telekopiolaitteen tai muun teknisen tiedonsiirtovälineen välityksellä, oikeudenkäyntiasiakirjat, unionin yleisen tuomioistuimen tuomiot ja määräykset mukaan lukien, voidaan antaa hänelle tiedoksi lähettämällä asiakirjasta hänelle jäljennös tällaista välinettä käyttäen.

Tuomiot ja määräykset, jotka perussäännön 55 artiklan nojalla annetaan tiedoksi jäsenvaltioille ja toimielimille, jotka eivät olleet asiassa asianosaisina, toimitetaan näille telekopiolaitteen tai muun teknisen tiedonsiirtovälineen välityksellä.

Jos tiedoksi antaminen ei teknisistä syistä tai asiakirjan pituuden vuoksi voi tapahtua tällä tavoin, asiakirja annetaan tiedoksi toimittamalla se vastaanottajan osoitteeseen 1 kohdassa määrätyn mukaisesti siinä tapauksessa, että hän ei ole ilmoittanut prosessiosoitetta. Vastaanottajalle ilmoitetaan tästä telekopiolaitteen tai muun teknisen tiedonsiirtovälineen välityksellä. Kirjatun kirjeen katsotaan tällöin saapuneen vastaanottajalle kymmenentenä päivänä siitä, kun se on jätetty postin haltuun unionin yleisen tuomioistuimen kotipaikassa, ellei saantitodistuksella osoiteta, että se on vastaanotettu muuna ajankohtana, tai ellei vastaanottaja kolmen viikon kuluessa telekopiolaitteen tai muun teknisen tiedonsiirtovälineen välityksellä saamastaan ilmoituksesta ilmoita kirjaajalle, että tiedoksianto ei ole saapunut hänelle.

10 luku

MÄÄRÄAJAT

101 artikla

1. Perussopimuksissa, perussäännössä ja tässä työjärjestyksessä määrätty prosessuaaliset määräajat lasketaan seuraavasti:

a) jos päivinä, viikkoina, kuukausina tai vuosina ilmaistu määräaika on laskettava ajankohdasta, jona tietty tapahtuma

sattuu tai tietty toimenpide toteutetaan, määräaikaan sisältyväksi ei lasketa sitä päivää, jona tämä tapahtuma sattuu tai toimenpide toteutetaan;

b) viikkoina, kuukausina tai vuosina ilmaistu määräaika päättyy sen päivän päättyessä, joka määräajan viimeisenä viikkona, kuukautena tai vuotena nimeltään tai järjestysnumeroltaan vastaa päivää, jona se tapahtuma sattui tai se toimenpide toteutettiin, josta määräaika on laskettava. Jos kuukausina tai vuosina ilmaistun määräajan näin laskettavaa päättymispäivää ei ole määräajan viimeisenä kuukautena, määräaika päättyy tämän kuukauden viimeisenä päivänä;

c) kuukausina ja päivinä ilmaistu määräaika lasketaan siten, että ensin lasketaan täydet kuukaudet ja sen jälkeen päivät;

d) määräaikoihin sisältyvät viralliset vapaapäivät, sunnuntait ja lauantait;

e) määräaikojen kuluminen ei keskeydy unionin yleisen tuomioistuimen lomakausina.

2. Jos määräajan viimeinen päivä on lauantai, sunnuntai tai virallinen vapaapäivä, katsotaan määräajan jatkuvan tätä seuraavan ensimmäisen työpäivän päättymiseen saakka.

Unionin tuomioistuimen virallisista vapaapäivistä laatimaa luetteloa, joka julkaistaan *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*, sovelletaan unionin yleiseen tuomioistuimeen.

102 artikla

1. Jos määräaika, jota sovelletaan toimielinten antamia säädöksiä vastaan nostettaviin kanteisiin, alkaa kulua säädöksen julkaisemisesta, määräajan lasketaan alkavan kulua 101 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaisesti säädöksen julkaisemisesta *Euroopan unionin virallisessa lehdessä* seuraavan neljännen toista päivän päätyttyä.

2. Prosessuaalisia määräaikoja pidennetään pitkien etäisyyksien vuoksi kymmenellä päivällä.

103 artikla

1. Tämän työjärjestyksen mukaisesti vahvistettuja määräaikoja voi pidentää se viranomainen, joka on asettanut määräajan.

2. Presidentti voi valtuuttaa kirjaajan asettamaan tai pidentämään sellaisia määräaikoja, joiden asettamiseen tai pidentämiseen presidentti on tämän työjärjestyksen mukaan toimivaltainen.

III OSASTO

ERITYISET PROSESSIT

1 luku

TÄYTÄNTÖÖNPANON LYKKÄÄMINEN JA MUUT VÄLITOIMET

104 artikla

1. Hakemus toimielimen antaman säädöksen täytäntöönpanon lykkäämiseksi SEUT 278 ja SEA 157 artiklan mukaisesti otetaan tutkittavaksi ainoastaan, jos hakija on nostanut kanteen tätä säädöstä vastaan unionin yleisessä tuomioistuimessa.

SEUT 279 artiklan mukaisia muita välitoimia koskeva hakemus otetaan tutkittavaksi ainoastaan, jos sen on tehnyt unionin yleisen tuomioistuimen käsiteltäväksi saatetun asian asianosainen ja jos se liittyy tähän asiaan.

2. Edellisessä kohdassa tarkoitetuissa hakemuksissa on ilmoitettava oikeudenkäynnin kohde ja seikat, joiden vuoksi asia on kiireellinen, sekä ne tosiseikat ja oikeudelliset perusteet, joiden vuoksi vaadittujen välitoimien myöntäminen on ilmeisesti perusteltua.

3. Hakemus tehdään erillisellä asiakirjalla noudattaen 43 ja 44 artiklan määräyksiä.

105 artikla

1. Hakemus annetaan tiedoksi vastapuolelle, joka voi presidentin asettamassa lyhyessä määräajassa esittää suullisia tai kirjallisia huomautuksia.

2. Presidentti harkitsee, onko tarpeen määrätä asian selvittämistoimista.

Presidentti voi hyväksyä hakemuksen jo ennen kuin vastapuoli on esittänyt huomautuksensa. Tätä päätöstä voidaan muuttaa tai se voidaan peruuttaa, myös unionin yleisen tuomioistuimen omasta aloitteesta.

106 artikla

Jos unionin yleisen tuomioistuimen presidentti on poissa tai estynyt, hänen tehtäviään hoitaa toinen tuomari välitoimista päättävänä tuomarina, joka nimetään 10 artiklan mukaisesti tehdyssä unionin yleisen tuomioistuimen päätöksessä vahvistettujen edellytysten mukaisesti.

107 artikla

1. Hakemus ratkaistaan määräyksellä, joka perustellaan. Tämä määräys annetaan heti tiedoksi asianosaisille.

2. Määräyksen täytäntöönpanon edellytyksenä voidaan vaatia, että hakija asettaa vakuuden, jonka suuruus ja jota koskevat yksityiskohtaiset säännöt vahvistetaan olosuhteet huomioon ottaen.

3. Määräyksessä voidaan vahvistaa päivä, jolloin välitoimen voimassaolo päättyy. Muussa tapauksessa välitoimen voimassaolo päättyy, kun asiassa annetaan lopullinen tuomio.

4. Määräys on väliaikainen, eikä se millään tavoin vaikuta unionin yleisen tuomioistuimen pääasiassa antamaan ratkaisuun.

108 artikla

Asianosaisen hakemuksesta määräystä voidaan milloin tahansa muuttaa tai se voidaan olosuhteiden muuttumisen vuoksi peruuttaa.

109 artikla

Välitoimea koskevan hakemuksen hylkääminen ei estä sen tehnyttä asianosaista tekemästä uutta hakemusta, joka perustuu uusiin tosiseikkoihin.

110 artikla

Tämän luvun määräyksiä sovelletaan unionin yleisen tuomioistuimen tai muun toimielimen päätöksen täytäntöönpanon lykkäämistä koskevaan hakemukseen, joka on tehty SEUT 280 ja SEUT 299 artiklan sekä SEA 164 artiklan mukaisesti.

Määräyksessä, jolla hakemus hyväksytään, vahvistetaan tarvittaessa päivä, jona välitoimen voimassaolo päättyy.

2 luku

OIKEUDENKÄYNTIMENETTELYYN LIITTYVISTÄ SEIKOISTA

111 artikla

Jos unionin yleinen tuomioistuin ei selvästi ole toimivaltainen ratkaisemaan kannetta tai jos kanteen tutkittavaksi ottamisen edellytykset selvästi puuttuvat tai kanne on selvästi täysin perusteeton, unionin yleinen tuomioistuin voi jatkamatta asian käsittelyä ratkaista asian perustellulla määräyksellä.

112 artikla

Asian palauttamisesta unionin tuomioistuimelle perussäännön 54 artiklan toisen kohdan mukaisesti päätetään, jos toimivallan puuttuminen on ilmeistä, perustellulla määräyksellä ilman käsittelyä jatkamista.

113 artikla

Unionin yleinen tuomioistuin voi milloin tahansa omasta aloitteestaan, asianosaisia kuultuaan ratkaista, onko asia jätettävä tutkimatta ehdottoman prosessinedellytyksen puuttumisen vuoksi, tai todeta, että kanteesta on tullut perusteeton ja lausunnon antaminen asiassa raukeaa; päätös tehdään 114 artiklan 3 ja 4 kohdan mukaisesti.

114 artikla

1. Jos asianosainen haluaa unionin yleisen tuomioistuimen ratkaisevan tutkittavaksi ottamisen edellytyksiä tai toimivallan puuttumista koskevan väitteen tai muun oikeudenkäyntimenettelyyn liittyvän seikan käsittelemättä itse pääasiaa, asianosaisen on tehtävä siitä hakemus erillisellä asiakirjalla.

Hakemuksessa on ilmoitettava ne tosiseikat ja oikeudelliset perusteet, joihin vedotaan, sekä vaatimukset, ja siihen on liitettävä niitä tukevat asiakirjat.

2. Heti kun hakemus on jätetty, presidentti asettaa määräajan, jonka kuluessa vastapuoli voi esittää kirjallisesti vaatimuksensa sekä tosiseikat ja oikeudelliset perusteet.

3. Jollei unionin yleinen tuomioistuin päätä toisin, hakemuksen jatkokäsittely on suullinen.

4. Unionin yleinen tuomioistuin ratkaisee hakemuksen julkis-asiamiestä kuultuaan tai lykkää sen ratkaistavaksi lopullisen tuomion yhteydessä. Se siirtää asian unionin tuomioistuimelle, jos asia kuuluu viimeksi mainitun toimivaltaan.

Jos unionin yleinen tuomioistuin hylkää hakemuksen tai lykkää sen ratkaistavaksi pääasian yhteydessä, presidentti vahvistaa uudet määräajat asian käsittelyä jatkamiseksi.

3 luku

VÄLIINTULO

115 artikla

1. Väliintulohakemus on tehtävä joko kuuden viikon kuluessa 24 artiklan 6 kohdassa tarkoitettua tiedonannon julkaisemisesta tai ennen kuin 53 artiklassa tarkoitettu päätös suullisen käsittelyn

aloittamisesta tehdään, jollei 116 artiklan 6 kohdasta muuta johdu.

2. Väliintulohakemuksessa on mainittava:

- a) asia;
- b) asianosaiset;
- c) väliintulijan nimi ja kotipaikka;
- d) väliintulijan prosessiosoite sillä paikkakunnalla, missä unionin yleisellä tuomioistuimella on kotipaikka;
- e) ne vaatimukset, joita väliintulolla halutaan tukea;
- f) selvitys väliintulon perusteista, jos väliintulohakemus esitetään perussäännön 40 artiklan toisen tai kolmannen kohdan perusteella.

Tämän työjärjestyksen 43 ja 44 artiklaa noudatetaan soveltuvin osin.

3. Väliintulijan edustajaan sovelletaan perussäännön 19 artiklan määräyksiä.

116 artikla

1. Väliintulohakemus annetaan tiedoksi asianosaisille.

Annettuaan asianosaisille mahdollisuuden esittää kirjalliset tai suulliset huomautuksensa presidentti ratkaisee väliintulohakemuksen.

Presidentti ratkaisee väliintulohakemuksen määräyksellä tai siirtää sen unionin yleisen tuomioistuimen ratkaistavaksi. Määräys on perusteltava, jos hakemus hylätään.

2. Jos 115 artiklan 1 kohdassa määrättyssä kuuden viikon määräajassa tehty väliintulohakemus hyväksytään, väliintulijalle toimitetaan jäljennös kaikista asianosaisille tiedoksi annetuista asiakirjoista. Presidentti voi kuitenkin asianosaisen pyynnöstä jättää toimittamatta väliintulijalle asiakirjoja, jotka ovat salaisia tai luottamuksellisia.

3. Väliintulijan on hyväksyttävä asia sellaisena kuin se on väliintulohetkellä.

4. Edellä 2 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa presidentti asettaa määräajan, jonka kuluessa väliintulija voi antaa väliintulokirjelmän.

Väliintulokirjelmässä on mainittava:

119 artikla

- a) väliintulijan vaatimukset, joilla tuetaan tai vastustetaan osaksi tai kokonaan jonkin asianosaisen vaatimuksia;
- b) oikeudelliset perusteet ja perustelut, joihin väliintulija vetoaa;
- c) esitettävä näyttö.

5. Kun väliintulokirjelmä on jätetty, presidentti asettaa tarvittaessa määräajan, jonka kuluessa asianosaiset voivat vastata kirjelmään.

6. Jos väliintulohakemus tehdään 115 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun kuuden viikon määräajan päätyttyä, väliintulija saa hänelle toimitetun suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen perusteella esittää huomautuksensa suullisessa käsittelyssä.

4 l u k u

UNIONIN YLEISEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIOT KUMOAMISEN JA PALAUTTAMISEN JÄLKEEN

117 artikla

Jos unionin tuomioistuin kumoaa unionin yleisen tuomioistuimen tuomion tai määräyksen ja palauttaa asian viimeksi mainitulle, asia tulee uudelleen vireille unionin yleisessä tuomioistuimessa palauttamista koskevalla tuomiolla.

118 artikla

1. Jos unionin tuomioistuin kumoaa jaoston antaman tuomion tai määräyksen, unionin yleisen tuomioistuimen presidentti voi siirtää asian toisen sellaisen jaoston käsiteltäväksi, jossa on sama lukumäärä tuomareita.

2. Jos unionin tuomioistuin kumoaa unionin yleisen tuomioistuimen täysistunnon tai suuren jaoston antaman tuomion tai määräyksen, asian käsittelee näistä se ratkaisukokoonpano, joka on antanut kyseisen ratkaisun.

2 a. Jos unionin tuomioistuin kumoaa yhden tuomarin kokoonpanossa annetun tuomion tai määräyksen, unionin yleisen tuomioistuimen presidentti antaa asian sellaisen kolmen tuomarin jaoston käsiteltäväksi, johon tämä tuomari ei kuulu.

3. Edellä 2 ja 2 a kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa sovelletaan 13 artiklan 2 kohtaa, 14 artiklan 1 kohtaa ja 51 artiklaa.

1. Jos kirjallinen käsittely unionin yleisessä tuomioistuimessa on päättynyt, kun palauttamista koskeva tuomio annetaan, asia käsitellään seuraavia yksityiskohtaisia sääntöjä noudattaen:

- a) Kantaja voi esittää kirjallisia huomautuksia sisältävän kirjelmän kahden kuukauden kuluessa siitä, kun unionin tuomioistuimen tuomio on annettu tiedoksi kantajalle.
- b) Vastaaja voi esittää kirjallisia huomautuksia sisältävän kirjelmän yhden kuukauden kuluessa siitä, kun edellä mainittu kirjelmä on annettu tiedoksi vastaajalle. Määräaika tämän kirjelmän jättämiseksi on joka tapauksessa vähintään kaksi kuukautta siitä, kun unionin tuomioistuimen tuomio on annettu vastaajalle tiedoksi.
- c) Väliintulija voi esittää kirjallisia huomautuksia sisältävän kirjelmän yhden kuukauden kuluessa siitä, kun kantajan ja vastaajan huomautukset on samanaikaisesti annettu tiedoksi väliintulijalle. Määräaika tämän kirjelmän jättämiseksi on joka tapauksessa vähintään kaksi kuukautta siitä, kun unionin tuomioistuimen tuomio on annettu väliintulijalle tiedoksi.

2. Jos kirjallinen käsittely unionin yleisessä tuomioistuimessa ei ole päättynyt, kun unionin tuomioistuin palauttaa asian, asian käsittelyä jatketaan siitä, mihin oli päästy, unionin yleisen tuomioistuimen päättämällä prosessinjohtotoimilla.

3. Unionin yleinen tuomioistuin voi sallia täydentävien, kirjallisia huomautuksia sisältävien kirjelmien esittämisen, jos se on olosuhteiden vuoksi perusteltua.

120 artikla

Asia käsitellään tämän työjärjestyksen II osaston määräysten mukaisesti.

121 artikla

Unionin yleinen tuomioistuin päättää oikeudenkäyntikuluista, jotka ovat aiheutuneet yhtäältä asian käsittelystä unionin yleisessä tuomioistuimessa ja toisaalta palauttamista koskevan asian käsittelystä unionin tuomioistuimessa.

4 a l u k u

UNIONIN YLEISEN TUOMIOISTUIMEN PÄÄTÖKSET UUELLENKÄSITTELYN JA PALAUTTAMISEN JÄLKEEN

121 a artikla

Jos unionin tuomioistuin käsittelee uudelleen unionin yleisen tuomioistuimen tuomion tai määräyksen ja päättää palauttaa asian viimeksi mainitulle, asia tulee vireille unionin yleisessä tuomioistuimessa palauttamista koskevalla tuomiolla.

121 b artikla

1. Jos unionin tuomioistuin palauttaa unionin yleiselle tuomioistuimelle asian, joka on alun perin ratkaistu jaostossa, unionin yleisen tuomioistuimen presidentti voi antaa asian toisen sellaisen jaoston ratkaistavaksi, jossa on sama lukumäärä tuomareita.

2. Jos unionin tuomioistuin palauttaa unionin yleiselle tuomioistuimelle asian, joka on alun perin ratkaistu unionin yleisen tuomioistuimen täysistunnossa tai suuressa jaostossa, asia annetaan sen ratkaisukokoonpanon ratkaistavaksi, joka on antanut kyseisen ratkaisun.

3. Tämän artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa sovelletaan 13 artiklan 2 kohtaa, 14 artiklan 1 kohtaa ja 51 artiklan 1 kohtaa.

121 c artikla

1. Unionin yleisessä tuomioistuimessa käsiteltävän asian asianosaiset voivat kuukauden kuluessa unionin tuomioistuimen tuomion tiedoksiannosta toimittaa huomautuksensa siitä, millä tavoin kyseinen tuomio olisi otettava huomioon asiaa ratkaistaessa. Tätä määräaikaa ei voida pidentää.

2. Unionin yleinen tuomioistuin voi prosessinjohtotoimena kehottaa käsiteltävän asian asianosaisia toimittamaan kirjelmiä, ja se voi päättää kuulla asianosaisia suullisessa menettelyssä.

121 d artikla

Unionin yleinen tuomioistuin päättää oikeudenkäyntikuluista, jotka ovat aiheutuneet asian käsittelystä tässä tuomioistuimessa sen jälkeen kun unionin tuomioistuin on käsitellyt sen päätöksen uudelleen.

5 luku

YKSIPUOLINEN TUOMIO JA TAKAISINSAANTI

122 artikla

1. Jos oikeassa järjestyksessä haastettu vastaaja ei anna vastinetta kanteeseen määrättyjen menettelytapojen mukaisesti tai määrättyssä ajassa, kantaja voi vaatia unionin yleiseltä tuomioistuimelta yksipuolista tuomiota.

Tämä hakemus annetaan tiedoksi vastaajalle. Unionin yleinen tuomioistuin voi pyynnöstä päättää aloittaa suullisen käsittelyn.

2. Ennen yksipuolisen tuomion antamista unionin yleinen tuomioistuin tutkii kanteen tutkittavaksi ottamisen edellytykset

ja tarkastaa, onko muotovaatimukset täytetty asianmukaisesti ja ovatko kantajan vaatimukset ilmeisesti perusteltuja. Unionin yleinen tuomioistuin voi määrätä asian selvittämistoimista.

3. Yksipuolinen tuomio on täytäntöönpanokelpoinen. Unionin yleinen tuomioistuin voi kuitenkin lykätä täytäntöönpanoa siihen asti, kunnes se on ratkaissut jäljempänä 4 kohdan mukaisesti tehdyn takaisinsaantihakemuksen, tai se voi määrätä täytäntöönpanon edellytykseksi, että kantaja asettaa vakuuden, jonka suuruus ja jota koskevat yksityiskohtaiset säännöt vahvistetaan olosuhteet huomioon ottaen. Vakuus palautetaan, jos takaisinsaantihakemusta ei tehdä tai se hylätään.

4. Yksipuolista tuomiota vastaan voidaan hakea takaisinsaantia. Takaisinsaantia on haettava kuukauden kuluessa tuomion tiedoksi antamisesta; hakemus on tehtävä 43 ja 44 artiklassa määrättyjä muotovaatimuksia noudattaen.

5. Kun takaisinsaantihakemus on annettu tiedoksi, presidentti asettaa määräajan, jonka kuluessa vastapuoli voi esittää kirjalliset huomautuksensa.

Asian käsittelyä jatketaan tämän työjärjestyksen II osaston määräysten mukaisesti.

6. Unionin yleinen tuomioistuin ratkaisee asian tuomiolla, josta ei voi valittaa. Takaisinsaantia koskevan tuomion alkuperäiskappaleeseen liitetään yksipuolisen tuomion alkuperäiskappaleeseen. Viimeksi mainitun tuomion alkuperäiskappaleeseen tehdään merkintä takaisinsaantia koskevasta tuomiosta.

6 luku

ERITYISET MUUTOKSENHAKUKEINOT

1 jakso – Kolmannen osapuolen kantelu*123 artikla*

1. Kanteluun, jossa kolmas osapuoli vaatii asian käsittelemistä uudelleen, sovelletaan tämän työjärjestyksen 43 ja 44 artiklan määräyksiä; kantelussa on lisäksi mainittava:

- a) tuomio, jota kantelu koskee;
- b) miten kantelun kohteena oleva tuomio loukkaa kolmannen osapuolen oikeuksia;
- c) syyt, joiden vuoksi kolmas osapuoli ei ole voinut osallistua pääasian käsittelyyn unionin yleisessä tuomioistuimessa.

Kantelu on osoitettava kaikkia pääasian asianosaisia vastaan.

Jos tuomio on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*, kantelu on tehtävä kahden kuukauden kuluessa tuomion julkaisemisesta.

2. Unionin yleinen tuomioistuin voi kantelun tehneen kolmannen osapuolen vaatimuksesta määrätä kyseisen tuomion täytäntöönpanon lykättäväksi. Tällöin sovelletaan tämän työjärjestyksen III osaston 1 luvun määräyksiä.

3. Tuomiota, jota kolmannen osapuolen kantelu koskee, muutetaan siltä osin kuin tämän vaatimukset hyväksytään.

Kolmannen osapuolen kantelun johdosta annetun tuomion alkuperäiskappale liitetään kantelun kohteena olevan tuomion alkuperäiskappaleeseen. Viimeksi mainitun tuomion alkuperäiskappaleeseen tehdään merkintä kolmannen osapuolen vaatimuksen johdosta annetusta tuomiosta.

4. Jos unionin yleisen tuomioistuimen tuomiosta, jonka uudelleen käsiteltävä kolmas osapuoli vaatii, on myös valitettu unionin tuomioistuimeen, unionin yleinen tuomioistuin voi kuultuaan asianosaisia lykätä asian käsitelyä, kunnes unionin tuomioistuin on antanut tuomion.

124 artikla

Kolmannen osapuolen kantelu käsitellään siinä jaostossa, joka on antanut kantelun kohteena olevan tuomion; kantelu käsitellään unionin yleisen tuomioistuimen täysistunnossa tai suuressa jaostossa, jos se on antanut tuomion. Jos tuomio on annettu yhden tuomarin kokoonpanossa, tämä tuomari käsittelee kolmannen osapuolen kantelun.

2 jakso – Tuomion purkaminen

125 artikla

Purkamishakemus tuomion ottamiseksi uudelleen käsiteltäväksi on tehtävä kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun hakija on saanut tiedon hakemuksen perusteena olevan tosiseikan olemassaolosta, sanotun kuitenkin rajoittamatta perussäännön 44 artiklan kolmannessa kohdassa määrätyn kymmenen vuoden määräajan soveltamista.

126 artikla

1. Purkamishakemukseen sovelletaan tämän työjärjestyksen 43 ja 44 artiklan määräyksiä; hakemuksessa on lisäksi mainittava:

- a) tuomio, jota hakemus koskee;
- b) miltä osin tuomiota vastustetaan;
- c) hakemuksen perusteena olevat tosiseikat;

d) mitä näyttöä esitetään niistä tosiseikoista, joiden vuoksi tuomion purkaminen on perusteltua, ja siitä, että edellisessä artikkelissa asetettua määräaikaa on noudatettu.

2. Purkamishakemus on osoitettava kaikkia uudelleen käsiteltäväksi vaadittavan tuomion asianosaisia vastaan.

127 artikla

1. Purkamishakemus käsitellään siinä jaostossa, joka on antanut hakemuksen kohteena olevan tuomion; hakemus käsitellään unionin yleisen tuomioistuimen täysistunnossa tai suuressa jaostossa, jos se on antanut tuomion. Jos tuomio on annettu yhden tuomarin kokoonpanossa, tämä tuomari käsittelee purkamishakemuksen.

2. Ottamatta kantaa pääasiaan unionin yleinen tuomioistuin ratkaisee kuultuaan julkisasiamiestä ja otettuaan huomioon asianosaisten kirjalliset huomautukset, otetaanko hakemus tutkittavaksi.

3. Jos unionin yleinen tuomioistuin päättää ottaa hakemuksen tutkittavaksi, se tutkii pääasian ja ratkaisee asian tuomiolla tämän työjärjestyksen määräysten mukaisesti.

4. Purkamishakemuksen johdosta annetun tuomion alkuperäiskappale liitetään hakemuksen kohteena olevan tuomion alkuperäiskappaleeseen. Viimeksi mainitun tuomion alkuperäiskappaleeseen tehdään merkintä purkamishakemuksen johdosta annetusta tuomiosta.

128 artikla

Jos unionin yleisen tuomioistuimen tuomiosta, jonka purkamista vaaditaan, on myös valitettu unionin tuomioistuimeen, unionin yleinen tuomioistuin voi kuultuaan asianosaisia lykätä asian käsitelyä, kunnes unionin tuomioistuin on antanut tuomion.

3 jakso – Tuomioiden tulkinta

129 artikla

1. Tuomion tulkintaa koskeva hakemus tehdään 34 ja 44 artiklan määräysten mukaisesti. Hakemuksessa on lisäksi mainittava:

- a) tuomio, jota hakemus koskee;
- b) ne tuomion kohdat, joiden tulkintaa pyydetään.

Hakemus on osoitettava kaikkia kyseisen tuomion asianosaisia vastaan.

2. Tuomion tulkitsemista koskeva hakemus käsitellään siinä jaostossa, joka on antanut hakemuksen kohteena olevan tuomion; hakemus käsitellään unionin yleisen tuomioistuimen täysistunnossa tai suuressa jaostossa, jos se on antanut tuomion.

Jos tuomio on annettu yhden tuomarin kokoonpanossa, tämä tuomari käsittelee tuomion tulkintaa koskevan hakemuksen.

3. Unionin yleinen tuomioistuin ratkaisee asian tuomiolla annettuaan asianosaisille mahdollisuuden esittää huomautuksensa ja kuultuaan julkisasiamiestä.

Tulkintaa koskevan tuomion alkuperäiskappale liitetään tulkittavan tuomion alkuperäiskappaleeseen. Viimeksi mainitun

tuomion alkuperäiskappaleeseen tehdään merkintä tulkintaa koskevasta tuomiosta.

4. Jos unionin yleisen tuomioistuimen tuomiosta, jonka tulkittamista pyydetään, on myös valitettu unionin tuomioistuimeen, unionin yleinen tuomioistuin voi kuultuaan asianosaisia lykätä asian käsittelyä, kunnes unionin tuomioistuin on antanut tuomion.

IV OSASTO

HENKISTÄ OMAISUUTTA KOSKEVIIN OIKEUKSIIN LIITTYVÄT RIIDAT

130 artikla

1. Jollei tämän osaston erityismääräyksistä muuta johdu, sovelletaan tämän työjärjestyksen määräyksiä sisämarkkinoilla toimivan yhdenmukaistamisviraston (tavaramerkit, piirustukset ja mallit) ja yhteisön kasvilajikeviraston (jäljempänä "virasto") päätöksistä tehtyihin valituksiin, jotka koskevat henkisen omaisuuden sääntelyyn liittyvien sääntöjen soveltamista.

2. Tämän osaston määräyksiä ei sovelleta viraston päätöksistä tehtyihin sellaisiin valituksiin, joita ei ole edeltänyt käsittely valituslautakunnassa.

131 artikla

1. Valitus on laadittava jollakin 35 artiklan 1 kohdassa mainituista kielistä, jonka valittaja on valinnut.

2. Kieli, jolla valitus on laadittu, on asian oikeudenkäyntikieli, jos valittaja on ollut ainoa asianosainen, kun asiaa on käsitelty valituslautakunnassa, tai jos kukaan tämän käsittelyn muista asianosaisista ei sitä vastusta kirjaajan tätä tarkoitusta varten valituksen tekemisen jälkeen asettamassa määräajassa.

Jos asian valituslautakuntakäsittelyn asianosaiset ilmoittavat tässä määräajassa kirjaajalle olevansa yksimielisiä jonkin 35 artiklan 1 kohdassa mainitun kielen valitsemisesta oikeudenkäyntikieleksi, tämä kieli on oikeudenkäyntikieli unionin yleisessä tuomioistuimessa.

Jos valittajan suorittamasta oikeudenkäyntikielen valinnasta esitetään vastalause edellä tarkoitettussa määräajassa ja jos valituslautakuntakäsittelyn asianosaiset eivät pääse asiasta yksimielisyyteen, oikeudenkäyntikielenä on kieli, jolla riidan kohteena oleva rekisteröintihakemus on annettu virastolle. Kuitenkin jos presidentti toteaa jonkin asianosaisen perustellusta pyynnöstä ja muita asianosaisia kuultuaan, että kaikilla valituslautakuntakäsittelyn asianosaisilla ei ole mahdollisuutta seurata asian

käsittelyä ja huolehtia puolustuksestaan tätä kieltä käytettäessä ja että tilanne voidaan korjata ainoastaan käyttämällä jotakin muuta 35 artiklan 1 kohdassa mainituista kielistä, hän voi määrätä tämän kielen oikeudenkäyntikieleksi; presidentti voi siirtää tämän kysymyksen unionin yleisen tuomioistuimen ratkaistavaksi.

3. Kirjelmissä ja muissa unionin yleiselle tuomioistuimelle osoitetuissa asiakirjoissa sekä suullisessa käsittelyssä valittaja voi käyttää edellä olevan 1 kohdan mukaisesti valitsemaansa kieltä, ja jokainen muista asianosaisista voi käyttää jotakin 35 artiklan 1 kohdassa mainittua kieltä.

4. Jos oikeudenkäyntikielenä on 2 kohdan määräysten mukaisesti jokin muu kieli kuin se, jolla valitus on laadittu, kirjaaja huolehtii siitä, että valitus käännetään oikeudenkäyntikielille.

Jokaisen asianosaisen on kirjaajan tätä varten määräämässä kohtuullisessa ajassa toimitettava käännös oikeudenkäyntikielille jollakin muulla kuin oikeudenkäyntikielillä 3 kohdan määräysten mukaisesti toimittamistaan kirjelmistä ja asiakirjoista, valitusta lukuun ottamatta. Käännöksen toimittavan asianosaisen on todistettava se oikeaksi, ja käännös on todistusvoimainen 37 artiklan mukaisesti. Jollei käännöstä toimiteta määrätystä ajasta, kyseinen kirjelmä tai asiakirja poistetaan asiaa koskevista asiakirjoista.

Kirjaajan on huolehdittava siitä, että kaikki suullisessa käsittelyssä lausuttu käännetään oikeudenkäyntikielille ja asianosaisen pyynnöstä jollekin muulle asianosaisen 3 kohdan mukaisesti käytettävälle kielelle.

132 artikla

1. Valituksessa on mainittava kaikkien valituslautakuntakäsittelyn asianosaisten nimet ja ne osoitteet, jotka asianosaiset ovat

antaneet valituslautakuntakäsittelyn aikana toimitettavia tiedoksiantoja varten, sanotun kuitenkin rajoittamatta 44 artiklan soveltamista.

Valituslautakunnan päätös, joka on valituksen kohteena, on liitettävä valitukseen. Valituksessa on mainittava päivämäärä, jona tämä päätös annettiin valittajalle tiedoksi.

2. Jos valitus ei ole edellä olevan 1 kohdan mukainen, sovelletaan 44 artiklan 6 kohtaa.

133 artikla

1. Kirjaajan on ilmoitettava virastolle ja kaikille valituslautakuntakäsittelyn asianosaisille valituksen jättämisestä. Hän toimittaa valituksen tiedoksiannon sen jälkeen kun oikeudenkäyntikieli on määritetty 131 artiklan 2 kohdan määräysten mukaisesti.

2. Valitus annetaan tiedoksi virastolle, joka on vastaajana, ja muille valituslautakuntakäsittelyn asianosaisille, valittajaa lukuun ottamatta. Tiedoksianto toimitetaan oikeudenkäyntikielillä.

Valitus annetaan tiedoksi valituslautakuntakäsittelyn asianosaisille kirjattuna kirjeenä vastaanottodistusta vastaan osoitteen, jonka asianosainen on antanut valituslautakuntakäsittelyn aikana toimitettavia tiedoksiantoja varten.

3. Valituksen tiedoksiannon jälkeen virasto toimittaa valituslautakuntakäsittelyn asiakirjat unionin yleiselle tuomioistuimelle.

134 artikla

1. Valituslautakuntakäsittelyn muut asianosaiset kuin kantaja voivat osallistua väliintulijoina asian käsittelyyn unionin yleisessä tuomioistuimessa vastaamalla kanteeseen määrättyjen menettelytapojen mukaisesti ja määrättyssä ajassa.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitetuilla väliintulijoilla on samat menettelylliset oikeudet kuin varsinaisilla asianosaisilla.

Väliintulijat voivat tukea asianosaisten vaatimuksia ja esittää asianosaisten vaatimuksiin ja perusteisiin nähden itsenäisiä vaatimuksia ja perusteita.

3. Edellä 1 kohdassa tarkoitettu väliintulija voi 135 artiklan 1 kohdan mukaisesti jättämässään vastineessa esittää vaatimuksia valituslautakunnan päätöksen mitättömäksi julistamiseksi tai

muuttamiseksi sellaisen kohdan osalta, jota valituksessa ei ole esitetty, sekä esittää perusteita, joita valituksessa ei ole esitetty.

Tällaiset väliintulijan vastineessa esitetyt vaatimukset ja perusteet raukeavat, jos valituksen tehnyt peruuttaa valituksensa.

4. Poiketen siitä, mitä 122 artiklassa määrätään, yksipuolista tuomiota koskevia määräyksiä ei sovelleta, jos 1 kohdassa tarkoitettu väliintulija on antanut vastineen valitukseen määrättyjen menettelytapojen mukaisesti ja määrättyssä ajassa.

135 artikla

1. Viraston ja valituslautakuntakäsittelyn muiden asianosaisten kuin kantajan on esitettävä vastine kanteeseen kahden kuukauden kuluessa sen tiedoksiannosta.

Vastineisiin sovelletaan 46 artiklaa.

2. Valitusta ja vastinetta voidaan täydentää asianosaisten, mukaan lukien 134 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen väliintulijain, vastauskirjelmillä, jos presidentti saatuaan perustellun pyynnön, joka on esitetty kahden viikon kuluessa vastineiden tai vastauskirjelmien tiedoksiannosta, pitää sitä tarpeellisena ja antaa siihen luvan salliakseen asianosaisten puolustaa näkökantaansa.

Presidentti asettaa määräajan näiden kirjelmien esittämiselle.

3. Muut asianosaiset voivat 134 artiklan 3 kohdassa mainituissa tapauksissa kahden kuukauden kuluessa siitä, kun vastine on annettu heille tiedoksi, esittää kirjelmän, jossa ainoastaan vastataan väliintulijan ensimmäisen kerran vastineessa esittämiin vaatimuksiin ja perusteisiin, sanotun kuitenkin rajoittamatta edellä olevien määräysten soveltamista. Presidentti voi pidentää tätä määräaika asianosaisten perustellusta pyynnöstä.

4. Asianosaisten kirjelmät eivät voi muuttaa riidan kohdetta siitä, mikä se on ollut valituslautakunnassa.

135 a artikla

Unionin yleinen tuomioistuin voi 135 artiklan 1 kohdassa ja tilanteen mukaan 135 artiklan 2 ja 3 kohdassa tarkoitettujen kirjelmien antamisen jälkeen esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella ja julkisasiamiestä sekä asianosaisia kuultuaan päättää ratkaista kanteen ilman suullista käsittelyä, jollei jokin asianosaisista esitä pyyntöä, jossa yksilöidään syyt siihen, miksi se haluaa

tulla kuulluksi. Tämä pyyntö on esitettävä kuukauden kuluessa siitä, kun asianosaiselle on ilmoitettu kirjallisen käsittelyn päättymisestä. Presidentti voi pidentää tätä määräaika.

136 artikla

1. Jos valituslautakunnan päätöksestä tehty valitus hyväksytään, unionin yleinen tuomioistuin voi päättää, että virasto vastaa vain omista oikeudenkäyntikuluistaan.

2. Asianosaisille valituslautakuntakäsittelystä aiheutuneet välttämättömät kustannukset sekä 131 artiklan 4 kohdan toisessa alakohdassa määrätystä kirjelmien ja asiakirjojen kääntämisestä aiheutuneet kustannukset katsotaan korvattaviksi oikeudenkäyntikuluiksi.

Jos toimitetut käännökset ovat epätarkkoja, sovelletaan 87 artiklan 3 kohdan toista alakohtaa.

V OSASTO

MUUTOKSENHAKU EUROOPAN UNIONIN VIRKAMIESTUOMIOISTUIMEN PÄÄTÖKSIIN

136 a artikla

Perussäännöstä tehdyn pöytäkirjan liitteessä olevissa 9 ja 10 artiklassa tarkoitettuja, virkamiestuomioistuimen päätöksestä tehtyjä valituksia käsiteltäessä oikeudenkäyntikielenä on valituksen kohteena olevassa virkamiestuomioistuimen päätöksessä käytetty kieli, sanotun kuitenkaan rajoittamatta tämän työjärjestyksen 35 artiklan 2 kohdan b ja c alakohdan ja 3 kohdan neljännen alakohdan määräysten soveltamista.

Valitukseen sovelletaan 43 artiklaa ja 44 artiklan 2 ja 3 kohtaa.

2. Valituskirjelmään on liitettävä virkamiestuomioistuimen päätös, josta valitetaan. Valituskirjelmässä on mainittava päivä, jona valituksen kohteena oleva päätös on annettu valittajalle tiedoksi.

137 artikla

1. Valitus tehdään jättämällä valituskirjelmä unionin yleisen tuomioistuimen tai virkamiestuomioistuimen kirjaamoon.

3. Jos valitus ei ole 44 artiklan 3 kohdan tai tämän artiklan 2 kohdan mukainen, sovelletaan 44 artiklan 6 kohtaa.

2. Virkamiestuomioistuimen kirjaamo toimittaa viipymättä virkamiestuomioistuimen oikeudenkäyntiasiakirjat ja tarvittaessa valituskirjelmän unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon.

139 artikla

1. Valituksessa voidaan vaatia:

a) että virkamiestuomioistuimen päätös kumotaan kokonaan tai osittain;

138 artikla

1. Valituskirjelmässä on mainittava:

b) että virkamiestuomioistuimessa esitetyt vaatimukset hyväksytään kokonaan tai osittain. Uusia vaatimuksia ei kuitenkaan voi vaatia hyväksyttäväksi.

a) valituksen tekijän, jäljempänä "valittaja", nimi ja osoite;

b) muut virkamiestuomioistuimessa käydyin menettelyn asianosaiset;

2. Valituksessa ei voida muuttaa oikeudenkäynnin kohdetta siitä, mikä se oli virkamiestuomioistuimessa.

c) oikeudelliset perusteet ja perustelut, joihin vedotaan;

140 artikla

d) valittajan vaatimukset.

Valituskirjelmä annetaan tiedoksi kaikille virkamiestuomioistuimessa käydyin menettelyn asianosaisille. Tiedoksiantoon sovelletaan 45 artiklaa.

141 artikla

1. Jokainen virkamiestuomioistuimessa käydyn menettelyn asianosainen voi antaa valitukseen vastineen kahden kuukauden kuluessa valituksen tiedoksi antamisesta. Tätä määräaika ei voida pidentää.

2. Vastineessa on mainittava:

- a) vastineen antajan nimi ja kotipaikka;
- b) päivä, jona valituskirjelmä on annettu tiedoksi vastineen antajalle;
- c) oikeudelliset perusteet ja perustelut, joihin vedotaan;
- d) vaatimukset.

Vastineeseen sovelletaan 43 artiklaa ja 44 artiklan 2 ja 3 kohtaa.

142 artikla

1. Vastineessa voidaan vaatia:

- a) että valitus hylätään kokonaan tai osittain tai virkamiestuomioistuimen päätös kumotaan kokonaan tai osittain;
- b) että virkamiestuomioistuimessa esitetyt vaatimukset hyväksytään kokonaan tai osittain. Uusia vaatimuksia ei kuitenkaan voi vaatia hyväksyttäväksi.

2. Vastineessa ei voida muuttaa oikeudenkäynnin kohdetta siitä, mikä se oli virkamiestuomioistuimessa.

143 artikla

1. Valitusta ja siihen annettua vastinetta voidaan täydentää valittajan vastauksella ja vastineen antajan vastauksella, jos presidentti pyynnöstä, jonka valittaja esittää seitsemän päivän kuluessa vastineen tiedoksi antamisesta, pitää sitä tarpeellisenä ja nimenomaisesti antaa siihen luvan, jotta valittaja voi puolustaa kantaansa tai jotta valitukseen annettavaa päätöstä voidaan valmistella. Presidentti määrää päivän, johon mennessä valittajan vastaus on toimitettava, ja tämän vastauksen tiedoksi antamisen yhteydessä presidentti määrää päivän, johon mennessä vastineen antajan siihen antama vastaus on toimitettava.

2. Jos valitukseen annetussa vastineessa vaaditaan virkamiestuomioistuimen päätöksen kumoamista kokonaan tai osittain sellaisella perusteella, jota ei ole esitetty valituksessa, valittaja tai muut asianosaiset voivat esittää vastauksen, joka koskee ainoastaan tätä perustetta, kahden kuukauden kuluessa kyseisen

vastineen tiedoksi antamisesta. Mitä 1 kohdassa määrätään, sovelletaan tämän vastauksen vuoksi annettuihin täydentäviin kirjelmiin.

144 artikla

Virkamiestuomioistuimen päätöksestä tehdyn valituksen käsittelyyn unionin yleisessä tuomioistuimessa sovelletaan 48 artiklan 2 kohtaa, 49 artiklaa, 50 artiklaa, 51 artiklan 1 kohtaa, 52 artiklaa, 55–64 artiklaa, 76 a–110 artiklaa, 115 artiklan 2 ja 3 kohtaa, 116 artiklaa, 123–127 artiklaa ja 129 artiklaa, sanotun kuitenkin rajoittamatta jäljempänä olevien määräysten soveltamista.

145 artikla

Jos valituksen tutkittavaksi ottamisen edellytykset selvästi puuttuvat kokonaan tai osittain tai jos valitus on kokonaan tai osittain selvästi perusteeton, unionin yleinen tuomioistuin voi milloin tahansa esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella ja julkisasiamiestä kuultuaan hylätä kokonaan tai osittain valituksen perustellulla määräyksellä.

146 artikla

Unionin yleinen tuomioistuin voi 141 artiklan 1 kohdassa ja tilanteen mukaan 143 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitettujen kirjelmien antamisen jälkeen esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella ja julkisasiamiestä sekä asianosaisia kuultuaan päättää ratkaista valituksen ilman suullista käsittelyä, jollei joku asianosaisista esitä pyyntöä, jossa yksilöidään syyt siihen, miksi hän haluaa tulla kuulluksi. Tämä pyyntö on esitettävä kuukauden kuluessa siitä, kun asianosaiselle on ilmoitettu kirjallisen käsittelyn päättymisestä. Presidentti voi pidentää tätä määräaika.

147 artikla

Edellä 52 artiklassa tarkoitettu perusteena oleva kertomus annetaan unionin yleiselle tuomioistuimelle sen jälkeen, kun 141 artiklan 1 kohdassa ja tilanteen mukaan 143 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuja kirjelmät on annettu. Jos edellä tarkoitettuja kirjelmiä ei anneta, samaa menettelyä sovelletaan kirjelmien antamiselle asetetun määräajan päätyttyä.

148 artikla

Jos valitus on perusteeton tai jos valitus on perusteltu ja unionin yleinen tuomioistuin itse ratkaisee riidan, se päättää oikeudenkäyntikuluista.

Mitä 88 artiklassa määrätään sovelletaan ainoastaan yhteisöjen toimielinten tekemiin valituksiin.

Poiketen 87 artiklan 2 kohdasta unionin yleinen tuomioistuin voi määrätä oikeudenkäyntikulut jaettaviksi asianosaisten kesken, jos valitus on jonkin toimielinten virkamiesten tai muuhun henkilöstöön kuuluvien tekemä ja jos oikeudenkäyntikulujen jakaminen on kohtuullista.

Jos valitus peruutetaan, sovelletaan 87 artiklan 5 kohtaa.

149 artikla

Unionin yleiselle tuomioistuimelle valituksen yhteydessä esitettävä väliintulohakemus on jätettävä kuukauden kuluessa 24 artiklan 6 kohdassa tarkoitettusta julkaisemisesta.

LOPPUMÄÄRÄYKSET

150 artikla

Unionin yleinen tuomioistuin voi antaa käytännön ohjeita muun muassa unionin yleisessä tuomioistuimessa pidettävien istuntojen valmistelusta ja kulusta sekä kirjelmien tai kirjallisten huomautusten esittämisestä.

151 artikla

Tämä työjärjestys, joka on todistusvoimainen 35 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuilla kielillä, julkaistaan *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*. Tämä työjärjestys tulee voimaan sen julkaisemista seuraavan toisen kuukauden ensimmäisenä päivänä.

EUROOPAN UNIONIN VIRKAMIESTUOMIOISTUIN

EUROOPAN UNIONIN VIRKAMIESTUOMIOISTUIMEN TYÖJÄRJESTYS KONSOLIDOITU TOISINTO

(2010/C 177/03)

Tässä laitoksessa on yhdistetty

Euroopan unionin virkamiestuomioistuimen työjärjestys 25 päivänä heinäkuuta 2007 (EUVL L 225, 29.8.2007, s. 1, oikaistu EUVL:ssä L 69, 13.3.2008, s. 37) sekä seuraavilla säädöksillä siihen tehdyt muutokset:

1. Euroopan unionin virkamiestuomioistuimen työjärjestyksen muuttaminen 14 päivänä tammikuuta 2009 (EUVL L 24, 28.1.2009, s. 10)
2. Euroopan unionin virkamiestuomioistuimen työjärjestyksen muutokset 17 päivänä maaliskuuta 2010 (EUVL L 92, 13.4.2010, s. 17).

Tämä laitos ei ole oikeudellisesti sitova. Tästä syystä viittaus- ja perustelukappaleet on jätetty pois.

EUROOPAN UNIONIN VIRKAMIESTUOMIOISTUIMEN TYÖJÄRJESTYS**25 päivänä heinäkuuta 2007****KONSOLIDOITU TOISINTO ⁽¹⁾****ALKUMÄÄRÄYKSET****1 artikla****Määritelmät**

1. Tässä työjärjestyksessä
  - Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen määräyksiin viitataan artiklan numerolla, jota edeltää lyhenne SEUT
  - Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen määräyksiin viitataan artiklan numerolla, jota edeltää lyhenne SEA
  - ”perussäännöllä” tarkoitetaan pöytäkirjaa Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännöstä
  - ”henkilöstösäännöllä” tarkoitetaan Euroopan unionin virkamiehiin sovellettavista henkilöstösäännöistä ja unionin muuta henkilöstöä koskevista palvelussuhteen ehdoista annettua asetusta.
2. Tässä työjärjestyksessä tarkoitetaan:
  - ”virkamiestuumioistuimella” Euroopan unionin virkamiestuumioistuinta tai niiden asioiden osalta, jotka käsitellään jaostossa tai yhden tuomarin kokoonpanossa, kyseistä jaostoa tai tuomaria
  - ”presidentillä” virkamiestuumioistuimen presidenttiä ja ”puheenjohtajalla” ratkaisukokoonpanon puheenjohtajaa
  - ”toimielimellä” tai ”toimielimillä” unionin toimielimiä sekä perustamissopimuksilla tai niiden täytäntöönpanemiseksi annetuilla säädöksillä perustettuja elimiä ja laitoksia, jotka voivat olla asianosaisina virkamiestuumioistuimessa.

I OSASTO**VIRKAMIESTUOMIOISTUIMEN ORGANISAATIO****1 luku****3 artikla****VIRKAMIESTUOMIOISTUIMEN PRESIDENTTI JA JÄSENET****Valan vannominen****2 artikla**

1. Ennen tehtävänsä ryhtymistä kukin tuomari vannoo unionin tuomioistuimessa seuraavan valan:

Tuomareiden toimikausi

”Minä vannon, että suoritan tehtäväni puolueettomasti ja tunnollisesti; minä vannon, etten ilmaise kenellekään mitään tuomioistuimen neuvotteluista.”

1. Tuomarin toimikausi alkaa nimityskirjassa määrätystä päivästä.
2. Jos nimityskirjassa ei ole määrätystä tästä päivästä, toimikausi alkaa siitä päivästä, jona nimityskirja on päivätty.

2. Heti valan vannottuaan kukin tuomari allekirjoittaa juhlallisen vakuutuksen, jonka mukaan hän toimikautensa aikana ja sen päätyttyä kunnioittaa tehtävästään johtuvia velvollisuuksia ja varsinkin osoittaa kunniallisuutta ja pidättyvyyttä, kun hänelle toimikauden päätyttyä tarjotaan tiettyjä tehtäviä tai etuja.

⁽¹⁾ EUVL L 225, 29.8.2007, s. 1, oikaistu EUVL:ssä L 69, 13.3.2008, s. 37, sekä 14.1.2009 tehdyt muutokset, jotka on julkaistu EUVL:ssä L 24, 28.1.2009, s. 10, ja 17.3.2010 tehdyt muutokset, jotka on julkaistu EUVL:ssä L 92, 13.4.2010, s. 17.

4 artikla

Tuomarin erottaminen ja tuomarin aseman menettäminen

1. Kun unionin tuomioistuinta pyydetään päättämään virkamiestuomioistuimen kuulemisen jälkeen, täyttääkö tuomari enää tehtävänsä edellyttämät vaatimukset tai siitä johtuvat velvollisuudet, virkamiestuomioistuimen presidentti pyytää asianomaista tuomaria esittämään lausuntonsa suljetuin ovin pidettävässä istunnossa; kirjaaja ei ole läsnä tässä kuulemisessa.

2. Virkamiestuomioistuimen lausunto perustellaan.

3. Virkamiestuomioistuimen tuomareiden enemmistön on kannatettava lausuntoa, jonka mukaan tuomari ei enää täytä tehtävänsä edellyttämiä vaatimuksia tai siitä johtuvia velvollisuuksia. Tässä tapauksessa unionin tuomioistuimelle ilmoitetaan tuomarien äänten jakautumisesta.

4. Äänestys on salainen. Tuomari, jota asia koskee, ei saa osallistua asian ratkaisemiseen.

5 artikla

Arvojärjestys

1. Lukuun ottamatta virkamiestuomioistuimen presidenttiä ja jaostojen puheenjohtajia tuomareiden arvojärjestys määräytyy heidän virkaikänsä mukaan.

2. Jos usean henkilön virkaiät ovat yhtä pitkät, arvojärjestys määräytyy iän mukaan.

3. Uudelleen nimitettävät tuomarit säilyttävät aikaisemman paikkansa arvojärjestyksessä.

6 artikla

Virkamiestuomioistuimen presidentin valinta

1. Perussäännön liitteessä I olevan 4 artiklan 1 kohdan mukaisesti tuomarit valitsevat keskuudestaan virkamiestuomioistuimen presidentin kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Hänet voidaan valita uudeksi toimikaudeksi.

2. Jos virkamiestuomioistuimen presidentin tehtävä päättyy kesken hänen toimikautensa, jäljellä olevaksi toimikaudeksi presidentiksi nimitetään toinen tuomari.

3. Tässä artiklassa tarkoitetut vaalit toimitetaan salaisella äänestyskellä. Valituksi tulee yli puolet virkamiestuomioistuimen tuomareiden äänistä saanut tuomari. Jos kukaan tuomareista ei saa tätä enemmistöä, pidetään uusia äänestyskierroksia, kunnes tämä enemmistö saavutetaan.

4. Valituksi tulleen virkamiestuomioistuimen presidentin nimi julkaistaan *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

7 artikla

Virkamiestuomioistuimen presidentin tehtävät

1. Virkamiestuomioistuimen presidentti johtaa virkamiestuomioistuimen lainkäyttöä ja hallintoa.

2. Hän toimii puheenjohtajana suullisissa käsittelyissä ja neuvotteluissa:

— täysistunnossa

— jaostossa, jossa asian käsittelemiseen osallistuu viisi tuomaria

— jaostossa, jossa asian käsittelemiseen osallistuu kolme tuomaria, jos hän kuuluu kyseiseen jaostoon.

8 artikla

Virkamiestuomioistuimen presidentin sijaisuus

Jos virkamiestuomioistuimen presidentti on poissa tai estynyt taikka jos presidentin toimi on avoinna, presidentin tehtäviä hoidetaan tämän työjärjestyksen 5 artiklan nojalla määräytyvän järjestyksen mukaan.

2 luku

RATKAISUKOKOONPANOT

9 artikla

Ratkaisukokoonpanot

Perussäännön liitteessä I olevan 4 artiklan 2 kohdan nojalla virkamiestuomioistuin kokoontuu täysistunnossa, viiden tuomarin jaostossa, kolmen tuomarin jaostoissa tai yhden tuomarin kokoonpanossa.

10 artikla

Jaostojen perustaminen

1. Virkamiestuomioistuin perustaa keskuudestaan jaostoja, joissa asian käsittelemiseen osallistuu kolme tuomaria. Se voi perustaa jaoston, jossa asian käsittelemiseen osallistuu viisi tuomaria.

2. Virkamiestuomioistuin päättää tuomarien jakautumisesta jaostoihin. Jos jaostoon kuuluvien tuomareiden lukumäärä on suurempi kuin asian käsittelemiseen osallistuvien tuomarien määrä, virkamiestuomioistuin päättää siitä, miten ratkaisukokoonpanoon osallistuvat tuomarit nimetään.

3. Tämän artiklan mukaisesti tehdyt päätökset julkaistaan *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

11 artikla

Jaostojen puheenjohtajat

1. Perussäännön liitteessä I olevan 4 artiklan 3 kohdan mukaisesti tuomarit valitsevat keskuudestaan kolmeksi vuodeksi kerrallaan niiden jaostojen puheenjohtajat, joissa asian käsittelemiseen osallistuu kolme tuomaria. Valinta tehdään 6 artiklan 3 kohdassa määrätyn menettelyn mukaisesti. Heidät voidaan valita tähän tehtävään uudelleen.

2. Jaostojen puheenjohtajien osalta sovelletaan 6 artiklan 2 ja 4 kohdan määräyksiä.

3. Jaostojen puheenjohtajat johtavat jaostonsa työskentelyä ja toimivat sen puheenjohtajana suullisissa käsittelyissä ja neuvotteluissa.

4. Jos jaoston puheenjohtaja on poissa tai estynyt taikka jos puheenjohtajan toimi on avoinna, jaoston puheenjohtajana toimii sen jäsen 5 artiklan nojalla määrätyn järjestyksen mukaan.

5. Jos virkamiestuomioistuimen presidentti poikkeuksellisesti täydentää ratkaisukokoonpanoa, hän toimii sen puheenjohtajana.

12 artikla

Tavallinen ratkaisukokoonpano – Asioiden antaminen ratkaistavaksi jaostoille

1. Jollei 13 ja 14 artiklasta muuta johdu, virkamiestuomioistuin kokoontuu jaostoissa, joissa asian käsittelemiseen osallistuu kolme tuomaria.

2. Virkamiestuomioistuin vahvistaa perusteet, joiden mukaan asiat annetaan ratkaistavaksi näille jaostoille.

3. Edellisessä kohdassa mainittu päätös julkaistaan *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

13 artikla

Asian siirtäminen täysistuntoon tai jaostoon, jossa asian käsittelemiseen osallistuu viisi tuomaria

1. Asia voidaan siirtää täysistuntoon tai jaostoon, jossa asian käsittelemiseen osallistuu viisi tuomaria, jos se on perusteltua esiin nousseiden oikeuskysymysten vaikeuden tai asian merkityksen taikka erityisten olosuhteiden vuoksi.

2. Virkamiestuomioistuin päättää asian siirtämisestä täysistunnossa asiaa käsittelevän jaoston tai kenen tahansa virkamiestuomioistuimen jäsenen ehdotuksesta. Päätös voidaan tehdä missä tahansa asian käsittelyn vaiheessa.

14 artikla

Asian siirtäminen yhden tuomarin kokoonpanoon

1. Esittelevä tuomari voi ratkaista yhden tuomarin kokoonpanossa asiat, jotka on annettu sellaisen jaoston ratkaistavaksi, jossa asian käsittelemiseen osallistuu kolme tuomaria, jos ne esille tulleiden oikeudellisten kysymysten tai tosiseikkoja koskevien kysymysten yksinkertaisuus, asian vähämerkityksisyys ja muiden erityisten olosuhteiden puuttuminen huomioon ottaen voidaan ratkaista yhden tuomarin kokoonpanossa.

Yhden tuomarin kokoonpanossa ratkaistavaksi ei voida siirtää asioita, joihin liittyy yleistä merkitystä omaavan toimenpiteen lainmukaisuutta koskevia kysymyksiä.

2. Jaosto, jonka käsiteltävänä asia on, voi yksimielisellä päätöksellä asianosaisia kuultuaan päättää asian siirtämisestä. Päätös voidaan tehdä missä tahansa asian käsittelyn vaiheessa.

3. Sen tuomarin, jolle asia on siirretty, ollessa poissa tai estyneenä puheenjohtaja nimeää toisen tuomarin hänen tilalleen.

4. Asiaa yhden tuomarin kokoonpanossa käsittelevä tuomari siirtää asian takaisin jaoston ratkaistavaksi, jos hän toteaa, etteivät 1 kohdassa tarkoitetut edellytykset enää täyty.

5. Yhden tuomarin kokoonpanossa käsiteltävien asioiden osalta puheenjohtajan tehtäviä hoitaa tämä tuomari.

3 luku

KIRJAAMO JA MUU HALLINTO

1 jakso – Kirjaamo

15 artikla

Kirjaajan nimittäminen

1. Virkamiestuomioistuin nimittää kirjaajan.

2. Kaksi viikkoa ennen nimittämispäivää virkamiestuomioistuimen presidentti antaa tuomareille tiedoksi tointa varten jätetyt hakemukset.

3. Nimittämisessä noudatetaan 6 artiklan 3 kohdassa määrättyä menettelyä.

4. Valituksi tulleen kirjaajan nimi julkaistaan *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

5. Kirjaaja nimitetään kuudeksi vuodeksi kerrallaan. Hänet voidaan nimittää uudeksi toimikaudeksi.

6. Ennen tehtävänsä ryhtymistä kirjaaja vannoo virkamiestuomioistuimessa 3 artiklassa määrätyn valan.

16 artikla

Kirjaajan toimen tuleminen avoimeksi

1. Kirjaaja voidaan erottaa tehtävästään vain, jos hän ei enää täytä tehtävänsä edellyttämiä vaatimuksia tai siitä johtuvia velvollisuuksia; virkamiestuomioistuin päättää asiasta varattuaan kirjaajalle tilaisuuden tulla kuulluksi.

2. Jos kirjaajan toimi tulee avoimeksi ennen toimikauden päättymistä, virkamiestuomioistuin nimittää uuden kirjaajan kuuden vuoden toimikaudeksi.

17 artikla

Apulaiskirjaaja

Virkamiestuomioistuin voi kirjaajaan sovellettavaa menettelyä noudattaen nimittää apulaiskirjaajan avustamaan kirjaajaa ja toimimaan hänen tilallaan 19 artiklan 4 kohdassa tarkoitetuissa kirjaajan ohjeissa määrättyissä rajoissa.

18 artikla

Kirjaajan poissaolo tai estyminen

Jos kirjaaja on poissa tai estynyt taikka jos hänen toimensa on avoinna ja tarvittaessa silloin, kun apulaiskirjaaja on poissa tai estynyt taikka hänen toimensa on avoinna, presidentti nimeää virkamiehiä tai muita tuomioistuimen palveluksessa olevia henkilöitä hoitamaan väliaikaisesti kirjaajan tehtäviä.

19 artikla

Kirjaajan tehtävät

1. Kirjaaja avustaa virkamiestuomioistuinta sekä sen presidenttiä ja tuomareita näiden tehtävien hoitamisessa. Hän vastaa kirjaamon organisaatiosta ja toiminnasta virkamiestuomioistuinten presidentin alaisuudessa.
2. Kirjaaja säilyttää sinettejä. Hän vastaa arkistosta ja huolehtii virkamiestuomioistuimen julkaisuista. Kirjaaja huolehtii presidentin alaisuudessa asiakirjojen vastaanottamisesta, lähettämisestä ja säilyttämisestä sekä tämän työjärjestyksen mukaisten tiedoksiantojen toimittamisesta.
3. Kirjaaja on läsnä virkamiestuomioistuimen istunnoissa, jollei 4 artiklan, 16 artiklan 1 kohdan ja 27 artiklan määräyksistä muuta johdu.
4. Virkamiestuomioistuin vahvistaa presidentin esityksestä kirjaajan ohjeet. Ne julkaistaan *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

20 artikla

Rekisterinpito

1. Kirjaamossa pidetään kirjaajan vastuulla rekisteriä, johon merkitään kaikki oikeudenkäyntiasiakirjat ja niiden liitteet.
2. Yksityiskohtaiset määräykset rekisterinpidosta annetaan 19 artiklan 4 kohdassa tarkoitetuissa kirjaajan ohjeissa.
3. Jokainen, joka osoittaa asian koskevan etuaan, voi kirjaamossa tutustua rekisteriin ja maksua vastaan saada siitä jäljennöksiä tai otteita niiden maksuperusteiden mukaan, jotka virkamiestuomioistuin vahvistaa kirjaajan esityksestä.
4. Kaikki asianosaiset voivat lisäksi kirjaamon maksuperusteiden mukaan määrättyä maksua vastaan saada ylimääräisiä jäljennöksiä oikeudenkäyntiasiakirjoista, määräyksistä ja tuomioista.
5. Luonnollinen tai yksityis- tai julkisoikeudellinen oikeushenkilö, joka ei ole asianosainen, ei voi tutustua asiaa koskevaan asiakirjavihkoon tai oikeudenkäyntiasiakirjoihin, jollei puheenjohtaja nimenomaisesti anna siihen lupaa asianosaisia kuultuaan. Tämä lupa voidaan antaa ainoastaan kirjallisesta hakemuksesta, jossa on oltava yksityiskohtaiset perustelut laillisesta intressistä tutustua asiakirjoihin.

2 jakso – Muu hallinto

21 artikla

Virkamiehet ja muu henkilöstö

1. Virkamiehet ja muu henkilöstö, joiden tehtävänä on avustaa suoraan virkamiestuomioistuimen presidenttiä, tuomareita tai kirjaajaa, nimitetään henkilöstösäännöissä mainituin perustein. He toimivat kirjaajan alaisina virkamiestuomioistuimen presidentin valvonnassa.
2. He vannovat virkamiestuomioistuimen presidentin edessä kirjaajan läsnä ollessa seuraavan valan:

”Minä vannon, että suoritan Euroopan unionin virkamiestuomioistuinten minulle antamat tehtävät vaitiolovelvollisuuttani noudattaen, kunniallisesti ja tunnollisesti.”

22 artikla

Virkamiestuomioistuimen hallinto ja varainhoito

Kirjaaja huolehtii virkamiestuomioistuimen presidentin alaisuudessa ja unionin tuomioistuimen sekä unionin yleisen tuomioistuimen hallinnon avustamana virkamiestuomioistuimen hallinnosta, varainhoidosta ja kirjanpidosta.

4 luku

VIRKAMIESTUOMIOISTUIMEN TOIMINTA

23 artikla

Virkamiestuomioistuimen istuntopäivät, istuntojen kellonajat ja istuntopaikat

1. Puheenjohtaja määrää virkamiestuomioistuimen istuntopäivät ja istuntojen kellonajat.
2. Virkamiestuomioistuin voi päättää pitävänsä yhden tai useamman istunnon muualla kuin virkamiestuomioistuimen kotipaikassa.

24 artikla

Päätösvaltaisuus

Virkamiestuomioistuin voi kokoontua pätevästi vain, jos seuraava päätösvaltaisuuden edellytyksenä oleva tuomarien lukumäärä saavutetaan:

- viisi tuomaria täysistunnossa
- kolme tuomaria jaostossa, jossa asian käsittelemiseen osallistuu viisi tuomaria, sekä jaostoissa, joissa asian käsittelemiseen osallistuu kolme tuomaria.

25 artikla

Tuomarin poissaolo tai estyminen

1. Jos päätösvaltaista tuomarien määrää ei saavuteta tuomarin poissaolon tai estymisen vuoksi, puheenjohtaja siirtää istuntoa, kunnes poissaolo tai estyminen on päättynyt.
2. Jotta jaostossa saavutettaisiin päätösvaltainen tuomarien määrä, puheenjohtaja voi hyvän oikeudenhoidon niin vaatiessa myös täydentää ratkaisukokoonpanoa saman jaoston toisella tuomarilla tai tällaisen puuttuessa ehdottaa presidentille, että tämä nimeää tuomarin muusta jaostosta. Korvaava tuomari nimetään vuorojärjestyksen mukaisesti 5 artiklan nojalla määrättyä järjestystä noudattaen ottamatta huomioon, siinä määrin kuin se on mahdollista, presidenttiä ja jaostojen puheenjohtajia.
3. Jos ratkaisukokoonpanoa täydennetään edellisen kohdan nojalla suullisen käsittelyn jälkeen, suullinen menettely aloitetaan uudelleen.

26 artikla

Tuomarin poissaolo tai estyminen ennen suullista käsittelyä jaostossa, jossa asian käsittelemiseen osallistuu viisi tuomaria

Jos jaostossa, jossa asian käsittelemiseen osallistuu viisi tuomaria, tuomari on poissa tai estynyt ennen suullista käsittelyä, virkamiestuomioistuimen presidentti nimeää toisen tuomarin vuorojärjestyksen mukaisesti 5 artiklan nojalla määräytyvää järjestystä noudattaen. Jos viiden tuomarin määrää ei voida saavuttaa, suullinen käsittely voidaan kuitenkin pitää edellyttäen, että päätösvaltainen tuomarien määrä saavutetaan.

27 artikla

Neuvottelu

1. Virkamiestuomioistuimen neuvottelut pidetään suljetussa istunnossa.
2. Ainoastaan suulliseen käsittelyyn osallistuneet tuomarit saavat osallistua neuvotteluun.
3. Perussäännön 17 artiklan ensimmäisen kohdan ja kyseisen perussäännön liitteessä I olevan 5 artiklan ensimmäisen kohdan mukaisesti virkamiestuomioistuimen päätökset ovat päteviä vain, kun neuvotteluun osallistuu pariton määrä sen tuomareista.

Jos jaostossa, jossa asian käsittelemiseen osallistuu viisi tuomaria, tai täysistunnossa on jonkun tuomarin poissaolon tai estymisen vuoksi parillinen määrä tuomareita, sen tuomarin, joka on arvojärjestyksessä viimeinen 5 artiklan nojalla määräytyvän järjestyksen mukaan, on pidättäydyttävä osallistumasta neuvotteluun, paitsi jos hän on esittelevä tuomari. Viimeksi mainitussa tapauksessa häntä arvojärjestyksessä välittömästi edeltävän tuomarin on pidättäydyttävä osallistumasta neuvotteluun.

4. Kukin neuvottelussa läsnä oleva tuomari esittää mielipiteensä perusteluineen.

Tuomarin pyynnöstä voidaan mikä tahansa kysymys laatia hänen valitsemallaan kielellä ja esittää kirjallisesti muille tuomareille ennen äänestystä.

Virkamiestuomioistuimen ratkaisu muodostuu mielipiteistä, joihin enemmistö tuomareista lopullisen keskustelun jälkeen yhtyy. Äänestettäessä noudatetaan 5 artiklan nojalla määräytyvään arvojärjestykseen nähden käänteistä järjestystä.

Virkamiestuomioistuin ratkaisee kysymysten asiasisältöä, sanamuotoa tai järjestystä sekä äänestystuloksen määräytymistä koskevat erimielisyydet.

5. Jos virkamiestuomioistuimen ratkaistavana on hallinnollisia kysymyksiä, kirjaaja on läsnä, jollei virkamiestuomioistuin toisin päättä.

6. Jos virkamiestuomioistuin kokoontuu istuntoon ilman kirjaajan läsnäoloa, se antaa tarvittaessa sen tuomarin, joka on arvojärjestyksessä viimeinen 5 artiklassa tarkoitetun järjestyksen mukaan, tehtäväksi laatia pöytäkirjan, jonka puheenjohtaja ja tämä tuomari allekirjoittavat.

28 artikla

Lomakaudet

1. Jollei virkamiestuomioistuin nimenomaisesti toisin päättä, lomakaudet vahvistetaan seuraavasti:

- 18 päivästä joulukuuta 10 päivään tammikuuta
- pääsiäistä edeltävästä sunnuntaista toiseen pääsiäisen jälkeiseen sunnuntaihin
- 15 päivästä heinäkuuta 15 päivään syyskuuta.

2. Lomakauden aikana virkamiestuomioistuimen presidentin tehtäviä hoitaa virkamiestuomioistuimen kotipaikassa joko presidentti itse yhteydessä kirjaajaan tai jaoston puheenjohtaja taikka muu presidentin sijaisekseen nimeämä tuomari.

Virkamiestuomioistuimen presidentti voi kiireellisissä tapauksissa kutsua tuomarit koolle.

3. Virkamiestuomioistuin noudattaa kotipaikkansa virallisia juhlapäiviä.
4. Virkamiestuomioistuin voi pätevistä syistä myöntää tuomareille virkavapautta.

5 luku

KIELIÄ KOSKEVAT JÄRJESTELYT

29 artikla

Kieliä koskevat järjestelyt

SEUT 257 artiklan kuudennen kohdan, perussäännön 64 artiklan ja kyseisen perussäännön liitteessä I olevan 7 artiklan 2 kohdan nojalla unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen määräyksiä kieliä koskevasta järjestelystä sovelletaan virkamiestuomioistuimeen.

6 luku

ASIANOSAISTEN EDUSTAJIEN OIKEUDET JA VELVOLLISUUDET

30 artikla

Erioikeudet, koskemattomuus ja vapaudet

1. Asianosaisten edustajat, jotka esiintyvät virkamiestuomioistuimessa tai missä tahansa lainkäyttöviranomaisessa, jolta virkamiestuomioistuin on pyytänyt oikeusapua, nauttivat koskemattomuutta siltä osin kuin kysymys on asiaa tai asianosaisia koskevista suullisista tai kirjallisista lausumista.

2. Asianosaisten edustajilla on lisäksi seuraavat erioikeudet ja vapaudet:

- a) mitään oikeudenkäyntiin liittyvää asiakirjaa tai muuta tallennetta ei saa etsiä tai takavarikoida. Kiistatapauksissa tulliviranomaiset ja poliisi voivat sinetöidä tällaiset asiakirjat ja tallenteet, jotka toimitetaan sen jälkeen viipymättä

virkamiestuomioistuimeen, jossa ne tarkastetaan kirjaajan ja asianomaisen henkilön läsnä ollessa;

b) asianosaisten edustajilla on oikeus sellaiseen määrään ulkomaista valuuttaa, joka on tarpeen heidän tehtäviensä hoitamista varten;

c) asianosaisten edustajilla on oikeus esteettä matkustaa tehtäviensä edellyttämässä laajuudessa.

3. Tämän artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitetut erioikeudet, koskemattomuus ja vapaudet myönnetään yksinomaan asian käsittelyn asianmukaisen kulun turvaamiseksi.

4. Virkamiestuomioistuin voi poistaa koskemattomuuden, jos se katsoo, ettei asian käsittelyn asianmukainen kulku tämän vuoksi esty.

31 artikla

Asianosaisten edustajien asema

Edellä 30 artiklassa tarkoitettuihin erioikeuksiin, koskemattomuuteen ja vapauksiin voi vedota vain sellainen henkilö, joka voi osoittaa asemansa seuraavasti:

a) asiamiehen on esitettävä päämiehensä antama virallinen asiakirja; päämiehen on viipymättä toimitettava jäljennös tästä asiakirjasta kirjaajalle

b) avustajan ja asianajajan on esitettävä kirjaajan allekirjoittama todistus. Tämä todistus on voimassa vain tietyn ajan,

II OSASTO

ASIAN KÄSITTELY

1 luku

KIRJALLINEN MENETTELY

33 artikla

Yleistä

1. Kirjallinen menettely muodostuu kanteen ja vastineen jättämisestä sekä 41 artiklassa määrätyissä olosuhteissa kantajan vastauksen ja vastineen antajan vastauksen jättämisestä.

2. Puheenjohtaja asettaa määräpäivät tai määräajat oikeudenkäyntiasiakirjojen jättämiselle.

34 artikla

Oikeudenkäyntiasiakirjojen jättäminen

1. Jokaisen oikeudenkäyntiasiakirjan alkuperäiskappaleen on oltava asianosaisen edustajan allekirjoittama.

Alkuperäiskappale ja kaikki liitteet, joihin siinä viitataan, on jätettävä virkamiestuomioistuimelle, samoin kuin viisi jäljennöstä virkamiestuomioistuinta varten ja yksi jäljennös kutakin asianosaista varten. Sen asianosaisen, joka jättää asiakirjat, on todistettava jäljennökset oikeiksi.

2. Toimielimet jättävät lisäksi virkamiestuomioistuimen asettamassa määrääjässä kaikista laatimistaan

jota voidaan asian käsittelyn keston mukaan pidentää tai lyhentää.

32 artikla

Kielto esiintyä asian käsittelyssä

1. Jos virkamiestuomioistuin katsoo, että asianosaisen edustaja ei käyttäydy virkamiestuomioistuimen arvon edellyttämällä tavalla tai hyvän oikeudenhoidon vaatimusten mukaisesti virkamiestuomioistuimessa taikka puheenjohtajaa, tuomaria tai kirjaajaa kohtaan tai että edustaja käyttää oikeuksiaan muihin tarkoituksiin kuin niihin, joita varten ne on hänelle annettu, virkamiestuomioistuin ilmoittaa tästä asianomaiselle henkilölle. Virkamiestuomioistuin voi ilmoittaa tästä viranomaisille, joiden toimivallan alaisuuteen asianomainen henkilö kuuluu; asianomaiselle henkilölle on toimitettava jäljennös näille viranomaisille lähetetystä kirjeestä.

Samoilla perusteilla virkamiestuomioistuin voi asianomaista henkilöä kuultuaan milloin tahansa määräyksellään kieltää asianomaista henkilöä esiintymästä asian käsittelyssä. Määräystä on heti noudatettava.

2. Jos asianosaisen edustajaa kielletään esiintymästä asian käsittelyssä, asian käsittelyä lykätään puheenjohtajan määräämäksi ajaksi, jotta asianosaisella on mahdollisuus hankkia toinen edustaja.

3. Tämän artiklan nojalla tehty päätös voidaan peruuttaa.

oikeudenkäyntiasiakirjoista käännökset muille, neuvoston asetuksen N:o 1 1 artiklassa mainituille kielille. Tällöin sovelletaan 1 kohdan viimeistä alakohtaa.

3. Kaikki oikeudenkäyntiasiakirjat on päivättävä. Asian käsittelyssä noudatettavia määräaikoja laskettaessa pidetään ratkaisevana ainoastaan sitä ajankohtaa, jolloin asiakirjat on jätetty kirjaamoon.

4. Jokaiseen oikeudenkäyntiasiakirjaan on oheistettava liite, joka sisältää ne liiteasiakirjat, joihin asiassa vedotaan, sekä luettelo niistä.

5. Jos oikeudenkäyntiasiakirjaan on sen laajuuden vuoksi liitetty ainoastaan otteita, koko asiakirja tai sen täydellinen jäljennös on jätettävä kirjaamoon.

6. Prosessuaalisten määräaikojen noudattamisen kannalta pidetään ratkaisevana sitä päivää, jona jäljennös oikeudenkäyntiasiakirjan allekirjoitetusta alkuperäiskappaleesta, mukaan lukien 4 kohdassa tarkoitettu asiakirjaluettelo, saapuu kirjaamoon virkamiestuomioistuimen käytettävissä olevan teknisen tiedon siirtovälineen välityksellä, jos asiakirjan allekirjoitettu alkuperäiskappale liitteeseen ja 1 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitettuine jäljennöksineen jätetään kirjaamoon viimeistään kymmenen päivän kuluessa alkuperäiskappaleen jäljennöksen

vastaanottamisesta, sanotun kuitenkin rajoittamatta 1–4 kohdan soveltamista. Tähän kymmenen päivän määräaikaan ei sovelleta 100 artiklan 3 kohtaa.

7. Virkamiestuomioistuin voi tekemällään päätöksellä määrittää edellytykset, joiden täytyessä kirjaamoon sähköisesti toimitettua oikeudenkäyntiasiakirjaa pidetään kyseisen asiakirjan alkuperäiskappaleena, sanotun kuitenkin rajoittamatta 1 kohdan ensimmäisen alakohdan ja 2–4 kohdan soveltamista. Tämä päätös julkaistaan *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

35 artikla

Kanne

1. Perussäännön 21 artiklassa tarkoitettussa kanteessa on mainittava

- a) kantajan nimi ja kotipaikka;
- b) allekirjoittaneen asema ja osoite;
- c) sen asianosaisen nimi, jota vastaan kanne pannaan vireille;
- d) oikeudenkäynnin kohde ja kantajan vaatimukset;
- e) kanteen oikeudelliset perusteet sekä tosiseikkoja ja oikeudellisiä seikkoja koskevat perustelut;
- f) sekä mahdollisesti esitettävä näyttö.

2. Kanteeseen on tarvittaessa liitettävä

- a) toimielimen toimi, jonka kumoamista vaaditaan;
- b) henkilöstösääntöjen 90 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu valitus ja päätös, joka on tehty vastauksena valitukseen, sekä maininta päivästä, jolloin valitus on tehty, ja päivästä, jolloin päätös on annettu tiedoksi.

3. Kanteessa on mainittava

- virkamiestuomioistuimen kotipaikassa oleva prosessiosoite, johon asiaa koskevat tiedoksiannot voidaan toimittaa, ja sellaisen henkilön nimi, jolla on kelpoisuus vastaanottaa tiedoksiantoja;
- tai virkamiestuomioistuimen käytettävissä oleva tekninen tiedonsiirtoväline, jolla kantajan edustaja suostuu vastaanottamaan tiedoksiannot;
- tai molemmat edellä mainitut tiedoksiantojen toimittamistavat.

4. Jos kanne ei täytä 3 kohdassa asetettuja edellytyksiä, kaikki asiaa koskevat tiedoksiannot toimitetaan tälle asianosaiselle, niin kauan kuin edellytyksiä ei ole täytetty, kirjatulla kirjeellä, joka on osoitettu asianosaisen edustajalle. Tällöin 99 artiklan 1 kohdan määräyksistä poiketen tiedoksianto katsotaan oikeassa järjestyksessä toimitetuksi, kun kirje jätetään postiin kirjattavaksi virkamiestuomioistuimen kotipaikassa.

5. Kantajan asianajajan on jätettävä kirjaamoon asiakirja, joka osoittaa, että hänellä on kelpoisuus esiintyä tuomioistuimessa jossakin jäsenvaltiossa tai muussa Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen osapuolena olevassa valtiossa.

36 artikla

Kanteen täydentäminen

Jollei kanne täytä 35 artiklan 1 kohdan a, b ja c alakohdassa, 2 kohdassa tai 5 kohdassa asetettuja vaatimuksia, kirjaajan on asetettava kantajalle kohtuullinen määräaika kanteen täydentämiselle. Jos kantaja ei määräajassa täydennä kannaan, virkamiestuomioistuin päättää, aiheuttavatko puutteet kanteen jättämisen tutkimatta.

37 artikla

Kanteen tiedoksianto ja tiedonanto Euroopan unionin virallisessa lehdessä

1. Kanne on annettava vastaajalle tiedoksi. Työjärjestyksen 36 artiklassa tarkoitetuissa tapauksissa tiedoksianto toimitetaan heti, kun asiakirjat on täydennetty määräysten mukaisiksi tai virkamiestuomioistuin on määrännyt, että kanne otetaan tutkittavaksi asiakirjojen täydentämättä jättämisestä huolimatta.

2. *Euroopan unionin virallisessa lehdessä* julkaistaan tiedonanto, jossa ilmoitetaan kanteen jättämispäivä, asianosaiset, oikeudenkäynnin kohde ja kuvaus oikeudenkäynnistä sekä kantajan vaatimukset.

38 artikla

Asian antaminen ratkaistavaksi ratkaisukokoukseen kanteen jättämisen jälkeen

Heti kun kanne oikeudenkäynnin aloittamiseksi on jätetty, virkamiestuomioistuimen presidentti antaa asian 12 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen perusteiden mukaisesti ratkaistavaksi jaostolle, jossa asian käsittelemiseen osallistuu kolme tuomaria.

Jaoston puheenjohtaja ehdottaa presidentille esittelevän tuomarin nimeämistä jokaista jaostolle ratkaistavaksi annettua asiaa varten; presidentti tekee tästä päätöksen.

39 artikla

Vastine

1. Vastaajan on kahden kuukauden kuluessa kanteen tiedoksiannosta jätettävä vastineensa virkamiestuomioistuimelle. Vastineessa on mainittava

- a) vastaajan nimi ja kotipaikka;
- b) allekirjoittaneen asema ja osoite;
- c) vastaajan vaatimukset;
- d) vastineen oikeudelliset perusteet sekä tosiseikkoja ja oikeudellisiä seikkoja koskevat perustelut;
- e) sekä mahdollisesti esitettävä näyttö.

Vastineeseen sovelletaan 35 artiklan 3 ja 4 kohtaa.

Vastaajaa avustavan asianajajan on jätettävä kirjaamoon asiakirja, joka osoittaa, että hänellä on kelpoisuus esiintyä tuomioistuimessa jossakin jäsenvaltiossa tai muussa Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen osapuolena olevassa valtiossa.

2. Puheenjohtaja voi poikkeuksellisissa olosuhteissa vastaajan perustellusta pyynnöstä pidentää edellä 1 kohdassa asetettua määräaikaa.

40 artikla

Lähtettäminen neuvostolle ja Euroopan komissiolle

Jos neuvosto tai Euroopan komissio ei ole asianosaisena, virkamiestuomioistuin lähettää niille jäljennöksen kanteesta ja vastineesta, liiteasiakirjoja lukuun ottamatta, jotta ne voivat todeta, vaaditaanko asiassa SEUT 277 artiklan nojalla, että jotain niiden antamaa säädöstä ei sovelleta.

41 artikla

Toinen kirjelmien vaihto

Perussäännön liitteessä I olevan 7 artiklan 3 kohdan nojalla virkamiestuomioistuin voi joko omasta aloitteestaan tai kantajan perustellusta pyynnöstä päättää, että toinen kirjelmien vaihto on tarpeen asiakirja-aineiston täydentämiseksi.

42 artikla

Uusi näyttö

Asianosaiset voivat esittämiensä perusteluiden tueksi vedota lisänäyttöön suullisen käsittelyn päättymiseen saakka edellyttäen, että se, miksi näyttöön ei ole vedottu aikaisemmin, perustellaan asianmukaisesti.

43 artikla

Uudet perusteet

1. Ensimmäisen kirjelmien vaihdon jälkeen ei saa vedota uuteen perusteeseen, ellei se perustu käsittelyn aikana esille tulleisiin tosiseikkoihin tai oikeudellisiin seikkoihin.

2. Jos jokin asianosaisista asian käsittelyn kuluessa esittää uuden perusteen, puheenjohtaja voi säännönmukaisten määräaikojen umpeuduttuakin esittelevän tuomarin esityksestä asettaa määräajan, jonka kuluessa toinen asianosainen voi lausua tästä perusteesta.

Päätös siitä, otetaanko uusi peruste tutkittavaksi, tehdään pääasian ratkaisun yhteydessä.

44 artikla

Asiakirjat – Luottamuksellisuus – Nimettömyys

1. Jollei 109 artiklan 5 kohdan määräyksistä muuta johdu, virkamiestuomioistuin ottaa huomioon vain ne asiakirjat, joihin asianosaisten edustajat ovat voineet tutustua ja joista he ovat voineet lausua.

2. Jos virkamiestuomioistuinta pyydetään tutkimaan yhden tai useamman asianosaisen kannalta sellaisen asiakirjan luottamuksellisuus, joka voi olla tarpeen riidan ratkaisemisessa, tätä asiakirjaa ei toimiteta asianosaisille ennen tämän tutkinnan päättymistä. Virkamiestuomioistuin voi määräyksellään vaatia tällaisen asiakirjan esittämistä.

3. Jos jokin toimielin on evännyt oikeuden tutustua tiettyyn asiakirjaan ja kyseinen asiakirja esitetään

virkamiestuomioistuimelle epäämisen laillisuutta koskevan kanteen yhteydessä, asiakirjaa ei toimiteta muille asianosaisille.

4. Virkamiestuomioistuin voi perustellusta pyynnöstä tai omasta aloitteestaan jättää kantajan tai muiden käsittelyn aikana mainittujen henkilöiden nimet tai jotkin tiedot pois asiaa koskevista julkaisuista, jos henkilön tai näiden tietojen sisällön luottamuksellisena pitämiseen on oikeutettu peruste.

45 artikla

Alustava kertomus

1. Asianosaisten viimeisen kirjelmien vaihdon jälkeen puheenjohtaja määrää päivän, jolloin esittelevä tuomari antaa virkamiestuomioistuimelle alustavan kertomuksen.

2. Alustava kertomus sisältää ehdotuksen mahdollisesti tarvittavista prosessinjohtotoimista tai asian selvittämistoimista, mahdollisuuksista päästä sovintoratkaisuun sekä asian mahdollisesta siirtämisestä täysistunnolle, jaostolle, jossa asian käsittelemiseen osallistuu viisi tuomaria, tai esittelevälle tuomarille yhden tuomarin kokoonpanossa käsiteltäväksi.

3. Virkamiestuomioistuin päättää, mihin toimenpiteisiin esittelevän tuomarin ehdotusten johdosta ryhdytään.

46 artikla

Asioiden liittyminen toisiinsa – Yhdistäminen

1. Puheenjohtaja voi asianosaisia kuultuaan hyvän oikeudenhoidon edistämiseksi milloin tahansa antaa määräyksen, jonka mukaan kirjallista tai suullista menettelyä taikka lopullista ratkaisua varten tietyt toisiinsa liittyvät asiat käsitellään yhdessä. Yhdistämisspätös voidaan myös peruuttaa. Puheenjohtaja voi siirtää nämä kysymykset virkamiestuomioistuinten ratkaistaviksi.

2. Kun eri ratkaisukokoonpanoille ratkaistavaksi annetut asiat on mahdollista käsitellä yhdessä siksi, että ne liittyvät toisiinsa, virkamiestuomioistuinten presidentti päättää uudelleen niiden antamisesta ratkaistavaksi.

3. Yhdistettyjen asioiden kaikkien asianosaisten edustajat voivat kirjaamossa tutustua oikeudenkäyntiasiakirjoihin, jotka näiden yhdistettyjen asioiden muissa asioissa on annettu tiedoksi asianosaisille. Puheenjohtaja voi kuitenkin jonkin asianosaisen pyynnöstä määrätä, ettei salaisiin tai luottamuksellisiin asiakirjoihin saa tutustua, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 44 artiklan 1 ja 2 kohdan soveltamista.

47 artikla

Asioiden käsittelyjärjestys

1. Virkamiestuomioistuin käsittelee vireille pannut asiat siinä järjestyksessä, jossa ne ovat valmiit käsiteltäviksi.

2. Puheenjohtaja voi erityisistä syistä päättää, että jonkin asian käsittelylle on annettava etusija.

3. Puheenjohtaja voi asianosaisia kuultuaan erityisistä syistä, etenkin helpottaakseen sovintoratkaisuun pääsemistä, joko

omasta aloitteestaan tai asianosaisten pyynnöstä päättää lykätä asian käsittelyä myöhempään ajankohtaan.

2 luku

SUULLINEN MENETTELY

48 artikla

Suullisen käsittelyn pitäminen

1. Jollei tämän artiklan 2 kohdasta muuta johdu, asian käsittelyyn virkamiestuomioistuimessa kuuluu suullinen käsittely, tämän kuitenkin rajoittamatta tämän työjärjestyksen niiden erityismääräysten soveltamista, joiden mukaan virkamiestuomioistuin voi ratkaista asian määräyksellä.

2. Jos kirjelmiä on vaihdettu toisen kerran ja jos virkamiestuomioistuin katsoo, että suullisen käsittelyn pitäminen ei ole tarpeen, se voi asianosaisten suostumuksella päättää ratkaista asian ilman suullista käsittelyä.

49 artikla

Suullisen käsittelyn päivä

Puheenjohtaja määrää suullisen käsittelyn päivän.

50 artikla

Asianosaisten poissaolo suullisesta käsittelystä

Suulliseen käsittelyyn asianmukaisesti kutsuttujen asianosaisten edustajien on ilmoitettava kirjaamolle hyvissä ajoin, jos he eivät aio osallistua suulliseen käsittelyyn.

Jos kaikkien asianosaisten edustajat ovat ilmoittaneet, että he eivät aio osallistua suulliseen käsittelyyn, virkamiestuomioistuin voi päättää, että suullinen menettely on päättynyt.

51 artikla

Suullisen käsittelyn kulku

1. Puheenjohtaja julistaa käsittelyn alkaneeksi ja johtaa sitä; hän on vastuussa käsittelyn asianmukaisesta kulusta.

2. Suljetuin ovin käsiteltävissä asioissa suullisen käsittelyn sisältöä ei julkisteta.

3. Asianosaiset voivat esiintyä virkamiestuomioistuimessa vain edustajansa välityksellä.

4. Puheenjohtaja ja muut tuomarit voivat suullisen käsittelyn aikana

- a) tehdä kysymyksiä asianosaisten edustajille;
- b) kehottaa asianosaisia lausumaan henkilökohtaisesti tietyistä riitaan liittyvistä kysymyksistä.

52 artikla

Suullisen menettelyn päättymisen

1. Puheenjohtaja julistaa puheenvuorojen päätyttyä suullisen menettelyn päättyneeksi.

2. Virkamiestuomioistuin voi määrätä suullisen menettelyn aloitettavaksi uudestaan.

53 artikla

Suullisen käsittelyn pöytäkirja

1. Kirjaaja pitää pöytäkirjaa jokaisesta suullisesta käsittelystä. Tämän pöytäkirjan allekirjoittavat puheenjohtaja ja kirjaaja. Pöytäkirja on todistusvoimainen.

2. Asianosaiset voivat tutustua kirjaamossa pöytäkirjoihin ja saada niistä jäljennöksiä omalla kustannuksellaan.

3 luku

PROSESSINJOHTOTOIMET JA ASIAN SELVITTÄMISTOIMET

54 artikla

Yleistä

1. Prosessinjohtotoimilla ja asian selvittämistoimilla pyritään varmistamaan, että asiat valmistellaan ja käsitellään ja riidat ratkaistaan parhaissa mahdollisissa olosuhteissa.

Niihin voidaan ryhtyä tai niitä voidaan muuttaa asian käsittelyn missä vaiheessa tahansa.

2. Kukin asianosainen voi asian käsittelyn missä vaiheessa tahansa ehdottaa prosessinjohtotoimiin tai asian selvittämistoimiin ryhtymistä tai niiden muuttamista. Tässä tapauksessa muita asianosaisia kuullaan ennen kuin näistä toimista päätetään.

3. Jos asian käsittelyyn liittyvät olosuhteet sitä edellyttävät, esittelevä tuomari tai tarvittaessa virkamiestuomioistuin ilmoittaa asianosaisille suunnitelluista toimista, jotta nämä voivat esittää huomautuksensa suullisesti tai kirjallisesti.

1 jakso – Prosessinjohtotoimet

55 artikla

Tavoite ja erityyppiset prosessinjohtotoimet

1. Prosessinjohtotoimien tavoitteena on
  - a) varmistaa kirjallisen ja suullisen menettelyn moitteeton kulku ja helpottaa asian selvittämistä;
  - b) määrittää ne seikat, joiden osalta asianosaisten on täydennettävä perustelujaan tai joiden osalta asian selvittämistoimet olisivat tarpeen;

- c) tarkentaa asianosaisten vaatimusten, perusteiden ja perustelujen sisältö sekä selvittää, mitkä seikat ovat riittäviä.
2. Prosessijohtotoimiin voi kuulua erityisesti
- a) kysymysten esittäminen asianosaisille;
- b) asianosaisten kehottaminen lausumaan kirjallisesti tai suullisesti tietyistä riitaan liittyvistä kysymyksistä;
- c) tietojen pyytäminen asianosaisilta;
- d) asianosaisten pyytäminen esittämään asiaan liittyviä asiakirjoja tai asiakirjojen otteita;
- e) asianosaisten kutsuminen neuvotteluihin.

56 artikla

Menettely

Prosessinjohtotoimista päättää esittelevä tuomari, ellei hän siirrä kysymystä virkamiestuomioistuimelle suunniteltujen toimien laajuuden takia tai niillä asian ratkaisun kannalta olevan merkityksen takia, tämän kuitenkin rajoittamatta 44 artiklan 2 kohdan soveltamista. Kirjaaja antaa asianosaisille tiedon prosessinjohtotoimista.

2 jakso – Asian selvittämistoimet

57 artikla

Erityyppiset selvittämistoimet

Seuraaviin selvittämistöimiin voidaan ryhtyä, tämän kuitenkin rajoittamatta perussäännön 24 ja 25 artiklan määräysten soveltamista:

- a) asianosaisten henkilökohtainen saapuminen asian käsittelyyn;
- b) tietojen pyytäminen kolmansilta;
- c) kolmansien pyytäminen esittämään asiaan liittyviä asiakirjoja tai asiakirjojen otteita;
- d) todistajien kuuleminen;
- e) asiantuntijalausunto;
- f) katselmus.

58 artikla

Menettely

1. Asian selvittämistöimistä päättää virkamiestuomioistuin.
2. Edellä 57 artiklan d, e ja f alakohdassa tarkoitetuista toimista päätetään asianosaisten kuulemisen jälkeen määräyksellä, jossa ilmoitetaan, mitkä tosiseikat on näytettävä toteen.

Kirjaaja antaa asianosaisille tiedon 57 artiklan a, b ja c alakohdassa tarkoitettuja toimia koskevasta päätöksestä.

3. Asianosaiset voivat olla mukana asian selvittämistöimissä.
4. Jos virkamiestuomioistuin päättää asian selvittämistöimistä ja jos se ei itse ryhdy niihin, se antaa tämän esittelevän tuomarin tehtäväksi.
5. Asianosainen voi aina esittää vastanäyttöä tai täydentää aiemmin esitettyä näyttöä.

3 jakso – Todistajien ja asiantuntijoiden kutsuminen ja kuuleminen

59 artikla

Todistajien kutsuminen

1. Virkamiestuomioistuin voi omasta aloitteestaan tai asianosaisten pyynnöstä määrätä, että tiettyjen seikkojen selvittämiseksi kuullaan todistajia.

Asianosaisten tekemässä pyynnössä todistajan kuulemiseksi on ilmoitettava täsmällisesti, mistä seikoista ja minkä vuoksi todistajaa on tarpeen kuulla.

2. Todistaja, jonka kuulemista pidetään tarpeellisena, kutsutaan kuultavaksi virkamiestuomioistuimen määräyksellä, jossa mainitaan

- a) todistajan sukunimi ja etunimet, asema ja kotipaikka;
- b) kuulemisen ajankohta ja paikka;
- c) seikat, joista todistajaa kuullaan;
- d) ne toimet, joihin virkamiestuomioistuin on mahdollisesti ryhtynyt todistajalle aiheutuvien kulujen korvaamiseksi, ja niskoittelevaan todistajaan sovellettavat seuraamukset.

3. Virkamiestuomioistuin voi poikkeustapauksissa asettaa asianosaisten pyynnöstä kuultavan todistajan kutsumisen edellytykseksi, että virkamiestuomioistuimen kassaan talletetaan rahamäärä, joka kattaa kuulemisesta aiheutuvat kustannukset; virkamiestuomioistuin määrää tämän rahamäärän suuruuden.

Virkamiestuomioistuimen kassasta maksetaan tuomioistuimen omasta aloitteesta kutsumien todistajien kuulemiseen tarvittava ennakko.

60 artikla

Todistajien kuuleminen

1. Todistajan henkilöllisyyden toteamisen jälkeen puheenjohtaja ilmoittaa todistajalle, että tämän on vahvistettava todistajankertomuksensa 2 kohdassa ja 63 artiklassa määrättyjen yksityiskohtaisten sääntöjen mukaan.

Virkamiestuumioistuin kuulee todistajia kuulemistilaisuudessa, johon asianosaiset kutsutaan. Sen jälkeen kun todistaja on esittänyt kertomuksensa, puheenjohtaja ja kukin tuomari voi asianosaisten pyynnöstä tai omasta aloitteestaan tehdä todistajalle kysymyksiä.

Puheenjohtajan suostumuksella asianosaisten edustajat voivat tehdä todistajalle kysymyksiä.

2. Ennen kertomuksensa esittämistä todistaja vannoo seuraavan valan, tämän kuitenkin rajoittamatta 63 artiklan määräysten soveltamista:

”Minä lupaan ja vannon, että kerron totuuden, koko totuuden enkä mitään muuta kuin totuuden.”

Virkamiestuumioistuin voi kuultuaan asianosaisia vapauttaa todistajan valan vannomisesta.

3. Kirjaaja pitää pöytäkirjaa, johon merkitään todistajien kertomukset.

Pöytäkirjan allekirjoittaa puheenjohtaja tai se esittelevä tuomari, jonka tehtäväksi todistajan kuuleminen on annettu, sekä kirjaaja. Tätä ennen todistajalle on varattava tilaisuus tarkastaa pöytäkirjan sisältö ja allekirjoittaa pöytäkirja.

Pöytäkirja on todistusvoimainen.

61 artikla

Todistajien velvollisuudet

1. Oikeassa järjestyksessä kutsutun todistajan on noudatettava kutsua ja saavuttava kuultavaksi.

2. Jos oikeassa järjestyksessä kutsuttu todistaja ei saavu virkamiestuumioistuimeen, tämä tuomioistuin voi määrätä hänelle sakon, jonka suuruus on enintään 5 000 euroa, ja määrätä, että todistaja kutsutaan uudelleen kuultavaksi omalla kustannuksellaan.

Sama seuraamus voidaan määrätä todistajalle, joka ilman laillista syytä kieltäytyy antamasta todistajankertomusta, vannomasta valaa tai antamasta tarvittaessa juhlallista vakuutusta.

3. Todistaja, joka esittää virkamiestuumioistuimelle laillisen syyn laiminlyöntiinsä, voidaan vapauttaa sakosta, joka hänelle on määrätty. Määrättyä sakkoa voidaan alentaa todistajan pyynnöstä, jos hän osoittaa, että se on hänen tuloihinsa nähden kohtuuton.

4. Tämän artiklan nojalla määrättyt sakot ja toimenpiteet pannaan täytäntöön SEUT 280 ja SEUT 299 artiklan sekä SEA 164 artiklan määräysten mukaisesti.

62 artikla

Asiantuntijalausunto

1. Virkamiestuumioistuin voi omasta aloitteestaan tai asianosaisten pyynnöstä määrätä asiantuntijalausunnon hankkimisesta. Määräyksessä, jossa nimetään asiantuntija, määritetään hänen tehtävänsä ja asetetaan määräaika, jonka kuluessa asiantuntijan on annettava lausuntonsa.

2. Asiantuntijalle annetaan jäljennös määräyksestä ja kaikista hänen tehtävänsä täyttämisen kannalta tarpeellisista asiakirjoista. Hänen toimintaansa valvoo esittelevä tuomari, joka voi osallistua asiantuntijan suorittamiin toimenpiteisiin ja jolle on tiedotettava asiantuntijan edistymisestä tehtävänsä täyttämiseksi.

Virkamiestuumioistuin voi pyytää asianosaisia tai yhtä asianosaista asettamaan vakuuden, joka kattaa asiantuntijalausunnon hankkimisesta aiheutuvat kulut.

3. Asiantuntijan pyynnöstä virkamiestuumioistuin voi päättää todistajien kuulemisesta, joka tapahtuu 60 artiklan määräysten mukaisesti.

4. Asiantuntija voi antaa lausuntonsa ainoastaan niistä seikoista, joista lausuntoa on nimenomaisesti pyydetty.

5. Kun asiantuntija on esittänyt lausuntonsa, virkamiestuumioistuin voi määrätä hänen kuulemisestaan; asianosaiset kutsutaan kuulemistilaisuuteen.

Puheenjohtajan suostumuksella asianosaisten edustajat voivat tehdä asiantuntijalle kysymyksiä.

6. Esitettyään lausuntonsa asiantuntija vannoo virkamiestuumioistuimessa seuraavan valan, tämän kuitenkin rajoittamatta 63 artiklan määräysten soveltamista:

”Minä vannon, että olen suorittanut tehtäväni tunnollisesti ja puolueettomasti.”

Virkamiestuumioistuin voi kuultuaan asianosaisia vapauttaa asiantuntijan valan vannomisesta.

63 artikla

Vala

1. Puheenjohtaja kehottaa henkilöitä, joiden on todistajina tai asiantuntijoina vannottava vala virkamiestuumioistuimessa, kertomaan totuuden tai täyttämään tehtävänsä tunnollisesti ja puolueettomasti sekä muistuttaa heitä niistä rikosoikeudellisista seuraamuksista, joita heidän kansallisessa lainsäädännössään säädetään tämän velvollisuuden rikkomisesta.

2. Todistajat ja asiantuntijat vannovat valan 60 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan ja vastaavasti 62 artiklan 6 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaisesti tai heidän kansallisessa lainsäädännössään säädettyä kaavaa noudattaen.

3. Jos todistajia tai asiantuntijoita koskevassa kansallisessa lainsäädännössä säädetään mahdollisuudesta antaa todistajanvalan vannomisen sijasta tai sen ohella valaa vastaava vakuutus, todistajat ja asiantuntijat voivat antaa tämän vakuutuksen kansallisessa lainsäädännössä säädetyin edellytyksin ja siinä säädettyjä kaavoja noudattaen.

Jos kansallisessa lainsäädännössä ei ole säännöksiä valan vannomisesta eikä vakuutuksen antamisesta, noudatetaan 1 kohdassa määrättyä menettelyä.

64 artikla

Väärä todistajankertomus – Väärä asiantuntijalausunto

1. Jos todistaja on antanut virkamiestuomioistuimessa valan nojalla väärän todistajankertomuksen tai asiantuntija väärän lausunnon, virkamiestuomioistuin voi 63 artiklan määräykset huomioon ottaen päättää ilmoittaa tästä unionin tuomioistuinten työjärjestystä täydentävien sääntöjen liitteessä III mainitulle toimivaltaiselle viranomaiselle siinä valtiossa, jonka tuomioistuinten ovat toimivaltaisia käsittelemään todistajaan tai asiantuntijaan kohdistuvan syytteen.

2. Virkamiestuomioistuimen päätöksen tiedoksi antamisesta huolehtii kirjaaja. Päätöksessä on mainittava tosiseikat ja olosuhteet, joihin ilmoitus perustuu.

65 artikla

Kuulemisen vastustaminen

1. Jos asianosainen vastustaa todistajan tai asiantuntijan kuulemista sillä perusteella, että tämä ei ole tehtävään kykenevä tai sopiva, tai muulla perusteella tai jos todistaja kieltäytyy todistamasta tai asiantuntija antamasta lausuntoaan tai jos todistaja tai asiantuntija kieltäytyy vannomasta valaa tai antamasta tarvittaessa juhlallista vakuutusta, virkamiestuomioistuin ratkaisee asian perustellulla määräyksellä.

2. Todistajan ja asiantuntijan kuulemisen vastustamista koskeva väite on esitettävä kahden viikon kuluessa sen määräyksen tiedoksiannosta, jolla todistaja kutsutaan tai asiantuntija nimitään; väite on esitettävä kirjallisesti, ja samalla on mainittava vastustamisen perusteet ja esitettävä näyttö.

66 artikla

Kulujen korvaaminen – Korvaukset

1. Todistajilla ja asiantuntijoilla on oikeus saada korvaus matka- ja oleskelukuluistaan. Näitä kuluja varten heille voidaan maksaa ennakkoa virkamiestuomioistuimen kassasta.

2. Todistajilla on oikeus korvaukseen ansionmenetyksestä, ja asiantuntijoilla on oikeus palkkioon. Virkamiestuomioistuimen kassa maksaa nämä korvaukset todistajille ja asiantuntijoille sen jälkeen kun he ovat täyttäneet velvollisuutensa tai tehtävänsä.

67 artikla

Oikeusapupyynnö

1. Virkamiestuomioistuin voi asianosaisten pyynnöstä tai omasta aloitteestaan esittää todistajien tai asiantuntijoiden kuulemiseksi oikeusapupyynnön.

2. Oikeusapupyynnöstä annetaan määräys; määräyksessä mainitaan todistajien tai asiantuntijoiden sukunimi ja etunimet, asema ja osoite sekä ilmoitetaan ne tosiseikat, joista todistaja tai asiantuntijoita kuullaan, mainitaan asianosaiset, asianosaisten edustajat ja näiden osoite sekä kuvataan lyhyesti oikeudenkäynnin kohde.

3. Kirjaaja toimittaa määräyksen unionin tuomioistuimen työjärjestystä täydentävien sääntöjen liitteessä I mainitulle toimivaltaiselle viranomaiselle siinä jäsenvaltiossa, jossa todistaja tai asiantuntijoita on kuultava. Tarvittaessa kirjaaja liittää määräykseen tämän jäsenvaltion viralliselle kielelle tai kielille tehdyn käännöksen.

Ensimmäisen alakohdan mukaisesti nimetty viranomainen toimittaa määräyksen kansallisen lainsäädännön mukaan toimivaltaiselle oikeusviranomaiselle.

Toimivaltainen oikeusviranomainen panee oikeusapupyynnön täytäntöön kansallisen lainsäädännön mukaisesti. Täytäntöönpanon jälkeen toimivaltainen oikeusviranomainen toimittaa määräyksen, jolla oikeusapua pyydetään, täytäntöönpanoa koskevat asiakirjat ja selvityksen kuluista ensimmäisen alakohdan mukaisesti nimetyille viranomaiselle. Nämä asiakirjat toimitetaan kirjaajalle.

Kirjaaja huolehtii asiakirjojen kääntämisestä oikeudenkäyntikielille.

4. Virkamiestuomioistuin vastaa oikeusapupyynnöstä aiheutuista kuluista, ellei se velvoita asianosaisia korvaamaan kulut.

4 luku

SOVINTORATKAISU

68 artikla

Menettelytavat

1. Virkamiestuomioistuin voi kaikissa menettelyn vaiheissa tutkia mahdollisuuksia päästä kantajan ja vastaajan välillä kokonaan tai osittain sovintoratkaisuun, ehdottaa yhtä tai useampaa ratkaisua, jolla riita voidaan saada päättymään, sekä toteuttaa asianmukaiset toimenpiteet tällaisen ratkaisun helpottamiseksi.

Se voi erityisesti

- kehottaa asianosaisia tai kolmansia toimittamaan tietoja;
- kehottaa asianosaisia tai kolmansia esittämään asiakirjoja;
- pyytää neuvotteluihin asianosaisten edustajat, asianosaiset henkilökohtaisesti tai toimielimen virkamiehen tai toimihenkilön, jolla on kelpoisuus neuvotella mahdollinen sovinto.

2. Tämän artiklan 1 kohtaa sovelletaan myös välitoimimenettelyssä.

3. Virkamiestuomioistuin voi antaa esittelevälle tuomarille, jota kirjaaja avustaa, tehtäväksi etsiä sovintoratkaisua tai panna täytäntöön virkamiestuomioistuimen tältä osin päättämät toimenpiteet.

69 artikla

Asianosaisten sovinto

1. Jos kantaja ja vastaaja päättävät oikeusriidan tekemällä sovinnon virkamiestuomioistuimessa tai esittelevän tuomarin edessä, tämän sovinnon ehdot voidaan merkitä pöytäkirjaan, jonka allekirjoittavat puheenjohtaja tai esittelevä tuomari sekä kirjaaja. Pöytäkirjaan merkitty sovinto on todistusvoimainen.

Asia poistetaan rekisteristä puheenjohtajan perustellulla määräyksellä.

Puheenjohtaja merkitsee kantajan ja vastaajan pyynnöstä sovinnon ehdot asian rekisteristä poistamista koskevaan määräykseen.

2. Jos kantaja ja vastaaja ilmoittavat virkamiestuomioistuimelle tehneensä asiassa sovinnon virkamiestuomioistuimen ulkopuolella ja luopuvansa kaikista vaatimuksistaan, puheenjohtaja määrää asian poistettavaksi rekisteristä.

3. Puheenjohtaja päättää oikeudenkäyntikuluista sovinnon mukaisesti tai, jos asianosaiset eivät ole sopineet oikeudenkäyntikuluista, harkintansa mukaan.

70 artikla

Sovintoratkaisu ja oikeudenkäyntimenettely

Virkamiestuomioistuin ja asianosaiset eivät saa käyttää oikeudenkäyntimenettelyssä näkemyksiä, ehdotuksia tai tarjouksia, jotka on esitetty sovintoratkaisuun pyrittäessä, tai tuolloin tehtyjä myönnytyksiä tai laadittuja asiakirjoja.

5 luku

ASIAN KÄSITTELYN LYKKÄÄMINEN JA ASIAN KÄSITTELYSTÄ LUOPUMINEN UNIONIN TUOMIOISTUIMEN JA UNIONIN YLEISEN TUOMIOISTUIMEN HYVÄKSI

71 artikla

Lykkäämistilanteet ja -menettely

1. Vireillä olevan asian käsittelyä voidaan lykätä seuraavissa tapauksissa, tämän kuitenkaan rajoittamatta 117 artiklan 4 kohdan, 118 artiklan 4 kohdan ja 119 artiklan 4 kohdan soveltamista:

- a) jos virkamiestuomioistuimen ja toisaalta unionin yleisen tuomioistuimen tai unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi on saatettu asiat, jotka koskevat samaa tulkintakysymystä taikka joissa on kyse saman toimen pätevydestä, kunnes unionin yleinen tuomioistuin tai unionin tuomioistuin on antanut tuomion;
- b) jos unionin yleiseen tuomioistuimeen valitetaan virkamiestuomioistuimen päätöksestä, jolla tehdään osittainen asiaratkaisu, tai päätöksestä, jolla ratkaistaan väite toimivallan puuttumisesta tai siitä, että asia on jätettävä tutkittavaksi ottamatta, tai päätöksestä, jolla hylätään väliintulohakemus;
- c) asianosaisten yhteisestä pyynnöstä;
- d) muissa erityisissä tapauksissa hyvän oikeudenhoidon niin vaatiessa.

2. Päätös asian käsittelyn lykkäämisestä tehdään puheenjohtajan perustellulla määräyksellä asianosaisten kuulemisen jälkeen; puheenjohtaja voi siirtää kysymyksen virkamiestuomioistuimen ratkaistavaksi.

3. Päätökset, jotka koskevat käsittelyn aloittamista uudelleen ennen lykkäyksen päättymistä, tai 72 artiklan 2 kohdassa tarkoitetut päätökset tehdään samoja menettelytapoja noudattaen.

72 artikla

Lykkäyksen kesto ja oikeusvaikutukset

1. Asian lykkäyksen oikeusvaikutukset alkavat lykkäämistä koskevassa määräyksessä mainittuna päivänä tai, jos tällaista mainintaa ei ole, määräyksen antamispäivänä.

2. Jos lykkäystä koskevassa määräyksessä ei ole määrätty lykkäyksen kesto, lykkäyksen oikeusvaikutukset päättyvät käsittelyn jatkamista koskevassa määräyksessä mainittuna ajan-kohtana tai, jos tällaista mainintaa ei ole, jatkamista koskevan määräyksen antamispäivänä.

3. Kun asian käsittely on lykätty, asianosaisia koskevat prosessuaaliset määräajat eivät kulu, lukuun ottamatta väliintulolle 109 artiklan 1 kohdassa asetettua määräaikaa.

Prosessuaaliset määräajat alkavat kuluu uudelleen alusta lykkäyksen päättymispäivästä lukien.

73 artikla

Asian käsittelystä luopuminen

1. Jos virkamiestuomioistuin katsoo perussäännön liitteessä I olevan 8 artiklan 2 kohdan mukaisesti, että sen käsiteltäväksi saatettu asia kuuluu unionin tuomioistuimen tai unionin yleisen tuomioistuimen toimivaltaan, se siirtää asian unionin tuomioistuimelle tai unionin yleiselle tuomioistuimelle.

2. Virkamiestuomioistuin päättää tästä perustellulla määräyksellä.

6 luku

KANTEEN PERUUTTAMINEN, ASIAN RAUKEAMINEN JA OIKEUDENKÄYNTIMENETTELYYN LIITTYVÄT SEIKAT

74 artikla

Kanteen peruuttaminen

Jos kantaja kirjallisesti tai suullisessa käsittelyssä ilmoittaa virkamiestuomioistuimelle peruuttavansa kanteensa, puheenjohtaja määrää asian poistettavaksi rekisteristä ja tekee oikeudenkäyntikuluja koskevan ratkaisun 89 artiklan 5 kohdan määräysten mukaisesti.

75 artikla

Asian raukeaminen

Jos virkamiestuomioistuin toteaa, että kanne on menettänyt tarkoituksensa ja että lausunnon antaminen asiassa raukeaa, se voi milloin tahansa omasta aloitteestaan, asianosaisia kuultuaan antaa perustellun määräyksen.

76 artikla

Kanne, joka on selvästi jätettävä tutkimatta tai hylättävä

Jos virkamiestuomioistuin ei selvästi ole toimivaltainen ratkaisemaan kannetta tai joitain siinä esitettyjä vaatimuksia tai jos kanteen tutkittavaksi ottamisen edellytykset selvästi puuttuvat kokonaan tai osittain taikka jos kanne on kokonaan tai osittain selvästi täysin perusteeton, virkamiestuomioistuin voi jatkamatta käsittelyä ratkaista asian perustellulla määräyksellä.

77 artikla

Ehdottoman prosessinedellytyksen puuttuminen

Virkamiestuumioistuin voi milloin tahansa omasta aloitteestaan, asianosaisia kuultuaan ratkaista, onko asia jätettävä tutkimatta ehdottoman prosessinedellytyksen puuttumisen vuoksi. Jos virkamiestuumioistuin katsoo saaneensa tarvittavat tiedot, se voi oikeudenkäyntimenettelyä jatkamatta ratkaista asian perustellulla määräyksellä.

78 artikla

Hakemus, joka koskee oikeudenkäyntimenettelyyn liittyvän seikan ratkaisemista itse pääasiaa käsittelemättä

1. Jos asianosainen haluaa virkamiestuumioistuimen ratkaista tutkittavaksi ottamisen edellytyksiä tai toimivallan puuttumista koskevan väitteen tai muun oikeudenkäyntimenettelyyn liittyvän seikan käsittelemättä itse pääasiaa, asianosaisen on tehtävä siitä hakemus erillisellä asiakirjalla. Hakemus, joka koskee tutkittavaksi ottamisen edellytyksiä koskevan väitteen ratkaisemista, on tehtävä kuukauden kuluessa kanteen tiedoksi antamisesta.

Hakemuksessa on ilmoitettava ne tosiseikat ja oikeudelliset perusteet, joihin vedotaan, sekä vaatimukset, ja siihen on liitettävä niitä tukevat asiakirjat.

2. Heti kun hakemus on jätetty, presidentti asettaa määräajan, jonka kuluessa vastapuoli voi esittää kirjallisesti vaatimuksensa sekä tosiseikat ja oikeudelliset perustelut.

Jollei virkamiestuumioistuin päättä toisin, hakemuksen jatkokeskustelu on suullinen.

3. Virkamiestuumioistuin ratkaisee hakemuksen perustellulla määräyksellä tai lykkää sen ratkaistavaksi lopullisen tuomion yhteydessä.

Jos virkamiestuumioistuin hylkää hakemuksen tai lykkää sen ratkaistavaksi pääasian yhteydessä, presidentti vahvistaa uudet määräajat asian käsittelyn jatkamiseksi.

4. Virkamiestuumioistuin siirtää asian unionin tuomioistuimelle tai unionin yleiselle tuomioistuimelle, jos asia kuuluu viimeksi mainittujen toimivaltaan.

7 luku

TUOMIOT JA MÄÄRÄYKSET

79 artikla

Tuomio

Tuomiossa on oltava

- maininta siitä, että se on virkamiestuumioistuimen antama tuomio;
- tuomion julistamispäivä;
- puheenjohtajan ja asian ratkaisemiseen osallistuneiden tuomareiden nimet sekä maininta esittelevästä tuomarista;

- kirjaajan nimi;
- tiedot asianosaisista;
- asianosaisten edustajien nimet;
- asianosaisten vaatimukset;
- tiivistelmä tosiseikoista;
- tuomion perustelut;
- tuomiolauselma, mukaan lukien oikeudenkäyntikuluja koskeva ratkaisu.

80 artikla

Tuomion julistaminen

1. Tuomio julistetaan julkisessa istunnossa. Asianosaisille ilmoitetaan julistamispäivästä asianmukaisessa järjestyksessä.

2. Tuomion alkuperäiskappale, jonka allekirjoittavat puheenjohtaja, asian ratkaisemiseen osallistuneet tuomarit ja kirjaaja, sinetöidään ja talletetaan kirjaamoon; kirjaaja huolehtii siitä, että kullekin asianosaiselle annetaan tiedoksi oikeaksi todistettu jäljennös tuomiosta.

3. Kirjaaja merkitsee tuomion alkuperäiskappaleeseen tuomion julistamispäivän.

81 artikla

Määräys

1. Kaikissa määräyksissä on oltava
- maininta siitä, että se on virkamiestuumioistuimen, presidentin tai ratkaisukokoonpanon puheenjohtajan antama määräys;
  - määräyksen antamispäivä;
  - puheenjohtajan ja tarvittaessa määräyksen antamiseen osallistuneiden tuomareiden nimet sekä maininta esittelevästä tuomarista;
  - kirjaajan nimi;
  - tiedot asianosaisista;
  - asianosaisten edustajien nimet;
  - tuomiolauselma, tarvittaessa mukaan lukien oikeudenkäyntikuluja koskeva ratkaisu.
2. Jos tässä työjärjestyksessä määrätään, että määräyksen on oltava perusteltu, siinä on lisäksi oltava
- asianosaisten vaatimukset;
  - tiivistelmä tosiseikoista;
  - määräyksen perustelut.

82 artikla

Määräyksen antaminen

Määräyksen alkuperäiskappale, jonka puheenjohtaja allekirjoittaa, sinetöidään ja talletetaan kirjaamoon; kirjaaja huolehtii siitä, että kullekin asianosaiselle annetaan tiedoksi oikeaksi todistettu jäljennös määräyksestä.

83 artikla

Sitovuuden alkamisajankohta

1. Tuomio on sitova julistamispäivästä alkaen, jollei perussäännön liitteessä I olevan 12 artiklan 1 kohdan määräyksistä muuta johdu.

2. Määräykset ovat sitovia tiedoksiantopäivästään lukien, jollei tämän työjärjestyksen ja perussäännön liitteessä I olevan 12 artiklan 1 kohdan määräyksistä muuta johdu.

84 artikla

Ratkaisun korjaaminen

1. Kirjoitus- tai laskuvirhe tai muu selvä virhe voidaan korjata virkamiestuomioistuimen määräyksellä asianosaisten kuulemisen jälkeen joko virkamiestuomioistuimen omasta aloitteesta tai asianosaisen viimeistään kuukauden kuluessa korjattavan ratkaisun tiedoksiannosta esittämästä pyynnöstä.

2. Korjausmääräyksen alkuperäiskappale liitetään korjatun ratkaisun alkuperäiskappaleeseen. Korjausmääräyksestä tehdään merkintä korjatun ratkaisun alkuperäiskappaleeseen.

85 artikla

Oikeudenkäyntikuluista lausumatta jättäminen

1. Jos virkamiestuomioistuin on jättänyt lausumatta oikeudenkäyntikuluista, asianosainen voi saattaa asian virkamiestuomioistuimen käsiteltäväksi hakemuksella, joka on tehtävä kuukauden kuluessa ratkaisun tiedoksi antamisesta.

2. Hakemus annetaan tiedoksi vastapuolelle, joka voi esittää kirjallisia huomautuksia puheenjohtajan asettamassa määräajassa.

3. Kun nämä huomautukset on esitetty, virkamiestuomioistuin ratkaisee samanaikaisesti, otetaanko hakemus tutkittavaksi ja hyväksytäänkö hakemus.

8 luku

OIKEUDENKÄYNTIKULUT JA OIKEUDENKÄYNTIMAKSUT

86 artikla

Oikeudenkäyntikuluratkaisu

Oikeudenkäyntikuluja koskeva ratkaisu annetaan tuomiossa tai määräyksessä, jolla asian käsittely päätetään.

87 artikla

Oikeudenkäyntikulujen kohdentaminen – Yleiset säännöt

1. Jollei tässä artiklassa toisin määrätä, asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on tätä vaatinut.

2. Kohtuuden niin vaatiessa virkamiestuomioistuin voi päättää, että asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut vain osittain tai että tätä ei lainkaan velvoiteta korvaamaan oikeudenkäyntikuluja.

88 artikla

Tarpeettomasti tai haitantekona aiheutetut kulut

Asianosainen, myös asian voittanut asianosainen, voidaan velvoittaa korvaamaan oikeudenkäyntikulut osittain tai kokonaan, jos se katsotaan perustelluksi kyseisen osapuolen menettelyn takia, ottaen huomioon myös tämän menettely ennen asian vireilletuloa, erityisesti siinä tapauksessa, että kyseisen asianosaisen katsotaan aiheuttaneen toiselle asianosaiselle kuluja tarpeettomasti tai haitantekona.

89 artikla

Oikeudenkäyntikulujen kohdentaminen – Erityistapaukset

1. Jos hävinneitä asianosaisia on useita, virkamiestuomioistuin ratkaisee, miten kulut on jaettava näiden asianosaisten kesken.

2. Jos asiassa osa vaatimuksista ratkaistaan toisen asianosaisen ja osa toisen asianosaisen hyväksi, virkamiestuomioistuin voi määrätä oikeudenkäyntikulut jaettaviksi asianosaisten kesken tai määrätä, että kukin vastaa omista kuluistaan.

3. Jollei oikeudenkäyntikulujen korvaamista ole vaadittu, kukin asianosainen vastaa omista kuluistaan.

4. Väliintulija vastaa omista kuluistaan.

5. Asianosainen, joka peruuttaa kanteensa, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli sitä vaatii peruuttamista koskevissa huomautuksissaan. Kanteensa peruuttavan pyynnöstä vastapuoli velvoitetaan kuitenkin korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos se vastapuolen menettelyn vuoksi katsotaan perustelluksi.

6. Jos lausunnon antaminen asiassa raukeaa, virkamiestuomioistuin määrää oikeudenkäyntikuluista harkintansa mukaan.

7. Jos asianosaiset sopivat oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta, oikeudenkäyntikuluja koskeva ratkaisu tehdään tämän sopimuksen mukaisesti.

90 artikla

Täytäntöönpanokulut

Asianosaisen on korvattava kustannukset, jotka vastapuolelle aiheutuvat täytäntöönpanosta, siinä valtiossa voimassa olevien maksuperusteiden mukaisesti, jossa täytäntöönpano tapahtuu.

91 artikla

Korvattavat oikeudenkäyntikulut

Seuraavat oikeudenkäyntikulut katsotaan korvattaviksi, tämän kuitenkin rajoittamatta 94 artiklan määräysten soveltamista:

- a) todistajille ja asiantuntijoille 66 artiklan mukaisesti maksettavat korvaukset;
- b) asianosaisille asian käsittelystä aiheutuneet välttämättömät kustannukset, erityisesti matka- ja oleskelukulut sekä edustajan palkkio.

92 artikla

Oikeudenkäyntikuluja koskeva riita

1. Jos korvattavien oikeudenkäyntikulujen määrästä ja laadusta syntyy riita, virkamiestuomioistuin ratkaisee sen asianosaisen pyynnöstä ja kuultuaan toisen asianosaisen huomautukset antamalla perustellun määräyksen.

Perussäännön liitteessä I olevan 11 artiklan 2 kohdan mukaisesti tähän määräykseen ei voida hakea muutosta.

2. Asianosaiset voivat täytäntöönpanoa varten pyytää oikeaksi todistetun jäljennöksen määräyksestä.

93 artikla

Maksujen suorittaminen

1. Virkamiestuomioistuimen kassa ja sille maksuvelvolliset suorittavat maksut euroina.

2. Jos korvattavat kulut ovat aiheutuneet jonain muuna valuuttana kuin euroina tai jos toimet, joista korvausta on maksettava, on suoritettu maassa, jonka valuuttana ei ole euro, valuutanvaihdossa käytetään Euroopan keskuspankin viitekurssia maksupäivänä.

94 artikla

Oikeudenkäyntimaksut

Asian käsittely virkamiestuomioistuimessa on maksutonta, jolle seuraavista määräyksistä muuta johdu:

- a) jos virkamiestuomioistuimelle on erityisesti sen takia, että kanteen on selvästikin oikeuden väärinkäyttöä, aiheutunut kustannuksia, jotka olisi voitu välttää, se voi velvoittaa kustannukset aiheuttaneen asianosaisen korvaamaan ne kokonaan tai osittain; tämä korvaus ei kuitenkaan voi olla suurempi kuin 2 000 euroa;
- b) jos asianosaisen pyynnöstä on otettu jäljennöksiä tai tehty käännöksiä, tämä asianosainen vastaa kirjaajan kohtuuttomiksi harkitsemista kustannuksista 20 artiklassa tarkoitettujen voimassa olevien maksuperusteiden mukaan.

9 luku

MAKSUTON OIKEUDENKÄYNTI

95 artikla

Aineelliset edellytykset

1. Sen varmistamiseksi, että oikeussuojaa todella voidaan saada, maksuton oikeudenkäynti myönnetään virkamiestuomioistuimessa käytävissä menettelyissä seuraavien määräysten mukaisesti.

Maksuton oikeudenkäynti kattaa kokonaan tai osittain kulut, jotka liittyvät oikeudelliseen avustamiseen ja edustamiseen virkamiestuomioistuimessa. Virkamiestuomioistuimen kassa vastaa näistä kuluista.

2. Luonnollisella henkilöllä, joka taloudellisen tilanteensa vuoksi ei voi vastata kaikista 1 kohdassa tarkoitetuista kuluista tai osasta niistä, on oikeus maksuttomaan oikeudenkäyntiin.

Taloudellista tilannetta arvioitaessa otetaan huomioon objektiiviset seikat, kuten tulot, varallisuus ja perhetilanne.

3. Maksuton oikeudenkäynti evätään, jos vaikuttaa siltä, että toimen, jota varten sitä haetaan, tutkittavaksi ottamisen edellytykset selvästi puuttuvat tai että toimi on selvästi perusteeton.

96 artikla

Muodolliset edellytykset

1. Maksutonta oikeudenkäyntiä voidaan hakea ennen kanteen nostamista tai kanteen nostamisen jälkeen.

Hakemuksen ei tarvitse olla asianajajan tekemä.

2. Maksutonta oikeudenkäyntiä koskevaan hakemukseen on liitettävä kaikki tiedot ja selvitykset, joiden perusteella hakijan taloudellista tilaa voidaan arvioida, kuten toimivaltaisen kansallisen viranomaisen todistus hakijan taloudellisesta tilanteesta.

Jos hakemus tehdään ennen kanteen nostamista, hakijan on selostettava lyhyesti kanteen, jonka hän aikoo nostaa, kohde, tapauksen tosiseikat ja kanteen perustelut. Hakemukseen on liitettävä tätä koskevat selvitykset.

3. Virkamiestuomioistuin voi 120 artiklan mukaisesti määrätä, että maksutonta oikeudenkäyntiä haettaessa on käytettävä tiettyä lomaketta.

97 artikla

Menettely

1. Ennen maksutonta oikeudenkäyntiä koskevan hakemuksen ratkaisemista virkamiestuomioistuin kehottaa toista asianosaista esittämään kirjalliset huomautuksensa, ellei jo esitettyjen asiakirjojen perusteella vaikuta siltä, että 95 artiklan 2 kohdassa asetetut edellytykset eivät täyty tai että kyseisen artiklan 3 kohdassa asetetut edellytykset täyttyvät.

2. Maksutonta oikeudenkäyntiä koskevan hakemuksen ratkaisee määräyksellä presidentti, mutta jos asia on jo annettu jaostolle ratkaistavaksi, hakemuksen ratkaisee puheenjohtaja. Tämä voi siirtää kysymyksen virkamiestuomioistuimen ratkaistavaksi.

Määräys, jolla maksuton oikeudenkäynti evätään, on perusteltava.

3. Määräyksessä, jolla maksuton oikeudenkäynti myönnetään, nimetään asianajaja edustamaan asianomaista henkilöä.

Jos asianomainen henkilö ei itse ole ehdottanut asianajajaa tai jos asianomaisen henkilön tekemää valintaa ei ole syytä hyväksyä, kirjaaja lähettää määräyksen, jolla maksuton oikeudenkäynti myönnetään, ja jäljennöksen maksutonta oikeudenkäyntiä koskevasta hakemuksesta asianomaisen valtion unionin tuomioistuimen työjärjestyksestä täydentävien sääntöjen liitteessä II mainitulle toimivaltaiselle viranomaiselle. Hakijaa edustavaa asianajajaa nimettäessä otetaan huomioon tämän viranomaisen ehdotukset.

Määräyksessä, jolla maksuton oikeudenkäynti myönnetään, voidaan vahvistaa asianomaista henkilöä avustavalle asianajajalle maksettavan korvauksen suuruus tai se enimmäismäärä, jota asianajajalle korvattavat kulut ja hänelle maksettava palkkio eivät lähtökohtaisesti saa ylittää. Tässä määräyksessä voidaan asianomaisen henkilön taloudellinen tilanne huomioon ottaen määrätä, että hänen on maksettava osa 95 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuista kuluista.

4. Maksutonta oikeudenkäyntiä koskevan hakemuksen tekeminen keskeyttää kanteen nostamisen määräajan siihen päivään saakka, jona määräys, jolla tämä hakemus ratkaistaan, tai 3 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitetuissa tapauksissa määräys, jolla asianajaja nimetään hakijan edustajaksi, annetaan tiedoksi.

5. Jos maksuttoman oikeudenkäynnin myöntämisen perusteena olleissa olosuhteissa on tapahtunut muutoksia asian käsittelyn aikana, puheenjohtaja voi omasta aloitteestaan tai hakemuksesta peruuttaa maksuttoman oikeudenkäynnin asianomaista henkilöä kuultuaan. Puheenjohtaja voi siirtää kysymyksen virkamiestuomioistuimen ratkaistavaksi.

Määräys, jolla maksuton oikeudenkäynti peruutetaan, on perusteltava.

6. Tämän artiklan nojalla annettuihin määräyksiin ei voida hakea muutosta.

98 artikla

Ennakot – Oikeudenkäyntikulujen ottaminen vastattavaksi

1. Jos maksuton oikeudenkäynti myönnetään, puheenjohtaja voi asianomaisen henkilön asianajajan hakemuksesta päättää, että asianajajalle maksetaan ennakkoa.

2. Kun ratkaisussa, jolla asian käsittely päätetään, määrätään, että maksuttoman oikeudenkäynnin saaneen on vastattava omista oikeudenkäyntikuluistaan, puheenjohtaja vahvistaa perustellussa määräyksessä, johon ei voida hakea muutosta, asianajajan kulut ja palkkiot, joista virkamiestuomioistuimen kassa vastaa. Puheenjohtaja voi siirtää kysymyksen virkamiestuomioistuimen ratkaistavaksi.

3. Kun ratkaisussa, jolla asian käsittely päätetään, virkamiestuomioistuin on velvoittanut jonkin muun asianosaisen korvaamaan maksuttoman oikeudenkäynnin saaneen oikeudenkäyntikulut, tämän muun asianosaisen on korvattava virkamiestuomioistuimen kassalle maksuttoman oikeudenkäynnin perusteella maksetut määrät.

Jos takaisinmaksusta syntyy riita tai jos tämä asianosainen ei noudata kirjaajan pyyntöä näiden määrien takaisinmaksamisesta, puheenjohtaja ratkaisee asian perustellulla määräyksellä, johon ei voida hakea muutosta. Puheenjohtaja voi siirtää kysymyksen virkamiestuomioistuimen ratkaistavaksi.

4. Kun maksuttoman oikeudenkäynnin saanut häviää asian, virkamiestuomioistuin voi siinä ratkaisussa, jolla asian käsittely päätetään, oikeudenkäyntikuluista lausua määrätä kohtuuden niin vaatiessa, että yksi tai useampi muu asianosainen vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan tai että virkamiestuomioistuimen kassa ottaa nämä kulut kokonaisuudessaan tai osittain vastattavakseen myönnetyn maksuttoman oikeudenkäynnin perusteella.

10 luku

TIEDOKSIANTO

99 artikla

Tiedoksianto

1. Kirjaaja huolehtii tässä työjärjestyksessä määrättyjen tiedoksiantojen toimittamisesta seuraavasti:

- jos vastaanottajalla on prosessiosoite paikkakunnalla, jossa on virkamiestuomioistuimen kotipaikka, tiedoksianto toimitetaan lähettämällä tiedoksi annettavasta asiakirjasta jäljennös kirjattuna kirjeenä vastaanottotodistusta vastaan tai luovuttamalla jäljennös henkilökohtaisesti kuittia vastaan
- jos vastaanottaja on 35 artiklan 3 kohdan tai 39 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan mukaisesti antanut suostumuksensa siihen, että tiedoksiannot toimitetaan hänelle virkamiestuomioistuimen käytettävissä olevan teknisen tiedonsiirtovälineen välityksellä, tiedoksianto toimitetaan tällä tiedonsiirtovälineellä.

Kirjaaja huolehtii jäljennösten ottamisesta tiedoksi annettavasta asiakirjasta ja todistaa ne oikeiksi, jolleivät asianosaiset itse toimia jäljennöksiä 34 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan mukaisesti.

2. Jos erityisesti asiakirjan pituuteen liittyvät tekniset syyt niin vaativat tai jos tiedoksi annettava asiakirja on tuomio tai määräys, asiakirja annetaan tiedoksi toimittamalla se vastaanottajan osoitteeseen 1 kohdan ensimmäisessä luettelukohdassa määrätyn mukaisesti siinä tapauksessa, että hän ei ole ilmoittanut prosessiosoitetta. Vastaanottajalle ilmoitetaan tästä telekopiolaitteella tai virkamiestuomioistuimen käytettävissä olevalla muulla teknisellä tiedonsiirtovälineellä. Kirjatun kirjeen katsotaan tällöin saapuneen vastaanottajalle kymmenentenä päivänä siitä, kun se on jätetty postin haltuun virkamiestuomioistuimen kotipaikassa, jollei saantitodistuksella osoiteta, että se on vastaanotettu muuna ajankohtana, tai jollei vastaanottaja kolmen viikon kuluessa telekopiolaitteella tai muulla teknisellä tiedonsiirtovälineellä saamastaan ilmoituksesta ilmoita kirjaajalle, että tiedoksianto ei ole saapunut hänelle.

11 luku

MÄÄRÄAJAT

100 artikla

Määräaikojen laskeminen – Määräaikojen pidentäminen pitkien etäisyyksien vuoksi

1. Perussopimuksissa sekä perussäännössä ja tässä työjärjestyksessä määrätty prosessuaaliset määräajat lasketaan seuraavasti:

- jos päivinä, viikkoina, kuukausina tai vuosina ilmaistu määräaika on laskettava ajankohdasta, jona tietty tapahtuma sattuu tai tietty toimenpide toteutetaan, määräaikaan sisältyväksi ei lasketa sitä päivää, jona tämä tapahtuma sattuu tai toimenpide toteutetaan;
- viikkoina, kuukausina tai vuosina ilmaistu määräaika päättyy sen päivän päättyessä, joka määräajan viimeisenä viikkona, kuukautena tai vuotena nimeltään tai järjestysnumeroltaan vastaa päivää, jona se tapahtuma sattui tai se toimenpide toteutettiin, josta määräaika on laskettava. Jos kuukausina tai vuosina ilmaistun määräajan näin laskettavaa päättymispäivää ei ole määräajan viimeisenä kuukautena, määräaika päättyy tämän kuukauden viimeisenä päivänä;
- kuukausina ja päivinä ilmaistu määräaika lasketaan siten, että ensin lasketaan täydet kuukaudet ja sen jälkeen päivät;

III OSASTO

ERITYISET PROSESSIT

1 luku

TÄYTÄNTÖÖNPANON LYKKÄÄMINEN JA MUUT VÄLITOIMET

102 artikla

Välitoimia koskeva hakemus

1. Hakemus toimielimen toimen täytäntöönpanon lykkäämiseksi SEUT 278 artiklan ja Euratomin perustamissopimuksen 157 artiklan mukaisesti otetaan tutkittavaksi ainoastaan, jos hakija on nostanut kanteen tästä toimesta virkamiestuomioistuimessa.

SEUT 279 artiklan mukaisia muita välitoimia koskeva hakemus otetaan tutkittavaksi ainoastaan, jos sen on tehnyt virkamiestuomioistuimen käsiteltäväksi saatetun asian asianosainen ja jos se liittyy tähän asiaan.

Nämä hakemukset voidaan tehdä heti sen jälkeen, kun henkilöstösääntöjen 90 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu valitus on tehty, ottaen lisäksi huomioon henkilöstösääntöjen 91 artiklan 4 kohdassa asetetut edellytykset.

2. Edellisessä kohdassa tarkoitetuissa hakemuksissa on ilmoitettava oikeudenkäynnin kohde ja seikat, joiden vuoksi asia on kiireellinen, sekä ne tosiseikat ja oikeudelliset perusteet, joiden vuoksi vaadittujen välitoimien myöntäminen on ilmeisesti perusteltua.

- määräaikoihin sisältyvät viralliset vapaapäivät, sunnuntait ja lauantait;
- määräaikojen kuluminen ei keskeydy virkamiestuomioistuimen lomakausina.

2. Jos määräajan viimeinen päivä on lauantai, sunnuntai tai virallinen vapaapäivä, katsotaan määräajan jatkuvan tätä seuraavan ensimmäisen työpäivän päättymiseen saakka.

Unionin tuomioistuimen virallisista vapaapäivistä laatimaa luetteloa, joka julkaistaan *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*, sovelletaan virkamiestuomioistuimeen.

3. Prosessuaalisia määräaikoja pidennetään pitkien etäisyyksien vuoksi kymmenellä päivällä.

101 artikla

Määräaikojen pidentäminen – Valtuuttaminen

- Tämän työjärjestyksen mukaisesti vahvistettuja määräaikoja voi pidentää se, joka on asettanut määräajan.
- Puheenjohtaja voi valtuuttaa kirjaajan asettamaan tai pidentämään tiettyjä määräaikoja, joiden asettamiseen tai pidentämiseen puheenjohtaja on tämän työjärjestyksen mukaan toimivaltainen.

3. Hakemus tehdään erillisellä asiakirjalla noudattaen 34 ja 35 artiklan määräyksiä.

103 artikla

Virkamiestuomioistuimen presidentin toimivalta

- Virkamiestuomioistuimen presidentti ratkaisee 102 artiklan 1 kohdan nojalla tehdyt hakemukset.
- Jos presidentti on poissa tai estynyt, hänen tehtäviään hoitaa toinen tuomari *Euroopan unionin virallisessa lehdessä* julkaistussa virkamiestuomioistuimen päätöksessä vahvistettujen edellytysten mukaisesti.

104 artikla

Menettely

- Hakemus annetaan tiedoksi vastapuolelle, joka voi presidentin asettamassa lyhyessä määräajassa esittää kirjallisia tai suullisia huomautuksia.
- Presidentti päättää tarvittaessa prosessinjohtotoimista ja asian selvittämisestä.
- Presidentti voi hyväksyä hakemuksen jo ennen kuin vastapuoli on esittänyt huomautuksensa. Tätä päätöstä voidaan

muuttaa tai se voidaan peruuttaa, myös viran puolesta.

105 artikla

Välitoimia koskeva ratkaisu

1. Hakemus ratkaistaan määräyksellä, joka perustellaan.
2. Määräyksen täytäntöönpanon edellytyksenä voidaan vaatia, että hakija asettaa vakuuden, jonka suuruus ja jota koskevat yksityiskohtaiset säännöt vahvistetaan olosuhteet huomioon ottaen.
3. Määräyksessä voidaan vahvistaa päivä, jolloin välitoimen voimassaolo päättyy. Muussa tapauksessa välitoimen voimassaolo päättyy, kun asiassa annetaan lopullinen tuomio.
4. Määräys on väliaikainen, eikä se millään tavoin vaikuta virkamiestuomioistuimen pääasiassa antamaan ratkaisuun.

106 artikla

Olosuhteiden muuttuminen

Asianosaisen hakemuksesta määräystä voidaan olosuhteiden muuttumisen vuoksi milloin tahansa muuttaa tai se voidaan peruuttaa.

107 artikla

Uusi hakemus

Välitoimea koskevan hakemuksen hylkääminen ei estä sen tehnyttä asianosaista tekemästä uutta hakemusta, joka perustuu uusiin tosiseikkoihin.

108 artikla

Täytäntöönpanon lykkääminen

Tämän luvun määräyksiä sovelletaan toimielimen toimen täytäntöönpanon lykkäämistä koskevaan hakemukseen, joka on tehty SEUT 280 ja SEUT 299 artiklan ja SEA 164 artiklan mukaisesti.

Määräyksessä, jolla hakemus hyväksytään, vahvistetaan tarvittaessa päivä, jona välitoimen voimassaolo päättyy.

2 luku

VÄLIINTULO

109 artikla

Väliintulohakemus

1. Väliintulohakemus on tehtävä neljän viikon kuluessa 37 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun tiedonannon julkaisemispäivästä.
2. Väliintulohakemuksessa on mainittava
  - a) asia;
  - b) tiedot asianosaisista;

- c) väliintulijan nimi ja kotipaikka;
  - d) väliintulijan prosessiosoite sillä paikkakunnalla, missä virkamiestuomioistuimella on kotipaikka, tai virkamiestuomioistuimen käytettävissä oleva tekninen tiedonsiirtoväline, jolla väliintulijan edustaja suostuu vastaanottamaan kaikki tiedoksiannot;
  - e) väliintulijan vaatimukset, joilla tuetaan kantajan vaatimuksia tai vastustetaan niitä;
  - f) selvitys väliintulon perusteista perussäännön 40 artiklan toisen kohdan tai erityissäännöksen nojalla.
3. Tämän työjärjestyksen 34 ja 35 artiklaa noudatetaan soveltuvin osin.
  4. Väliintulijan edustajaan sovelletaan perussäännön 19 artiklan määräyksiä.
  5. Väliintulohakemus annetaan tiedoksi asianosaisille, jotta nämä voivat esittää kirjalliset tai suulliset huomautuksensa ja ilmoittaa tarvittaessa kirjaamolle asiakirjat, jotka ne katsovat salaisiksi tai luottamuksellisiksi ja joita ne näin ollen eivät halua toimitettaviksi väliintulijoille.

6. Puheenjohtaja ratkaisee väliintulohakemuksen määräyksellä tai siirtää sen virkamiestuomioistuimen ratkaistavaksi. Määräys on perusteltava, jos hakemus hylätään.

110 artikla

Väliintulon edellytykset

1. Jos väliintulohakemus hyväksytään, puheenjohtaja asettaa määräajan, jonka kuluessa väliintulija voi antaa väliintulokirjelmän.
2. Väliintulijalle toimitetaan jäljennös kaikista asianosaisille tiedoksi annetuista asiakirjoista. Puheenjohtaja voi kuitenkin asianosaisen pyynnöstä jättää toimittamatta väliintulijalle asiakirjoja, jotka ovat salaisia tai luottamuksellisia.
3. Väliintulokirjelmässä on mainittava
  - a) väliintulijan vaatimukset;
  - b) oikeudelliset perusteet ja perustelut, joihin väliintulija vetoaa;
  - c) sekä mahdollisesti esitettävä näyttö.
4. Väliintulijan vaatimukset voidaan ottaa tutkittavaksi vain, jos niillä tuetaan osaksi tai kokonaan jonkin asianosaisen vaatimuksia.
5. Kun väliintulokirjelmä on jätetty, puheenjohtaja asettaa määräajan, jonka kuluessa asianosaiset voivat vastata tähän kirjelmään kirjallisesti, tai kehottaa asianosaisia esittämään vastauksensa suullisessa menettelyssä.

6. Tätä työjärjestystä sovellettaessa väliintulija rinnastetaan asianosaiseen, jos työjärjestyksen määräyksistä ei muuta johdu.

111 artikla

Tilaisuuden varaaminen tulla väliintulijaksi

1. Puheenjohtaja voi asianosaisia kuultuaan missä tahansa käsittelyn vaiheessa varata henkilölle, toimielimelle tai jäsenvaltiolle, jota riitaan annettava ratkaisu koskee, tilaisuuden ilmoittaa virkamiestuomioistuimelle, jos se haluaa tulla oikeudenkäyntiin väliintulijaksi. Kutsussa mainitaan 37 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu tiedonanto.

2. Jos kyseinen henkilö, toimielin tai jäsenvaltio ilmoittaa virkamiestuomioistuimelle puheenjohtajan asettamassa määräajassa haluavansa tulla väliintulijaksi, puheenjohtaja ilmoittaa tästä asianosaisille, jotta nämä voivat tarvittaessa ilmoittaa kirjaamolle ne asiakirjat, jotka ne katsovat salaisiksi tai luottamuksellisiksi ja joita ne näin ollen eivät halua toimitettaviksi kyseiselle henkilölle, toimielimelle tai jäsenvaltiolle.

Tämän työjärjestyksen 110 artiklan 2 kohdan määräyksiä noudatetaan soveltuvin osin.

3. Kyseisen henkilön, toimielimen tai jäsenvaltion on jätettävä väliintulokirjelmänsä yhden kuukauden kuluessa oikeudenkäyntiasiakirjojen toimittamisesta lukien.

Tämän työjärjestyksen 34 artiklan, 35 artiklan, 109 artiklan 2 kohdan a–e alakohdan ja 4 kohdan sekä 110 artiklan 3–6 kohdan määräyksiä noudatetaan.

3 luku

MUUTOKSENHAKU JA RATKAISUN KUMOAMISEN JÄLKEEN VIRKAMIESTUOMIOISTUIMEEN PALAUTETUT ASIAT

112 artikla

Edellytykset muutoksen hakemiseksi virkamiestuomioistuimen ratkaisuihin

Virkamiestuomioistuimen tuomioihin ja määräyksiin voidaan hakea muutosta unionin yleiseltä tuomioistuimelta perussäännön liitteessä I olevissa 9–12 artiklassa määrättyin edellytyksin.

113 artikla

Asian palauttaminen ratkaisun kumoamisen jälkeen – Palautetun asian antaminen ratkaistavaksi

1. Jos unionin yleinen tuomioistuin kumoaa virkamiestuomioistuimen tuomion tai määräyksen ja palauttaa asian sen jälkeen virkamiestuomioistuimeen perussäännön liitteessä I olevan 13 artiklan nojalla, asia tulee vireille virkamiestuomioistuimessa palauttamista koskevan tuomion perusteella.

2. Virkamiestuomioistuimen presidentti antaa asian ratkaistavaksi joko sille ratkaisukokoonpanolle, joka on tehnyt kumotun ratkaisun, tai toiselle ratkaisukokoonpanolle.

Jos kumottu ratkaisu on kuitenkin tehty yhden tuomarin kokoonpanossa, virkamiestuomioistuimen presidentti antaa asian ratkaistavaksi jaostolle, jossa asian käsittelemiseen osallistuu kolme tuomaria ja johon tämä tuomari ei kuulu.

114 artikla

Menettely palautettua asiaa tutkittaessa

1. Kantaja voi esittää kirjallisia huomautuksia sisältävän kirjelmän kahden kuukauden kuluessa siitä, kun unionin yleisen tuomioistuimen tuomio on annettu kantajalle tiedoksi.

2. Vastaaja voi esittää kirjallisia huomautuksia sisältävän kirjelmän yhden kuukauden kuluessa siitä, kun edellä mainittu kantajan kirjelmä on toimitettu vastaajalle. Määräaika tämän kirjelmän jättämiseksi on joka tapauksessa vähintään kaksi kuukautta siitä, kun unionin yleisen tuomioistuimen tuomio on annettu vastaajalle tiedoksi.

3. Väliintulija voi esittää kirjallisia huomautuksia sisältävän kirjelmän yhden kuukauden kuluessa siitä, kun kantajan ja vastaajan huomautukset on samanaikaisesti toimitettu väliintulijalle. Määräaika tämän kirjelmän jättämiseksi on joka tapauksessa vähintään kaksi kuukautta siitä, kun unionin yleisen tuomioistuimen tuomio on annettu väliintulijalle tiedoksi.

4. Tämän artiklan 1–3 kohdasta poiketen, jos kirjallinen menettely virkamiestuomioistuimessa ei ole päättynyt, kun unionin yleinen tuomioistuin palauttaa asian, asian käsittelyä jatketaan siitä, mihin oli päästy, virkamiestuomioistuimen päättämällä prosessinjohtotoimilla.

5. Virkamiestuomioistuin voi sallia täydentävien, kirjallisia huomautuksia sisältävien kirjelmien esittämisen, jos se on olosuhteiden vuoksi perusteltua.

6. Asia käsitellään tämän työjärjestyksen II osaston määräysten mukaisesti.

115 artikla

Oikeudenkäyntikulut

Virkamiestuomioistuin päättää oikeudenkäyntikuluista, jotka ovat aiheutuneet yhtäältä asian käsittelystä virkamiestuomioistuimessa ja toisaalta muutoksenhakuasian käsittelystä unionin yleisessä tuomioistuimessa.

4 luku

YKSIPUOLINEN TUOMIO JA TAKAISINSAANTI

116 artikla

Menettely

1. Jos oikeassa järjestyksessä haastettu vastaaja ei anna vastinetta kanteeseen määrättyjen menettelytapojen mukaisesti tai määrättyssä ajassa, kantaja voi vaatia virkamiestuomioistuimelta yksipuolista tuomiota.

Tämä hakemus annetaan tiedoksi vastaajalle. Virkamiestuomioistuin voi pyynnöstä päättää aloittaa suullisen menettelyn.

2. Ennen yksipuolisen tuomion antamista virkamiestuomioistuin tutkii kanteen tutkittavaksi ottamisen edellytykset ja tarkastaa, onko muotovaatimukset täytetty asianmukaisesti ja ovatko kantajan vaatimukset ilmeisesti perusteltuja. Virkamiestuomioistuin voi määrätä asian selvittämistoimista.

3. Yksipuolinen tuomio on täytäntöönpanokelpoinen.

Virkamiestuumioistuin voi kuitenkin lykätä täytäntöönpanoa siihen asti, kunnes se on ratkaissut 4 kohdan mukaisesti tehdyn takaisinsaantihakemuksen, tai se voi määrätä täytäntöönpanon edellytykseksi, että kantaja asettaa vakuuden, jonka suuruus ja jonka toteuttamistavat vahvistetaan olosuhteet huomioon ottaen; vakuus palautetaan, jos takaisinsaantihakemusta ei tehdä tai se hylätään.

4. Yksipuolista tuomiota vastaan voidaan hakea takaisinsaintia.

Takaisinsaintia on haettava kuukauden kuluessa tuomion tiedoksi antamisesta.

Hakemus on tehtävä 34 ja 35 artiklassa määrättyjä muotovaatimuksia noudattaen.

5. Kun takaisinsaantihakemus on annettu tiedoksi, ratkaisukokoonpanon puheenjohtaja asettaa määräajan, jonka kuluessa vastapuoli voi esittää kirjalliset huomautuksensa.

Asian käsittelyä jatketaan tämän työjärjestyksen II osaston määräysten mukaisesti.

6. Virkamiestuumioistuin ratkaisee asian tuomiolla, johon ei voi hakea takaisinsaintia. Takaisinsaintia koskevan tuomion alkuperäiskappale liitetään yksipuolisen tuomion alkuperäiskappaleeseen. Viimeksi mainitun tuomion alkuperäiskappaleeseen tehdään merkintä takaisinsaintia koskevasta tuomiosta.

5 luku

ERITYISET MUUTOKSENHAKUKEINOT

117 artikla

Kolmannen osapuolen kantelu

1. Perussäännön 42 artiklan mukaisesti kolmas osapuoli voi tehdä kantelun ratkaisusta, joka on annettu kyseistä osapuolta kuulematta, jos ratkaisu loukkaa tämän oikeuksia.

Jos kantelun kohteena oleva ratkaisu on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*, kantelu on tehtävä kahden kuukauden kuluessa ratkaisun julkaisemisesta.

2. Kolmannen osapuolen kanteluun sovelletaan tämän työjärjestyksen 34 ja 35 artiklan määräyksiä; kantelussa on lisäksi mainittava

- a) ratkaisu, jota kantelu koskee;
- b) miten kantelun kohteena oleva ratkaisu loukkaa kolmannen osapuolen oikeuksia;
- c) syyt, joiden vuoksi kolmas osapuoli ei ole voinut osallistua pääasian käsittelyyn virkamiestuumioistuimessa.

Kantelu on osoitettava kaikkia pääasian asianosaisia vastaan.

Kolmannen osapuolen kantelu käsitellään siinä ratkaisukokoonpanossa, joka on tehnyt kantelun kohteena olevan ratkaisun.

3. Kolmannen osapuolen kantelun kohteena olevaa ratkaisua muutetaan siltä osin kuin tämän vaatimukset hyväksytään.

Kolmannen osapuolen kantelun johdosta annetun tuomion alkuperäiskappale liitetään kantelun kohteena olevan ratkaisun alkuperäiskappaleeseen. Viimeksi mainitun ratkaisun alkuperäiskappaleeseen tehdään merkintä kolmannen osapuolen kantelun johdosta annetusta tuomiosta.

4. Jos virkamiestuumioistuimen ratkaisusta, josta kolmas osapuoli on tehnyt kantelun, on myös valitettu unionin yleiseen tuomioistuimeen, virkamiestuumioistuin voi asianosaisia kuultuaan lykätä asian käsittelyä, kunnes unionin yleinen tuomioistuin on antanut tuomion.

5. Virkamiestuumioistuin voi kantelun tehneen kolmannen osapuolen vaatimuksesta määrätä kyseisen ratkaisun täytäntöönpanon lykättäväksi. Tällöin sovelletaan tämän työjärjestyksen III osaston 1 luvun määräyksiä.

118 artikla

Virkamiestuumioistuimen ratkaisujen tulkinta

1. Jos perussäännön 43 artiklan mukaisesti tuomio on epäselvä sisällykseltään tai ulottuvuudeltaan, virkamiestuumioistuin tulkitsee sitä sellaisen asianosaisen tai toimielimen hakemuksesta, joka osoittaa sen koskevan etuaan.

Tulkintaa koskevaan hakemukseen ei sovelleta määräaikoja.

2. Tulkintaa koskevaan hakemukseen sovelletaan 34 ja 35 artiklan määräyksiä; hakemuksessa on lisäksi mainittava

- a) ratkaisu, jota hakemus koskee;
- b) ne ratkaisujen kohdat, joiden tulkintaa pyydetään.

Hakemus on osoitettava kaikkia kyseisen ratkaisun asianosaisia vastaan.

Tuomion tulkintaa koskeva hakemus käsitellään siinä ratkaisukokoonpanossa, joka on tehnyt hakemuksen kohteena olevan ratkaisun.

3. Virkamiestuumioistuin ratkaisee asian tuomiolla annettuaan asianosaisille mahdollisuuden esittää huomautuksensa.

Tulkintaa koskevan tuomion alkuperäiskappale liitetään tulkittavan ratkaisun alkuperäiskappaleeseen. Viimeksi mainitun ratkaisun alkuperäiskappaleeseen tehdään merkintä tulkintaa koskevasta tuomiosta.

4. Jos virkamiestuumioistuimen ratkaisusta, jonka tulkitsemista pyydetään, on myös valitettu unionin yleiseen tuomioistuimeen, virkamiestuumioistuin voi kuultuaan asianosaisia lykätä asian käsittelyä, kunnes unionin yleinen tuomioistuin on antanut tuomion.

119 artikla

Purku

1. Hakemus virkamiestuumioistuimen ratkaisun purkamiseksi ja asian ottamiseksi uudelleen virkamiestuumioistuimessa käsiteltäväksi voidaan perussäännön 44 artiklan mukaisesti tehdä

vain, jos tietoon tulee merkitykseltään ratkaiseva tosiseikka, joka ei ole ollut virkamiestuomioistuimen eikä uutta käsittelyä pyytävän asianosaisen tiedossa ratkaisua julistettaessa tai tehtäessä.

Purkamishakemus on tehtävä kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun hakija on saanut tiedon hakemuksen perusteena olevan tosiseikan olemassaolosta, sanotun kuitenkaan rajoittamatta perussäännön 44 artiklan kolmannessa kohdassa määrätyn kymmenen vuoden määräajan soveltamista.

2. Purkamishakemukseen sovelletaan tämän työjärjestyksen 34 ja 35 artiklan määräyksiä; hakemuksessa on lisäksi mainittava

- a) ratkaisu, jota hakemus koskee;
- b) miltä osin ratkaisua vastustetaan;
- c) hakemuksen perusteena olevat tosiseikat;
- d) mitä näyttöä esitetään niistä tosiseikoista, joiden vuoksi tuomion purkaminen on perusteltua, ja siitä, että tämän artiklan 1 kohdassa asetettuja määräaikoja on noudatettu.

Purkamishakemus on osoitettava kaikkia purettavaksi haetun ratkaisun asianosaisia vastaan.

Purkamishakemus käsitellään siinä ratkaisukokoonpanossa, joka on tehnyt purettavaksi haetun ratkaisun.

3. Otettuaan huomioon asianosaisten kirjalliset huomautukset virkamiestuomioistuin ratkaisee tuomiolla, otetaanko hakemus tutkittavaksi.

Jos virkamiestuomioistuin päättää ottaa hakemuksen tutkittavaksi, käsittely jatkuu suullisena, jollei virkamiestuomioistuin toisin päättää. Virkamiestuomioistuin ratkaisee asian tuomiolla.

Purkamishakemuksen johdosta annetun tuomion alkuperäiskappale liitetään hakemuksen kohteena olevan ratkaisun alkuperäiskappaleeseen. Viimeksi mainitun ratkaisun alkuperäiskappaleeseen tehdään merkintä purkamishakemuksen johdosta annetusta tuomiosta.

4. Jos virkamiestuomioistuimen ratkaisusta, jonka purkamista vaaditaan, on myös valitettu unionin yleiseen tuomioistuimeen, virkamiestuomioistuin voi kuultuaan asianosaisia lykätä asian käsittelyä, kunnes unionin yleinen tuomioistuin on antanut tuomion.

LOPPUMÄÄRÄYKSET

120 artikla

Virkamiestuomioistuimen käytännön ohjeet

Virkamiestuomioistuin voi antaa käytännön ohjeita muun muassa virkamiestuomioistuimessa pidettävien suullisten käsittelyjen valmistelusta ja kulusta, sovintoratkaisuista sekä kirjelmien ja kirjallisten huomautusten esittämisestä ja jättämisestä.

121 artikla

Työjärjestyksen julkaiseminen

Tämä työjärjestys, joka on todistusvoimainen unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksessä tarkoitetuilla oikeudenkäyntikielillä, julkaistaan *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*. Työjärjestys tulee voimaan sen julkaisemista seuraavan kolmannen kuukauden ensimmäisenä päivänä.

122 artikla

Oikeudenkäyntikuluja koskevat siirtymämääräykset

Työjärjestyksen II osaston 8 luvun oikeudenkäyntikuluja ja oikeudenkäyntimaksuja koskevia määräyksiä sovelletaan ainoastaan asioihin, jotka on pantu vireille virkamiestuomioistuimessa tämän työjärjestyksen voimaantulopäivästä lukien.

Unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen tältä osin merkityksellisiä määräyksiä sovelletaan soveltuvin osin asioihin, jotka ovat vireillä virkamiestuomioistuimessa ennen tätä päivää.

SISÄLLYS

	Sivu
ALKUMÄÄRÄYKSET	73
1 artikla Määritelmät	73
I OSASTO VIRKAMIESTUOMIOISTUIMEN ORGANISAATIO	73
1 luku VIRKAMIESTUOMIOISTUIMEN PRESIDENTTI JA JÄSENET	73
2 artikla Tuomareiden toimikausi	73
3 artikla Valan vannominen	73
4 artikla Tuomarin erottaminen ja tuomarin aseman menettäminen	74
5 artikla Arvojärjestys	74
6 artikla Virkamiestuomioistuimen presidentin valinta	74
7 artikla Virkamiestuomioistuimen presidentin tehtävät	74
8 artikla Virkamiestuomioistuimen presidentin sijaisuus	74
2 luku RATKAISUKOKOONPANOT	74
9 artikla Ratkaisukokoonpanot	74
10 artikla Jaostojen perustaminen	74
11 artikla Jaostojen puheenjohtajat	74
12 artikla Tavallinen ratkaisukokoonpano – Asioiden antaminen ratkaistavaksi jaostoille	75
13 artikla Asian siirtäminen täysistuntoon tai jaostoon, jossa asian käsittelemiseen osallistuu viisi tuomaria	75
14 artikla Asian siirtäminen yhden tuomarin kokoonpanoon	75
3 luku KIRJAAMO JA MUU HALLINTO	75
1 jakso – Kirjaamo	75
15 artikla Kirjaajan nimittäminen	75
16 artikla Kirjaajan toimen tuleminen avoimeksi	75
17 artikla Apulaiskirjaaja	75
18 artikla Kirjaajan poissaolo tai estyminen	75
19 artikla Kirjaajan tehtävät	76
20 artikla Rekisterinpito	76
2 jakso – Muu hallinto	76
21 artikla Virkamiehet ja muu henkilöstö	76
22 artikla Virkamiestuomioistuimen hallinto ja varainhoito	76

	Sivu
4 luku VIRKAMIESTUOMIOISTUIMEN TOIMINTA	76
23 artikla Virkamiestuomioistuimen istuntopäivät, istuntojen kellonajat ja istuntopaikat	76
24 artikla Päätösvaltaisuus	76
25 artikla Tuomarin poissaolo tai estyminen	76
26 artikla Tuomarin poissaolo tai estyminen ennen suullista käsittelyä jaostossa, jossa asian käsittelyyn osallistuu viisi tuomaria	77
27 artikla Neuvottelu	77
28 artikla Lomakaudet	77
5 luku KIELIÄ KOSKEVAT JÄRJESTELYT	77
29 artikla Kieliä koskevat järjestelyt	77
6 luku ASIANOSAISTEN EDUSTAJIEN OIKEUDET JA VELVOLLISUUDET	77
30 artikla Erioikeudet, koskemattomuus ja vapaudet	77
31 artikla Asianosaisten edustajien asema	78
32 artikla Kielto esiintyä asian käsittelyssä	78
II OSASTO ASIAN KÄSITTELY	78
1 luku KIRJALLINEN MENETTELY	78
33 artikla Yleistä	78
34 artikla Oikeudenkäyntiasiakirjojen jättäminen	78
35 artikla Kanne	79
36 artikla Kanteen täydentäminen	79
37 artikla Kanteen tiedoksianto ja tiedonanto Euroopan unionin virallisessa lehdessä	79
38 artikla Asian antaminen ratkaistavaksi ratkaisukokoukselle kanteen jättämisen jälkeen ..	79
39 artikla Vastine	79
40 artikla Lähettäminen neuvostolle ja Euroopan komissiolle	80
41 artikla Toinen kirjelmien vaihto	80
42 artikla Uusi näyttö	80
43 artikla Uudet perusteet	80
44 artikla Asiakirjat – Luottamuksellisuus – Nimettömyys	80
45 artikla Alustava kertomus	80
46 artikla Asioiden liittyminen toisiinsa – Yhdistäminen	80
47 artikla Asioiden käsittelyjärjestys	80

	Sivu
2 luku SUULLINEN MENETTELY	81
48 artikla Suullisen käsittelyn pitäminen	81
49 artikla Suullisen käsittelyn päivä	81
50 artikla Asianosainten poissaolo suullisesta käsittelystä	81
51 artikla Suullisen käsittelyn kulku	81
52 artikla Suullisen menettelyn päätyminen	81
53 artikla Suullisen käsittelyn pöytäkirja	81
3 luku PROSESSINJOHTOTOIMET JA ASIAN SELVITTÄMISTOIMET	81
54 artikla Yleistä	81
1 jakso – Prosessinjohtotoimet	81
55 artikla Tavoite ja erityyppiset prosessinjohtotoimet	81
56 artikla Menettely	82
2 jakso – Asian selvittämistoimet	82
57 artikla Erityyppiset selvittämistoimet	82
58 artikla Menettely	82
3 jakso – Todistajien ja asiantuntijoiden kutsuminen ja kuuleminen	82
59 artikla Todistajien kutsuminen	82
60 artikla Todistajien kuuleminen	82
61 artikla Todistajien velvollisuudet	83
62 artikla Asiantuntijalausunto	83
63 artikla Vala	83
64 artikla Väärä todistajankertomus – Väärä asiantuntijalausunto	84
65 artikla Kuulemisen vastustaminen	84
66 artikla Kulujen korvaaminen – Korvaukset	84
67 artikla Oikeusapupyyntö	84
4 luku SOVINTORATKAISU	84
68 artikla Menettelytavat	84
69 artikla Asianosainten sovinto	84
70 artikla Sovintoratkaisu ja oikeudenkäyntimenettely	85

	Sivu
5 luku ASIAN KÄSITTELYN LYKKÄÄMINEN JA ASIAN KÄSITTELYSTÄ LUOPUMINEN UNIONIN TUOMIOISTUIMEN JA UNIONIN YLEISEN TUOMIOISTUIMEN HYVÄKSI	85
71 artikla Lykkäämistilanteet ja -menettely	85
72 artikla Lykkäyksen kesto ja oikeusvaikutukset	85
73 artikla Asian käsittelystä luopuminen	85
6 luku KANTEEN PERUUTTAMINEN, ASIAN RAUKEAMINEN JA OIKEUDENKÄYNTIMENETTELYYN LIITTYVÄT SEIKAT	85
74 artikla Kanteen peruuttaminen	85
75 artikla Asian raukeaminen	85
76 artikla Kanne, joka on selvästi jätettävä tutkimatta tai hylättävä	85
77 artikla Ehdottoman prosessinedellytyksen puuttuminen	86
78 artikla Hakemus, joka koskee oikeudenkäyntimenettelyyn liittyvän seikan ratkaisemista itse pääasiaa käsittelemättä	86
7 luku TUOMIOT JA MÄÄRÄYKSET	86
79 artikla Tuomio	86
80 artikla Tuomion julistaminen	86
81 artikla Määräys	86
82 artikla Määräyksen antaminen	87
83 artikla Sitovuuden alkamisajankohta	87
84 artikla Ratkaisun korjaaminen	87
85 artikla Oikeudenkäyntikuluista lausumatta jättäminen	87
8 luku OIKEUDENKÄYNTIKULUT JA OIKEUDENKÄYNTIMAKSUT	87
86 artikla Oikeudenkäyntikuluratkaisu	87
87 artikla Oikeudenkäyntikulujen kohdentaminen – Yleiset säännöt	87
88 artikla Tarpeettomasti tai haitantekona aiheutetut kulut	87
89 artikla Oikeudenkäyntikulujen kohdentaminen – Erityistapaukset	87
90 artikla Täytäntöönpanokulut	87
91 artikla Korvattavat oikeudenkäyntikulut	88
92 artikla Oikeudenkäyntikuluja koskeva riita	88
93 artikla Maksujen suorittaminen	88
94 artikla Oikeudenkäyntimaksut	88
9 luku MAKSUTON OIKEUDENKÄYNTI	88
95 artikla Aineelliset edellytykset	88
96 artikla Muodolliset edellytykset	88

	Sivu
97 artikla Menettely	88
98 artikla Ennakot – Oikeudenkäyntikulujen ottaminen vastattavaksi	89
10 luku TIEDOKSIANTO	89
99 artikla Tiedoksianto	89
11 luku MÄÄRÄAJAT	90
100 artikla Määräaikojen laskeminen – Määräaikojen pidentäminen pitkien etäisyyksien vuoksi	90
101 artikla Määräaikojen pidentäminen – Valtuuttaminen	90
III OSASTO ERITYISET PROSESSIT	90
1 luku TÄYTÄNTÖÖNPANON LYKKÄÄMINEN JA MUUT VÄLITOIMET	90
102 artikla Välitoimia koskeva hakemus	90
103 artikla Virkamiestuomioistuimen presidentin toimivalta	90
104 artikla Menettely	90
105 artikla Välitoimia koskeva ratkaisu	91
106 artikla Olosuhteiden muuttuminen	91
107 artikla Uusi hakemus	91
108 artikla Täytäntöönpanon lykkääminen	91
2 luku VÄLIINTULO	91
109 artikla Väliintulohakemus	91
110 artikla Väliintulon edellytykset	91
111 artikla Tilaisuuden varaaminen tulla väliintulijaksi	92
3 luku MUUTOKSENHAKU JA RATKAISUN KUMOAMISEN JÄLKEEN VIRKAMIESTUOMIOISTUIMEEN PALAUTETUT ASIAT	92
112 artikla Edellytykset muutoksen hakemiseksi virkamiestuomioistuimen ratkaisuihin	92
113 artikla Asian palauttaminen ratkaisun kumoamisen jälkeen – Palautetun asian antaminen ratkaistavaksi	92
114 artikla Menettely palautettua asiaa tutkittaessa	92
115 artikla Oikeudenkäyntikulut	92
4 luku YKSIPUOLINEN TUOMIO JA TAKAISINSAANTI	92
116 artikla Menettely	92
5 luku ERITYISET MUUTOKSENHAKUKEINOT	93
117 artikla Kolmannen osapuolen kantelu	93
118 artikla Virkamiestuomioistuimen ratkaisujen tulkinta	93
119 artikla Purku	93

	Sivu
LOPPUMÄÄRÄYKSET	94
120 artikla Virkamiestuomioistuimen käytännön ohjeet	94
121 artikla Työjärjestyksen julkaiseminen	94
122 artikla Oikeudenkäyntikuluja koskevat siirtymämääräykset	94
Sisällys	95

TILAUSHINNAT 2010 (ilman ALV:a, sisältää normaalit lähetyskulut)

Euroopan unionin virallinen lehti, L- ja C-sarjat, vain paperipainos	22 EU:n virallista kieltä	1 100 euroa/vuosi
Euroopan unionin virallinen lehti, L- ja C-sarjat, paperipainos, vuosittainen CD-ROM	22 EU:n virallista kieltä	1 200 euroa/vuosi
Euroopan unionin virallinen lehti, L-sarja, vain paperipainos	22 EU:n virallista kieltä	770 euroa/vuosi
Euroopan unionin virallinen lehti, L- ja C-sarjat, kuukausittainen (kumulatiivinen) CD-ROM	22 EU:n virallista kieltä	400 euroa/vuosi
Virallisen lehden täydennysosa (S-sarja), tarjouskilpailut ja julkiset hankinnat, CD-ROM, ilmestyy kahdesti viikossa	Monikielinen: 23 EU:n virallista kieltä	300 euroa/vuosi
Euroopan unionin virallinen lehti, C-sarja – kilpailut	Kilpailua koskevilla kielillä	50 euroa/vuosi

Euroopan unionin virallisilla kielillä ilmestyvästä *Euroopan unionin virallisesta lehdestä* on tilattavissa 22 eri kieliversiota. Tilaus käsittää L-sarjan (Lainsäädäntö) ja C-sarjan (Tiedonannot ja ilmoitukset).

Jokainen kieliversio tilataan erikseen.

Virallisessa lehdessä L 156 18. kesäkuuta 2005 julkaistun neuvoston asetuksen (EY) N:o 920/2005 mukaan velvollisuus laatia kaikki säädökset iirin kielellä ja julkaista ne tällä kielellä ei väliaikaisesti sido Euroopan unionin toimielimiä, joten iirin kielellä julkaistavat viralliset lehdet ovat myynnissä erikseen.

Virallisen lehden täydennysosan (S-sarja – tarjouskilpailut ja julkiset hankinnat) tilaukseen sisältyvät kaikki 23 virallista kieliversiota yhdellä monikielisellä CD-ROM-levyllä.

Euroopan unionin virallisen lehden tilaajat voivat pyynnöstä saada virallisen lehden liitteitä. Tilaajille ilmoitetaan liitteiden ilmestymisestä *Euroopan unionin viralliseen lehteen* sisältyvässä kohdassa ”Huomautus lukijalle”.

CD-ROM-levyt korvataan DVD-levyillä vuoden 2010 aikana.

Myynti ja tilaukset

Maksulliset julkaisut, kuten *Euroopan unionin virallinen lehti*, ovat tilattavissa jälleenmyyjiltämme. Luettelo jälleenmyyjistä löytyy seuraavasta internet-osoitteesta:

http://publications.europa.eu/others/agents/index_fi.htm

EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu>) on suora ja maksuton portti Euroopan unionin lainsäädäntöön. Sivustolla voi tarkastella *Euroopan unionin virallista lehteä* ja siellä ovat nähtävillä myös sopimukset, lainsäädäntö, oikeuskäytäntö ja lainsäädännön valmisteluasiakirjat.

Lisätietoja Euroopan unionista löytyy osoitteesta: <http://europa.eu>

Euroopan unionin julkaisutoimisto
2985 Luxembourg
LUXEMBURG

FI